

รายงานสถานการณ์ทางสังคม ประจำปีงบประมาณ 2564

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

คำนำ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยกองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กมพ.) มีหน้าที่ในการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม ทั้งในเชิงประเด็นเชิงกลุ่มเป้าหมาย และเชิงพื้นที่ รวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนในการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศด้านสถานการณ์ทางสังคม ตลอดจนผลักดันให้เกิดการนำไปใช้เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับขับเคลื่อนงานตามภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทุกระดับ

รายงานสถานการณ์ทางสังคม ประจำปีงบประมาณ 2564 ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผน การตัดสินใจ และการวิเคราะห์ในการเฝ้าระวังสถานการณ์ทางสังคม เพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหารทุกภาคส่วน ตลอดจนสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ทิศทางสำหรับการกำหนดนโยบายการพัฒนาสังคม อันเป็นกลไกสำคัญในการใช้ป้องกันปัญหาทางสังคม โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด 76 จังหวัด (สนง.พมจ.) และสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการทั้ง 11 แห่ง (สสว. 1 - 11) ซึ่งกำกับดูแลกลุ่มจังหวัดดำเนินการรวบรวมข้อมูล รวมทั้งเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการของกลุ่มจังหวัด และในการจัดทำรายงานในครั้งนี้เป็นการรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ทางสังคมในภาพรวมของทั้งประเทศ บนฐานข้อมูลการรายงานสถานการณ์ในปีพุทธศักราช 2563 - 2564 โดยที่กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้รวบรวมข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นและข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ มาใช้ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อประมวลผลเป็นภาพรวมของประเทศ

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานสถานการณ์ทางสังคม ประจำปีงบประมาณ 2564 ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ทั้งต่อหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมถึงหน่วยงานขององค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนผู้สนใจทั่วไป ในการวิเคราะห์และเฝ้าระวังสถานการณ์ทางสังคม ตลอดจนสามารถนำไปกำหนดนโยบายเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของกลุ่มเป้าหมาย ในการคาดการณ์และแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างทันที่

กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
พฤษภาคม 2565

บทสรุปผู้บริหาร

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีภารกิจที่สำคัญด้านหนึ่ง คือ พัฒนาระบบราชการและมาตรฐานด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ภาพรวมของประเทศ และการเฝ้าระวัง ติดตาม วิเคราะห์และรายงานสถานการณ์ทางสังคม สำหรับในปีงบประมาณ 2564 สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด 76 จังหวัด ได้จัดเก็บข้อมูลในพื้นที่และจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัด พร้อมทั้งจัดส่งให้สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 – 11 แห่ง จัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัด และส่งรายงานฯ ให้กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมในภาพรวม

วัตถุประสงค์เพื่อจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม ประจำปีงบประมาณ 2564 ซึ่งเป็นข้อมูลในภาพรวมทั้งประเทศ กล่าวคือ ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 ประเทศไทย ส่วนที่ 3 สถานการณ์ทางสังคมประเทศไทยในปี พ.ศ. 2564 เป็นการรวบรวมสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยที่เกิดขึ้นเฉพาะในปี พ.ศ. 2564 กับกลุ่มเป้าหมาย กระทรวง พม. อันได้แก่ เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ครอบครัว คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส จากหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข หน่วยงานผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ และกรมในสังกัดของกระทรวง พม. เพื่อให้เห็นสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ส่วนที่ 4 สถานการณ์ทางสังคมระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ประจำปีงบประมาณ 2564 ด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม และการเข้าถึงสวัสดิการค่าดัชนีมิติ 5 ด้าน เป็นการรวบรวมข้อมูลจากรายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัด ของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 – 11 แห่ง มาประมวลผลเพื่อให้เห็นถึงสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจและสังคมภาพรวมจังหวัดในประเทศไทย ที่เกิดขึ้นในปีงบประมาณ 2564 (ตุลาคม 2563 ถึง กันยายน 2564) ส่วนที่ 5 สถานการณ์ทางสังคมระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ประจำปีงบประมาณ 2564 ตามกลุ่มเป้าหมายของ กระทรวง พม. เป็นการรวบรวมข้อมูลจากรายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัด ของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 – 11 แห่ง มาประมวลผลเพื่อให้เห็นถึงสถานการณ์ของกลุ่มเป้าหมายในภาพรวมระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด พร้อมทั้งมีการเชื่อมโยงประเด็นให้สอดคล้องกับเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ส่วนที่ 6 ข้อเสนอเชิงนโยบายที่สำคัญจากสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 – 11 เป็นการรวบรวมข้อเสนอเชิงนโยบายที่ สสว. 1 - 11 ได้จัดทำในรายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด เนื่องจากเป็นเรื่องที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมพัฒนาจังหวัดและประเทศได้อย่างดียิ่ง และ ส่วนที่ 7 อภิปรายสรุปและข้อเสนอเชิงนโยบาย

ประโยชน์ที่จะได้รับ คือ 1) มีข้อมูลสถานการณ์ทางสังคมที่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมได้ 2) หน่วยงานระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัดสามารถนำข้อมูลในพื้นที่ไปใช้ในการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ ในการคุ้มครอง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาทางสังคมในระดับพื้นที่ และหน่วยงานระดับกระทรวง สามารถนำข้อมูลในภาพรวมไปใช้ประโยชน์วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาทางสังคมที่สำคัญ และกำหนดนโยบาย แผนงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมภาพรวมต่อไป

สถานการณ์ทางสังคมในภาพรวมระดับประเทศ มี 3 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2564

ในปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยติดอันดับระดับโลก ในเรื่องของประเทศตลาดเกิดใหม่ที่นำลงทุนที่สุดในปี 2564 เป็นอันดับที่ 1 ประเทศที่ใช้บริการทางการเงินผ่านแอปพลิเคชัน เป็นอันดับที่ 1 ประเทศไทยทรงอิทธิพลทางด้านวัฒนธรรม เป็นอันดับที่ 5 ประเทศที่มีระบบสาธารณสุขที่ดีที่สุดประจำปี 2564 เป็นอันดับที่ 8 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เป็นอันดับที่ 28 ของโลก และอันดับ 3 ในกลุ่มอาเซียน ประเทศไทยกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้คะแนนดัชนี SDGs เป็นอันดับที่ 43 ของโลก และอันดับ 1 ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คนไทยมีความอยู่ดีมีสุข อันดับที่ 54 ของโลก จาก 149 ประเทศ และประเทศไทยมีค่าคะแนนดัชนีความก้าวหน้าทางสังคม อันดับที่ 71 ของโลก

รวมทั้งมีสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายของกระทรวง พม. ในปัจจุบัน อันได้แก่

1) สถานการณ์เด็ก และสถานการณ์เยาวชน

1.1) การจัดสวัสดิการโครงการเงินอุดหนุนเพื่อเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

จากสถิติประชากรเด็กแรกเกิดของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2564 พบว่า ประชากรเด็กแรกเกิด อายุ 0-6 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 4,286,218 คน และจากรายงานข้อมูลโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด กรมกิจการเด็กและเยาวชน ข้อมูล ณ วันที่ 3 พฤศจิกายน 2564 พบว่ามีจำนวนผู้ลงทะเบียนโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด จำนวน 2,401,561 คน และจำนวนผู้ที่ได้รับเงินโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด จำนวน 2,303,103 คน

ร้อยละผู้เข้าถึงโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด และลงระบบของโครงการฯ ได้ คิดเป็นร้อยละ 56.03 มีการตกหล่นที่ไม่ได้รับเงินอุดหนุน คิดเป็นร้อยละ 46.27 ซึ่งมีการตกหล่นจำนวนมาก คิดเป็นร้อยละ 30% ของจำนวน เกือบ 1 ใน 3 ของเด็กที่ควรได้รับประโยชน์จากเงินอุดหนุนฯ

1.2) การจัดสวัสดิการที่จำเป็นสำหรับเด็กในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว

จากผลการศึกษาของบทความวิชาการ เรื่อง การจัดสวัสดิการที่จำเป็นสำหรับครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ของ วิกานดา ใหม่เพย ในด้านผลกระทบที่เกิดจากภาวะการเป็นครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว พบว่า ผลกระทบของเด็กในครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยวส่วนมากมีแนวโน้มเป็นเด็กมีปัญหาหรือก่ออาชญากรรม และยังพบว่า ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวทำให้เด็กขาดความอบอุ่น ขาดที่พึ่ง และเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาสังคมถึงร้อยละ 50 รวมทั้งพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยวต้องรับภาระทำงานและการเลี้ยงดูสูงขึ้น

ผลกระทบที่เกิดกับเด็กไม่ว่าจะเป็นด้านบวกหรือด้านลบนั้น ขึ้นอยู่กับการเลี้ยงดูของพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว ความเอาใจใส่ ความเข้าใจของสังคมรอบข้าง และคุณภาพของการเลี้ยงดู ดังนั้น สวัสดิการจึงเป็นอีกหนึ่งทางออกที่ทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญร่วมกันวางแผนและดำเนินการอย่างชัดเจนเพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้

1.3) ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็ก 5 อันดับ

จากสถานการณ์ที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2563 – เดือนกันยายน 2564 พบว่า มีสถานการณ์ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นกับเด็ก 208 ประเด็น จำนวน 912 กรณี โดยปัญหาที่มีเด็กปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์สูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ เด็กถูกทำร้ายร่างกาย จำนวน 158 กรณี รองลงมา คือ เด็กติดโควิด/ได้รับผลกระทบจากโควิด จำนวน 149 กรณี เด็กถูกระทำอนาจาร จำนวน 107 กรณี เด็กประสบอุบัติเหตุทั้งรอดชีวิตและเสียชีวิต จำนวน 61 กรณี และเด็กจมน้ำ จำนวน 56 กรณี ตามลำดับ

1.4) ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชน 5 อันดับ

จากสถานการณ์ที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2563 – เดือนกันยายน 2564 พบว่า มีสถานการณ์ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นกับเยาวชน 140 ประเด็น จำนวน 260 กรณี โดยปัญหาที่มีเยาวชน ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์สูงที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ เยาวชนทำร้ายร่างกายผู้อื่น จำนวน 30 กรณี รองลงมา คือ เยาวชนฆ่าตัวตาย มีจำนวนเท่ากับ เยาวชนถูกทำร้ายร่างกาย จำนวน 25 กรณี เยาวชนติดโควิด/ได้รับ ผลกระทบจากโควิด จำนวน 24 กรณี เยาวชนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งค้า และเสพ จำนวน 19 กรณี และเยาวชนขโมย/จี้/ปล้น จำนวน 18 กรณี ตามลำดับ

1.5) สถานการณ์เด็กที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด COVID-19 ปี พ.ศ. 2564

จากการสรุปข้อมูลการช่วยเหลือเด็กที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19 ของกรมกิจการเด็กและเยาวชนพบว่า ตั้งแต่วันที่ 27 กรกฎาคม 2564 – 31 ธันวาคม 2564 มีเด็กได้รับผลกระทบ จากสถานการณ์โควิด COVID-19 จำนวน 6,027 คน ในเรื่องดังต่อไปนี้ 1) เด็กและผู้ปกครองไม่ติดเชื้อแต่เด็ก ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19 จำนวน 4,118 คน 2) เด็กและผู้ปกครองติดเชื้อ COVID-19 จำนวน 591 คน 3) เด็กติดเชื้อ COVID-19 แต่ผู้ปกครองไม่ติดเชื้อ COVID-19 จำนวน 491 คน 4) เด็กกำพร้า จำนวน 441 คน 5) เด็กไม่ติดเชื้อ COVID-19 แต่ผู้ปกครองติดเชื้อ COVID-19 จำนวน 386 คน

2) สถานการณ์สตรี

2.1) สถานการณ์ทางสังคมด้านสตรี

จากรายงานสถานการณ์สตรีไทย ประจำปี 2564 กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 66.5 ล้านคน โดยแยกเป็น หญิง จำนวน 33,953,835 คน ชาย 32,605,100 คน (จำนวนหญิงมากกว่าชาย 1.3 ล้านคน) สัดส่วนเพศหญิงในการเป็นหัวหน้าครัวเรือน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 38.9 (ปี 2562) และผู้หญิงยังคงมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน น้อยกว่าผู้ชายโดยมีแรงงานผู้หญิงในระบบ 17 ล้านคน ผู้ชาย 20 ล้านคน โดยรวมผู้หญิงยังคงได้รับอัตรา ค่าจ้างรายเดือนน้อยกว่าผู้ชาย

ด้านสุขภาพอนามัย ในปี 2563 อายุขัยเฉลี่ยของผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย โดยผู้หญิง มีอายุขัยเฉลี่ย 80.4 ปี ในขณะที่ผู้ชายมีอายุเฉลี่ย 73.2 ปี และอัตราการตายของมารดาต่อการเกิดมีชีวิตคน อยู่ในอัตราที่ลดลง โดยในปี 2563 อัตราการตายของมารดามีร้อยละ 20.35 ลดลงจากปี 2559 (ร้อยละ 26.6) อัตราการคลอดในวัยรุ่น มีอัตราการลดลงอย่างต่อเนื่อง

ด้านความรุนแรงต่อสตรี ในปี 2563 ผู้ถูกกระทำความรุนแรงเฉลี่ย 43 ราย/วัน หรือ 15,797 ราย โดยร้อยละ 91.94 ของผู้ถูกกระทำความรุนแรงเป็นผู้หญิง โดยจำแนกตามประเภทของการ กระทำความรุนแรง ทางร่างกาย (ร้อยละ 59.77) ความรุนแรงทางเพศ (ร้อยละ 32.86) และความรุนแรงทาง จิตใจ (ร้อยละ 4.89)

2.2) ภาวะการมีงานทำของหญิงอายุ 15 ปีขึ้นไป ในปี พ.ศ. 2564

จากสถิติผู้มีงานทำที่อยู่ในแรงงานในระบบและนอกระบบ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2555 – 2564 พบว่า เพศหญิงอายุ 15 ปี ขึ้นไปมีจำนวนผู้งานทำน้อยกว่าเพศชายอายุ 15 ปีขึ้นไป ในปี พ.ศ. 2564 พบว่า ในจำนวนประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป มีจำนวนเพศหญิง 29.58 ล้านคน มากกว่า เพศชาย 27.54 ล้านคน

2.3) สถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

จากสถิติการคลอดของผู้หญิงที่มีอายุ 15 – 19 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 – 2563¹³ ของสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พบว่า มีอัตราการคลอดลดลงอย่างต่อเนื่อง จากในปี 2553 ที่มีอัตราการคลอด 50.06 (ต่อประชากรในวัยเดียวกัน 1,000 คน) ลดลงเป็น 28.67 ในปี 2563

ภาพรวม “การเกิด” ของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลง แต่การคลอดที่เกิดจากผู้หญิงอายุน้อยกว่า 20 ปีกลับเพิ่มขึ้น การคลอดของผู้หญิงวัยรุ่นที่เพิ่มขึ้นก่อให้เกิดคำถามถึงความพร้อมและคุณภาพชีวิตของเด็กเกิดใหม่ ซึ่งจะเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต เนื่องจากอัตราการคลอดของแม่วัยรุ่นเพิ่มสูงขึ้นสวนทางกับการเกิดของทารกจากประชากรหญิงวัยอื่น ๆ ที่ลดลง

3) สถานการณ์ครอบครัว

3.1) สถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวและสตรี

จากบทความสถิติความรุนแรงทางเพศของสังคมไทยยังน่าเป็นห่วง ของเว็บไซต์ BLT Bangkok พบว่า สถิติสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงในไทยเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน อายุ 5-20 ปี มากที่สุดถึงร้อยละ 60.6 รองลงมาเป็นผู้หญิงอายุ 41-60 ปี ร้อยละ 30.9 โดยผู้ที่ถูกกระทำความรุนแรงมีอายุมากที่สุด 90 ปี และน้อยที่สุดคือ 5 ขวบ ผู้หญิงอายุระหว่าง 15-19 ปี มีความเสี่ยงที่จะถูกกระทำความรุนแรงทางร่างกายหรือทางเพศโดยคู่รักหรือแฟนมากที่สุด เมื่อเทียบกับผู้หญิงในช่วงอายุอื่น

3.2) สถิติการสมรสและการหย่าร้าง

จากสถิติความรุนแรงในครอบครัว (ตุลาคม 2563 – กันยายน 2564) พบว่า มีจำนวนผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว จำนวน 2,177 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 81 และไม่แจ้งดำเนินคดี ร้อยละ 77 ในส่วนของผู้กระทำความรุนแรงส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 86 ช่วงอายุที่กระทำความรุนแรงเป็นวัยกลางคน (อายุ 36 – 59 ปี) ร้อยละ 52 เหตุการณ์ความรุนแรงส่วนใหญ่เป็นความรุนแรงด้านร่างกาย ร้อยละ 64 รองลงมา คือ ด้านจิตใจ ร้อยละ 32 และด้านเพศ ร้อยละ 4 ตามลำดับ

3.3) ครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว

จากข้อมูลจำนวนและสัดส่วนประชากรจากการทะเบียน จำแนกตามกลุ่มอายุ (วัยเด็ก วัยแรงงาน วัยสูงอายุ) เพศ ภาค และจังหวัดพ.ศ. 2555 - 2564 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สืบค้นข้อมูล ณ วันที่ 17 พฤษภาคม 2565) พบว่า ในปี พ.ศ. 2564 ประชากรไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 66,171,439 คน และจากสถานการณ์ครอบครัวไทย ประจำปี 2564 กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว พบว่า มีครัวเรือนทั่วประเทศจำนวน 27,708,635 ครัวเรือน ครัวเรือนเปราะบางจำนวน 4,104,450 ครัวเรือน โดยรูปแบบครอบครัวไทยที่พบมากที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ ครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว ครอบครัวที่ไม่มีบุตร ครอบครัวผู้สูงอายุเลี้ยงดูเด็กตามลำพัง ครอบครัวที่มีสมาชิกอายุต่ำกว่า 18 ปี ตั้งครรภ์/มีบุตร และครอบครัวที่มีญาติดูแลเด็ก

ครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว หมายถึง ครอบครัวที่พ่อหรือแม่ต้องเลี้ยงดูบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะโดยลำพัง กล่าวคือ จากปี 2530-2556 ครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยวมีจำนวนเพิ่มขึ้นมาจาก 970,000 ครัวเรือน เป็น 1.37 ล้านครัวเรือน หรือเพิ่มขึ้นถึง 41% และในจำนวนนี้ ประมาณ 80% ของครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวนั้นเป็นครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยว

4) สถานการณ์สังคมผู้สูงอายุไทย

จากข้อมูลจำนวนและสัดส่วนประชากรจากการทะเบียน จำแนกตามกลุ่มอายุ (วัยเด็ก วัยแรงงาน วัยสูงอายุ) เพศ ภาค และจังหวัดพ.ศ. 2555 - 2564 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สืบค้นข้อมูล ณ วันที่ 17 พฤษภาคม 2565) พบว่า ในปี พ.ศ. 2564 ประชากรไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 66,171,439 คน มีผู้ที่อยู่ในช่วงวัยผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) จำนวน 12,071,837 คน คิดเป็นร้อยละ 18.24 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า **ในปี 2564 ประเทศไทยเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society)**

จากบทความ จับตาปี 2565 ไทยสู่ “สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์” เปลี่ยน “ภาระ” เป็น “พลัง” หนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ วันที่ 1 มกราคม 2565 พบว่า ตามการคาดการณ์ปี 2565 ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปในประเทศไทย จะขยับสัดส่วนเป็นร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ นั้นหมายถึงประชากร 1 ใน 5 คือผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่องค์การอนามัยโลก (WHO) และสหประชาชาติกำหนดสังคมที่มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 20 ขึ้นไป ถือเป็น “สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์”

5) สถานการณ์คนพิการในประเทศไทย

ในปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยมีจำนวนประชากรทั้งหมด 66,171,439 คน พบว่า ในปัจจุบัน คนพิการที่ได้รับการออกบัตรประจำตัวคนพิการ มีจำนวน 2,102,384 คน คิดเป็นร้อยละ 3.18 ของประชากรทั้งประเทศ แบ่งเป็นเพศชายจำนวน 1,098,117 คน (ร้อยละ 52.23) และเพศหญิงจำนวน 1,004,267 คน (ร้อยละ 47.77) และพบว่าคนพิการส่วนใหญ่อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 55.56

ด้านการศึกษาของคนพิการ

จากข้อมูลรายงานสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย ของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธ.ค.2564) ทางด้านการศึกษาพบว่า คนพิการที่ได้รับการศึกษามีจำนวน 1,625,191 คน คิดเป็นร้อยละ 77.30 ของคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ โดยระดับการศึกษาที่คนพิการได้รับมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ประถมศึกษา จำนวน 1,323,640 คน รองลงมา คือ มัธยมศึกษา จำนวน 188,598 คน ประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา จำนวน 39,259 คน อุดมศึกษา จำนวน 26,187 คน และไม่ระบุการศึกษา จำนวน 15,098 คน ตามลำดับ

ด้านอาชีพของคนพิการ

คนพิการที่อยู่ในวัยทำงาน (อายุ 15 – 59 ปี) มีจำนวน 855,816 คน โดยมีคนพิการที่ประกอบอาชีพ จำนวน 315,164 คน คิดเป็นร้อยละ 36.83 ของจำนวนคนพิการวัยทำงานทั้งหมด ทั้งนี้ มีคนพิการที่สามารถประกอบอาชีพได้แต่แจ้งว่าไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 102,889 คน คนพิการที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ (เนื่องจากพิการมากช่วยเหลือตนเองไม่ได้) จำนวน 52,806 คน คนพิการที่ไม่ประสงค์ให้ข้อมูลและไม่ระบุข้อมูลด้านอาชีพ จำนวน 384,957 คน

6) สถานการณ์คนไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และไม่มีเลขบัตรประจำตัวประชาชน 13 หลัก

การเป็นบุคคลไร้รัฐ ไร้สัญชาติ รวมทั้งบุคคลที่ไม่มีเลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก อาจทำให้บุคคลไม่สามารถเข้าถึงสิทธิสวัสดิการต่าง ๆ เช่น การเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน การศึกษา การทำงาน การรักษาพยาบาล ความปลอดภัยในการใช้ชีวิต และสิทธิในการมีส่วนร่วมต่าง ๆ การเข้าถึงสิทธิและบริการข้างต้นอาจทำให้การเป็นบุคคลไร้รัฐ/ไร้สัญชาติ รวมทั้งบุคคลที่ไม่มีเลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก กลายเป็นผู้เปราะบางทางสังคม ตลอดจนถูกทิ้งไว้ข้างหลัง

จากสถิติจำนวนประชากรคนไร้รัฐ/ไร้สัญชาติที่ได้ขึ้นทะเบียนจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 พบว่า ประชากรไร้รัฐไร้สัญชาติมีจำนวน 480,549 คน โดยส่วนใหญ่อยู่จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 99,732 คน รองลงมา คือ เชียงราย จำนวน 99,277 คน ตาก จำนวน 90,790 คน กาญจนบุรี จำนวน 66,231 คน แม่ฮ่องสอน จำนวน 29,607 คน ราชบุรี จำนวน 18,013 คน ระนอง จำนวน 8,760 คน ตรานต์ จำนวน 6,912 คน อุบลราชธานี จำนวน 5,711 คน ประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 4,499 คน ตามลำดับ และจังหวัดอื่น ๆ รวมจำนวน 51,017 คน ดังตารางที่ 3.8

2. ข้อมูลสถานการณ์ทางสังคมด้านเศรษฐกิจและสังคมภาพรวมจังหวัด

ในข้อมูลส่วนนี้เป็นการรวบรวมข้อมูลจากรายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ของ สสว. 1 - 11 และหน่วยงานต่าง ๆ พบว่า ประชากรในประเทศไทยมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 66,186,727 คน แบ่งเป็น เพศหญิง จำนวน 33,811,195 คน คิดเป็นร้อยละ 51 และเพศชาย จำนวน 32,375,532 คน คิดเป็นร้อยละ 49

ด้านการทำงานของประชากร ในประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป แบ่งออกเป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงาน จำนวนทั้งหมด 33,157,450 คน (ประกอบด้วยกำลังแรงงานผู้มีงานทำ จำนวน 32,393,633 คน กำลังแรงงานผู้ว่างงาน จำนวน 556,010 คน และกำลังแรงงานที่รอดูฤกษ์ จำนวน 207,807 คน) และเป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงานจำนวนทั้งหมด 16,041,776 คน (ประกอบด้วยผู้อยู่ในกำลังแรงงานที่ทำงานบ้าน จำนวน 4,526,582 คน ผู้อยู่ในกำลังแรงงานที่เรียนหนังสือ จำนวน 3,789,254 คน และผู้อยู่ในกำลังแรงงานอื่น ๆ จำนวน 7,725,940 คน)

มีจำนวนประชากรแรงงานต่างด้าวทั้งสิ้น 1,236,707 คน โดยแรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่ภาคตะวันออกจำนวน 352,265 คน รองลงมา คือ ภาคใต้จำนวน 344,145 คน ภาคกลาง จำนวน 167,268 คน ภาคเหนือจำนวน 160,634 คน ภาคตะวันตกจำนวน 156,606 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 54,016 คน ตามลำดับ

ด้านความรุนแรงในการก่อคดี จากข้อมูลสถิติคดีอาญา คดีความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ จำแนกตามประเภทความผิด รายจังหวัด พ.ศ. 2560 - 2563 พบว่า จำนวนการรับแจ้งของคดีมีแนวโน้มลดลง สาเหตุในส่วนของผู้ต้องหา ประกอบด้วย คดีทำร้ายร่างกาย จำนวน 7,136 คน คดีพยายามฆ่า จำนวน 1,984 คน คดีข่มขืนกระทำชำเรา จำนวน 1,643 คน คดีฆ่าผู้อื่น จำนวน 1,342 คน และคดีทำร้ายผู้อื่นถึงแก่ความตาย จำนวน 455 คน

ด้านสุขภาพ ในปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 60,598,505 คน (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร) และมีจำนวนแพทย์ทั้งสิ้น 24,778 คน ทำให้อัตราส่วนประชากรต่อแพทย์ของคนไทย คือ แพทย์ 1 คน ดูแลประชากร 2,446 คน จำนวนพยาบาลวิชาชีพทั้งสิ้น 138,830 คน แสดงให้เห็นว่า พยาบาลวิชาชีพ 1 คนดูแลประชาชน 436 คน จำนวนทันตแพทย์ทั้งสิ้น 6,425 คน แสดงให้เห็นว่าทันตแพทย์ 1 คน ดูแลประชากร 9,432 คน และ จำนวนเภสัชกรทั้งสิ้น 11,734 คน แสดงให้เห็นว่า เภสัชกร 1 คน ดูแลประชากร 5,164 คน

ด้านการศึกษา ในปี พ.ศ. 2563 มีนักเรียน นักศึกษาที่อยู่ในระดับชั้นต่าง ๆ ได้แก่ ก่อนประถมศึกษา จำนวน 1,657,428 คน ระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 4,696,270 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 2,280,372 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 1,929,114 คน อุดมศึกษา จำนวน 2,058,249 คน ปริญญาตรีและต่ำกว่าจำนวน 1,919,260 คน และสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 138,989 คน

ด้านรายได้ รายรับของประชากรไทย มีอัตราเพิ่มขึ้นตั้งแต่ ปี 2554 ถึง 2560 และลดลงใน ปี 2562

ด้านการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ ในปี 2563 มีเด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนแรกเกิด จำนวน 1,758,633 คน ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวน 9,012,248 คน พิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำนวน 1,980,000 คน และคนพิการที่ได้รับสวัสดิการเบี้ยความพิการ จำนวน 1,925,265 คน จากผลการดำเนินงานโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด พบว่า จำนวนผู้ลงทะเบียนเพื่อขอรับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด และได้รับเงินแล้วในปี พ.ศ. 2559 – 2561 มีจำนวนเพิ่มขึ้น แต่ลดลงในปี พ.ศ. 2562 และเพิ่มขึ้นอีกครั้งในปี พ.ศ. 2563 เมื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเงินตามกองทุนผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุได้รับเงินตามกองทุนผู้สูงอายุมากขึ้นในช่วง 3 ปีหลัง (2561 – 2563) และคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการมีจำนวนเพิ่มขึ้นในทุกปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 - 2563 ซึ่งคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการส่วนใหญ่ ร้อยละ 50 มีปัญหาทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย

3. ข้อมูลสถานการณ์ทางสังคมตามกลุ่มเป้าหมายภาพรวมจังหวัด

โดยรวบรวมข้อมูลจากรายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ของ สสว.1-11 พบว่า

สถานการณ์เด็ก

ประชากรเด็กที่อยู่ในพื้นที่มีจำนวนทั้งหมด 9,834,338 คน โดยมีเด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดจำนวน 1,861,506 คน คิดเป็นร้อยละ 18.93 ของประชากรเด็กที่อยู่ในพื้นที่ทั้งหมด ด้านสถานการณ์ทางสังคมของเด็ก พบว่า มีจำนวนเด็กที่อาจเกิดปัญหาทางสังคมทั้งหมด 117,729 คน ส่วนใหญ่เป็นเด็กที่อยู่ในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว จำนวน 63,344 คน รองลงมา คือ เด็กที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรและไม่พร้อมในการเลี้ยงดู จำนวน 36,644 คน เด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม จำนวน 16,074 คน และเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางร่างกายจิตใจ และทางเพศที่มีการดำเนินคดี จำนวน 1,667 คน ตามลำดับ ประเด็นเด็กที่จัดเก็บสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs ที่ 1, 3, 4, 5, และ 16 และแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้าน People (การพัฒนาคุณภาพชีวิต) และด้าน Peace (สันติภาพ สถาบันที่เข้มแข็ง และความยุติธรรม)

สถานการณ์เยาวชน

ประชากรเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่มีจำนวนทั้งหมด 5,474,153 คน ด้านสถานการณ์ทางสังคมของเยาวชน พบว่า มีจำนวนเยาวชนที่อาจเกิดปัญหาทางสังคมทั้งหมด 66,789 คน ส่วนใหญ่เป็นเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม จำนวน 58,964 คน รองลงมา คือ เยาวชนที่ถูกทารุณกรรมทางร่างกายจิตใจ และทางเพศ จำนวน 7,825 คน ตามลำดับ ดังแผนภูมิที่ 5.1 ประเด็นเยาวชนสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs ที่ 3, 5 และ 16 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน แบ่งออกเป็น 2 ได้แก่ ด้าน People และด้าน Peace

สถานการณ์สตรี

ประชากรสตรีที่อยู่ในพื้นที่มีจำนวนทั้งหมด 18,246,956 คน ด้านสถานการณ์ทางสังคมของสตรี พบว่า มีจำนวนสตรีที่อาจเกิดปัญหาทางสังคมทั้งหมด 269,776 คน ส่วนใหญ่เป็นสตรีที่ถูกเลิกจ้าง/ตกงาน จำนวน 177,093 คน รองลงมา คือ แม่เลี้ยงเดี่ยวฐานะยากจนที่ต้องเลี้ยงดูบุตรเพียงลำพัง จำนวน 86,788 คน สตรีที่ถูกทำร้ายร่างกายจิตใจ จำนวน 4,491 คน และสตรีที่ถูกละเมิดทางเพศ จำนวน 1,404 คน ตามลำดับ ประเด็นสตรีสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs ที่ 1, 5 และ 8 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรี แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้าน People และด้าน Prosperity (ด้านความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน และครอบคลุม)

สถานการณ์ครอบครัว

ครอบครัวที่อยู่ในพื้นที่มีจำนวนทั้งหมด 16,172,931 ครอบครัว ด้านสถานการณ์ทางสังคมของครอบครัวพบว่า มีจำนวนครอบครัวที่อาจเกิดปัญหาทางสังคมทั้งหมด 1,438,604 ครอบครัว ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวยากจน จำนวน 1,070,681 ครอบครัว รองลงมา คือ ครอบครัวแห่งกลาง จำนวน 239,703 ครอบครัว ครอบครัวหย่าร้าง จำนวน 123,447 ครอบครัว และครอบครัวที่มีคนในครอบครัวกระทำความรุนแรงต่อกัน จำนวน 4,773 ครอบครัว ตามลำดับ ประเด็นครอบครัวสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs ที่ 1, 3, 5, 10 และ 16 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของครอบครัว แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้าน People ด้าน Prosperity และด้าน Peace

สถานการณ์ผู้สูงอายุ

ประชากรสูงอายุที่อยู่ในพื้นที่มีจำนวนทั้งหมด จำนวน 10,518,911 คน โดยมีผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพจำนวน 9,012,248 คน และผู้สูงอายุที่ยังไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวน 1,506,663 คน ด้านสถานการณ์ทางสังคมของผู้สูงอายุ พบว่า มีจำนวนผู้สูงอายุที่อาจประสบปัญหาทางสังคมทั้งหมด 523,620 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุช่วยเหลือตัวเองไม่ได้/ไม่มีคนดูแล/ไม่มีรายได้/ผู้ป่วยเรื้อรังติดบ้านติดเตียง จำนวน 349,215 คน รองลงมา คือ ผู้สูงอายุที่รับภาระดูแลบุคคลในครอบครัว เช่น คนพิการ ผู้ป่วยเรื้อรัง บุตรหลาน และจิตเวช จำนวน 173,114 คน ผู้สูงอายุที่ต้องดำรงชีพด้วยการเร่ร่อน ขอดทาน จำนวน 1,045 คน และผู้สูงอายุที่ถูกกระทำความรุนแรงทางร่างกายหรือจิตใจ จำนวน 246 คน ตามลำดับ ประเด็นผู้สูงอายุสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs ที่ 2, 3, 8, 10, 11 และ 16 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้าน People ด้าน Prosperity และด้าน Peace

สถานการณ์คนพิการ

ประชากรคนพิการที่อยู่ในพื้นที่มีจำนวนทั้งหมด 2,589,904 คน โดยมีคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำนวน 1,939,973 คน คิดเป็นร้อยละ 74.91 ของคนพิการที่อยู่ในพื้นที่ทั้งหมด นอกจากนี้มีคนที่พิการที่ได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวน 1,817,237 คน ด้านสถานการณ์ทางสังคมของคนพิการ พบว่า มีจำนวนคนพิการที่อาจประสบปัญหาทางสังคมทั้งหมด 149,503 คน ส่วนใหญ่เป็นคนพิการที่ไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวน 133,206 คน รองลงมา คือ คนพิการมีความต้องการกายอุปกรณ์ จำนวน 13,979 คน และคนพิการที่อยู่คนเดียวตามลำพัง/ไม่มีผู้ดูแล/ถูกทอดทิ้ง จำนวน 2,318 คน ตามลำดับ ประเด็นคนพิการสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs ที่ 1, 3, 6, 10 และ 11 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้าน People ด้าน Prosperity และด้าน Planet (ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)

สถานการณ์ผู้ด้อยโอกาส

ได้รวบรวมข้อมูลในรูปแบบตัวเลขสถิติจำนวนผู้ด้อยโอกาส ในหัวข้อดังต่อไปนี้ 1) คนไร้ที่พึ่ง 2) ผู้ทำการขอดทาน 3) ราษฎรบนพื้นที่สูง 4) ผู้ติดยาเสพติด และ 5) ผู้ติดเชื้อ HIV พบว่า ประชากรผู้ด้อยโอกาสที่รวบรวมทั้ง 5 หัวข้อมีจำนวนรวม 1,808,304 คน ได้แก่ โดยมีคนไร้ที่พึ่ง จำนวน 18,278 ผู้ทำการขอดทานจำนวน 427 คน ราษฎรบนพื้นที่สูง จำนวน 1,441,838 ผู้ติดยาเสพติด จำนวน 167,896 คน และ ผู้ติดเชื้อ HIV จำนวน 176,250 คน ประเด็นผู้ด้อยโอกาสสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs ที่ 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 11 และ 16 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยโอกาส แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้าน People ด้าน Prosperity ด้าน Planet และด้าน Peace

ประเด็นความท้าทายและข้อเสนอเชิงนโยบาย

จากข้อมูลการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม ปี 2564 ซึ่งรวบรวมข้อมูลทั้งจากระบบรายงานสถานการณ์ทางสังคม ปี 2564 ซึ่งจัดทำโดย สสว. 1 – 11 ร่วมกับการวิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูลทางสังคมที่หน่วยงานระดับกรม/เทียบเท่ากรม ในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำขึ้น รวมถึงข้อมูลทางสังคมซึ่งหน่วยงานที่น่าเชื่อถือจัดทำขึ้น พบว่า ในปี 2564 ประเทศไทยมีสถานการณ์ทางสังคมที่มีความท้าทาย

โดยสรุปได้จำนวน 10 ประเด็นความท้าทายพร้อมข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การจัดสวัสดิการภายใต้โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ให้เป็นสวัสดิการถ้วนหน้า

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

เงินอุดหนุนเด็กแรกเกิดเป็นสวัสดิการแบบมีเงื่อนไข ที่เด็กอายุ 0 - 6 ปี ควรได้รับสิทธิ แต่จากสถานการณ์ปัจจุบัน พบว่า มีเด็กที่ได้รับสิทธิ เพียงร้อยละ 53.73 นั้นหมายความว่า มีเด็กที่ได้รับสิทธิหากเทียบกับจำนวนเด็กแรกเกิด อายุ 0 - 6 ปี มีเพียงร้อยละ 56.03 ดังนั้น ควรมีการจัดสวัสดิการแบบถ้วนหน้า โดยสนับสนุนข้อเสนอข้างต้นดังนี้

1. ควรมีการจัดสวัสดิการถ้วนหน้าให้เด็กทุกคน ให้ครอบคลุมเด็กแรกเกิด โดยแยกตามช่วงอายุตามแนวคิดขมชั้นสวัสดิการ (Multi-Tier Social Protection) ได้แก่ Social Service การพัฒนาทักษะกึ่งถ้วนหน้า เงินอุดหนุนเด็กแรกเกิด การดูแลเด็กเล็ก

2. เสริมสร้างการเชื่อมโยงเงินอุดหนุนกับบริการสังคมอื่น ๆ เพื่อลดปัญหา และช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กให้ดียิ่งขึ้น (องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย)

3. สร้างโอกาสและความเป็นไปได้ ที่จะขยายสิทธิของเด็กที่ได้รับสิทธิเงินอุดหนุนเพื่อเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดไปสู่เด็กทุกคนที่อายุต่ำกว่า 6 ปี เงินอุดหนุนฯ ถ้วนหน้าจะสามารถช่วยลดค่าบริหารจัดการ ลดอัตราการตกหล่น และยังช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

2. การส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดสวัสดิการถ้วนหน้า

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1. ผลักดันให้มีสวัสดิการสำหรับครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว เพื่อให้เด็กบางส่วนที่ไม่ได้รับโอกาส เช่นทางการศึกษา สุขภาพ การเป็นอยู่ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่เหมือนกับเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่พร้อมในทุก ๆ ด้าน

2. ผลักดันให้มีเงินอุดหนุนให้แก่เด็กทุกช่วงอายุ จนบรรลุนิติภาวะ

3. การสนับสนุนด้านการศึกษาแก่บุตรในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว และส่งเสริมการศึกษาระดับสูงสำหรับบุตรในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวที่มีผลการเรียนและความประพฤติดี

4. จัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนที่มีอายุตั้งแต่หนึ่งขวบครึ่งจนถึงอนุบาล ในช่วงวันทำการและวันหยุด เพื่อแก้ไขปัญหา และอุปสรรคด้านเวลาในการประกอบอาชีพของครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ไม่ให้เกิดความกังวลกับบุตรหลาน เมื่อพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยวต้องทำงานนอกบ้านและระหว่างวันหยุด ซึ่งจะช่วยลดปัญหา ด้านเศรษฐกิจครัวเรือนเลี้ยงเดี่ยวได้ในระดับหนึ่ง

5. การจัดฝึกอบรมอาชีพให้กับเด็กและเยาวชนในครัวเรือนเลี้ยงเดี่ยวเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการหารายได้เพิ่มให้กับพ่อหรือแม่ อีกทั้งยังเป็นการสร้างให้เด็กในครัวเรือนเลี้ยงเดี่ยวมีความรับผิดชอบและภูมิใจในความสามารถทำให้เกิดการเห็นคุณค่าแห่งตนสามารถแบ่งเบาภาระครอบครัวและเป็นฐานการพึ่งพาตนเองได้ในอนาคต

3. การป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กที่ถูกกระทำความรุนแรงที่มีแนวโน้มสูงขึ้น

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1. สร้างการมีส่วนร่วมของสังคมในการหยุดยั้งความรุนแรงต่อเด็ก โดยขอให้ประชาชนตื่นตัวและรีบแจ้ง ศูนย์ช่วยเหลือสังคม 1300 ซึ่งเป็นสายด่วนของรัฐ เมื่อพบเห็นเด็กถูกกระทำรุนแรงทุกรูปแบบ
2. ส่งเสริมการปรับปรุงกฎหมายและหลักค่านโยบาย เพื่อให้สอดคล้องกับข้อตกลงในระดับนานาชาติเกี่ยวกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งรวมถึงข้อตกลงของประเทศไทยในการยกเลิกการลงโทษทางร่างกาย ซึ่งเป็นผลมาจากรายงานทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศใน พ.ศ. 2559, อายุขั้นต่ำของการรับผิดชอบทางกฎหมายอาญา ฯลฯ
3. ติดตามการใช้งบประมาณเพื่อพัฒนาระบบคุ้มครองเด็ก
4. พัฒนาโครงสร้างที่เหมาะสมสำหรับเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก
5. พัฒนาทักษะของเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก ซึ่งรวมถึง เจ้าหน้าที่สังคมสงเคราะห์, เจ้าหน้าที่พยาบาล, เจ้าหน้าที่กฎหมาย (ตำรวจ, อัยการ และ ผู้พิพากษา) ให้สามารถทำงานได้ทั้งแบบเป็นเอกเทศและแบบทีม
6. เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบบริหารจัดการข้อมูล เพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการเหตุและความสามารถในการวางแผน
7. ปรับเปลี่ยนความเชื่อและแนวปฏิบัติที่ส่งเสริมการใช้ความรุนแรงต่อพวกเขาๆ ทั้งหญิงและชาย โดยการใช้ต้นแบบของการเลี้ยงลูกเชิงบวกและการสร้างวินัยเชิงบวก ผ่านการสื่อสารปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและสังคม

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหาเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้กระทำความรุนแรงและมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1. การแก้ไขปัญหายาวชนทำร้ายร่างกายผู้อื่น โดยกระทรวง พม. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะของเจ้าหน้าที่ผู้คุ้มครองเยาวชนของกระทรวง พม. เช่น ผู้ปฏิบัติงานบ้านพักเด็ก อันได้แก่ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ นักพัฒนาสังคม ให้สามารถดูแลและแนะนำเยาวชนให้ตระหนักถึงผลเสียของการทำร้ายร่างกายผู้อื่น และผลเสียจากการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา
2. ผลักดันให้มีกฎหมายในเชิงป้องกันให้มีความเข้มข้นขึ้น ผลักดันในการแก้กฎหมาย เช่น การบูลลี่และการละเมิด/ใช้ความรุนแรงผ่านสื่อโซเชียล มีศูนย์ข้อมูลสำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และเด็ก/เยาวชนที่เข้าถึงได้ง่าย ครบถ้วน และคำนึงถึงสิทธิของเยาวชนในโลกดิจิทัลมากขึ้น รวมถึงมีการพัฒนาระบบคัดกรองกลุ่มเยาวชนที่มีประสบการณ์ชีวิตไม่พึงประสงค์ พัฒนาระบบ สนับสนุน ป้องกัน ฟื้นฟูเฝ้าระวังผลกระทบกลุ่มเยาวชนในภาวะวิกฤติ

5. การส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความเสมอภาคของเพศและการป้องกันแก้ไขปัญหาคความรุนแรงต่อสตรีและครอบครัว

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1. จัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอสำหรับบริการช่วยเหลือผู้ที่ถูกกระทำรุนแรง และหาทางให้ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือเข้าถึงบริการเหล่านี้ให้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทที่มีการใช้มาตรการห้ามประชาชนออกจากบ้านและจำกัดการเดินทางเคลื่อนย้าย

2. ควรพิจารณาจัดบริการทางการแพทย์ทางไกล (telemedicine) การใช้ระบบไอทีที่เป็นแกนกลางของบริการทางการแพทย์ (digital health) หรือใช้โทรศัพท์มือถือในการให้บริการทางการแพทย์ (mhealth) เพื่อส่งเสริมให้ผู้ที่ถูกกระทบรุนแรงสามารถเข้าถึงบริการและความช่วยเหลือมากขึ้น โดยจำเป็นต้องสร้างความปลอดภัยให้แก่ผู้ใช้บริการด้วย

3. พิจารณาจัดศูนย์พักพิงเพื่อทางเลือกสำหรับผู้หญิงที่จำเป็นและต้องการที่พักอาศัยชั่วคราว

4. ให้หลักประกันว่ามาตรการที่ห้ามประชาชนออกจากบ้านจะไม่มีการลงโทษผู้หญิงที่ออกมาขอความช่วยเหลือเมื่อถูกกระทบรุนแรง เช่น เมื่อต้องออกจากบ้านมายังสถานีตำรวจหรือโรงพยาบาลเพื่อแจ้งเหตุถูกกระทำ

5. บูรณาการร่วมกับองค์กรเอกชนและภาคประชาชนที่เข้ามาดูแล ข้อยุติเกี่ยวกับความรุนแรง

6. ปรับแก้และบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายให้มีความทันต่อสถานการณ์และสอดคล้องกับประเด็นปัญหาปัจจุบัน

7. ส่งเสริมให้เกิดการสร้างเครือข่ายการพัฒนาสตรี การพัฒนาตนเอง รวมถึงมีการพัฒนาชุมชนและสังคม

6. แนวโน้มการตั้งครุฑในวัยรุ่นและการคลอดบุตรมีชีพของแม่วัยรุ่น ยังมีสถิติสูงกว่าค่าเป้าหมาย

ที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1. ส่งเสริมการให้ความรู้ความเข้าใจด้านเพศสัมพันธ์ และวิธีการป้องกัน เพื่อผลักดันให้วัยรุ่นสามารถปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดกับผู้ปกครองหรือเภสัชกรได้อย่างเปิดเผยมากยิ่งขึ้น

2. ข้อมูลระดับพื้นที่ บูรณาการข้อมูลแม่วัยรุ่นจากฐานข้อมูลทะเบียนเกิด และทะเบียนราษฎร์ เพื่อความเป็นเอกภาพ โดยใช้รหัสเลขประจำตัว 13 หลักเป็นตัวเชื่อมข้อมูลต่างฐาน

3. Hot Spot แม่วัยรุ่น การมีข้อมูลที่ชี้ให้เห็น Hot Spot แม่วัยรุ่นในระดับจังหวัดและอำเภอทำให้มีฐานข้อมูลที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงของสถานการณ์แม่วัยรุ่น เป็นเครื่องมือติดตามเพื่อลดอัตราการเกิดแม่วัยรุ่นในระดับพื้นที่

4. ลักษณะเฉพาะของพื้นที่ แต่ละพื้นที่ที่มีความหลากหลายของปัจจัยที่นำไปสู่การเป็นแม่วัยรุ่น การวางแผนดำเนินงานและการกำหนดนโยบายเพื่อลดการคลอดในวัยรุ่นจึงควรคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ซึ่งสะท้อนถึงลักษณะเฉพาะของวัยรุ่นหญิงในแต่ละพื้นที่

5. ส่งเสริมการเข้าถึงบริการอนามัยการเจริญพันธุ์อย่างทั่วถึง ควรมีมาตรการที่เหมาะสมในระดับพื้นที่ที่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล ผู้มีฐานะยากจน ผู้ด้อยโอกาส แรงงานต่างชาติ/ไร้สัญชาติ ตลอดจนวัยรุ่นและเยาวชนเฝ้า เพื่อให้วัยรุ่นและเยาวชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงบริการด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ได้ทั่วถึง

6. รณรงค์และเผยแพร่เนื้อหาของ พ.ร.บ. การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 และ พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560

- ให้วัยรุ่นและเยาวชนได้เรียนเพศวิถีศึกษารอบด้าน

- ให้วัยรุ่นและเยาวชนที่ตั้งครุฑมีโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

- รักษาข้อมูลความลับของวัยรุ่นและเยาวชนที่มารับบริการอย่างไม่เลือกปฏิบัติ

- ให้วัยรุ่นและเยาวชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการกำหนดนโยบาย ผ่านกลไกสภาเด็กและเยาวชน

ทุกระดับการปกครอง

7. เปิดรับต่อเสียงสะท้อนและการมีส่วนร่วมมากขึ้นของวัยรุ่นและเยาวชนโดยเฉพาะกลุ่มที่ด้อยโอกาส หน่วยงานภาครัฐและเอกชนรวมทั้งภาคีเครือข่ายเพิ่มการสนับสนุนให้วัยรุ่นและเยาวชนมีโอกาสสะท้อน บอกรายความต้องการที่แท้จริง

7. ผลกระทบ COVID-19 ต่อความมั่นคงของครอบครัว

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1. ควรมีมาตรการดูแลเมื่อคนอยู่ในภาวะเสี่ยงสูงรูปแบบต่าง ๆ เช่น ประกันสังคมที่รัฐควรสนับสนุน ไม่ต้องรอให้ประชาชนจ่ายเอง เพราะการคุ้มครองลดต้นทุนการตามแก้ปัญหาได้ดีกว่า และจัดตั้งศูนย์ ให้คำปรึกษาเพื่อจัดหางานให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบ เป็นต้น

2. ควรปรับเปลี่ยนข้อกำหนดให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น บทความทางวิชาการ

3. ส่งเสริม และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว สร้างช่องทางให้คำปรึกษาเรื่องความรุนแรง ในครอบครัว และรณรงค์ยุติความรุนแรงในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมสร้างเสริม และปลูกฝัง จิตสำนึก

4. ควรส่งเสริมให้มีการทำ MOU ระหว่างหน่วยงานด้านการส่งเสริมสุขภาพจิต และ กระทรวง พม. ทำงานร่วมกับครอบครัวและชุมชน ในการริเริ่มทำกิจกรรมหรือช่องทางต่าง ๆ ที่จะปรับเปลี่ยนวงจรชีวิต ครอบครัวให้ห่างจากความรุนแรง

5. ส่งเสริมให้สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปลูกฝังและรณรงค์ ถึงพิษภัยของปัจจัยที่ส่งเสริมความรุนแรง ทั้งสุรา ยาเสพติด การพนัน เป็นต้น

8. การเข้าถึงบริการสวัสดิการผู้สูงอายุ ให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่รวดเร็ว

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

เนื่องจากสิทธิเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นสิทธิสวัสดิการถ้วนหน้า ดังนั้น ผู้สูงอายุที่เข้าเกณฑ์ควรได้รับ เบี้ยยังชีพทั้งหมด แต่เนื่องจากผู้สูงอายุบางส่วนอาจจะเข้าไม่ถึงสิทธิสวัสดิการ เช่น ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวและ เข้าไม่ถึงข้อมูลข่าวสาร หรือผู้สูงอายุที่ไม่สามารถเดินทางไปลงทะเบียนได้ (ติดบ้าน/ติดเตียง) จึงควรมีการลง พื้นที่สำรวจ และดำเนินการลงทะเบียนตามบ้าน หรือ ผลักดันให้เป็นสวัสดิการถ้วนหน้า นอกจากนี้ยังมี ผู้สูงอายุที่ไม่ประสงค์รับเบี้ยยังชีพเนื่องจากฐานะดี

9. การเพิ่มโอกาสและช่องทางการเข้าถึงสวัสดิการของคนพิการที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นส่วนหนึ่ง จากโครงสร้างประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น และเข้าสู่ภาวะพิการเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1. ผลักดันให้ อพม. อสม. และเพิ่มจำนวนอาสาสมัครเชี่ยวชาญด้านคนพิการ เพื่อดูแลสอดส่อง ค้นหา ลงพื้นที่สำรวจ เพื่อให้คนพิการที่เข้าไม่ถึงสิทธิ หรือคนพิการที่อยู่ตัวคนเดียวได้รับสิทธิสวัสดิการ ตามที่ควรได้รับ

2. ควรเร่งปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม เพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกให้คนพิการสามารถประกอบ กิจกรรมประจำวันได้ด้วยศักยภาพของตนเอง

10. การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มครอบครัวยากจน/เปราะบาง เข้าถึงความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1. มุ่งให้มาตรการเยียวยาของภาครัฐเข้าถึงประชากรกลุ่มเปราะบางทุกคนโดยเร็ว โดยใช้กลไกท้องถิ่น กลไกนอกภาครัฐร่วมกับภาครัฐเข้าไปค้นหาให้ข้อมูล และดูแลประชากรกลุ่มดังกล่าว
2. มุ่งให้กลุ่มเปราะบางที่มีศักยภาพ มีงานทำมีรายได้ โดยเร่งการใช้จ่ายและกู้ยืมเงินในกองทุนผู้สูงอายุ และกองทุนคนพิการเพื่อให้ผู้สูงอายุ คนพิการสามารถกู้ยืมสำหรับนำไปประกอบอาชีพได้โดยเร็ว
3. มุ่งเตรียมพร้อมในการวางระบบการคุ้มครองทางสังคมที่ครอบคลุมประชากรกลุ่มเปราะบางทุกกลุ่ม ทุกคน โดยพัฒนาระบบข้อมูลในการค้นหาประชากรกลุ่มเปราะบางทั้งประเทศได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และวางแนวทางในการขยายการคุ้มครองทางสังคมจากการกำหนดกลุ่มเป้าหมายไปสู่แบบถ้วนหน้า รวมถึงพิจารณานำ (Universal Basic Income : UBI) มาปรับใช้
4. ส่งเสริมการลงทุนอสังหาริมทรัพย์ในพื้นที่รอบนอกของกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เกิดการกระจายตัวเพิ่มมากขึ้น ปัจจุบันทำเลอสังหาริมทรัพย์ที่น่าสนใจได้กระจายตัวออกไปสู่พื้นที่รอบนอกกรุงเทพฯ โดยเฉพาะทำเลที่มีรถไฟฟ้าผ่าน ซึ่งหลายสายจะเปิดให้บริการในปี 2565 ช่วยให้อสังหาริมทรัพย์ในทำเลเหล่านี้ขยายตัวยิ่งขึ้น รวมถึงเทรนด์การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์เริ่มเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบรับกับพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของผู้บริโภคในช่วงโควิด-19 เพื่อสร้างรายได้ในระยะยาว
5. ใช้เทคโนโลยีมาช่วยสนับสนุนให้ภาคอสังหาริมทรัพย์ มีความแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เข้ามาดูแล ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไวรัส COVID-19 เช่น เทคโนโลยีที่ช่วยป้องกันมลพิษในพื้นที่ส่วนกลาง จากเดิมที่ใช้เฉพาะในห้องนอน ห้องเรียน หอพักอากาศ การใช้โซลาร์เซลล์ผลิตพลังงาน มาใช้ร่วมกับระบบพลังงานไฟฟ้าทั่วไปเพื่อลดภาระการใช้ไฟฟ้าในเวลากลางวัน ออกแบบภายใต้แนวคิดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางสุขภาวะ และความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ผลจากการแพร่ระบาดของโรคไวรัส COVID-19 ทำให้ผู้คนเข้าถึงเทคโนโลยีง่ายขึ้น แม้กระทั่งกลุ่มผู้สูงอายุ จากข้อมูลพบว่า แนวนวัตกรรมไร้สัมผัสต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทมากขึ้น รวมทั้งหุ่นยนต์ที่เข้ามาให้บริการกลุ่มผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น 20% ใน 1-2 ปี จากนั้นและในอนาคตกลุ่มคนรุ่นใหม่เจนซีและเจนอัลฟ่าจะให้ความสำคัญและยอมจ่ายเงินกับสินค้าและบริการเพื่อทำให้ชีวิตและโลกดีขึ้น

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ข
ส่วนที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์	2
1.3 วิธีดำเนินงาน	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
ส่วนที่ 2 ประเทศไทย	3
2.1 ลักษณะของประเทศไทย	3
2.2 จังหวัดที่มีพรมแดนติดกับประเทศอาเซียน (ASEAN)	3
2.3 อันดับของไทยในระดับโลก ประจำปี 2564	4
2.4 ข้อมูลสถิติของประเทศไทย	5
ส่วนที่ 3 สถานการณ์ทางสังคมของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2564	8
3.1 สถานการณ์เด็กและเยาวชน	8
3.2 สถานการณ์สตรี	13
3.3 สถานการณ์ครอบครัว	20
3.4 สถานการณ์สังคมผู้สูงอายุไทย	25
3.5 สถานการณ์คนพิการในประเทศไทย	36
3.6 สถานการณ์คนไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และไม่มีเลขบัตรประจำตัวประชาชน 13 หลัก	39
ส่วนที่ 4 สถานการณ์ทางสังคมระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ประจำปีงบประมาณ 2564	40
ด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม และการเข้าถึงสวัสดิการค่าดัชนีมิติ 5 ด้าน	
4.1 ด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม	40
4.2 ด้านการทำงานของประชากร	43
4.3 ด้านแรงงานต่างด้าว	44
4.4 ด้านความรุนแรงในการก่อคดีต่าง ๆ	46
4.5 การเข้าถึงสวัสดิการค่าดัชนีมิติ 5 ด้าน	48

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ส่วนที่ 5 สถานการณ์ทางสังคมระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ประจำปีงบประมาณ 2564 ตามกลุ่มเป้าหมายของ กระทรวง พม.	63
5.1 นิยามศัพท์	63
5.2 สถานการณ์เด็ก	65
5.3 สถานการณ์เยาวชน	71
5.4 สถานการณ์สตรี	76
5.5 สถานการณ์ครอบครัว	81
5.6 สถานการณ์ผู้สูงอายุ	86
5.7 สถานการณ์คนพิการ	92
5.8 สถานการณ์ผู้ด้อยโอกาส	99
ส่วนที่ 6 ข้อเสนอเชิงนโยบายที่สำคัญ จากสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 – 11	106
6.1 จังหวัดที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบของ สสว. 1-11	106
6.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สำคัญของ สสว. 1-11	107
ส่วนที่ 7 อภิปรายสรุปและข้อเสนอเชิงนโยบาย	130
บรรณานุกรม	150
ภาคผนวก	158

สารบัญแผนภูมิ

เรื่อง	หน้า
ส่วนที่ 3 สถานการณ์ทางสังคมของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2564	8
แผนภูมิที่ 3.1 สถานการณ์เด็กที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ ประจำปี 2564	10
แผนภูมิที่ 3.2 สถานการณ์เด็กที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ ประจำปี 2564 จำแนกรายเดือน	10
แผนภูมิที่ 3.3 สถานการณ์เยาวชนที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ ประจำปี 2564	11
แผนภูมิที่ 3.4 สถานการณ์เยาวชนที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ ประจำปี 2564 จำแนกรายเดือน	11
แผนภูมิที่ 3.5 จำนวนเด็กที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19	12
แผนภูมิที่ 3.6 จำนวนเด็กกำพร้าเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์ COVID-19	12
แผนภูมิที่ 3.7 จำนวนผู้มีงานทำที่อยู่ในแรงงานในระบบและนอกระบบจำแนกตามเพศ	14
แผนภูมิที่ 3.8 อัตราการคลอดของหญิงอายุ 15 - 19 ปี	15
แผนภูมิที่ 3.9 สถิติความรุนแรงในครอบครัว ประจำปี 2564	21
แผนภูมิที่ 3.10 ปัจจัยของความรุนแรงในครอบครัว ประจำปี 2564	22
แผนภูมิที่ 3.11 สถิติการสมรสและหย่าร้าง ปี พ.ศ. 2555 - 2564	23
แผนภูมิที่ 3.12 จำนวนผู้สูงอายุตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 - 2563	25
ส่วนที่ 4 สถานการณ์ทางสังคมระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ประจำปีงบประมาณ 2564	40
แผนภูมิที่ 4.1 อัตราส่วนระหว่างจำนวนเพศหญิงและเพศชาย	41
แผนภูมิที่ 4.2 อัตราส่วนระหว่างอายุของจำนวนประชากรเพศชายและหญิง ในช่วงอายุต่าง ๆ ระดับประเทศ	41
แผนภูมิที่ 4.3 จำนวนประชากรช่วงอายุน้อยกว่า 1 ปี ถึง 100 ปี	42
แผนภูมิที่ 4.4 อัตราส่วนจำนวนประชากรเพศชายกับจำนวนประชากรเพศหญิง	43
แผนภูมิที่ 4.5 อัตราส่วนผู้มีงานทำ ผู้ว่างงาน ผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	44
แผนภูมิที่ 4.6 จำนวนแรงงานต่างด้าว ตั้งแต่ปี 2559 - 2563	45
แผนภูมิที่ 4.7 จำนวนรับแจ้ง จับกุม และผู้ต้องหา กรณีกระทำความรุนแรง ในปี พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2563	46
แผนภูมิที่ 4.8 สาเหตุรับแจ้ง จับกุม และผู้ต้องหา กรณีกระทำความรุนแรง ในปี พ.ศ. 2563	47
แผนภูมิที่ 4.9 จังหวัดที่มีผู้ต้องหาคดีทำร้ายร่างกาย พ.ศ. 2563 สูงสุด	47
แผนภูมิที่ 4.10 จำนวนบุคลากรทางการแพทย์ ปี พ.ศ. 2563	49
แผนภูมิที่ 4.11 10 จังหวัดที่มีอัตราส่วนแพทย์ดูแลประชากรมากที่สุด	50
แผนภูมิที่ 4.12 10 จังหวัดที่มีอัตราส่วนพยาบาลวิชาชีพดูแลประชากรมากที่สุด	50
แผนภูมิที่ 4.13 10 จังหวัดที่มีอัตราส่วนทันตแพทย์ดูแลประชากรมากที่สุด	51
แผนภูมิที่ 4.14 10 จังหวัดที่มีอัตราส่วนเภสัชกรดูแลประชากรมากที่สุด	51

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 4.15	สาเหตุการเสียชีวิต 10 อันดับแรกจากโรคต่าง ๆ ของคนไทย ประจำปี 2564	52
แผนภูมิที่ 4.16	กราฟแสดงร้อยละของ 10 จังหวัดที่จำนวนครัวเรือนเข้าเงื่อนไข TP Map สูงสุด	53
แผนภูมิที่ 4.17	กราฟแสดงอัตราส่วนเด็กออกจากการศึกษากลางคันระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย	54
แผนภูมิที่ 4.18	จำนวนนิสิต นักศึกษาที่อยู่ในสถานศึกษาที่เป็นรัฐบาลและเอกชน	55
แผนภูมิที่ 4.19	รายรับ - รายจ่าย และค่าคงเหลือ ของประชาชน ปี 2554 - 2562	56
แผนภูมิที่ 4.20	10 จังหวัดที่มีจำนวนเงินคงเหลือต่อครัวเรือนมากที่สุด	57
แผนภูมิที่ 4.21	10 จังหวัดที่มีจำนวนภาระหนี้สินต่อครัวเรือนมากที่สุด	58
แผนภูมิที่ 4.22	กราฟแสดงเส้นความยากจน จำนวนคนจน และสัดส่วนคนจน	59
แผนภูมิที่ 4.23	ผลการดำเนินงานโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ประจำเดือนธันวาคม 2563	61
แผนภูมิที่ 4.24	จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเงินตามกองทุนผู้สูงอายุ	61
แผนภูมิที่ 4.25	ประเภทความพิการของคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ	62
ส่วนที่ 5	สถานการณ์ทางสังคมระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ประจำปีงบประมาณ 2564	63
แผนภูมิที่ 5.1	อัตราส่วนปัญหาทางสังคมที่พบในเด็ก	67
แผนภูมิที่ 5.2	อัตราส่วนปัญหาทางสังคมที่พบในเยาวชน	72
แผนภูมิที่ 5.3	อัตราส่วนปัญหาทางสังคมที่พบในสตรี	77
แผนภูมิที่ 5.4	อัตราส่วนปัญหาทางสังคมที่พบในครอบครัว	82
แผนภูมิที่ 5.5	อัตราส่วนปัญหาทางสังคมที่พบในผู้สูงอายุ	88
แผนภูมิที่ 5.6	อัตราส่วนปัญหาทางสังคมที่พบในคนพิการ	94
แผนภูมิที่ 5.7	สัดส่วนคนพิการจำแนกประเภทต่าง ๆ ตามความพิการ	98
แผนภูมิที่ 5.8	จำนวนกลุ่มคนด้อยโอกาสแยกตามลักษณะ	102

สารบัญตาราง

เรื่อง	หน้า
ส่วนที่ 2 ประเทศไทย	3
ตารางที่ 2.1 ข้อมูลสถิติของประเทศไทย	5
ส่วนที่ 3 สถานการณ์ทางสังคมของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2564	8
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปผู้มีงานทำที่อยู่ในกำลังแรงงาน ปี พ.ศ. 2564	14
ตารางที่ 3.2 อัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี รายจังหวัด	17
ตารางที่ 3.3 จำนวนผู้สูงอายุตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 - 2563	26
ตารางที่ 3.4 สัดส่วนของผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ในแต่ละจังหวัด	27
ตารางที่ 3.5 แสดงสัดส่วนของผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ในแต่ละจังหวัดที่ได้รับเบี้ยยังชีพ	30
ตารางที่ 3.6 แสดงสัดส่วนของผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ในแต่ละจังหวัดที่ผู้สูงอายุที่ติดโควิด	33
ตารางที่ 3.7 ประเภทความพิการด้านต่าง ๆ	37
ตารางที่ 3.8 จำนวนประชากรไร้รัฐ ไร้สัญชาติ	39
ส่วนที่ 4 สถานการณ์ทางสังคมระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ประจำปีงบประมาณ 2564	40
ตารางที่ 4.1 ลักษณะข้อมูลประชากร พ.ศ. 2563	40
ตารางที่ 4.2 จำนวนประชากรช่วงอายุ และจำแนกตามเพศ	42
ตารางที่ 4.3 จำนวนประชากรแรงงานต่างด้าวในภาคต่าง ๆ ตั้งแต่ปี 2559-2563	45
ตารางที่ 4.4 สัดส่วนบุคลากรทางการแพทย์ต่อจำนวนประชากรในภาคต่าง ๆ	49
ส่วนที่ 5 สถานการณ์ทางสังคมระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ประจำปีงบประมาณ 2564	63
ตารางที่ 5.1 ประเด็นเด็กที่สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)	65
ตารางที่ 5.2 สถิติประเด็นเด็กรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด	68
ตารางที่ 5.3 ประเด็นเยาวชนที่สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)	71
ตารางที่ 5.4 สถิติประเด็นเยาวชนรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด	73
ตารางที่ 5.5 ประเด็นสตรีที่สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)	76
ตารางที่ 5.6 สถิติประเด็นสตรีรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด	78
ตารางที่ 5.7 ประเด็นครอบครัวที่สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)	81
ตารางที่ 5.8 สถิติประเด็นครอบครัวรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด	83
ตารางที่ 5.9 ประเด็นผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)	86
ตารางที่ 5.10 สถิติประเด็นผู้สูงอายुरายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด	89
ตารางที่ 5.11 ประเด็นคนพิการที่สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)	93
ตารางที่ 5.12 สถิติประเด็นคนพิการรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด	95

สารบัญตาราง

	ตารางที่ 5.13 ประเด็นผู้ด้อยโอกาสที่สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)	99
	ตารางที่ 5.14 สถิติประเด็นผู้ด้อยโอกาสรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด	103
ส่วนที่ 6	ข้อเสนอเชิงนโยบายที่สำคัญจากสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 - 11	106
	ตารางที่ 6.1 รายชื่อจังหวัดที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบของ สสว. 1-11	106

สารบัญภาพ

เรื่อง	หน้า
ส่วนที่ 2 ประเทศไทย	3
ภาพที่ 2.1 แผนที่ประเทศไทย	3
ส่วนที่ 3 สถานการณ์ทางสังคมของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2564	8
ภาพที่ 3.1 ผลสำรวจปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง	20
ภาพที่ 3.2 สถิติครัวเรือนพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวภาพรวมปี 2530 - 2556	24

ส่วนที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากผลกระทบหลายสาเหตุ อาทิเช่น สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรคอุบัติใหม่ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตรูปแบบใหม่ (New Normal) รวมทั้งในปัจจุบันเราอยู่ในโลกของ VUCA world คือ โลกที่เต็มไปด้วยความผันผวน (Volatility) ความไม่แน่นอน (Uncertainty) ความสลับซับซ้อน (Complexity) และความคลุมเครือ (Ambiguity) ทั้งในสภาพสังคม การแข่งขันทางธุรกิจ และการเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรมอย่างพลิกผัน (Disruptive innovation) จนมีคำกล่าวหนึ่งว่า “รีบเปลี่ยนแปลงเสียก่อน มิฉะนั้นคุณก็อาจจะถูกบังคับให้เปลี่ยนแปลง”¹ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ทำให้ช่องว่างทางสังคมที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน เพิ่มเป็นวงกว้างมากขึ้นสำหรับประชาชนที่เข้าไม่ถึงเทคโนโลยีและด้อยโอกาสอื่น ๆ ที่เป็นทุนอยู่แล้ว รวมถึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและความมั่นคงของประชาชน โดยเฉพาะประชาชนกลุ่มเป้าหมายของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ อันได้แก่ เด็ก เยาวชน สตรี ครอบครัว ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งหากไม่ได้รับการแก้ไขอาจเกิดเป็นปัญหาทางสังคมได้ในอนาคต สำหรับการป้องกันหรือแก้ไข ปัญหาสังคมควรมีเครื่องมือหรือคลังความรู้ด้านสังคมเพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมที่จะเกิดขึ้น

การแก้ปัญหาทางสังคมจำเป็นต้องมีเครื่องมือหรือคลังความรู้ด้านสังคม เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในสถานการณ์ทางสังคมและการแก้ไขปัญหา โดยคลังความรู้ด้านสังคมที่สำคัญ คือ รายงาน สถานการณ์ทางสังคม เพราะจะเป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน สามารถมองเห็นสถานการณ์ทางสังคมในปัจจุบัน เพื่อวางแผนในการแก้ไขปัญหาทางสังคม และนำมากำหนด เป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาหน่วยงาน และประเทศต่อไปได้ นอกจากนี้ การจัดทำรายงานสถานการณ์ ทางสังคมยังสอดคล้องกับภารกิจหนึ่งของกองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สังกัด กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตามกฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการสำนักงาน ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 คือ “จัดทำและพัฒนาดัชนี เกี่ยวกับการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม เพื่อติดตาม สถานการณ์ และสะท้อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเผยแพร่รายงานดังกล่าวให้ประชาชนทราบ” จึงแสดง ให้เห็นว่าควรมีการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม ประจำปีงบประมาณ 2564 เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงปัญหา ทางสังคม รวมทั้งมีข้อเสนอเชิงนโยบายทางสังคมที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

¹ ศศิมา สุขสว่าง, “การพัฒนาตัวเองเพื่อเตรียมตัวสู่โลก VUCA World,” ปีที่แก้ไขครั้งสุดท้าย 2564, sasimasuk, สืบค้นเมื่อ 16 พฤศจิกายน, 2564, <https://www.sasimasuk.com>.

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อรวบรวม วิเคราะห์ และจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม ประจำปีงบประมาณ 2564 ที่เกิดขึ้นในเชิงพื้นที่ และเชิงกลุ่มเป้าหมาย
- 2) เพื่อคาดการณ์ประเด็นปัญหาสถานการณ์ทางสังคมที่จะเกิดขึ้นและหาแนวทางการแก้ไขได้อย่างทันที่
- 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางสังคม รวมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายทางสังคมที่แหลมคม เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

1.3 วิธีดำเนินการ

ในปีงบประมาณ 2564 กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กมพ.) ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1-11 (สสว. 1-11) ได้จัดประชุมหรือการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม ประจำปี 2564 และมอบหมายให้สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 5 จังหวัดขอนแก่น เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการดำเนินการเพื่อจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม โดยมีการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนงาน ดังนี้

- 1) ประชุมชี้แจงแนวทางและกำหนดรูปแบบการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมในระดับจังหวัด และระดับกลุ่มจังหวัด ประจำปี 2564
- 2) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (สนง.พมจ.) 76 จังหวัด จัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมในระดับจังหวัด จากนั้นจัดส่งให้ สสว. 1-11
- 3) สสว. 1-11 รวบรวมรายงานสถานการณ์ทางสังคมในระดับจังหวัด ตามเขตพื้นที่รับผิดชอบ และจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัด
- 4) สสว. 1-11 นำเสนอรายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัดให้พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) นำไปขับเคลื่อนโครงการระดับจังหวัด พร้อมทั้งจัดส่งรายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัด ให้ กมพ.
- 5) กมพ. รวบรวมรายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด และจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม ประจำปีงบประมาณ 2564 พร้อมทั้งนำเสนอคณะผู้จัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม ผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารเพื่อพิจารณารายงานสถานการณ์ทางสังคม ประจำปีงบประมาณ 2564 ก่อนนำไปเผยแพร่
- 6) เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ให้หน่วยงานภายใน และภายนอกกระทรวง รวมทั้งผู้ที่สนใจให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

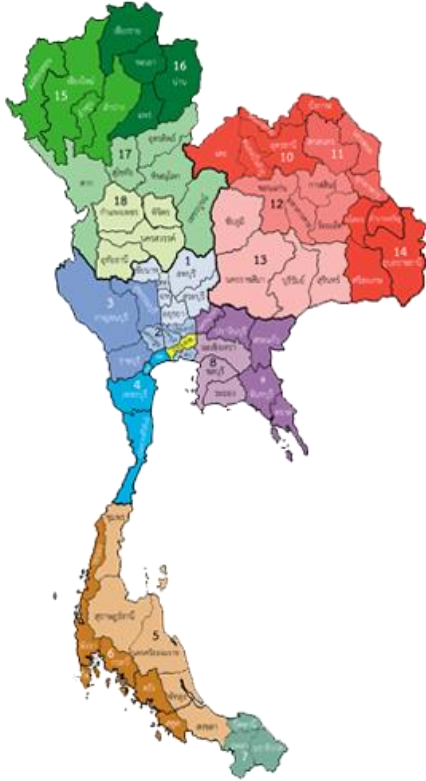
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) มีข้อมูลสถานการณ์ทางสังคมที่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมได้
- 2) หน่วยงานระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด สามารถนำข้อมูลในพื้นที่ไปใช้ในการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ ในการคุ้มครอง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาทางสังคมในระดับพื้นที่ และหน่วยงานระดับกระทรวง สามารถนำข้อมูลในภาพรวมไปใช้ประโยชน์วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาทางสังคมที่สำคัญ และกำหนดนโยบาย แผนงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมภาพรวมต่อไป

ส่วนที่ 2

ประเทศไทย

2.1 ลักษณะของประเทศไทย

ประเทศไทย หรือชื่อทางการว่า ราชอาณาจักรไทย มีพื้นที่ขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 50 ของโลก จำนวน 513,120 ตารางกิโลเมตร และประชากรมากเป็นอันดับที่ 20 ของโลก จำนวน 66,186,727 คน ลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบเขตร้อนหรือแบบสะวันนา มีอุณหภูมิเฉลี่ย 18-34 องศา ปริมาณฝนตกเฉลี่ยตลอดปี 1,500 มิลลิเมตร และมี 3 ฤดูกาล ได้แก่ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว ลักษณะภูมิประเทศแบ่งเป็น 6 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้

ภาพที่ 2.1 แผนที่ประเทศไทย

ที่มา. โดย คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด

เว็บไซต์. <http://www.ggc.opm.go.th/index.php?page=map>

2.2 จังหวัดที่มีพรมแดนติดกับประเทศอาเซียน (ASEAN)

1) พรมแดนไทย-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ติดกับภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย น่าน อุตรดิตถ์ พิษณุโลก อำนาจเจริญ เลย หนองคาย นครพนม มุกดาหาร และอุบลราชธานี

2) พรมแดนไทย-ราชอาณาจักรกัมพูชา ติดกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออก ได้แก่จังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี สระแก้ว จันทบุรี และตราด

3) พรมแดนไทย-สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ติดกับภาคเหนือ ภาคตะวันตก และภาคใต้ ได้แก่จังหวัด เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร และระนอง

4) พรมแดนไทย-สหพันธรัฐมาเลเซีย ติดกับภาคใต้ ได้แก่จังหวัดสตูล สงขลา ยะลา และนราธิวาส

2.3 อันดับของไทยในระดับโลก ประจำปี 2564

- 1) ประเทศลาดเกิดใหม่ที่นำลงทุนที่สุดในปี 2564² อันดับที่ 1
- 2) ประเทศที่ใช้บริการทางการเงินผ่านแอปพลิเคชัน² อันดับที่ 1
- 3) ประเทศไทยทรงอิทธิพลทางด้านวัฒนธรรม³ อันดับที่ 5

โดยวัฒนธรรมสร้างสรรค์ที่มีศักยภาพของประเทศไทย ได้แก่ อาหาร มวยไทย ผ้าไทย แฟชั่น ภาพยนตร์ และเทศกาล

- 4) ประเทศที่มีระบบสาธารณสุขที่ดีที่สุดในปี 2564² อันดับที่ 8

- 5) ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ⁴ อันดับที่ 28 ของโลก และอันดับ 3 ในกลุ่มอาเซียน

โดยผลการจัดอันดับความสามารถในการศึกษาของประเทศไทยโดยสถาบัน International Institute for Management Development (IMD) ในปี 2564 ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 28 (จาก 63 ประเทศ) ซึ่งมีคะแนนรวม 72.519 และเป็นอันดับ 3 ของกลุ่มอาเซียน (จาก 5 ประเทศ)

- 6) ประเทศไทยกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้คะแนนดัชนี SDG⁵ อันดับที่ 43 ของโลก และอันดับ 1 ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ในดัชนี SDG (Sustainable Development Goals) จัดอันดับประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 43 ของโลก จากทั้งหมด 165 ประเทศ ได้คะแนนรวมของดัชนี 74.2 คะแนน อีกทั้งประเทศไทยยังมีคะแนนสูงสุดเป็นอันดับ 1 ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

- 7) คนไทยมีความอยู่ดีมีสุข⁶ อันดับที่ 54 ของโลก จาก 149 ประเทศ

- 8) ประเทศไทยมีค่าคะแนนดัชนีความก้าวหน้าทางสังคม⁶ อันดับที่ 71 ของโลก

ในปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยมีค่าคะแนนดัชนีความก้าวหน้าทางสังคม (Social Progress Index - SPI) อยู่ที่ 70.96 อยู่ในอันดับที่ 71 ของโลก จาก 168 ประเทศ ซึ่งพบว่าแนวโน้มที่ดีขึ้นจากปี พ.ศ. 2563 ที่ค่าคะแนนอยู่ที่ 70.22 อยู่ในอันดับที่ 79 ของโลก จาก 163 ประเทศ

² “อันดับของไทยในระดับโลก,” ปี 2564, กระทรวงการต่างประเทศ, 15 กุมภาพันธ์ 2564, <https://mfa.go.th/https://mfa.go.th/th/content/15-กุมภาพันธ์-2564-อันดับของไทยในระดับโลก>.

³ “รายงานภาวะสังคมไตรมาสที่ 3/2564,” ปี 2564, สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 22 พฤศจิกายน 2564, https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=socialoutlook_report.

⁴ “หนังสือที่ นร 1114/3655 เรื่อง สรุปผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยโดย สถาบัน IMD ปี 2564,” ปี 2564, สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 21 มิถุนายน 2564.

⁵ “รายงานการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Report: SDR) ปี 2021,” ปี 2564, ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Move), 14 มิถุนายน 2564, <https://www.sdgmovement.com/2021/06/14/press-release-sdr2021-files>.

⁶ “รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ ปี 2564,” ปี 2564, ส่วนที่ 2 ผลการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สืบค้นเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2565, http://nscr.nesdc.go.th/nscr_report.

2.4 ข้อมูลสถิติของประเทศไทย

ตารางที่ 2.1 ข้อมูลสถิติของประเทศไทย

รายการข้อมูล	จำนวนรวมทั้งประเทศ	หน่วย
1. ประชากรทั้งประเทศ (ปี 2563)	66,186,727	คน
- เพศชาย	32,375,532	คน
- เพศหญิง	33,811,195	คน
2. กำลังแรงงานในปัจจุบัน อายุ 15 ปีขึ้นไป (ปี 2563)	38,331,302	คน
- ผู้มีงานทำ	37,680,203	คน
- ผู้ว่างงาน	651,099	คน
- กำลังแรงงานที่รอฤดูกาล	213,121	คน
3. ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน อายุ 15 ปีขึ้นไป (ปี 2563)	18,302,170	คน
4. จำนวนนักเรียน นิสิต นักศึกษาในระบบโรงเรียน (ปี 2563)	12,621,433	คน
- รัฐบาล	9,874,293	คน
- เอกชน	2,747,140	คน
5. จำนวนผู้เรียนนอกระบบโรงเรียน (ปี 2563)	1,663,092	คน
6. จำนวนศาสนิกชน (ปี 2561)	67,706,048	คน
- พุทธ	63,299,193	คน
- อิสลาม	3,639,232	คน
- คริสต์	767,624	คน
7. จำนวนเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ (ปี 2563)	240,518	คน
- แพทย์	36,472	คน
- ทันตแพทย์	7,561	คน
- เภสัชกร	15,310	คน
- พยาบาลวิชาชีพ	176,285	คน
- พยาบาลเทคนิค	4,890	คน
8. จำนวนสถานพยาบาลที่มีเตียงรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน (ปี 2563)	1,356	แห่ง
9. จำนวนเตียงรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน (ปี 2563)	166,314	เตียง

ตารางที่ 2.1 ข้อมูลสถิติของประเทศไทย (ต่อ)

รายการข้อมูล	จำนวนรวมทั้งประเทศ	หน่วย
10. จำนวนผู้ติดเชื้อโควิดในประเทศรายใหม่ และสะสม ตั้งแต่วันที่ 1 เม.ย. 64 – 31 ธ.ค. 64 (ปี 2564)	2,189,565	ราย
- ในเรือนจำและที่ต้องขัง	87,279	ราย
- กรุงเทพมหานคร	440,205	ราย
- ภาคกลาง	885,935	ราย
- ภาคเหนือ	147,335	ราย
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	242,961	ราย
- ภาคใต้	385,850	ราย
11. จำนวนประชากร จำแนกตามประเภทสวัสดิการ ค่ารักษาพยาบาล (ปี 2564)	68,191,203	คน
- ไม่มีสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลฯ	458,041	คน
- มีสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลฯ	67,733,162	คน
12. คนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำแนกตามประเภทความพิการ (ปี 2564)	2,102,384	คน
- ทางการเห็น	187,546	คน
- ทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย	393,027	คน
- ทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย	1,054,786	คน
- พิการซ้อน	123,835	คน
- ทางสติปัญญา	143,819	คน
- ทางการเรียนรู้	13,711	คน
- ทางอทิสติก	17,101	คน
- ทางจิตใจ และพฤติกรรม	164,710	คน
- ไม่ระบุ	3,849	คน
13. ผู้สูงอายุที่ได้รับอนุมัติเงินตามกองทุนผู้สูงอายุ (ปี 2563)	8,979	ราย
- จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ	252,435,000	บาท
14. จำนวนครัวเรือน (ปี 2563)	22,301.64	พันครัวเรือน
15. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ปี 2562)	26,018.42	บาท
16. ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ปี 2562)	20,742.12	บาท
17. ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ปี 2563)	21,329.00	บาท

ตารางที่ 2.1 ข้อมูลสถิติของประเทศไทย (ต่อ)

รายการข้อมูล	จำนวนรวมทั้งประเทศ	หน่วย
18. เส้นความยากจน (ด้านรายจ่าย) (ปี 2563)	2,762	บาท/คน/เดือน
19. จำนวนคนจน (ด้านรายจ่าย) (ปี 2563)	4,753.02	พันคน
20. ค่าใช้จ่ายด้านพลังงานเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ปี 2563)	2,245	บาท
- ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม	1,465	บาท
- ไฟฟ้า	749	บาท
- ถ่านไม้และฟืน	31	บาท
21. มูลค่าส่งออกสินค้าเกษตร (ปี 2563)	1,290,477	ล้านบาท
22. มูลค่านำเข้าสินค้าเกษตร (ปี 2563)	525,163	ล้านบาท
23. ปริมาณขยะมูลฝอย (ปี 2563)	69322	ตันต่อวัน
24. จำนวนผู้เข้าไปท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ (ปี 2563)	13,994,679	คน
25. พื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและนันทนาการ (ปี 2563)	440	แห่ง

ที่มา. จาก สำนักงานสถิติแห่งชาติ, <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/index.aspx>
จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

ส่วนที่ 3

สถานการณ์ทางสังคมของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2564

3.1 สถานการณ์เด็ก และสถานการณ์เยาวชน

3.1.1 การจัดสวัสดิการโครงการเงินอุดหนุนเพื่อเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

จากสถิติประชากรเด็กแรกเกิดของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2564 พบว่าประชากรเด็กแรกเกิด อายุ 0-6 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 4,286,218 คน และจากรายงานข้อมูลโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด กรมกิจการเด็กและเยาวชน ข้อมูล ณ วันที่ 3 พฤศจิกายน 2564 พบว่า มีจำนวนผู้ลงทะเบียนโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด จำนวน 2,401,561 คน และจำนวนผู้ที่ได้รับเงินโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด จำนวน 2,303,103 คน โดยร้อยละผู้เข้าถึงโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด และลงทะเบียนของโครงการฯ ได้ คิดเป็นร้อยละ 56.03 ในขณะที่ผู้ที่ลงทะเบียน และมีคุณสมบัติตรงตามเงื่อนไข ได้แก่ ร้อยละ 53.73 โดยมีเด็กแรกเกิด อายุ 0 – 6 ปี ตกหล่นที่ไม่ได้รับเงินอุดหนุน คิดเป็นร้อยละ 46.27⁷ ซึ่งมีการตกหล่นจำนวนมาก ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 30% ของจำนวนเกือบ 1 ใน 3 ของเด็กที่ควรได้รับประโยชน์จากเงินอุดหนุนฯ⁸

องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย ได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่บางครอบครัวกลุ่มเป้าหมายเด็กแรกเกิดไม่สามารถเข้าถึงโครงการเงินอุดหนุนเพื่อเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดได้ เนื่องจากมีอุปสรรคดังต่อไปนี้⁹

- 1) ความสับสนในขั้นตอนการรับสิทธิ และการลงทะเบียน
- 2) ความซับซ้อนของกระบวนการรับรองสถานะความยากจน
- 3) ครอบครัวที่ยากจนบางครอบครัวไม่มีบัญชีธนาคารหรือไม่สามารถเข้าถึงบริการเครื่องกดเงินอัตโนมัติ
- 4) เอกสารทางราชการไม่ครบถ้วน
- 5) บางครอบครัวที่อยู่ห่างไกลประสบปัญหาในการเดินทาง

⁷ รายงานข้อมูลโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ประจำปีเดือนกันยายน 2564 ข้อมูลที่ อัฟโพลสด่วนที่ 3 พฤศจิกายน 2564, กรมกิจการเด็กและเยาวชน, เว็บไซต์ <https://csg.dcy.go.th/th/evaluation/statistics>

⁸ โมเดลใหม่การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อการพัฒนาประเทศหลังโควิด – 19 วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2565 โดย ดร.สมชัย จิตสุชน สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ)

⁹ โดยองค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย “เส้นทางความก้าวหน้าสู่เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดแบบถ้วนหน้าของประเทศไทย” เว็บไซต์ <https://www.unicef.org/thailand/media/3811/file/เส้นทางความก้าวหน้า%20สู่เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดแบบถ้วนหน้าของประเทศไทย.pdf>.

3.1.2 การจัดสวัสดิการที่จำเป็นสำหรับเด็กในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว

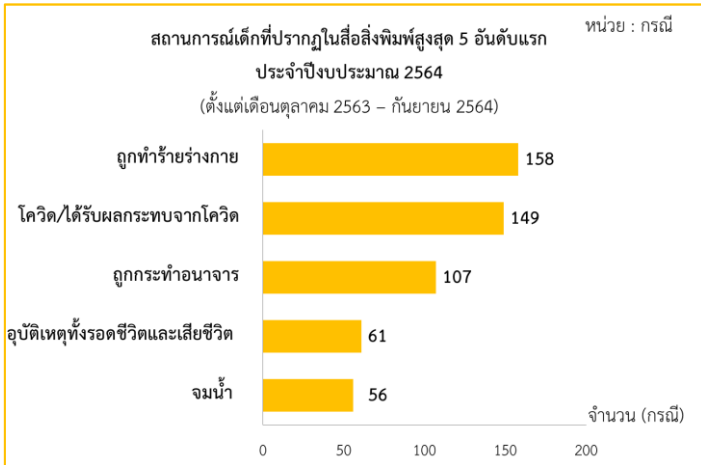
จากรายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564 ของ สสว. 1 – 11 ได้จัดเก็บรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ด้านเด็ก (ผู้ที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์) ในประเด็นเรื่อง “เด็กที่อยู่ในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว พบว่ามีจำนวน 63,340 คน” ซึ่งประเด็นนี้มีมากกว่าประเด็นที่จัดเก็บเรื่องเด็กด้านอื่น ๆ ได้แก่ เด็กที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรและไม่พร้อมในการเลี้ยงดู จำนวน 36,644 คน เด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม จำนวน 16,058 คน และเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางร่างกายจิตใจและทางเพศที่มีการดำเนินคดีจำนวน 1,665 คน

จากผลการศึกษาของบทความวิชาการ เรื่อง การจัดสวัสดิการที่จำเป็นสำหรับครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวของ วิกานดา ใหม่เพย¹⁰ ในด้านผลกระทบที่เกิดจากภาวะการเป็นครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว พบว่า ผลกระทบของเด็กในครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยวส่วนมากมีแนวโน้มเป็นเด็กมีปัญหาหรือก่ออาชญากรรม และหากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวประสบปัญหาด้านการเงิน ความเครียด ความไม่เข้าใจกัน อาจทำให้เด็กมีบุคลิกภาพที่เปลี่ยนไป เช่น เรียกร้องความสนใจ เหม่อลอย คะแนนผลการเรียนลดลง เป็นต้น และยังพบว่าครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวทำให้เด็กขาดความอบอุ่น ขาดที่พึ่ง และเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาสังคมถึงร้อยละ 50 รวมทั้งพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยวต้องรับภาระทำงานและการเลี้ยงดูสูงขึ้น

และจากบทความ กล่าวว่า ผลกระทบที่เกิดกับเด็กไม่ว่าจะเป็นด้านบวกหรือด้านลบนั้น ขึ้นอยู่กับ การเลี้ยงดูของพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว ความเอาใจใส่ และความเข้าใจของสังคมรอบข้าง ปัญหาด้านอคติจากสังคมต่อครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวโดยเฉพาะแม่เลี้ยงเดี่ยวนั้นลดลง แต่ยังคงประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจซึ่งมีผลต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต คุณภาพของการเลี้ยงดูบุตรที่จะเติบโตไปเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดีและมีคุณภาพในสังคม ดังนั้น สวัสดิการจึงเป็นอีกหนึ่งทางออกที่ทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญร่วมกันวางแผนและดำเนินการอย่างชัดเจน เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้

¹⁰ การจัดสวัสดิการที่จำเป็นสำหรับครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว : ความท้าทายต่อการพัฒนาประเทศท่ามกลางวิกฤตด้านประชากร, วิกานดา ใหม่เพย วิทยากรจัดการวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม ปี 2563, http://fms.vru.ac.th/Journal_Management/uploads/journal_filepdf/1/file_pdf/2-4.pdf

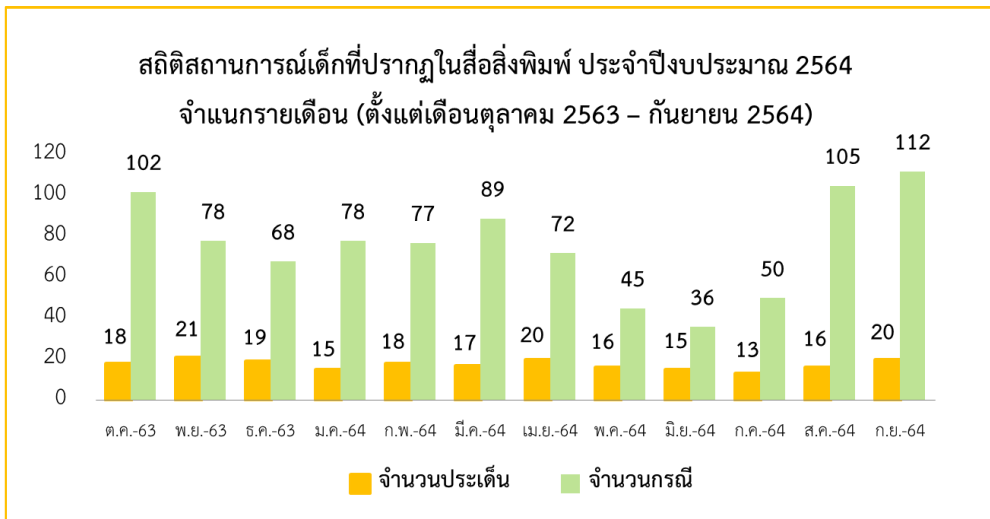
3.1.3 ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็ก 5 อันดับ

แผนภูมิที่ 3.1 สถานการณ์เด็กที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์สูงสุด 5 อันดับแรก (ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2563 - กันยายน 2564) ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนไตรมาสที่ 1/2564 ถึงไตรมาสที่ 4/2564 โดย กรมกิจการเด็กและเยาวชน , 2564 ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

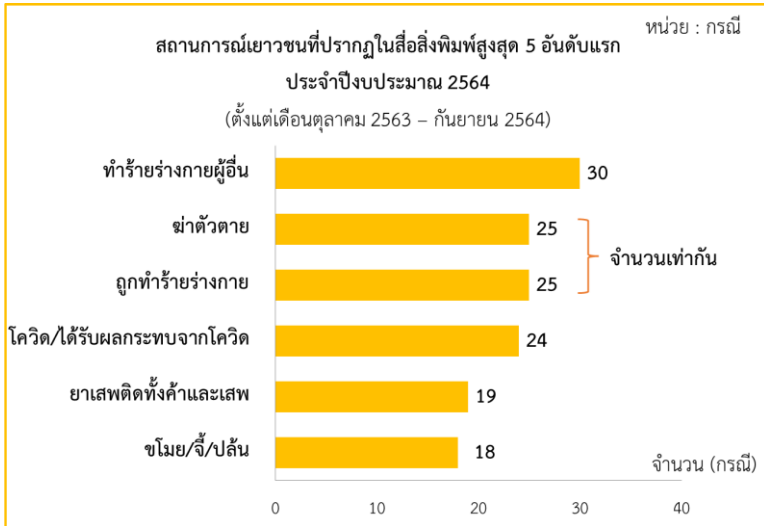
จากรายงานสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชน ไตรมาสที่ 1/2564 ถึง 4/2564 ของ กรมกิจการเด็กและเยาวชน ที่ได้รับรวบรวมข่าวในสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับเด็ก พบว่า ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2563 - เดือนกันยายน 2564 มีประเด็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นกับเด็ก 208 ประเด็น จำนวน 912 กรณี ดังแผนภูมิที่ 3.1 และแผนภูมิที่ 3.2 โดยปัญหาที่มีเด็กปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์สูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่

- 1) เด็กถูกทำร้ายร่างกาย จำนวน 158 กรณี
- 2) เด็กติดโควิด/ได้รับผลกระทบจากโควิด จำนวน 149 กรณี
- 3) เด็กถูกระทำอนาจาร จำนวน 107 กรณี
- 4) เด็กประสบอุบัติเหตุทั้งรอดชีวิตและเสียชีวิต จำนวน 61 กรณี
- 5) เด็กจมน้ำ จำนวน 56 กรณี

แผนภูมิที่ 3.2 สถานการณ์เด็กที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ ประจำปีงบประมาณ 2564 จำแนกรายเดือน (ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2563 - กันยายน 2564) ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนไตรมาสที่ 1/2564 ถึงไตรมาสที่ 4/2564 โดย กรมกิจการเด็กและเยาวชน , 2564 , ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

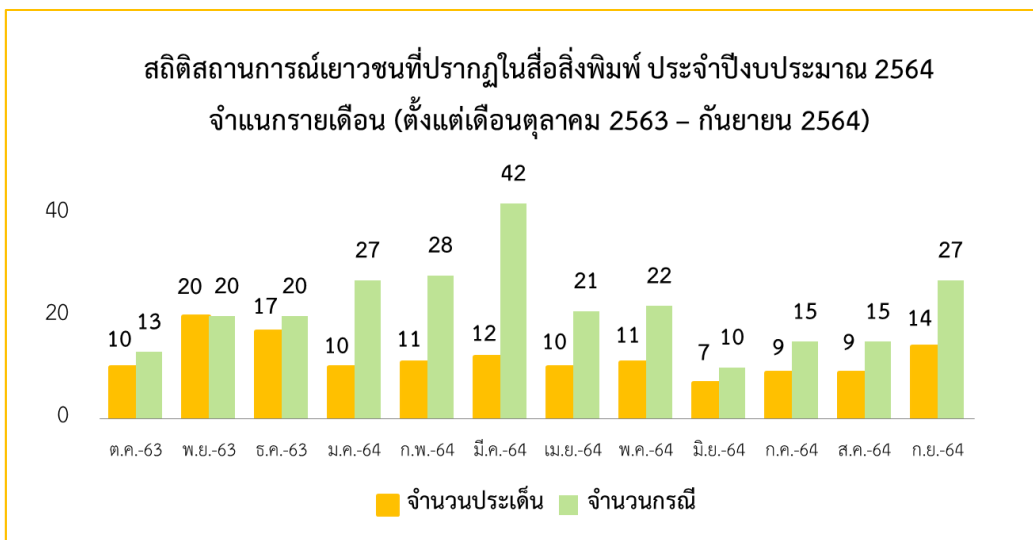
3.1.4 ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชน 5 อันดับ

จากรายงานสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชน ไตรมาสที่ 1/2564 ถึง 4/2564 ของ กรมกิจการเด็กและเยาวชน ที่ได้รับรวบรวมข่าวในสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับเยาวชน พบว่า ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2563 - เดือนกันยายน 2564 มีประเด็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นกับเยาวชน 140 ประเด็น จำนวน 260 กรณี ดังแผนภูมิที่ 3.3 และแผนภูมิที่ 3.4 โดยปัญหาที่มีเยาวชนปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์สูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่

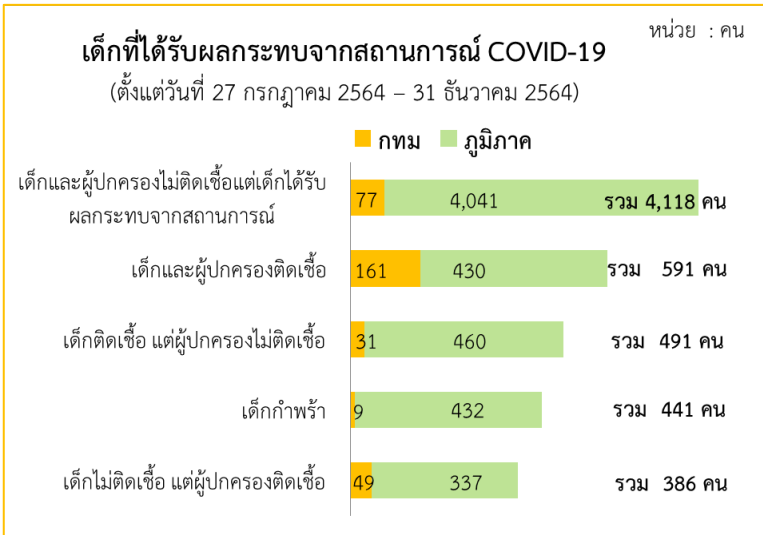
- 1) เยาวชนทำร้ายร่างกายผู้อื่น จำนวน 30 กรณี
- 2) เยาวชนฆ่าตัวตาย มีจำนวนเท่ากับ เยาวชนถูกทำร้ายร่างกาย จำนวน 25 กรณี
- 3) เยาวชนติดโควิด/ได้รับผลกระทบจากโควิด จำนวน 24 กรณี
- 4) เยาวชนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งค้ำ และเสฟ จำนวน 19 กรณี
- 5) เยาวชนขโมย/จี้/ปล้น จำนวน 18 กรณี

แผนภูมิที่ 3.3 สถานการณ์เยาวชนที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์สูงสุด 5 อันดับแรก (ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2563 - กันยายน 2564) ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนไตรมาสที่ 1/2564 ถึงไตรมาสที่ 4/2564 โดย กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2564 , ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

แผนภูมิที่ 3.4 สถานการณ์เยาวชนที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ ประจำปีงบประมาณ 2564 จำแนกรายเดือน (ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2563 - กันยายน 2564) ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนไตรมาสที่ 1/2564 ถึงไตรมาสที่ 4/2564 โดย กรมกิจการเด็กและเยาวชน , 2564 , ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

3.1.5 สถานการณ์เด็กที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด COVID-19 ปี พ.ศ. 2564

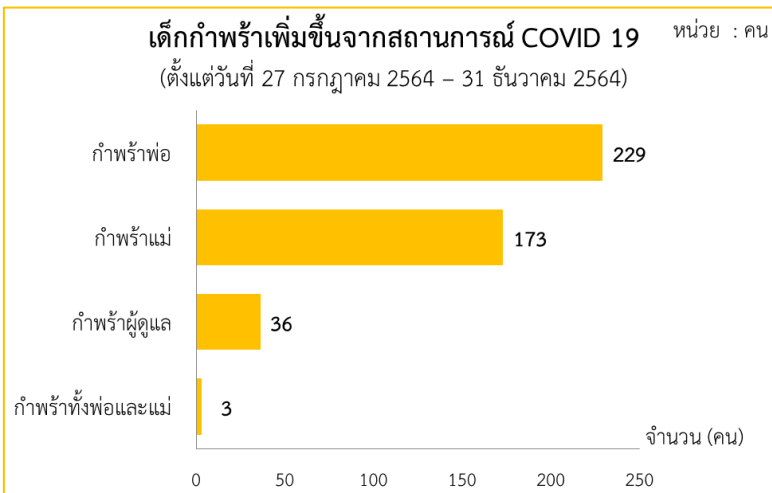

COVID-19

ที่มา. จาก *สรุปข้อมูลและการช่วยเหลือเด็กที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 วันที่ 31 ธันวาคม 2564*, โดย กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2564, ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

จากการสรุปข้อมูลการช่วยเหลือเด็กที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19 ของกรมกิจการเด็กและเยาวชนพบว่า ตั้งแต่วันที่ 27 กรกฎาคม 2564 – 31 ธันวาคม 2564 มีเด็กได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด COVID-19 จำนวน 6,027 คน ดังแผนภูมิที่ 3.5 ในเรื่องดังต่อไปนี้

- 1) เด็กและผู้ปกครองไม่ติดเชื้อแต่เด็กได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19 จำนวน 4,118 คน
- 2) เด็กและผู้ปกครองติดเชื้อ COVID-19 จำนวน 591 คน
- 3) เด็กติดเชื้อ COVID-19 แต่ผู้ปกครองไม่ติดเชื้อ COVID-19 จำนวน 491 คน
- 4) เด็กกำพร้า จำนวน 441 คน
- 5) เด็กไม่ติดเชื้อ COVID-19 แต่ผู้ปกครองติดเชื้อ COVID-19 จำนวน 386 คน

กรณีข้อ 4) พบว่ามีเด็กกำพร้าเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์ COVID 19 จำนวน 441 คน ดังแผนภูมิที่ 3.6 โดยจะแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่

- 1) กำพร้าพ่อ จำนวน 229 คน
- 2) กำพร้าแม่ จำนวน 173 คน
- 3) กำพร้าผู้ดูแล จำนวน 36 คน
- 4) กำพร้าทั้งพ่อและแม่ จำนวน 3 คน

แผนภูมิที่ 3.6 จำนวนเด็กกำพร้าเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์ COVID-19

ที่มา. จาก *สรุปข้อมูลและการช่วยเหลือเด็กที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 วันที่ 31 ธันวาคม 2564*, โดย กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2564, ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

3.2 สถานการณ์สตรี

3.2.1 สถานการณ์ทางสังคมด้านสตรี

จากรายงานสถานการณ์สตรีไทย ประจำปี 2564 กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว¹¹ พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 66.5 ล้านคน โดยแยกเป็น หญิง จำนวน 33,953,835 คน ชาย 32,605,100 คน (จำนวนหญิงมากกว่าชาย 1.3 ล้านคน) สัดส่วนเพศหญิงในการเป็นหัวหน้าครัวเรือน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 38.9 (ปี 2562) และผู้หญิงยังคงมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน น้อยกว่าผู้ชายโดยมีแรงงานผู้หญิงในระบบ 17 ล้านคน ผู้ชาย 20 ล้านคน โดยรวมผู้หญิงยังคงได้รับอัตรา ค่าจ้างรายเดือนน้อยกว่าผู้ชาย

ด้านสตรีกับการศึกษา สัดส่วนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรหญิง 15 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นจาก 7.9 ในปี 2557 เป็นร้อยละ 8.6 ในปี 2562 แต่ยังคงน้อยกว่าประชากรในทุกช่วงอายุ และผู้หญิงมีการใช้ คอมพิวเตอร์สูงกว่าผู้ชาย (ผู้หญิงร้อยละ 26.5 ผู้ชายร้อยละ 24.0) แต่ผู้หญิงมีการใช้อินเทอร์เน็ตน้อยกว่าผู้ชาย (ผู้หญิงร้อยละ 65.5 ผู้ชายร้อยละ 67.8) แต่ผู้หญิงและผู้ชายที่ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยผู้หญิงมีร้อยละ 89.2 และผู้ชายร้อยละ 90

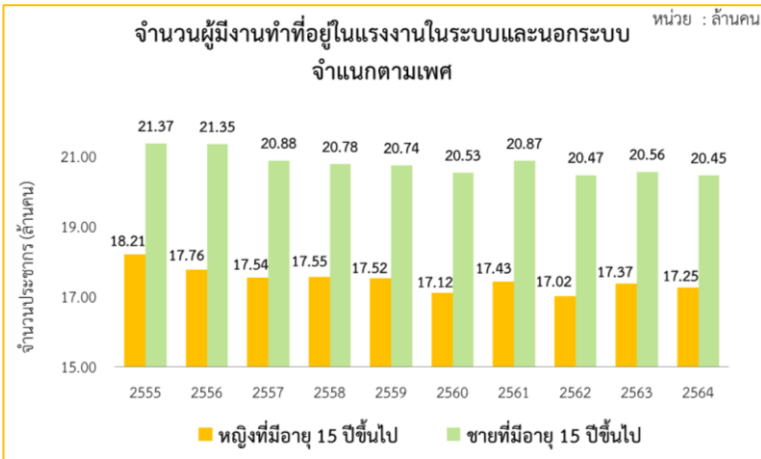
ด้านสตรีกับสุขภาพอนามัย ในปี 2563 อายุขัยเฉลี่ยของผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย โดยผู้หญิงมีอายุขัยเฉลี่ย 80.4 ปี ในขณะที่ผู้ชายมีอายุเฉลี่ย 73.2 ปี และอัตราการตายของมารดาต่อการเกิดมีชีวิตคนอยู่ในอัตรา ที่ลดลง โดยในปี 253 อัตราการตายของมารดา มีร้อยละ 20.35 ลดลงจากปี 2559 (ร้อยละ 26.6) อัตราการคลอด ในวัยรุ่น มีอัตราการลดลงอย่างต่อเนื่องจากรายงานข้อมูลการสำรวจอนามัยเจริญพันธุ์จากกรมอนามัย พบว่า อัตราการคลอดมีชีวิตในหญิงอายุ 15-19 ปี โดยลดลงจากร้อยละ 47.9 ในปี 2557 เหลือร้อยละ 31.3 ในปี 2562 ด้านการคุมกำเนิด ผู้หญิงยังคงเป็นผู้รับภาระในการคุมกำเนิดโดยร้อยละ 67.5 ของผู้หญิงในประเทศไทย ที่จดทะเบียนสมรสหรืออาศัยอยู่กับคู่รักเป็นผู้รับผิดชอบในการคุมกำเนิด และอัตราการเจริญพันธุ์ของสตรี ยังคงลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2563 ผู้หญิงมีจำนวนเฉลี่ย 1.53 คน

ด้านความรุนแรงต่อสตรี ในปี 2563 ผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงเฉลี่ย 43 ราย/วัน หรือ 15,797 ราย โดยร้อยละ 91.94 ของผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงเป็นผู้หญิง โดยจำแนกตามประเภทของการกระทำ ความรุนแรง ทางร่างกาย (ร้อยละ 59.77) ความรุนแรงทางเพศ (ร้อยละ 32.86) และความรุนแรงทางจิตใจ (ร้อยละ 4.89)

ด้านสตรีกับอำนาจและการตัดสินใจ ในระดับชาติมีผู้หญิงดำรงตำแหน่งระดับชาติโดยแบ่งเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 78 คน (ร้อยละ 15.7) สมาชิกวุฒิสภา จำนวน 26 คน (ร้อยละ 10.4) รัฐมนตรี (คณะรัฐมนตรีที่ 62) จำนวน 4 คน (ร้อยละ 11.1) ในระดับภาคราชการมีผู้หญิงดำรงตำแหน่ง ผู้บริหารระดับต้น และผู้บริหารระดับสูง สัดส่วนประมาณ 1 ใน 4 หรือร้อยละ 26.78 ของผู้บริหารทั้งหมด ในระดับท้องถิ่นมีผู้หญิงดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีจำนวน 505 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 7.35 ในระดับท้องถิ่นมีผู้หญิงที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารในระดับท้องถิ่น (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนันและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) มีจำนวน 52,429 คน (ร้อยละ 19.93)

¹¹ รายงานสถานการณ์สตรีไทย ประจำปี 2564 กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, วันที่ 29 ธันวาคม 2564, <https://opendata.nesdc.go.th/dataset/https-drive-google-com-file-d-1afubmxkbbhwhchdreoglbfdq2eqzlx7e-view-usp-sharing>

3.2.2 ภาวะการมีงานทำของหญิงอายุ 15 ปีขึ้นไป ในปี พ.ศ. 2564

จากสถิติผู้มีงานทำที่อยู่ในแรงงานในระบบและนอกระบบ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2555 – 2564 พบว่าเพศหญิงอายุ 15 ปี ขึ้นไปมีจำนวนผู้งานทำน้อยกว่าเพศชายอายุ 15 ปีขึ้นไป ดังแผนภูมิที่ 3.7¹²

โดยในปี พ.ศ. 2564 พบว่า ในจำนวนประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป มีจำนวนเพศหญิง 29.58 ล้านคน มากกว่าเพศชาย 27.54 ล้านคน ดังตารางที่ 3.1 โดยเพศหญิงที่อยู่ในกำลังแรงงานมีจำนวน 17.66 ล้านคน และมีงานทำจำนวน 17.25 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 97.70 ในส่วนของเพศชายมีจำนวนที่อยู่ในกำลังแรงงาน 20.98 ล้านคน และมีงานทำจำนวน 20.45 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 97.47

แผนภูมิที่ 3.7 จำนวนผู้มีงานทำที่อยู่ในแรงงานในระบบและนอกระบบจำแนกตามเพศ (หน่วย : ล้านคน) ที่มา. จาก จำนวนผู้มีงานทำที่อยู่ในแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ เป็นรายภาค และจังหวัด พ.ศ. 2555 – 2564, โดย สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปผู้มีงานทำที่อยู่ในกำลังแรงงาน ปี พ.ศ. 2564 (หน่วย : ล้านคน)

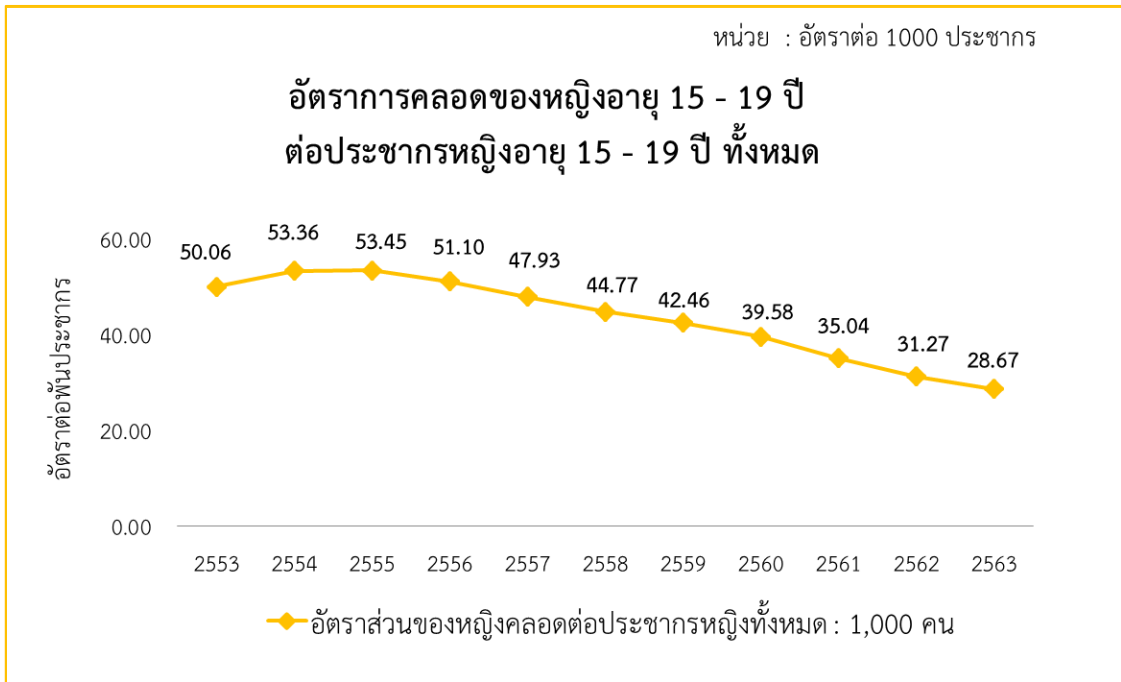
เพศ	ประชากรทั้งหมด	อยู่ในกำลังแรงงาน	มีงานทำ	ร้อยละของผู้มีงานทำเทียบกับผู้อยู่ในกำลังแรงงาน
หญิงอายุ 15 ปี ขึ้นไป	29.58	17.66	17.25	97.70
ชายอายุ 15 ปี ขึ้นไป	27.54	20.98	20.45	97.47

ที่มา. จาก ผลสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2564 ไตรมาสที่ 3, โดย สำนักงานสถิติแห่งชาติ จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

¹² จำนวนผู้มีงานทำที่อยู่ในแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ เป็นรายภาค และจังหวัด พ.ศ. 2555 – 2564, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

3.2.3 สถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

1) สถิติการคลอดบุตรของหญิงอายุ 15 – 19 ปี

แผนภูมิที่ 3.8 อัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี (หน่วย : อัตราต่อ 1,000 ประชากร) ที่มา สถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชน ปี 2563 สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

*หมายเหตุ : การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น หมายถึง การตั้งครรภ์ในสตรีที่มีอายุระหว่าง 10-19 ปี โดยถืออายุ ณ เวลาที่คลอดบุตร ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น adolescents คือช่วงอายุ 15-19 ปี และ younger adolescents คือช่วงอายุ 10-14 ปี

จากสถิติการคลอดของผู้หญิงที่มีอายุ 15 – 19 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 – 2563¹³ ของสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พบว่า มีอัตราการคลอดลดลงอย่างต่อเนื่อง จากในปี 2553 ที่มีอัตราการคลอด 50.06 (ต่อประชากรในวัยเดียวกัน 1,000 คน) ลดลงเป็น 28.67 ในปี 2563 ดังแผนภูมิที่ 3.8

ในปี พ.ศ. 2563 การคลอดบุตรของหญิงอายุ 15-19 ปี มีการคลอดบุตรเฉลี่ยวันละ 154 คน โดยจังหวัดที่มีอัตราการคลอดบุตรมีชีวิตของผู้หญิงอายุ 15-19 ปี ต่อจำนวนประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คนมากกว่า 40 ขึ้นไป (มากกว่าค่าเฉลี่ยที่กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดไว้) มีจำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครนายก (49.2) แม่ฮ่องสอน (45.9) ตาก (43.3) และระยอง (42.3) ตามลำดับ และจังหวัดที่มีอัตราการคลอดน้อยที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ จังหวัดลำปาง (14.0) แพร่ (16.0) พัทลุง (17.5) พะเยา (17.9) และมหาสารคาม (19.7) ตามลำดับ ดังตารางที่ 3 ทั้งนี้ KPI ของกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ตัวชี้วัดอัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี ได้กำหนดค่าเป้าหมายจำนวนการคลอดบุตรมีชีวิตของผู้หญิงอายุ 15-19 ปี ต่อจำนวนประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน ไว้ที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40”

¹³ สถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชน ปี 2563 สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

2) ความท้าทายของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

จากรายงาน “แม่วัยใส ความท้าทายการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น” โดย กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย¹² พบว่า ในภาพรวม “การเกิด” ของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลง แต่การคลอดที่เกิดจากผู้หญิงอายุน้อยกว่า 20 ปีกลับเพิ่มขึ้น การคลอดของผู้หญิงวัยรุ่นที่เพิ่มขึ้นก่อให้เกิดคำถามถึงความพร้อมและคุณภาพชีวิตของเด็กเกิดใหม่ ซึ่งจะเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต เนื่องจากอัตราการคลอดของแม่วัยรุ่นเพิ่มสูงขึ้นสวนทางกับการเกิดของทารกจากประชากรหญิงวัยอื่น ๆ ที่ลดลง ขณะที่ข้อมูลจากการคาดการณ์ประชากรของคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2555 คาดว่าอีก 30 ปีข้างหน้า หากข้อสมมุติฐานการเกิดยังคงมีแนวโน้มคงเดิม ในปี พ.ศ. 2588 จำนวนเด็กเกิดใหม่ในประเทศไทยจะลดลงเหลือเพียงปีละประมาณ 500,000 รายเท่านั้น ซึ่งมีนัยยะว่าประเทศไทยจะมีภาระทางเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพเพิ่มมากขึ้นหากยังไม่สามารถลดอัตราการตั้งครรภ์และการคลอดในวัยรุ่นได้ การที่เด็กผู้หญิงอายุไม่ถึง 20 ปี ท้องซ้ำหลังจากที่มีลูกคนแรก ย่อมสะท้อนให้เห็นข้อจำกัดของการเข้าถึงการให้บริการ การมีความรู้ ความเข้าใจ และการเลือกใช้วิธีคุมกำเนิดแบบกึ่งถาวรเพื่อชะลอการมีบุตร

ทั้งนี้ ยังมีข้อท้าทายเรื่องข้อมูลที่ใช้ติดตามสถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นหลายประการ ประการแรกคือประเทศไทยยังไม่มีฐานข้อมูลการตั้งครรภ์เพราะไม่สามารถบันทึกข้อมูลของผู้หญิงที่ยุติการตั้งครรภ์ ประการที่สองข้อมูลที่ชี้แสดงสถิติและแนวโน้มการคลอดในวัยรุ่นยังได้มาจากหลายแหล่งข้อมูลที่ยังไม่สอดคล้องกัน ประการที่สามประเทศไทยยังไม่มีฐานข้อมูลเรื่องการคลอดในวัยรุ่นที่เป็นมาตรฐานเดียวกันของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นเรื่องท้าทายว่าจะสร้างความเป็นหนึ่งเรื่องฐานข้อมูลเพื่อติดตามแนวโน้ม พัฒนาการ และการเปลี่ยนแปลงของการตั้งครรภ์และการคลอดลูกในวัยรุ่นของทุกหน่วยงานอย่างไร

จากข้อมูล “รายงานประจำปี 2563 สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์” โดย กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข¹³ พบว่า ร้อยละการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุต่ำกว่า 20 ปี พ.ศ. 2563 เท่ากับ 14.94 (HDC, 16 พ.ย. 63) การตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่นลดลงจากร้อยละ 18.0 ในปี พ.ศ. 2559 แต่ยังคงสูงเกินเกณฑ์เป้าหมายที่กำหนดไม่เกินร้อยละ 14.5 จึงมีความจำเป็นที่ต้องเร่งรัดการดำเนินงานเพื่อลดการตั้งครรภ์ซ้ำในกลุ่มวัยรุ่นอย่างจริงจัง ร้อยละของการคลอดซ้ำในวัยรุ่น พบว่ามีแนวโน้มลดลง ร้อยละการคลอดซ้ำในกลุ่มอายุ 15-19 ปี ที่เพิ่มสูงขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2546-2557 เริ่มลดลงเรื่อย ๆ จากร้อยละ 12.8 ในปี พ.ศ. 2557 เป็นร้อยละ 8.5 ในปี พ.ศ. 2562 ร้อยละของเด็กแรกเกิดน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ พบมากในกลุ่มแม่วัยรุ่นอายุน้อย แต่ร้อยละเด็กแรกเกิดน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ในแม่วัยรุ่นอายุ 10-14 ปี ลดลงจากร้อยละ 22.5 ในปี พ.ศ. 2561 เป็นร้อยละ 19.4 ในปี พ.ศ. 2562 และเด็กแรกเกิดน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ในแม่วัยรุ่นอายุ 15-19 ปี ลดลงจากร้อยละ 15.5 ในปี พ.ศ. 2561 เป็นร้อยละ 14.3 ในปี พ.ศ. 2562

¹⁴ จากรายงาน “แม่วัยใส ความท้าทายการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น” โดย กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย https://thailand.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/State%20of%20Thailand%20Population%20report%202013-MotherhoodinChildhood_th.pdf

¹⁵ จากข้อมูล “รายงานประจำปี 2563 สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์” โดย กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 3.2 อัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี รายจังหวัด (หน่วย : อัตราต่อ 1,000 ประชากร)
 หมายเหตุ : กระทรวงสาธารณสุขกำหนดค่าเป้าหมายอัตรการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15 – 19 ปี ที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 4 คน : ประชากร 4,000 คน

ลำดับที่	จังหวัด	หญิงอายุ 15 - 19 ปี ที่คลอดบุตร (คน)	อัตราส่วนของหญิงคลอดต่อประชากรหญิง ในช่วงวัยเดียวกันทั้งหมด : 1,000 คน
1	นครนายก	352	49.2
2	แม่ฮ่องสอน	430	45.9
3	ตาก	932	43.3
4	ระยอง	955	42.3
5	ประจวบคีรีขันธ์	629	39.5
6	ชลบุรี	1,775	38.3
7	ปราจีนบุรี	550	38.1
8	กาญจนบุรี	941	36.9
9	จันทบุรี	581	36.9
10	สมุทรสาคร	592	36.8
11	ชุมพร	535	35.9
12	สระแก้ว	620	35.8
13	ตราด	230	35.6
14	เพชรบุรี	470	34.9
15	บึงกาฬ	480	34.5
16	พังงา	286	34.5
17	ฉะเชิงเทรา	737	34.4
18	อุทัยธานี	314	33.9
19	ราชบุรี	835	33.5
20	ลพบุรี	690	33.4
21	ระนอง	189	33.4
22	สุพรรณบุรี	779	33.3
23	กระบี่	541	32.9
24	สุราษฎร์ธานี	1,055	31.8
25	พระนครศรีอยุธยา	721	31.5
26	หนองบัวลำภู	490	31.3
27	สระบุรี	594	31.2
28	สิงห์บุรี	170	31.2

ตารางที่ 3.2 อัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี รายจังหวัด (หน่วย : อัตราต่อ 1,000 ประชากร) (ต่อ)

ลำดับที่	จังหวัด	หญิงอายุ 15 - 19 ปี ที่คลอดบุตร (คน)	อัตราส่วนของหญิงคลอดต่อประชากรหญิง ในช่วงวัยเดียวกันทั้งหมด : 1,000 คน
29	บุรีรัมย์	1,563	30.5
30	เลย	559	30.5
31	เชียงใหม่	1,385	30.3
32	ภูเก็ต	405	30.2
33	หนองคาย	479	30.1
34	ชัยภูมิ	977	30.1
35	นครพนม	709	30
36	นครราชสีมา	2,354	29.9
37	อ่างทอง	225	29.8
38	นครสวรรค์	850	29.7
39	อุบลราชธานี	1,751	29.2
40	กำแพงเพชร	610	29.1
41	สกลนคร	1,075	29
42	เพชรบูรณ์	826	29
43	นครปฐม	753	28.9
44	เชียงราย	945	28.2
45	มุกดาหาร	300	28
46	สตูล	324	27.5
47	พิษณุโลก	694	27.4
48	สุโขทัย	421	27.3
49	พิจิตร	392	27.1
50	สุรินทร์	1,169	26.9
51	สมุทรปราการ	1,032	26.6
52	ขอนแก่น	1,345	26.5
53	ชัยนาท	225	26.5
54	ยะลา	563	26.4
55	อุดรธานี	1,277	26.3
56	นราธิวาส	832	26.2

ตารางที่ 3.2 อัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี รายจังหวัด (หน่วย : อัตราต่อ 1,000 ประชากร) (ต่อ)

ลำดับที่	จังหวัด	หญิงอายุ 15 - 19 ปี ที่คลอดบุตร (คน)	อัตราส่วนของหญิงคลอดต่อประชากรหญิง ในช่วงวัยเดียวกันทั้งหมด : 1,000 คน
57	ตรัง	526	26.2
58	นครศรีธรรมราช	1,224	25.8
59	อำนาจเจริญ	287	25.5
60	ศรีสะเกษ	1,130	25.1
61	กาฬสินธุ์	693	25.1
62	สมุทรสงคราม	126	25.1
63	สงขลา	1,193	24.9
64	กรุงเทพมหานคร	3,837	24.8
65	ยโสธร	347	23.1
66	นนทบุรี	762	22.8
67	ร้อยเอ็ด	817	22.8
68	ปัตตานี	684	22.5
69	น่าน	268	22.2
70	ปทุมธานี	759	21.5
71	อุตรดิตถ์	261	21.3
72	ลำพูน	190	20.5
73	มหาสารคาม	583	19.7
74	พะเยา	206	17.9
75	พัทลุง	262	17.5
76	แพร่	166	16
77	ลำปาง	240	14

ที่มา. จาก สถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชน ปี 2563, โดย สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

3.3 สถานการณ์ครอบครัว

3.3.1 สถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวและสตรี

จากบทความสถิติความรุนแรงทางเพศของสังคมไทยยังน่าเป็นห่วง¹⁴ ของเว็บไซต์ BLT Bangkok ดังภาพที่ 3.1 พบว่าสถิติสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงในไทยเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน อายุ 5-20 ปี มากที่สุดถึงร้อยละ 60.6 รองลงมาเป็นผู้หญิงอายุ 41-60 ปี ร้อยละ 30.9 โดยผู้ที่ถูกกระทำความรุนแรงมีอายุมากที่สุด 90 ปี และน้อยที่สุดคือ 5 ขวบ โดยกลุ่มอาชีพผู้ถูกกระทำเป็นนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 60.9 ลูกจ้าง ร้อยละ 21.6 ค้าขาย ร้อยละ 5.2 และกลุ่มเด็กเล็ก ร้อยละ 4.2 ซึ่งจากการสำรวจความถี่ของปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงในประเทศไทยโดยองค์การอนามัยโลกพบว่าผู้หญิงอายุระหว่าง 15-19 ปี มีความเสี่ยงที่จะถูกกระทำความรุนแรงทางร่างกายหรือทางเพศโดยคู่รักหรือแฟนมากที่สุด เมื่อเทียบกับผู้หญิงในช่วงอายุอื่น และยังพบมากในคู่รักหรือแฟนที่อยู่ร่วมกันโดยไม่ได้แต่งงาน สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ชายอายุน้อยมีแนวโน้มจะใช้ความรุนแรงมากกว่าผู้ชายที่มีอายุมากกว่า

โดยผู้กระทำความรุนแรงกว่าครึ่งเป็นคนที่รู้จักคุ้นเคยหรือบุคคลในครอบครัวกว่า (ร้อยละ 53) รองลงมาคือ คนแปลกหน้าไม่รู้จักกัน (ร้อยละ 38.2) และคนที่รู้จักกันผ่านโซเชียล (ร้อยละ 8.8) โดยอายุของผู้กระทำความรุนแรงที่น้อยที่สุดคือ 12 ปี ซึ่งปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดความรุนแรงทางเพศมากที่สุดคือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สูงถึง (ร้อยละ 31.1) มีอารมณ์ทางเพศ (ร้อยละ 28) ส่วนสถานที่เกิดเหตุเกิดมักจะเป็นในที่พักของผู้ถูกกระทำ และในที่เปลี่ยว ถนนเปลี่ยว ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อผู้ถูกกระทำให้หวาดผวา ระวัง และกลัว มากที่สุด (ร้อยละ 26.1) แต่ที่น่าห่วงคือยังถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์เป็นระยะเวลายาวนาน หลายครั้ง (12.8%)

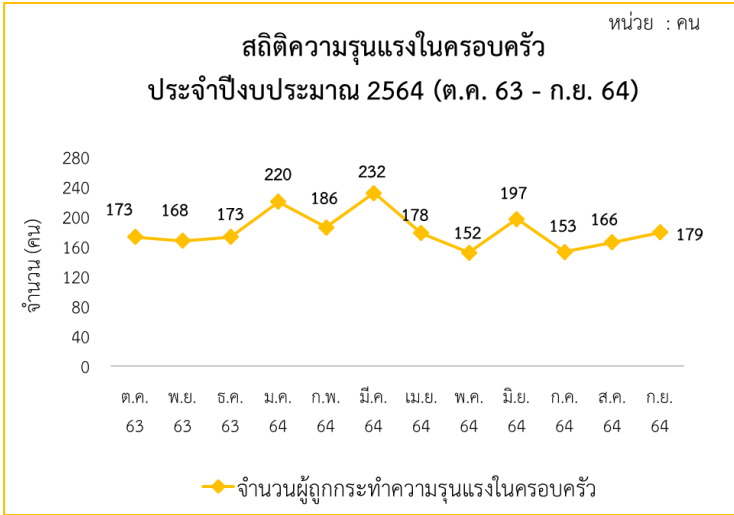

ภาพที่ 3.1 ผลสำรวจปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง

ที่มา. จาก สถิติความรุนแรงทางเพศของสังคมไทยยังน่าเป็นห่วง, โดย องค์การอนามัยโลก, <https://www.bltbangkok.com/news/4510/>

¹⁴ จากบทความ “สถิติความรุนแรงทางเพศของสังคมไทยยังน่าเป็นห่วง”. โดย BLT Bangkok. เว็บไซต์ <https://www.bltbangkok.com/news/4510/>

และจากการสำรวจพฤติกรรมของผู้ชายที่ใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิง พบว่า พฤติกรรมของผู้ชายที่ใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงมากเป็นอันดับ 1 คือชอบด่าทอ เหยียดเพศ ทบตีทำร้าย สูงถึง ร้อยละ 85 ร.ศ.อภิญญา เวชยชัย นายกสภาวิชาชีวะสังคมสงเคราะห์¹⁵ กล่าวว่าปัจจุบันผู้เสียหายมีแนวโน้มเข้าสู่กระบวนการของตำรวจสูงขึ้น แต่จากการเฝ้าระวังพบว่าเหตุการณ์ความรุนแรงส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตสถานะทางจิตใจ หลายรายสูญเสียความเชื่อมั่นในตัวเอง สิ่งที่ยังเป็นปัญหาคือผู้เสียหายส่วนใหญ่ไม่กล้าเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เพราะอายและไม่กล้าเปิดเผย ซึ่งยิ่งทำให้ผู้กระทำชะล่าใจและเกิดการกระทำซ้ำ

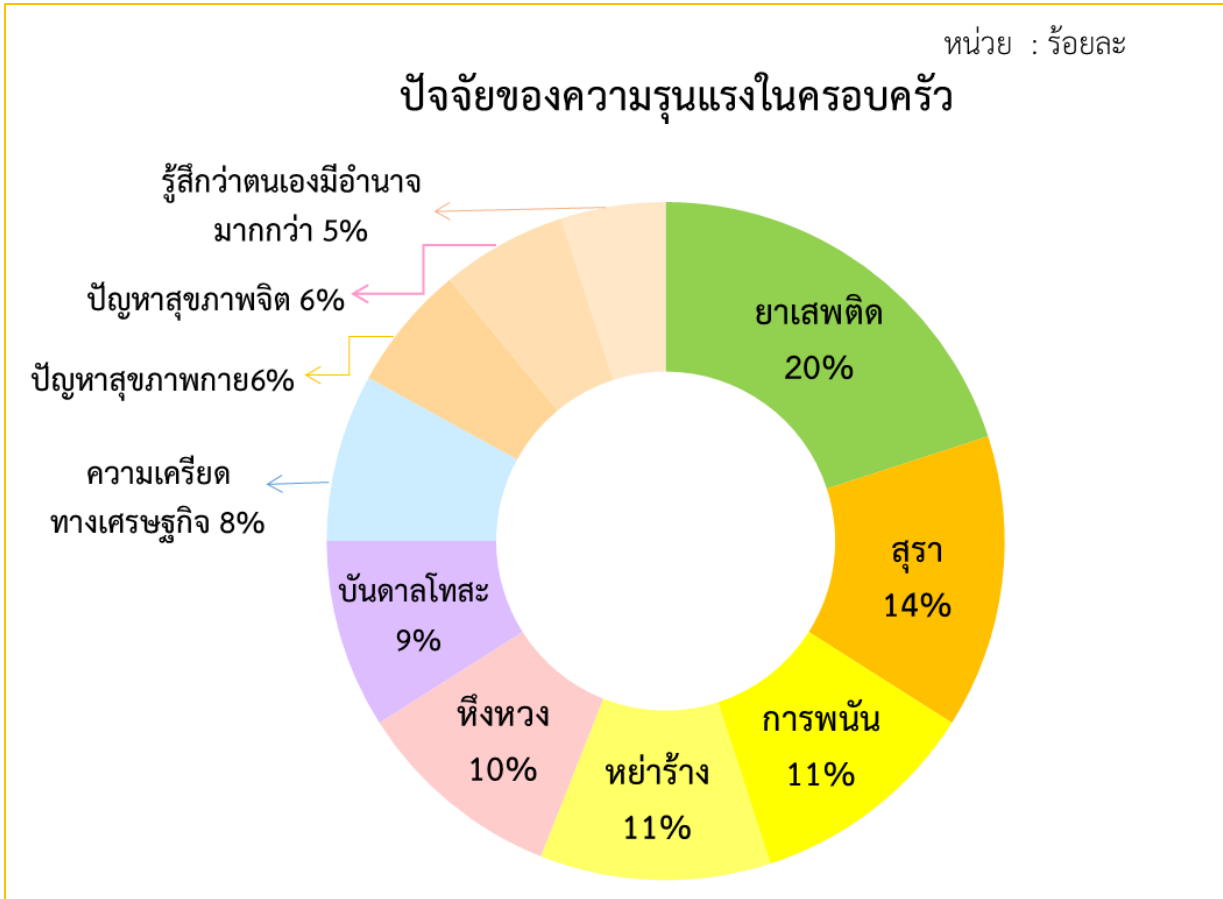
จากสถิติความรุนแรงในครอบครัว ประจำปีงบประมาณ 2564 (ตุลาคม 2563 – กันยายน 2564) ของศูนย์ปฏิบัติการกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว พบว่า มีผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว จำนวน 2,177 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 81 และ ไม่แจ้งดำเนินคดี ร้อยละ 77 ในส่วนของผู้กระทำความรุนแรงส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 86 ช่วงอายุที่กระทำความรุนแรง เป็นวัยกลางคน (อายุ 36 – 59 ปี) ร้อยละ 52

แผนภูมิที่ 3.9 สถิติความรุนแรงในครอบครัว ประจำปี 2564 ที่มา. โดย ศูนย์ปฏิบัติการกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

เหตุการณ์ความรุนแรงส่วนใหญ่เป็นความรุนแรงด้านร่างกาย ร้อยละ 64 รองลงมา คือ ด้านจิตใจ ร้อยละ 32 และด้านเพศ ร้อยละ 4 ตามลำดับ โดยจังหวัดที่มีความรุนแรงในครอบครัวมากที่สุด 4 อันดับแรก ได้แก่ จังหวัดกรุงเทพมหานครมีความรุนแรงในครอบครัว 91 ราย รองลงมา คือ จังหวัดราชบุรีมีความรุนแรงในครอบครัวเท่ากับจังหวัดสุราษฎร์ธานี 64 ราย จังหวัดกาญจนบุรีมีความรุนแรงในครอบครัวเท่ากับจังหวัด เชียงราย 54 ราย และจังหวัดอุบลราชธานีมีความรุนแรงในครอบครัว 52 ราย ตามลำดับ

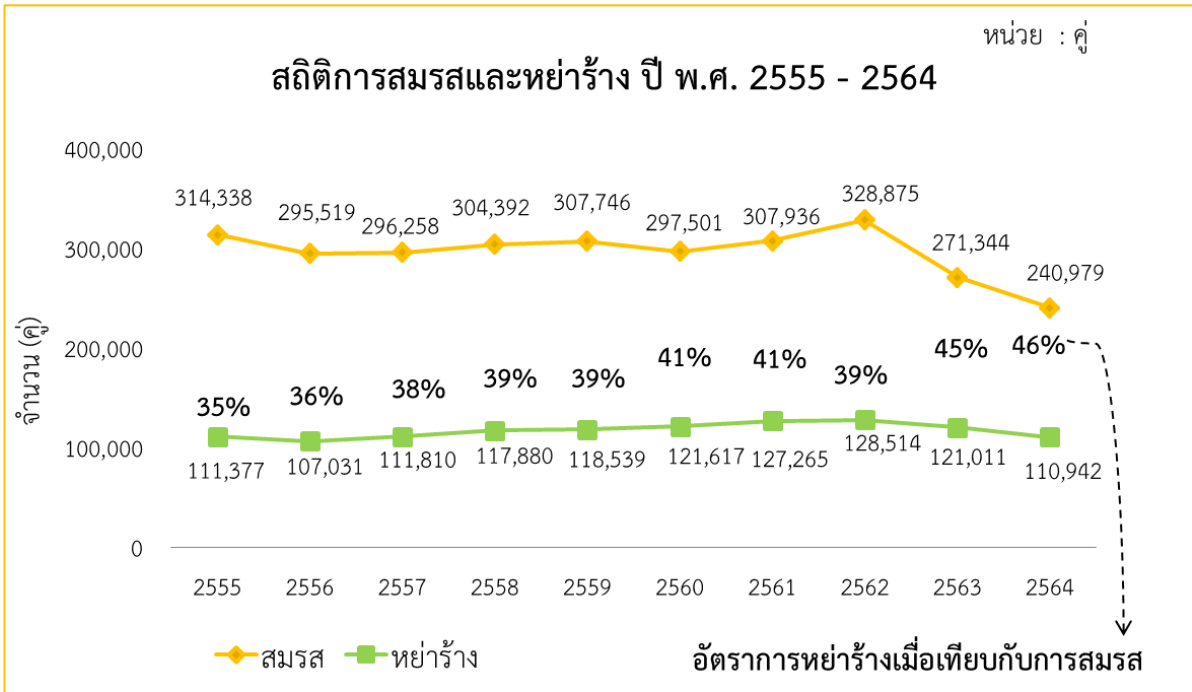
¹⁵ จากบทความ “เปิดสถิติความรุนแรงทางเพศในไทยพุ่ง พบผู้ถูกกระทำอายุน้อยที่สุด 5 ขวบ”, โดย รศ.อภิญญา เวชยชัย นายกสภาวิชาชีวะสังคมสงเคราะห์, เว็บไซต์ <https://workpointtoday.com/>

เมื่อจำแนกรายภาค พบว่า ส่วนใหญ่เป็นภาคกลาง ร้อยละ 28.8 รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 24 ภาคเหนือ ร้อยละ 23.4 ภาคใต้ ร้อยละ 19.6 และ กรุงเทพมหานคร ร้อยละ 4.1 ตามลำดับ จากแผนภูมิที่ 3.11 พบว่า ปัจจัยของความรุนแรงในครอบครัวส่วนใหญ่เกิดจากปัจจัยยาเสพติด ร้อยละ 20 รองลงมาคือ ปัจจัยสุรา ร้อยละ 14 สาเหตุการพ่นแท่งกับหย่าร้าง ร้อยละ 11 ปัจจัยความหึงหวง ร้อยละ 10 การบันดาลโทสะ ร้อยละ 9 ความเครียดทางเศรษฐกิจ ร้อยละ 8 ปัญหาสุขภาพกายเท่ากับปัญหาสุขภาพจิต ร้อยละ 6 และมีความรู้สึกรู้สึกว่าตนเองมีอำนาจมากกว่า ร้อยละ 5 ตามลำดับ

แผนภูมิที่ 3.10 ปัจจัยของความรุนแรงในครอบครัว ประจำปีงบประมาณ 2564
 ที่มา. ศูนย์ปฏิบัติการกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กองส่งเสริมสถาบัน
 ครอบครัว กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
 ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

จากสถิติการจดทะเบียนสมรส และสถิติการจดทะเบียนหย่าร้าง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 – 2564 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า มีอัตราการหย่าร้าง เพิ่มขึ้นในปี 2555 – 2561 จาก ร้อยละ 35 เป็นร้อยละ 41 แต่ในปี 2562 พบว่ามีอัตราการหย่าร้างลดลงเหลือเพียงร้อยละ 39 และกลับมาเพิ่มอีกครั้ง ในช่วง 3 ปีหลังซึ่งเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 46 ในปี 2564 เมื่อพิจารณาจำนวนการสมรสช่วง 3 ปีหลัง (2562 - 2564) พบว่า จำนวนการสมรสมีจำนวนลดลงอย่างมาก และอัตราการหย่าร้างเพิ่มขึ้น ดังแผนภูมิที่ 3.12

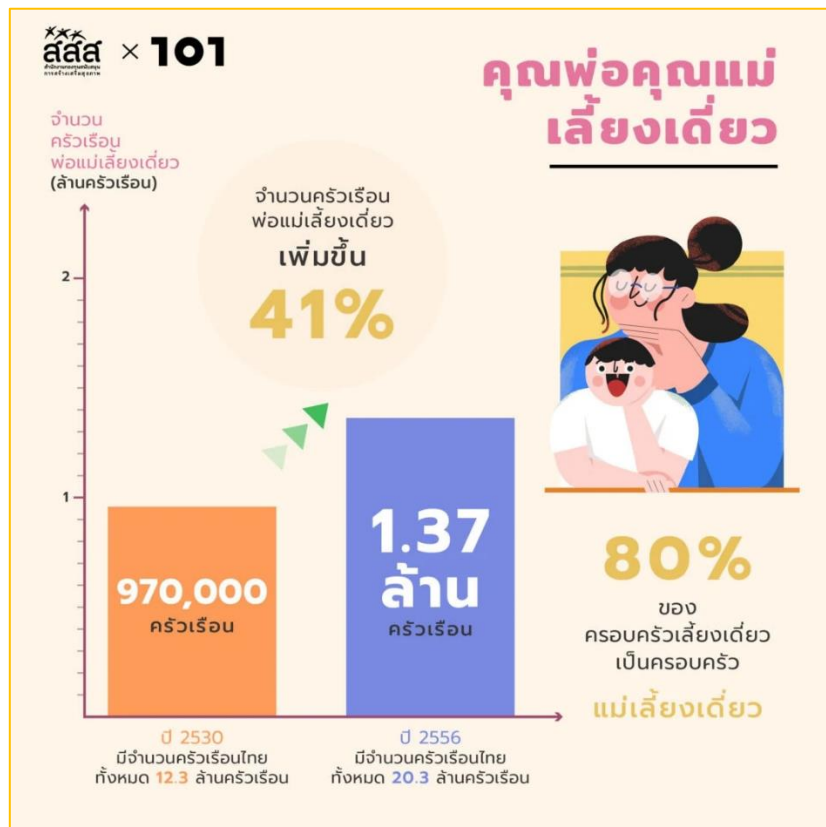
แผนภูมิที่ 3.11 สถิติการสมรสและหย่าร้าง ปี พ.ศ. 2555 – 2564 (หน่วย : คู่)
 ที่มา. จาก สถิติการจดทะเบียนสมรส และสถิติการจดทะเบียนหย่าร้าง, โดย สำนักงานสถิติแห่งชาติ
 ประมวลผลโดย : คณะผู้จัดทำ

3.3.2 ครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว

จากข้อมูลจำนวนและสัดส่วนประชากรจากการทะเบียน จำแนกตามกลุ่มอายุ (วัยเด็ก วัยแรงงาน วัยสูงอายุ) เพศ ภาค และจังหวัดพ.ศ. 2555 - 2564 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สืบค้นข้อมูล ณ วันที่ 17 พฤษภาคม 2565) พบว่า ในปี พ.ศ. 2564 ประชากรไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 66,171,439 คน และจากสถานการณ์ครอบครัวไทย ประจำปี 2564 กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว พบว่า มีครัวเรือนทั่วประเทศ จำนวน 27,708,635 ครัวเรือน ครัวเรือนเปราะบางจำนวน 4,104,450 ครัวเรือน โดยรูปแบบครอบครัวไทยที่พบมากที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ ครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว ครอบครัวที่ไม่มีบุตร ครอบครัวผู้สูงอายุเลี้ยงดูเด็กตามลำพัง ครอบครัวที่มีสมาชิกอายุต่ำกว่า 18 ปี ตั้งครรภ์/มีบุตร และครอบครัวที่มีญาติดูแลเด็ก

ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว หมายถึง ครัวเรือนที่ประกอบด้วยบิดาหรือมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพียงลำพังกับบุตรตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไป โดยที่อีกฝ่ายหนึ่งอาจอยู่ในฐานะผู้อุปการะเลี้ยงดูที่เป็นอิสระแต่ไม่ได้อาศัยอยู่ด้วยกันฉันสามีภรรยา หรือครอบครัวซึ่งบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่งไม่ได้อาศัยอยู่ด้วย เนื่องจากการทำงานหรือการศึกษาทำให้ต้องแยกกันอยู่

ครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว หมายถึง ครอบครัวที่พ่อหรือแม่ต้องเลี้ยงดูบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะโดยลำพัง กล่าวคือจากปี 2530-2556 ครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยวมีจำนวนเพิ่มขึ้นมาจาก 970,000 ครัวเรือน เป็น 1.37 ล้านครัวเรือน หรือเพิ่มขึ้นถึง 41% และในจำนวนนี้ ประมาณ 80% ของครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวนั้นเป็นครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยว ดังภาพที่ 3.2

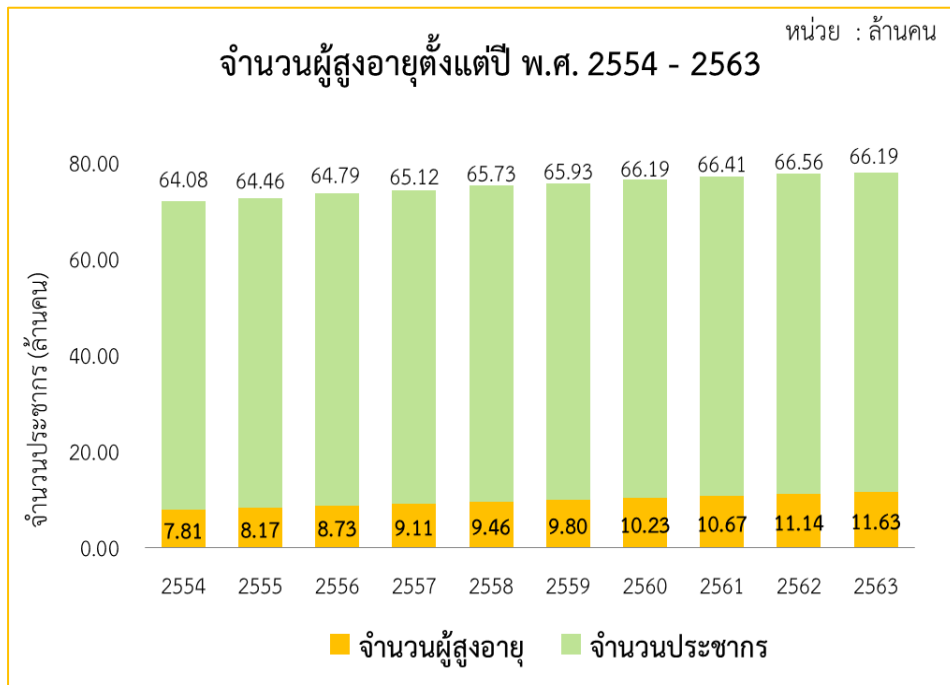
ภาพที่ 3.2 สถิติครัวเรือนพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวภาพรวมปี 2530 - 2556 (หน่วย : ครัวเรือน) ที่มา. จากบทความเปิดบ้านครอบครัวไทยยุคใหม่ : ความหลากหลายที่ไร้กรอบจำกัด, โดย ณรรจญา ตัญญาพัฒนกุล และกฤตพร โทจันทร์ 16 เมษายน 2563, ที่มา : <https://www.the101.world/thai-families-diversity-statistic/> ประมวลผลโดย : คณะผู้จัดทำ

3.4 สถานการณ์สังคมผู้สูงอายุไทย

จากข้อมูลจำนวนและสัดส่วนประชากรจากการทะเบียน จำแนกตามกลุ่มอายุ (วัยเด็ก วัยแรงงาน วัยสูงอายุ) เพศ ภาค และจังหวัดพ.ศ. 2555 - 2564 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สืบค้นข้อมูล ณ วันที่ 17 พฤษภาคม 2565) พบว่า ในปี พ.ศ. 2564 ประชากรไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 66,171,439 คน มีผู้ที่อยู่ในช่วงวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) จำนวน 12,071,837 คน คิดเป็นร้อยละ 18.24 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในปี **2564 ประเทศไทยเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society)**

ในปัจจุบันประเทศไทยเป็นสังคมผู้สูงอายุ และจากเกณฑ์ลักษณะของสังคมผู้สูงอายุ ของกรมกิจการผู้สูงอายุ ที่กล่าวว่า “สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) จะเป็นสังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปที่อยู่จริงในพื้นที่ต่อประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกัน และมีอัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 10 ขึ้นไป” “สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) จะเป็นสังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปที่อยู่จริงในพื้นที่ต่อประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกัน และมีอัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 20 ขึ้นไป”¹⁸

เมื่อเปรียบเทียบรายจังหวัดดังตารางที่ 3.4 พบว่า ในปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยมีประชาชนเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุทุกจังหวัด และมีจังหวัดที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ จำนวน 16 จังหวัด นั่นคือ จังหวัดลำปาง สิงห์บุรี ลำพูน แพร่ ชัยนาท สมุทรสงคราม อ่างทอง พะเยา อุตรดิตถ์ พิจิตร สุโขทัย นครสวรรค์ สุพรรณบุรี อุทัยธานี น่าน และนครนายก ตามลำดับ ซึ่งทั้ง 16 จังหวัดมีสัดส่วนของสังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปที่อยู่จริงในพื้นที่ต่อประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกัน มากกว่าร้อยละ 20 ขึ้นไป

แผนภูมิที่ 3.12 จำนวนผู้สูงอายุตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 - 2563 (หน่วย : ล้านคน)

ที่มา. จาก สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

จากแผนภูมิที่ 3.12 แสดงสถิติจำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทย พบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 - 2563 มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นทุกปี และเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของประชากรทั้งประเทศ กับ ประชากรผู้สูงอายุ

¹⁸ กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, “สังคมผู้สูงอายุในปัจจุบันและเศรษฐกิจในประเทศไทย,” แก่ไขครั้งล่าสุด 2564, สืบค้นเมื่อ 16 พฤศจิกายน, 2564, <https://www.dop.go.th/th/know/15/926>

ดังตารางที่ 3.3 พบว่า มีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 10 ขึ้นไป แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 – 2563 เรียบร้อยแล้ว

จากบทความ จับตาปี 2565 ไทยสู่“สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์” เปลี่ยน “ภาวะ” เป็น “พลัง” หนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ วันที่ 1 มกราคม 2565¹⁶ พบว่า ตามการคาดการณ์ปี 2565 ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปในประเทศไทย จะขยับสัดส่วนเป็นร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ นั่นหมายถึงประชากร 1 ใน 5 คือผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่องค์การอนามัยโลก (WHO) และสหประชาชาติกำหนดสังคมที่มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 20 ขึ้นไป ถือเป็น “สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์”

นอกจากนี้ความท้าทายของผู้สูงอายุไทย คือประเด็นปัญหาการขาดแคลนแรงงานในอนาคต เนื่องจากมีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดย ธนาคารโลกคาดการณ์ว่าภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะเผชิญกับตัวเลขประชากรวัยทำงานที่กำลังลดลงอย่างต่อเนื่องและคาดว่าจะลดลงจนถึงประมาณ 15% ภายในปี พ.ศ.2583 (ค.ศ.2040) โดยการขาดแคลนคนวัยทำงานนี้จะเป็นการขาดแคลนคนทำงานในทุกภาคส่วน ทั้งในภาคการผลิตและบริการ ประกอบกับการลดลงอย่างรวดเร็วของอัตราการเกิดของประชากรวัยเด็ก รวมกับแนวโน้มของการแต่งงานที่ช้าลงของประชากรวัยเจริญพันธุ์ ที่เป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้อัตราการเพิ่มประชากรวัยเด็กไม่สามารถตีคืนให้ทันกับอัตราความเร็วของการเพิ่มประชากรวัยสูงอายุ¹⁷

ตารางที่ 3.3 จำนวนผู้สูงอายุตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 - 2563 (หน่วย : คน)

ปี พ.ศ.	จำนวนประชากร	จำนวนผู้สูงอายุ (60 ปี ขึ้นไป)	สัดส่วน (ร้อยละ)
2554	64,076,033	7,811,450	12.19
2555	64,456,695	8,170,909	12.68
2556	64,785,909	8,734,101	13.48
2557	65,124,716	9,110,754	13.99
2558	65,729,098	9,455,777	14.39
2559	65,931,550	9,802,080	14.87
2560	66,188,503	10,225,322	15.45
2561	66,413,979	10,666,803	16.06
2562	66,558,935	11,136,059	16.73
2563	66,186,727	11,627,130	17.57

ที่มา. โดยข้อมูลจำนวนประชากรผู้สูงอายุ เว็บไซต์

<http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/01.aspx>, 2564, สำนักงานสถิติ

แห่งชาติ และกรมกิจการผู้สูงอายุ

จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

¹⁶ จากบทความ จับตาปี 2565 ไทยสู่“สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์” เปลี่ยน “ภาวะ” เป็น “พลัง” หนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ วันที่ 1 มกราคม 2565 <https://www.thairath.co.th/news/local/2277535>

¹⁷ บทความ สังคมสูงวัย...ความท้าทายประเทศไทย วันที่ 30 ม.ค. 2563 โดย ศิริวรรณ อรุณทิพย์ไพฑูรย์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านผู้สูงอายุ : กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

<http://www.dop.go.th/th/know/3/276>

ตารางที่ 3.4 สัดส่วนของผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ในแต่ละจังหวัด (หน่วย : ร้อยละ)

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนผู้สูงอายุ (60 ปี ขึ้นไป) (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1	ลำปาง	728,964	177,846	24.40
2	สิงห์บุรี	205,898	49,910	24.24
3	ลำพูน	402,011	96,783	24.07
4	แพร่	437,350	104,935	23.99
5	ชัยนาท	322,477	74,880	23.22
6	สมุทรสงคราม	192,052	44,552	23.20
7	อ่างทอง	276,584	62,292	22.52
8	พะเยา	467,356	104,496	22.36
9	อุดรดิษฐ์	448,745	99,304	22.13
10	พิจิตร	532,310	113,577	21.34
11	สุโขทัย	587,883	124,276	21.14
12	นครสวรรค์	1,040,308	217,922	20.95
13	สุพรรณบุรี	838,628	175,231	20.89
14	อุทัยธานี	325,868	67,267	20.64
15	น่าน	476,727	98,363	20.63
16	นครนายก	260,081	52,373	20.14
17	กรุงเทพมหานคร	5,588,222	1,108,219	19.83
18	ลพบุรี	742,928	146,736	19.75
19	พิษณุโลก	849,481	166,941	19.65
20	เชียงใหม่	1,784,370	349,755	19.60
21	เพชรบุรี	482,193	93,943	19.48
22	ราชบุรี	869,313	166,926	19.20
23	พัทลุง	523,077	100,042	19.13
24	พระนครศรีอยุธยา	819,088	155,067	18.93
25	ชัยภูมิ	1,124,924	211,820	18.83
26	เพชรบูรณ์	981,940	184,546	18.79
27	นนทบุรี	1,276,745	239,410	18.75
28	จันทบุรี	535,559	99,758	18.63
29	กำแพงเพชร	714,118	131,703	18.44
30	เชียงราย	1,295,026	237,979	18.38
31	เลย	638,736	116,546	18.25
32	ขอนแก่น	1,794,531	325,927	18.16
33	ตราด	228,536	41,281	18.06
34	ชุมพร	509,208	91,678	18.00

ตารางที่ 3.4 สัดส่วนของผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ในแต่ละจังหวัด (หน่วย : ร้อยละ) (ต่อ)

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนผู้สูงอายุ (60 ปี ขึ้นไป) (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
35	นครราชสีมา	2,633,207	473,457	17.98
36	มหาสารคาม	953,660	170,958	17.93
37	ร้อยเอ็ด	1,298,640	232,631	17.91
38	นครปฐม	920,729	164,560	17.87
39	นครศรีธรรมราช	1,550,721	276,331	17.82
40	ยโสธร	534,500	94,773	17.73
41	ฉะเชิงเทรา	720,718	126,597	17.57
42	สระบุรี	643,828	112,203	17.43
43	พังงา	268,229	46,112	17.19
44	ปราจีนบุรี	493,670	84,296	17.08
45	สุรินทร์	1,378,221	233,657	16.95
46	ประจวบคีรีขันธ์	550,678	93,234	16.93
47	กาฬสินธุ์	977,175	164,468	16.83
48	ศรีสะเกษ	1,458,580	242,554	16.63
49	อำนาจเจริญ	376,195	62,478	16.61
50	บุรีรัมย์	1,581,184	261,571	16.54
51	ตรัง	640,574	105,560	16.48
52	หนองคาย	517,435	84,477	16.33
53	สงขลา	1,428,609	229,513	16.07
54	สมุทรปราการ	1,351,479	214,128	15.84
55	หนองบัวลำภู	509,470	80,406	15.78
56	อุดรธานี	1,567,983	245,267	15.64
57	สมุทรสาคร	586,199	91,416	15.59
58	อุบลราชธานี	1,866,697	289,058	15.48
59	สุราษฎร์ธานี	1,067,726	164,812	15.44
60	กาญจนบุรี	891,976	137,511	15.42
61	สระแก้ว	560,925	86,346	15.39
62	นครพนม	717,201	109,267	15.24
63	มุกดาหาร	350,911	52,762	15.04
64	สกลนคร	1,146,936	171,951	14.99
65	ปทุมธานี	1,176,412	175,287	14.90
66	ระนอง	194,372	28,265	14.54
67	บึงกาฬ	422,042	60,367	14.30
68	ชลบุรี	1,566,885	216,578	13.82

ตารางที่ 3.4 สัดส่วนของผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ในแต่ละจังหวัด (หน่วย : ร้อยละ) (ต่อ)

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนผู้สูงอายุ (60 ปี ขึ้นไป) (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
69	ระยอง	741,524	99,523	13.42
70	สตูล	324,098	42,831	13.22
71	กระบี่	477,770	59,663	12.49
72	ปัตตานี	726,015	88,252	12.16
73	ยะลา	538,602	65,334	12.13
74	แม่ฮ่องสอน	284,549	34,404	12.09
75	ตาก	670,265	79,773	11.90
76	นราธิวาส	804,429	93,976	11.68
77	ภูเก็ต	414,471	48,239	11.64
รวม		66,186,727	11,627,130	17.57

ที่มา. โดย กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และกรมกิจการผู้สูงอายุ, ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563, เว็บไซต์ <https://www.dop.go.th/th/know/side/1/1/335>

จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

จากตารางที่ 3.5 พบว่า จำนวนประชากรผู้สูงอายุทั้งสิ้น 10,518,911 คน (ไม่รวมจังหวัด กรุงเทพมหานคร) ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จำนวน 9,012,248 คน คิดเป็นร้อยละ 85.68 ของจำนวนประชากรผู้สูงอายุทั้งหมด โดยจะพบว่า สัดส่วนประชากรที่ได้รับเบี้ยยังชีพสูงสุด 5 จังหวัดแรก คือ จังหวัดพะเยา จังหวัดลำพูน จังหวัดสุโขทัย จังหวัดแพร่ และ จังหวัดน่าน

และจากตารางที่ 3.6 พบว่า ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2563 – เดือนกันยายน 2564 มีผู้สูงอายุติดโควิด-19 (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร) จำนวนทั้งสิ้น 95,591 คน คิดเป็นร้อยละ 0.91 ของจำนวนประชากรผู้สูงอายุทั้งหมด (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร) โดย จังหวัดที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุติดโควิดสูงสุด ประกอบด้วย จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดระนอง จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดนราธิวาส ตามลำดับ

ตารางที่ 3.5 แสดงสัดส่วนของผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ในแต่ละจังหวัดที่ได้รับเบี้ยยังชีพ (หน่วย : ร้อยละ)

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนคนที่อายุมากกว่า 60 ปี สำนักงานสถิติแห่งชาติ	เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ณ 30 กรกฎาคม 2562	ร้อยละ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
1	พะเยา	104,496	96,304	92.16
2	ลำพูน	96,783	88,773	91.72
3	สุโขทัย	124,276	113,767	91.54
4	แพร่	104,935	95,413	90.93
5	น่าน	98,363	89,019	90.50
6	อำนาจเจริญ	62,478	56,474	90.39
7	ยโสธร	94,773	85,532	90.25
8	เลย	116,546	105,074	90.16
9	ศรีสะเกษ	242,554	217,792	89.79
10	บึงกาฬ	60,367	54,120	89.65
11	อุทัยธานี	67,267	60,178	89.46
12	กาฬสินธุ์	164,468	146,916	89.33
13	ชัยนาท	74,880	66,882	89.32
14	สุรินทร์	233,657	208,670	89.31
15	ชัยภูมิ	211,820	189,029	89.24
16	ลำปาง	177,846	158,695	89.23
17	ร้อยเอ็ด	232,631	207,116	89.03
18	อุดรดิตถ์	99,304	88,350	88.97
19	กำแพงเพชร	131,703	117,012	88.85
20	หนองบัวลำภู	80,406	71,386	88.78
21	บุรีรัมย์	261,571	232,079	88.73
22	มหาสารคาม	170,958	151,561	88.65
23	พิจิตร	113,577	100,503	88.49
24	สุพรรณบุรี	175,231	154,911	88.40
25	อุบลราชธานี	289,058	255,499	88.39
26	มุกดาหาร	52,762	46,571	88.27
27	นครพนม	109,267	96,232	88.07
28	สกลนคร	171,951	151,349	88.02

ตารางที่ 3.5 แสดงสัดส่วนของผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ในแต่ละจังหวัดที่ได้รับเบี้ยยังชีพ (หน่วย : ร้อยละ) (ต่อ)

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนคนที่อายุมากกว่า 60 ปี สำนักงานสถิติแห่งชาติ	เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ณ 30 กรกฎาคม 2562	ร้อยละ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
29	เชียงราย	237,979	208,611	87.66
30	ตรัง	105,560	92,102	87.25
31	พังงา	46,112	40,171	87.12
32	เพชรบูรณ์	184,546	160,707	87.08
33	กระบี่	59,663	51,832	86.87
34	นครราชสีมา	473,457	410,378	86.68
35	พัทลุง	100,042	86,610	86.57
36	สตูล	42,831	36,928	86.22
37	อ่างทอง	62,292	53,600	86.05
38	จันทบุรี	99,758	85,817	86.03
39	ตาก	79,773	68,625	86.03
40	อุดรธานี	245,267	210,664	85.89
41	สิงห์บุรี	49,910	42,861	85.88
42	นครสวรรค์	217,922	186,814	85.73
43	สระแก้ว	86,346	74,008	85.71
44	ขอนแก่น	325,927	279,181	85.66
45	สมุทรสงคราม	44,552	38,099	85.52
46	นครศรีธรรมราช	276,331	235,657	85.28
47	พิษณุโลก	166,941	141,103	84.52
48	ชุมพร	91,678	77,488	84.52
49	ราชบุรี	166,926	140,975	84.45
50	สุราษฎร์ธานี	164,812	139,007	84.34
51	ฉะเชิงเทรา	126,597	106,712	84.29
52	เพชรบุรี	93,943	79,124	84.23
53	ระยอง	99,523	83,585	83.99
54	ปราจีนบุรี	84,296	70,723	83.90
55	เชียงใหม่	349,755	293,289	83.86
56	พระนครศรีอยุธยา	155,067	129,654	83.61

ตารางที่ 3.5 แสดงสัดส่วนของผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ในแต่ละจังหวัดที่ได้รับเบี้ยยังชีพ (หน่วย : ร้อยละ) (ต่อ)

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนคนที่อายุมากกว่า 60 ปี สำนักงานสถิติแห่งชาติ	เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ณ 30 กรกฎาคม 2562	ร้อยละ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
57	ตราด	41,281	34,479	83.52
58	สระบุรี	112,203	93,450	83.29
59	ระนอง	28,265	23,513	83.19
60	แม่ฮ่องสอน	34,404	28,633	83.23
61	กาญจนบุรี	137,511	114,120	82.99
62	นครปฐม	164,560	136,219	82.78
63	สงขลา	229,513	189,994	82.78
64	นครนายก	52,373	42,939	81.99
65	ภูเก็ต	48,239	39,447	81.77
66	หนองคาย	84,477	68,998	81.68
67	สมุทรสาคร	91,416	74,504	81.50
68	ลพบุรี	146,736	119,237	81.26
69	สมุทรปราการ	214,128	173,901	81.21
70	ปัตตานี	88,252	71,596	81.13
71	นราธิวาส	93,976	75,385	80.22
72	ประจวบคีรีขันธ์	93,234	73,392	78.72
73	ยะลา	65,334	51,086	78.19
74	ชลบุรี	216,578	167,996	77.57
75	ปทุมธานี	175,287	134,469	76.71
76	นนทบุรี	239,410	169,358	70.74
รวม		10,518,911	9,012,248	85.68

ที่มา. โดย สำนักงานสถิติแห่งชาติ และ กรมกิจการผู้สูงอายุ
จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

ตารางที่ 3.6 แสดงสัดส่วนของผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ในแต่ละจังหวัดที่ผู้สูงอายุที่ติดโควิด (หน่วย : ร้อยละ)

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนคนที่อายุมากกว่า 60 ปี สำนักงานสถิติแห่งชาติ	ผู้สูงอายุติดโควิด ตุลาคม 2563 ถึง กันยายน 2564	ร้อยละของผู้สูงอายุที่ติดโควิด
1	สมุทรสาคร	91,416	6772	7.41
2	สมุทรปราการ	214,128	10371	4.84
3	ระนอง	28,265	996	3.52
4	สมุทรสงคราม	44,552	1361	3.05
5	นราธิวาส	93,976	2856	3.04
6	ปัตตานี	88,252	2596	2.94
7	ชลบุรี	216,578	5921	2.73
8	ยะลา	65,334	1685	2.58
9	นครปฐม	164,560	4036	2.45
10	ปทุมธานี	175,287	4049	2.31
11	นนทบุรี	239,410	5495	2.30
12	สระบุรี	112,203	2498	2.23
13	นครนายก	52,373	1118	2.13
14	ฉะเชิงเทรา	126,597	2620	2.07
15	ภูเก็ต	48,239	965	2.00
16	อ่างทอง	62,292	1197	1.92
17	ราชบุรี	166,926	3155	1.89
18	ระยอง	99,523	1832	1.84
19	พระนครศรีอยุธยา	155,067	2838	1.83
20	ตาก	79,773	1436	1.80
21	เพชรบุรี	93,943	1353	1.44
22	ปราจีนบุรี	84,296	1154	1.37
23	ตราด	41,281	543	1.32
24	สงขลา	229,513	2874	1.25
25	จันทบุรี	99,758	1239	1.24
26	กาญจนบุรี	137,511	1592	1.16
27	ลพบุรี	146,736	1629	1.11
28	สระแก้ว	86,346	873	1.01

ตารางที่ 3.6 แสดงสัดส่วนของผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ในแต่ละจังหวัดที่ผู้สูงอายุที่ติดโควิด (หน่วย : ร้อยละ)

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนคนที่อายุมากกว่า 60 ปี สำนักงานสถิติแห่งชาติ	ผู้สูงอายุติดโควิด ตุลาคม 2563 ถึง กันยายน 2564	ร้อยละของผู้สูงอายุที่ติดโควิด
29	ชุมพร	91,678	871	0.95
30	สุราษฎร์ธานี	164,812	1305	0.79
31	สุพรรณบุรี	175,231	1351	0.77
32	ประจวบคีรีขันธ์	93,234	687	0.74
33	สิงห์บุรี	49,910	348	0.70
34	นครศรีธรรมราช	276,331	1676	0.61
35	สตูล	42,831	250	0.58
36	พัทลุง	100,042	557	0.56
37	ตรัง	105,560	541	0.51
38	พังงา	46,112	210	0.46
39	กระบี่	59,663	263	0.44
40	นครสวรรค์	217,922	957	0.44
41	กำแพงเพชร	131,703	490	0.37
42	พิจิตร	113,577	390	0.34
43	อุทัยธานี	67,267	227	0.34
44	เพชรบูรณ์	184,546	605	0.33
45	ชัยนาท	74,880	245	0.33
46	อุดรดิตถ์	99,304	305	0.31
47	ศรีสะเกษ	242,554	711	0.29
48	ยโสธร	94,773	274	0.29
49	มหาสารคาม	170,958	470	0.27
50	ร้อยเอ็ด	232,631	621	0.27
51	หนองคาย	84,477	223	0.26
52	สุรินทร์	233,657	600	0.26
53	อุบลราชธานี	289,058	727	0.25
54	สุโขทัย	124,276	290	0.23
55	ขอนแก่น	325,927	754	0.23
56	เชียงใหม่	349,755	660	0.19

ตารางที่ 3.6 แสดงสัดส่วนของผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ในแต่ละจังหวัดที่ผู้สูงอายุที่ติดโควิด (หน่วย : ร้อยละ)

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนคนที่อายุมากกว่า 60 ปี สำนักงานสถิติแห่งชาติ	ผู้สูงอายุติดโควิด ตุลาคม 2563 ถึง กันยายน 2564	ร้อยละของผู้สูงอายุที่ติดโควิด
57	พิษณุโลก	166,941	314	0.19
58	นครราชสีมา	473,457	845	0.18
59	ลำพูน	96,783	170	0.18
60	เชียงราย	237,979	400	0.17
61	หนองบัวลำภู	80,406	134	0.17
62	อุดรธานี	245,267	388	0.16
63	เลย	116,546	166	0.14
64	มุกดาหาร	52,762	66	0.13
65	บุรีรัมย์	261,571	324	0.12
66	แม่ฮ่องสอน	34,404	42	0.12
67	กาฬสินธุ์	164,468	194	0.12
68	อำนาจเจริญ	62,478	72	0.12
69	สกลนคร	171,951	191	0.11
70	น่าน	98,363	105	0.11
71	แพร่	104,935	96	0.09
72	นครพนม	109,267	88	0.08
73	ชัยภูมิ	211,820	139	0.07
74	พะเยา	104,496	67	0.06
75	ลำปาง	177,846	110	0.06
76	บึงกาฬ	60,367	18	0.03

ที่มา. สำนักงานสถิติแห่งชาติ และ กรมกิจการผู้สูงอายุ
จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

3.5 สถานการณ์คนพิการในประเทศไทย

ในปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยมีจำนวนประชากรทั้งหมด 66,171,439 คน¹⁷ พบว่า ในปัจจุบันคนพิการที่ได้รับการออกบัตรประจำตัวคนพิการ มีจำนวน 2,102,384 คน¹⁹ คิดเป็นร้อยละ 3.18 ของประชากรทั้งประเทศ แบ่งเป็นเพศชายจำนวน 1,098,117 คน (ร้อยละ 52.23) และเพศหญิงจำนวน 1,004,267 คน (ร้อยละ 47.77) และพบว่าคนพิการส่วนใหญ่อยู่อาศัยตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 55.56 ของจำนวนคนพิการทั้งหมด

โดยคนพิการที่พบส่วนมากอาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 836,097 คน (ร้อยละ 39.77) รองลงมา คือภาคเหนือ 465,693 คน (ร้อยละ 22.15) ภาคกลาง 439,819 คน (ร้อยละ 20.92) ภาคใต้ 262,744 คน (ร้อยละ 12.50) และกรุงเทพมหานคร 98,030 คน (ร้อยละ 4.66) และรอข้อมูลการยืนยัน 1 คน ตามลำดับ

เมื่อแบ่งตามประเภทความพิการพบว่าส่วนใหญ่เป็นความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย จำนวน 1,054,786 คน (ร้อยละ 50.18) รองลงมา คือ ทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย จำนวน 393,027 คน (ร้อยละ 18.70) ทางการเห็น จำนวน 187,546 คน (ร้อยละ 8.92) ทางจิตใจหรือพฤติกรรม จำนวน 164,710 คน (ร้อยละ 7.84) ทางสติปัญญา จำนวน 143,819 คน (ร้อยละ 6.84) พิการมากกว่า 1 ประเภท จำนวน 123,835 คน (ร้อยละ 5.89) ออทิสติก จำนวน 17,101 คน (ร้อยละ 0.81) ทางการเรียนรู้ จำนวน 13,711 คน (ร้อยละ 0.65) และข้อมูลรอการยืนยัน จำนวน 3,849 คน (ร้อยละ 0.18) ตามลำดับ ดังตารางที่ 3.7 สาเหตุของความพิการส่วนใหญ่เกิดจากแพทย์ไม่ระบุสาเหตุ จำนวน 994,573 คน รองลงมา คือ ไม่ทราบสาเหตุ จำนวน 509,540 คน ภาวะเจ็บป่วย จำนวน 425,910 คน อุบัติเหตุ จำนวน 157,484 คน พันธุกรรม จำนวน 13,780 คน และพิการแต่กำเนิด จำนวน 1,089 คน ตามลำดับ

ประเด็นด้านการศึกษาของคนพิการ

จากข้อมูลรายงานสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย ของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธ.ค.2564)²⁰ ทางด้านการศึกษาพบว่า คนพิการที่ได้รับการศึกษา มีจำนวน 1,625,191 คน คิดเป็นร้อยละ 77.30 ของคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ โดยระดับการศึกษาที่คนพิการได้รับมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ประถมศึกษา จำนวน 1,323,640 คน รองลงมา คือ มัธยมศึกษา จำนวน 188,598 คน ประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา จำนวน 39,259 คน อุดมศึกษา จำนวน 26,187 คน และ ไม่ระบุการศึกษา จำนวน 15,098 คน ตามลำดับ

ประเด็นด้านอาชีพของคนพิการ

จากข้อมูลรายงานสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย ของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธ.ค.2564)²¹ ทางด้านอาชีพ พบว่า คนพิการที่อยู่ในวัยทำงาน (อายุ 15 – 59 ปี) มีจำนวน 855,816 คน โดยมีคนพิการที่ประกอบอาชีพ จำนวน 315,164 คน คิดเป็นร้อยละ 36.83 ของจำนวนคนพิการวัยทำงานทั้งหมด ทั้งนี้ มีคนพิการที่สามารถประกอบอาชีพได้แต่แจ้งว่าไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 102,889 คน คนพิการที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ (เนื่องจากพิการมากช่วยเหลือตนเองไม่ได้) จำนวน 52,806 คน คนพิการที่ไม่ประสงค์ให้ข้อมูลและไม่ระบุข้อมูลด้านอาชีพ จำนวน 384,957 คน

¹⁹ จำนวนประชากรจากการทะเบียน จำแนกตามกลุ่มอายุ, ภาคและจังหวัด พ.ศ. 2555 - 2564, สำนักงานสถิติแห่งชาติ, <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/01.aspx>

²⁰ จากรายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย ของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธ.ค.2564)

<https://dep.go.th/th/law-academic/knowledge-base/disabled-person-situation>

²¹ จากข้อมูล “รายงานสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย” โดย กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธ.ค.2564)

ซึ่งการประกอบอาชีพส่วนใหญ่ของคนพิการ ได้แก่ เกษตรกรรม จำนวน 167,549 คน รองลงมา คือ รับจ้าง จำนวน 70,915 คน ไม่ระบุอาชีพ จำนวน 23,893 คน ผู้ประกอบกิจการส่วนตัว/อาชีพอิสระ/ธุรกิจ จำนวน 18,948 คน ลูกจ้าง/ลูกจ้างเอกชน/พนักงานบริษัท จำนวน 17,609 คน อื่น ๆ จำนวน 11,723 คน รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 3,550 คน และ กิจการส่วนตัว/อาชีพอิสระ/ค้าขาย จำนวน 980 คน

ตารางที่ 3.7 ประเภทความพิการด้านต่าง ๆ (หน่วย : คน)

ลำดับ	ประเภทความพิการ	จำนวนคนพิการ				ร้อยละ
		เพศชาย	เพศหญิง	ไม่ระบุ	รวม	
1	ทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย	537,909	516,877	0	1,054,786	50.17
2	ทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย	196,154	196,873	0	393,027	18.70
3	ทางการเห็น	89,338	98,208	0	187,546	8.92
4	ทางจิตใจหรือพฤติกรรม	100,736	63,974	0	164,710	7.84
5	ทางสติปัญญา	79,017	64,802	0	143,819	6.84
6	พิการมากกว่า 1 ประเภท	69,126	54,709	0	123,835	5.89
7	ออทิสติก	14,086	3,015	0	17,101	0.81
8	ทางการเรียนรู้	9,790	3,714	207	13,711	0.65
9	ข้อมูลรอการยืนยัน	1,822	2,027	0	3,849	0.18
รวม		1,097,978	1,004,199	207	2,102,384	100

ที่มา. โดย กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธ.ค.2564 จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

สิทธิ/สวัสดิการ/บริการ²² ที่กระทรวง พม. โดยกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการมีให้กับคนพิการ มีดังต่อไปนี้

1. การยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวคนพิการ เพื่อให้คนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ ตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ

2. การจัดสวัสดิการเบี้ยความพิการ ให้กับคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำนวน 800 บาท หรือ 1,000 บาท ต่อคนต่อเดือน

3. การกั๊ยืมเงินจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ สำหรับคนพิการและผู้ดูแลคนพิการ เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพหรือขยายกิจการ โดยกั๊ยืมได้รายละไม่เกิน 60,000 บาท สำหรับรายกลุ่ม กลุ่มละไม่เกิน 1,000,000 บาท ผ่อนชำระภายในระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี โดยไม่คิดดอกเบี้ย

4. เงินสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เป็นการช่วยเหลือคนพิการ/ครอบครัวคนพิการที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน มีภาวะยากลำบาก อยู่ตามลำพัง ฐานะยากจน และไม่มีรายได้ โดยช่วยเหลือเป็นสิ่งของหรือเป็นเงินครั้งละไม่เกิน 3,000 บาท ปีละไม่เกิน 3 ครั้ง

5. การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยสำหรับคนพิการ เพื่อขจัดอุปสรรคและสนับสนุนให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตและปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันได้ โดยมีสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยเอื้อต่อคนพิการ รวมถึงมีสุขอนามัยและความมั่นคงปลอดภัย โดยสนับสนุนรายละไม่เกิน 40,000 บาท

6. การให้บริการล่ามภาษามือ สำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย สามารถขอรับบริการล่ามภาษามือในกรณีต่าง ๆ อาทิ การใช้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุข การสมัครงานหรือการติดต่อประสานงานด้านการประกอบอาชีพ การร้องทุกข์ การกล่าวโทษหรือเป็นพยานในชั้นพนักงานสอบสวน หรือพนักงาน เจ้าหน้าที่กฎหมายอื่น การเข้าร่วมประชุม สัมมนา หรือฝึกอบรม

7. การสนับสนุนผู้ช่วยคนพิการ (PA : Personal assistant) ให้กับคนพิการที่มีความจำเป็นต้องมีผู้ช่วยคนพิการ เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจวัตรที่สำคัญในการดำรงชีวิตได้ หรือคนพิการที่ไม่ได้รับความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ หรือได้รับแต่ไม่เพียงพอ

8. การช่วยเหลือทางกฎหมาย ให้คนพิการได้รับการช่วยเหลือทางกฎหมายในเรื่องต่าง ๆ อาทิ การให้คำปรึกษาหารือทางกฎหมาย การให้ความรู้ทางกฎหมาย การจัดทำนิติกรรมสัญญา การจัดหาทนายความ การให้ความช่วยเหลือทางคดีต่าง ๆ การไกล่เกลี่ยหรือการประนีประนอมยอมความ

9. การส่งเสริมการฝึกอาชีพคนพิการ ในศูนย์พัฒนาศักยภาพและอาชีพคนพิการทั่วประเทศ จำนวน 8 แห่ง รวมทั้งการรวมกลุ่มอาชีพคนพิการ การส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมเพื่อคนพิการ

²² มาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖

3.6 สถานการณ์คนไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และไม่มีเลขบัตรประจำตัวประชาชน 13 หลัก

การเป็นบุคคลไร้รัฐ ไร้สัญชาติ รวมทั้งบุคคลที่ไม่มีเลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก อาจทำให้บุคคลไม่สามารถเข้าถึงสิทธิสวัสดิการต่าง ๆ เช่น การเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน การศึกษา การทำงาน การเดินทาง การครอบครองที่ดินหรือที่อยู่อาศัย สิทธิการรักษาพยาบาล ความปลอดภัยในการใช้ชีวิต และสิทธิในการมีส่วนร่วมต่าง ๆ การเข้าไม่ถึงสิทธิและบริการข้างต้นอาจทำให้การเป็นบุคคลไร้รัฐ/ไร้สัญชาติ รวมทั้งบุคคลที่ไม่มีเลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก กลายเป็นผู้เปราะบางทางสังคม ตลอดจนถูกทิ้งไว้ข้างหลัง

จากสถิติจำนวนประชากรคนไร้รัฐ/ไร้สัญชาติที่ได้ขึ้นทะเบียนจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 พบว่า ประชากรไร้รัฐไร้สัญชาติมีจำนวน 480,549 คน โดยส่วนใหญ่อยู่จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 99,732 คน รองลงมา คือ เชียงราย จำนวน 99,277 คน ตาก จำนวน 90,790 คน กาญจนบุรี จำนวน 66,231คน แม่ฮ่องสอน จำนวน 29,607 คน ราชบุรี จำนวน 18,013 คน ระนอง จำนวน 8,760 คน ตราด จำนวน 6,912 คน อุบลราชธานี จำนวน 5,711 คน ประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 4,499 คน ตามลำดับ และจังหวัดอื่น ๆ รวมจำนวน 51,017 คน ดังตารางที่ 3.8

ตารางที่ 3.8 จำนวนประชากรไร้รัฐ ไร้สัญชาติ (หน่วย : คน)

ลำดับ	จังหวัด	จำนวนประชากรไร้รัฐไร้สัญชาติ	ร้อยละ
1	เชียงใหม่	99,732	20.75
2	เชียงราย	99,277	20.66
3	ตาก	90,790	18.89
4	กาญจนบุรี	66,231	13.78
5	แม่ฮ่องสอน	29,607	6.16
6	ราชบุรี	18,013	3.75
7	ระนอง	8,760	1.82
8	ตราด	6,912	1.44
9	อุบลราชธานี	5,711	1.19
10	ประจวบคีรีขันธ์	4,499	0.94
11	จังหวัดอื่น ๆ	51,017	10.62
รวม		480,549	100

ที่มา. โดย กลุ่มประสานงานการรับมือการแพร่ระบาดโรคโควิด 19 สำหรับคนไร้รัฐไร้สัญชาติ
หน่วยงานผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR), ข้อมูล ณ วันที่ 19 ส.ค.2564
จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

ส่วนที่ 4

สถานการณ์ทางสังคมระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ประจำปีงบประมาณ 2564 ด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม และการเข้าถึงสวัสดิการค่าดัชนีมิติ 5 ด้าน

4.1 ด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม

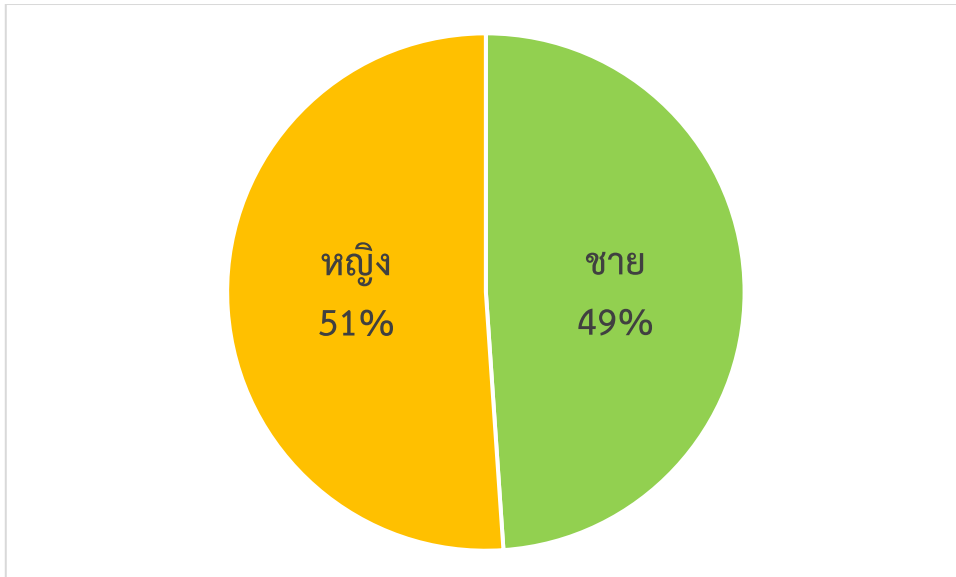
จากข้อมูลกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พบว่า ประชากรในประเทศไทยมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 66,186,727 คน แบ่งเป็น เพศหญิง จำนวน 33,811,195 คน คิดเป็นร้อยละ 51 และเพศชาย จำนวน 32,375,532 คน คิดเป็นร้อยละ 49 เมื่อแบ่งอายุตามกลุ่มเป้าหมายของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่า ประชากรเด็ก (อายุ 0-17 ปี) มีจำนวน 13,123,963 คน คิดเป็นร้อยละ 19.83 เยาวชน (อายุ 18-25 ปี) มีจำนวน 7,055,245 คน คิดเป็นร้อยละ 10.66 ช่วงวัยทำงาน (อายุ 26-59 ปี) มีจำนวน 33,195,068 คน คิดเป็นร้อยละ 50.15 วัยผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) มีจำนวน 11,633,188 คน คิดเป็นร้อยละ 17.58 และประชากรที่ไม่สามารถระบุอายุได้ มีจำนวน 1,179,263 คน คิดเป็นร้อยละ 1.78

โดยจังหวัดที่มีประชากรสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา (2,633,207 คน) รองลงมา คือ จังหวัดอุบลราชธานี (1,866,697 คน) จังหวัดขอนแก่น (1,794,531 คน) จังหวัดเชียงใหม่ (1,784,370 คน) และจังหวัดบุรีรัมย์ (1,581,184 คน) ตามลำดับ และจังหวัดที่มีประชากรน้อยที่สุด 5 อันดับแรก คือ จังหวัดสมุทรสงคราม (192,052 คน) รองลงมา คือ จังหวัดระนอง (194,372 คน) จังหวัดสิงห์บุรี (205,898 คน) จังหวัดตราด (ประชากร 228,536 คน) และจังหวัดนครนายก (ประชากร 260,081 คน) ตามลำดับ

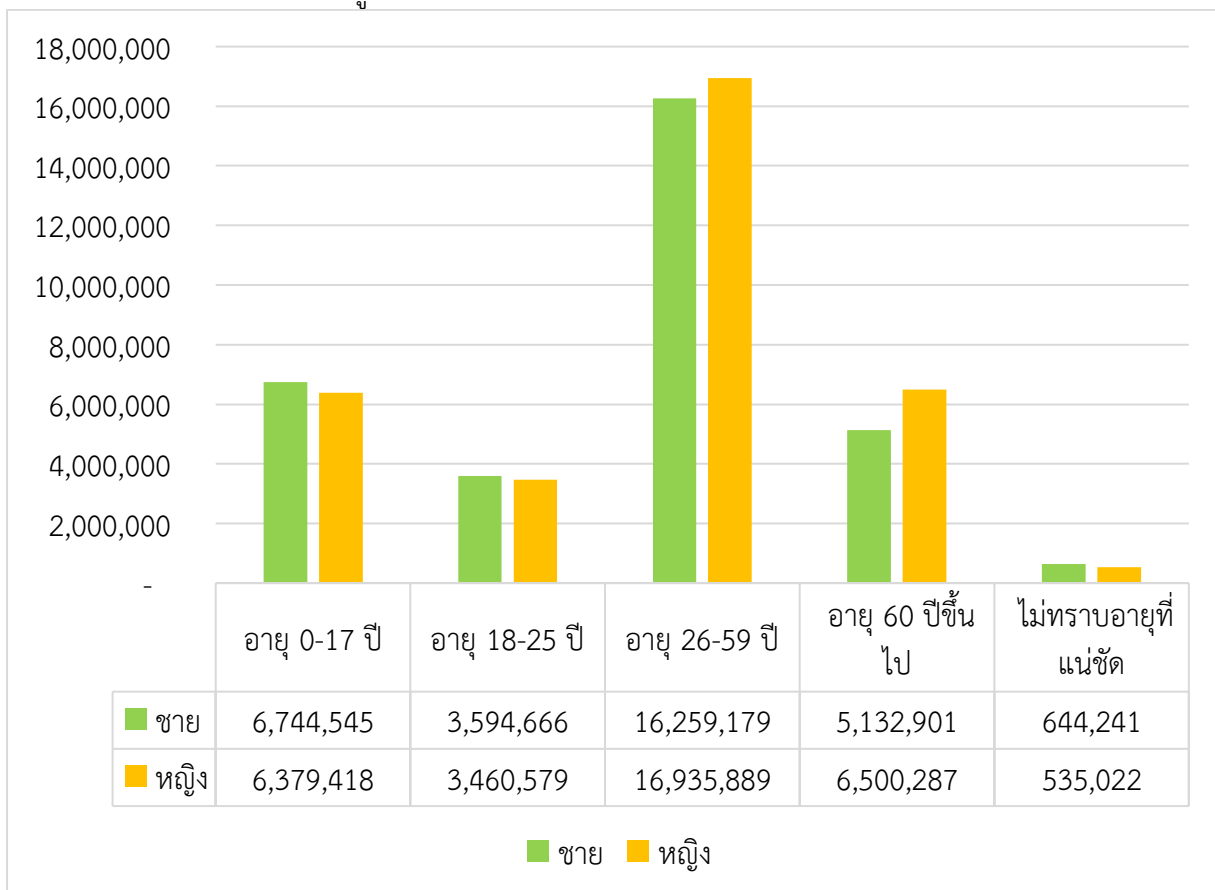
ตารางที่ 4.1 ลักษณะข้อมูลประชากร พ.ศ. 2563

ลักษณะข้อมูล	ชาย	หญิง	รวม
แยกตามเพศ	32,375,532	33,811,195	66,186,727
แยกตามลักษณะสถานะของบุคคล			
ประชากรในทะเบียนบ้านกลาง	229,453	164,394	393,847
ประชากรที่มีสัญชาติไทย	396,368	360,539	756,907
ประชากรอยู่ระหว่างการย้าย	18,399	10,063	28,462

ที่มา. โดย กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2563
จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

แผนภูมิที่ 4.1 อัตราส่วนระหว่างจำนวนเพศหญิงและเพศชาย
ที่มา กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. 2563)
ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

แผนภูมิที่ 4.2 อัตราส่วนระหว่างอายุของจำนวนประชากรเพศชายและหญิงในช่วงอายุต่าง ๆ ระดับประเทศ
ที่มา. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2563
ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

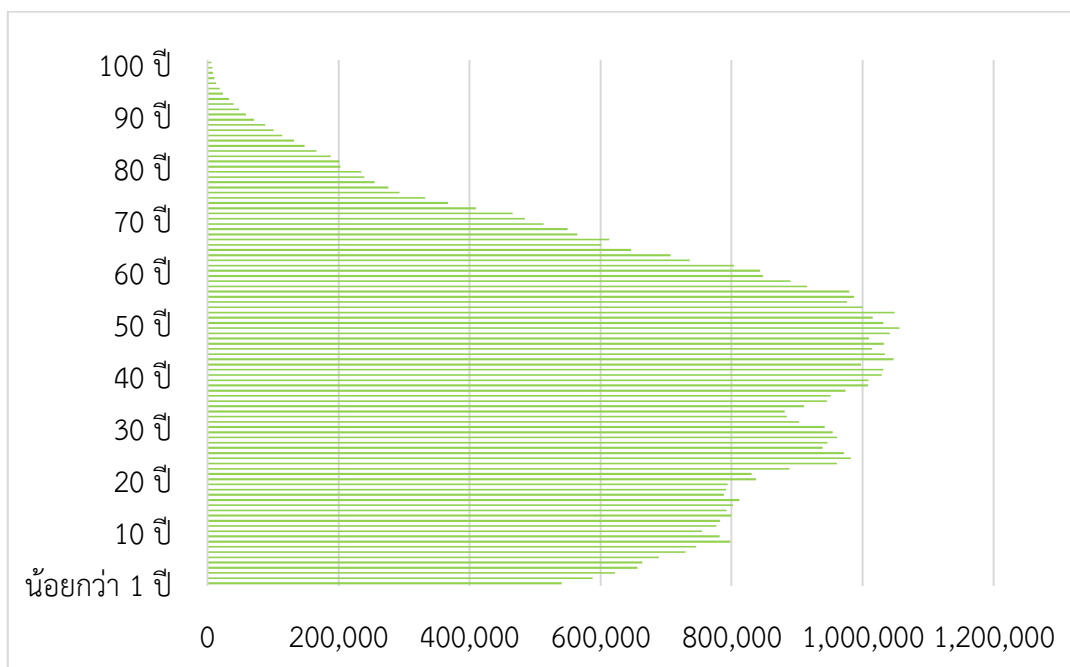
ตารางที่ 4.2 จำนวนประชากรช่วงอายุ และจำแนกตามเพศ

อายุ	รวม	ชาย	หญิง
น้อยกว่า 1 ปี	541,023	278,693	262,330
1-10 ปี	7,029,572	3,613,386	3,416,186
11-20 ปี	7,975,419	4,092,180	3,883,239
21-30 ปี	9,375,655	4,757,818	4,617,837
31-40 ปี	9,495,700	4,755,388	4,740,312
41-50 ปี	10,296,730	5,016,040	5,280,690
51-60 ปี	9,503,949	4,475,796	5,028,153
61-70 ปี	6,220,989	2,831,010	3,389,979
71-80 ปี	3,075,963	1,332,970	1,742,993
81-90 ปี	1,267,583	494,488	773,095
91-100 ปี	208,175	76,157	132,018
100 ปีขึ้นไป	16,706	7,365	9,341

ที่มา. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2563

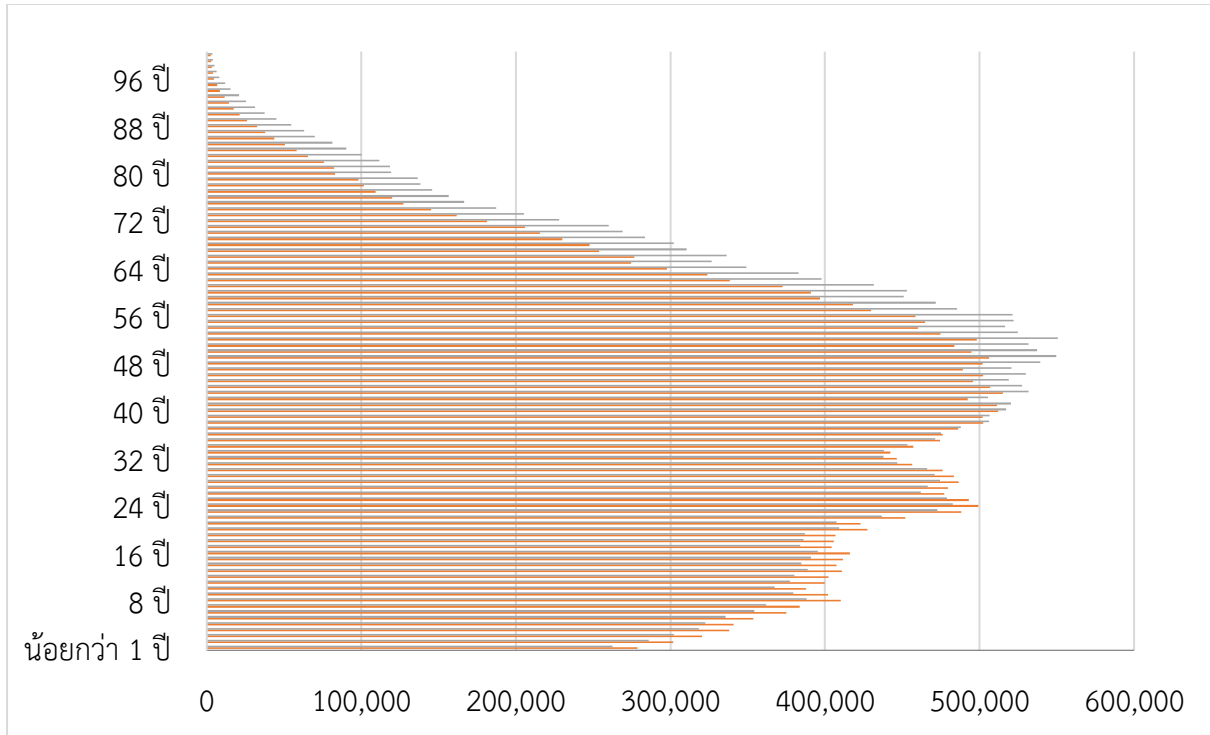
จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

จากแผนภูมิที่ 4.2 และแผนภูมิที่ 4.3 พบว่า ประชากรที่อาจจะกลายเป็นผู้สูงอายุ มีสัดส่วนประชากรผู้หญิง มากกว่า ประชากรผู้ชายในทุกช่วงปี

แผนภูมิที่ 4.3 จำนวนประชากรช่วงอายุน้อยกว่า 1 ปี ถึง 100 ปี

ที่มา. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2563, ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

แผนภูมิที่ 4.4 อัตราส่วนจำนวนประชากรเพศชายกับจำนวนประชากรเพศหญิง (สีส้มแสดงจำนวนประชากรเพศชาย และสีเทาแสดงจำนวนประชากรเพศหญิง)

ที่มา. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2563

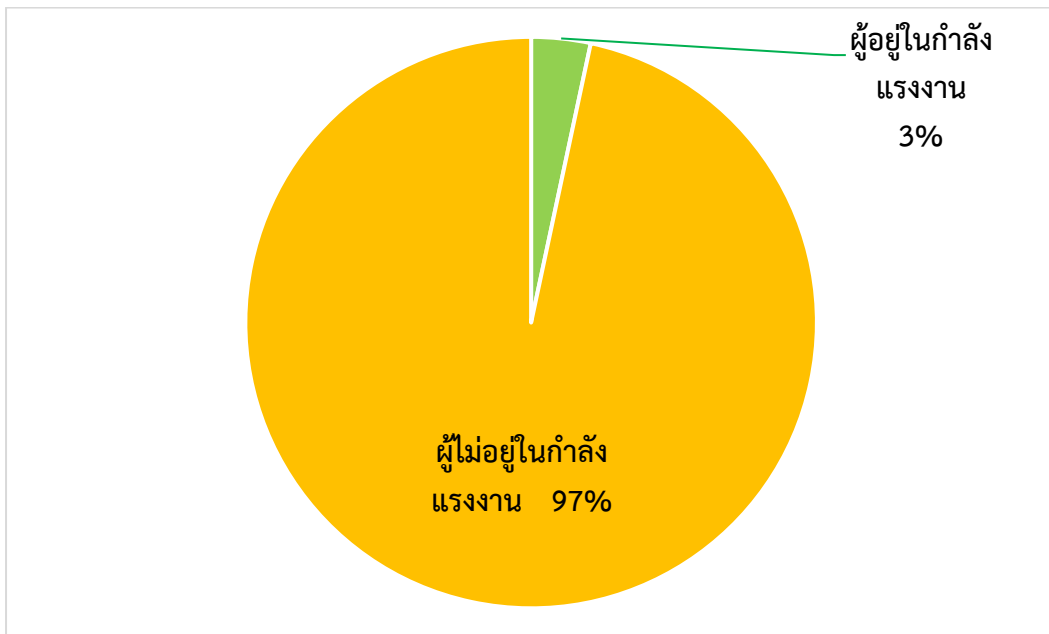
ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

4.2 ด้านการทำงานของประชากร

จากข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า จำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป แบ่งออกเป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงานทั้งหมด 33,157,450 คน (ประกอบด้วยกำลังแรงงานผู้มีงานทำ จำนวน 32,393,633 คน กำลังแรงงานผู้ว่างงาน จำนวน 556,010 คน และกำลังแรงงานที่รอฤดูกาล จำนวน 207,807 คน) และเป็นผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงานทั้งหมด 16,041,776 คน (ประกอบด้วยผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงานที่ทำงานบ้าน จำนวน 4,526,582 คน ผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงานที่เรียนหนังสือ จำนวน 3,789,254 คน และผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงานอื่น ๆ จำนวน 7,725,940 คน)

โดยจังหวัดที่มีผู้อยู่ในกำลังแรงงานสูงสุด 5 จังหวัดแรก ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ (จำนวน 1,394,982 คน) รองลงมา คือ จังหวัดนครราชสีมา (จำนวน 1,328,974 คน) จังหวัดชลบุรี (จำนวน 1,036,085 คน) จังหวัดเชียงใหม่ (จำนวน 1,006,846 คน) และจังหวัดปทุมธานี (จำนวน 981,886 คน) ตามลำดับ และจังหวัดที่มีผู้อยู่ในกำลังแรงงานน้อยที่สุด 5 จังหวัดแรก ได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน (จำนวน 105,905 คน) รองลงมา คือ จังหวัดสิงห์บุรี (จำนวน 110,665 คน) จังหวัดสมุทรสงคราม (จำนวน 111,771 คน) จังหวัดระนอง (จำนวน 133,386 คน) และจังหวัดอำนาจเจริญ (จำนวน 133,835 คน) ตามลำดับ

และจังหวัดที่มีผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงานสูงสุด 5 จังหวัดแรก ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา (จำนวน 726,184 คน) รองลงมา คือ จังหวัดสมุทรปราการ (จำนวน 540,929 คน) จังหวัดขอนแก่น (จำนวน 538,823 คน) จังหวัดนนทบุรี (จำนวน 478,958 คน) และจังหวัดอุบลราชธานี (จำนวน 472,888 คน) ตามลำดับ และจังหวัดที่มีผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงานน้อยที่สุด 5 จังหวัดแรก ได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน (จำนวน 46,245 คน) รองลงมา คือ จังหวัดสมุทรสงคราม (จำนวน 52,276 คน) จังหวัดสิงห์บุรี (จำนวน 65,692 คน) จังหวัดตราด (จำนวน 65,947 คน) และจังหวัดพังงา (จำนวน 68,475 คน) ตามลำดับ

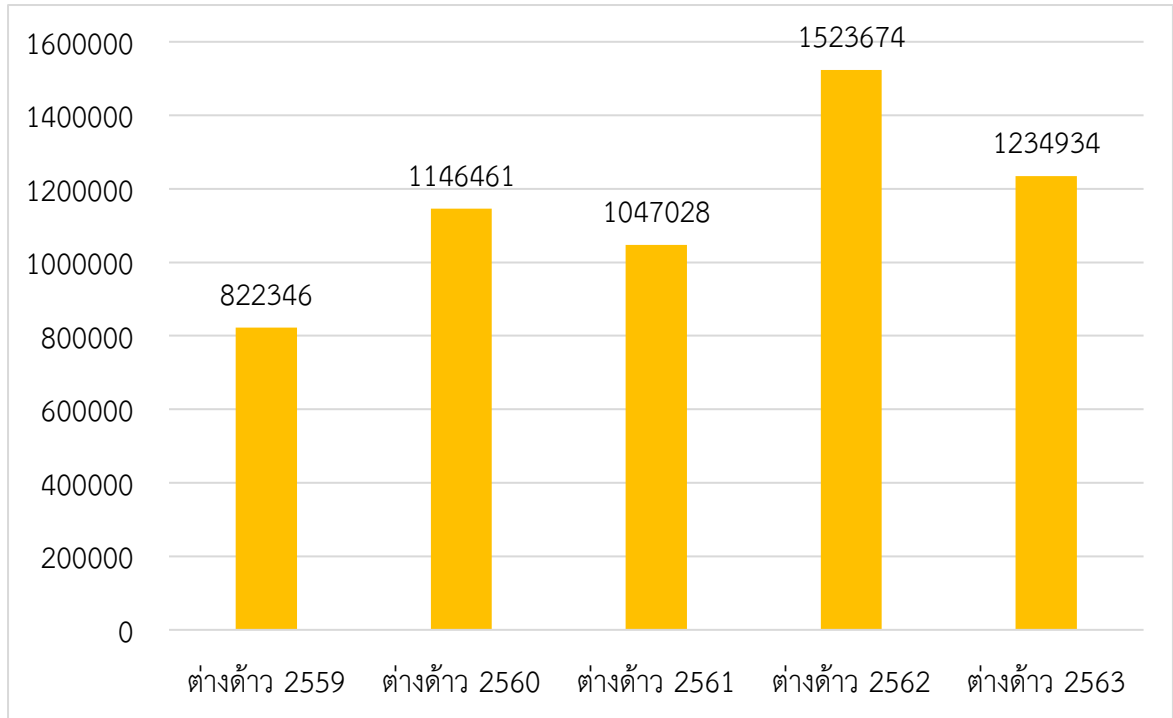

แผนภูมิที่ 4.5 อัตราส่วนผู้มีงานทำ ผู้ว่างงาน ผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน ที่มา. จาก การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร, โดย สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

4.3 ด้านแรงงานต่างด้าว

จากรายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564 ของหน่วยงาน สสว. 1 - 11 พบว่า ในปี 2563 มีจำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือทั้งสิ้น 1,236,707 คน โดยคนต่างด้าวส่วนใหญ่ อาศัยอยู่ที่ภาคตะวันออกจำนวน 352,265 คน (คิดเป็นร้อยละ 29 ของจำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือทั้งหมด) รองลงมา คือ ภาคใต้จำนวน 344,145 คน (คิดเป็นร้อยละ 27 ของจำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือทั้งหมด) ภาคกลางจำนวน 167,268 คน (คิดเป็นร้อยละ 14 ของจำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือทั้งหมด) ภาคเหนือจำนวน 160,634 คน (คิดเป็นร้อยละ 13 ของจำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือทั้งหมด) ภาคตะวันตกจำนวน 156,606 คน (คิดเป็นร้อยละ 13 ของจำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือทั้งหมด) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 54,016 คน (คิดเป็นร้อยละ 4 ของจำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือทั้งหมด) ตามลำดับ

แสดงให้เห็นว่า คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยส่วนใหญ่ ร้อยละ 55 อาศัยอยู่ที่ภาคใต้และภาคตะวันออก

แผนภูมิที่ 4.6 จำนวนแรงงานต่างด้าว ตั้งแต่ปี 2559-2563 (หน่วย : คน)

ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564, โดย สสว. 1 - 11
ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

ตารางที่ 4.3 จำนวนประชากรแรงงานต่างด้าวในภาคต่าง ๆ ตั้งแต่ปี 2559 - 2563

ภาค	2559	2560	2561	2562	2563
ภาคกลาง	116,458	188,137	201,907	315,571	167,268
ภาคตะวันตก	78,699	117,133	80,980	186,222	156,606
ภาคตะวันออก	240,057	270,840	303,654	409,788	352,265
ตะวันออกเฉียงเหนือ	22,411	39,186	51,545	79,151	54,016
ภาคใต้	267,194	391,946	283,543	364,939	344,145
ภาคเหนือ	97,527	139,219	125,399	168,003	160,634

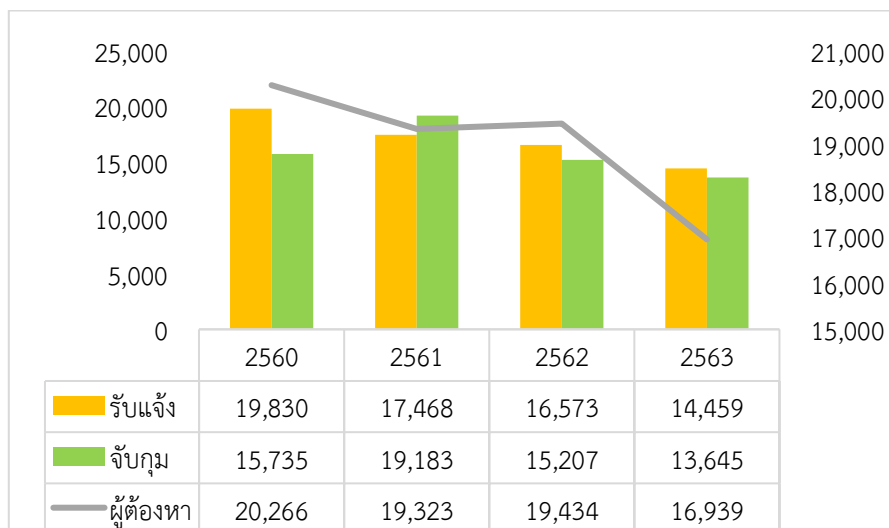
ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564, โดย สสว. 1 - 11
จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

4.4 ด้านความรุนแรงในการก่อคดีต่าง ๆ

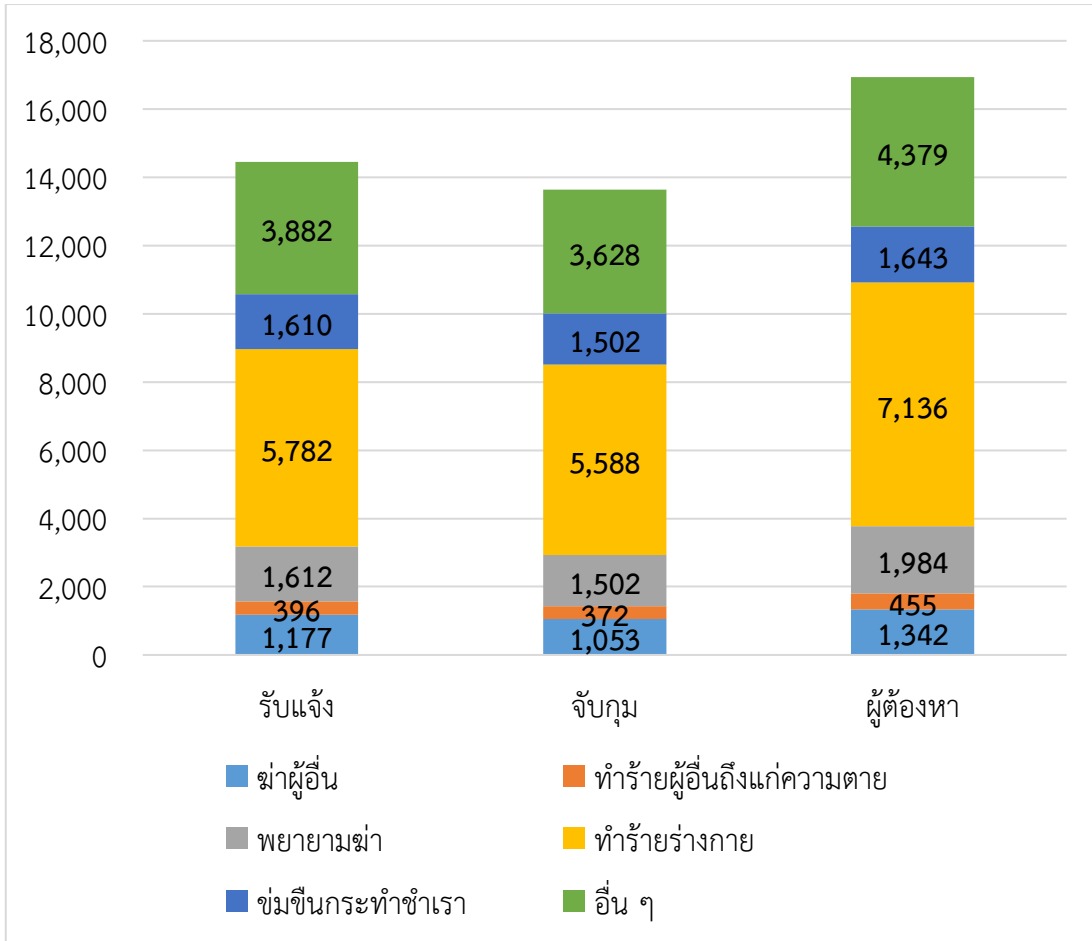
จากข้อมูลสถิติคดีอาญา คดีความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ จำแนกตามประเภทความผิด รายจังหวัด พ.ศ. 2560 – 2563 พบว่า จำนวนการรับแจ้งของคดีมีแนวโน้มลดลง ดังแผนภูมิที่ 4.7

จากแผนภูมิที่ 4.7 พบว่า สาเหตุในส่วนของผู้ต้องหาประกอบด้วย คดีทำร้ายร่างกาย จำนวน 7,136 คน (คิดเป็นร้อยละ 42) คดีพยายามฆ่า จำนวน 1,984 คน (คิดเป็นร้อยละ 12) คดีข่มขืนกระทำชำเรา จำนวน 1,643 คน (คิดเป็นร้อยละ 10 ของผู้ต้องหาทั้งหมด) คดีฆ่าผู้อื่น จำนวน 1,342 คน (คิดเป็นร้อยละ 8 ของผู้ต้องหาทั้งหมด) และคดีทำร้ายผู้อื่นถึงแก่ความตาย จำนวน 455 คน (คิดเป็นร้อยละ 3 ของผู้ต้องหาทั้งหมด)

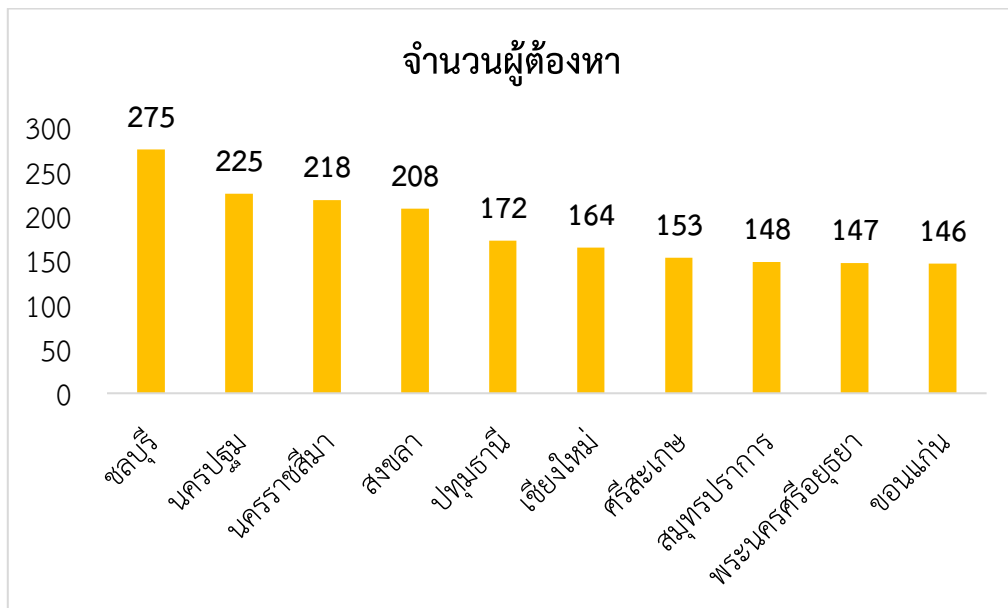
จากแผนภูมิที่ 4.8 พบว่า จังหวัดที่มีผู้ต้องหาสูงสุด 10 จังหวัดแรก คือ จังหวัดชลบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดสงขลา จังหวัดปทุมธานี จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดขอนแก่น ตามลำดับ

แผนภูมิที่ 4.7 จำนวนรับแจ้ง จับกุม และผู้ต้องหา กรณีกระทำความรุนแรง ในปี พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2563 (หน่วย : คน) ที่มา. โดย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

แผนภูมิที่ 4.8 สาเหตุไร้แจ้ง จับกุม และผู้ต้องหา กรณีกระทำความรุนแรง ในปี พ.ศ. 2563 (หน่วย : คน) ที่มา. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

แผนภูมิที่ 4.9 จังหวัดที่มีผู้ต้องหาคดีทำร้ายร่างกาย พ.ศ. 2563 สูงสุด (หน่วย : คน) ที่มา. โดย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

4.5 การเข้าถึงสวัสดิการค่าดัชนีมิติ 5 ด้าน

4.5.1 ด้านสุขภาพ

ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดภายใต้การบริหารจัดการ คือ ใน 20 ปีข้างหน้า จะต้อง มี จำนวนแพทย์ 1 คน ต่อประชากร 874 คน พยาบาลวิชาชีพ 1 คน ต่อ จำนวนประชากร 232 คน ทันตแพทย์ 1 คน ต่อจำนวนประชากร 2,983 คน และ เภสัชกร 1 คน ต่อ จำนวน ประชากร 2,935 คน²³

ปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2563 นั้น ประเทศไทยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 60,598,505 คน (ไม่รวม กรุงเทพมหานคร) และมีจำนวนแพทย์ทั้งสิ้น 24,778 คน ทำให้อัตราส่วนประชากรต่อแพทย์ของคนไทย คือ แพทย์ 1 คน ดูแลประชากร 2,446 คน จำนวนพยาบาลวิชาชีพทั้งสิ้น 138,830 คน แสดงให้เห็นว่า พยาบาลวิชาชีพ 1 คนดูแลประชาชน 436 คน จำนวนทันตแพทย์ทั้งสิ้น 6,425 คน แสดงให้เห็นว่า ทันตแพทย์ 1 คน ดูแลประชากร 9,432 คน และ จำนวนเภสัชกรทั้งสิ้น 11,734 คน แสดงให้เห็นว่า เภสัชกร 1 คน ดูแลประชากร 5,164 คน

เมื่อเทียบบุคลากรทางการแพทย์ดูแลประชากรในภาคต่าง ๆ พบว่า ในด้านบุคลากรทางการแพทย์ สัดส่วนแพทย์ที่ดูแลประชากรน้อยสุดอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันตก และ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ ด้านทันตแพทย์ สัดส่วนทันตแพทย์ที่ดูแลประชากรน้อยที่สุด คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ สัดส่วนพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลประชากรน้อยที่สุด คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ และสัดส่วนเภสัชกรที่ดูแลประชาชนน้อยที่สุด คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ

จากแผนภูมิที่ 4.10 – แผนภูมิที่ 4.13 พบว่า ในปี พ.ศ. 2563 มีจังหวัดที่บุคลากรทางการแพทย์ ต้องดูแลประชากรมากที่สุด 10 อันดับแรก ดังต่อไปนี้

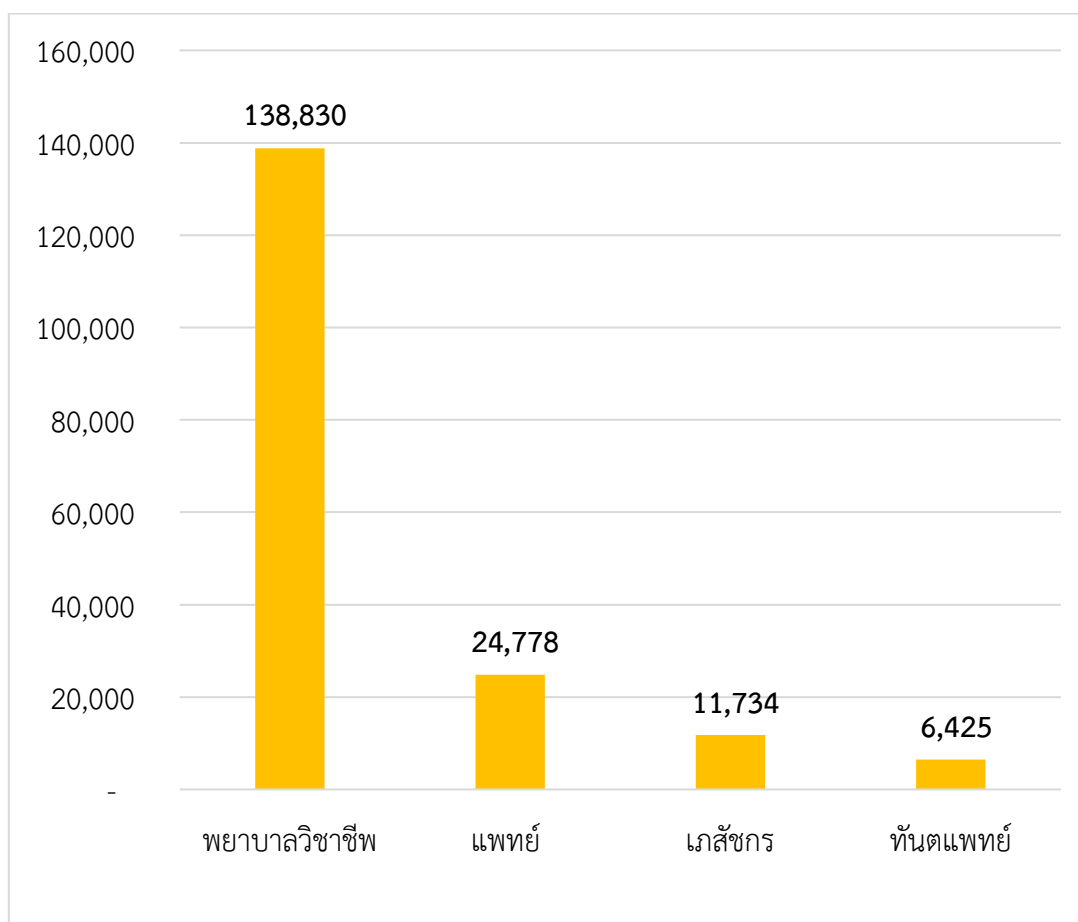
1) จังหวัดที่มีแพทย์ดูแลประชากรมากที่สุด 10 อันดับแรก ได้แก่ ขอนแก่น กำแพงเพชร บึงกาฬ หนองบัวลำภู กาญจนบุรี กระบี่ เพชรบูรณ์ นครพนม สตูล และยโสธร ตามลำดับ ซึ่งค่าเป้าหมายที่ต้องการ ใน 20 ปีข้างหน้า คือ จำนวนแพทย์ 1 คน ต่อจำนวนประชากร 874 คน

2) จังหวัดที่มีพยาบาลวิชาชีพดูแลประชากรมากที่สุด 10 อันดับแรก ได้แก่ หนองบัวลำภู ศรีสะเกษ บึงกาฬ ชัยภูมิ กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ นครพนม สุรินทร์ สระแก้ว และร้อยเอ็ด ตามลำดับ ซึ่งค่าเป้าหมายที่ต้องการใน 20 ปีข้างหน้าคือ จำนวนพยาบาลวิชาชีพ 1 คน ต่อจำนวนประชากร 232 คน

3) จังหวัดที่ทันตแพทย์ดูแลประชากรมากที่สุด 10 อันดับแรก ได้แก่ นครราชสีมา เพชรบูรณ์ สกลนคร สมุทรปราการ ศรีสะเกษ กาฬสินธุ์ อุตรดิตถ์ บึงกาฬ นครศรีธรรมราช และหนองบัวลำภู ตามลำดับ ซึ่งค่าเป้าหมายที่ต้องการใน 20 ปีข้างหน้าคือ จำนวนทันตแพทย์ 1 คน ต่อจำนวนประชากร 2,983 คน

4) จังหวัดที่เภสัชกรดูแลประชากรมากที่สุด 10 อันดับแรก ได้แก่ หนองบัวลำภู ศรีสะเกษ ชัยภูมิ เพชรบูรณ์ สกลนคร กำแพงเพชร บึงกาฬ ตาก นครราชสีมา และบุรีรัมย์ ตามลำดับ ซึ่งค่าเป้าหมายที่ต้องการใน 20 ปีข้างหน้าคือ จำนวนเภสัชกร 1 คน ต่อจำนวนประชากร 2,935 คน

²³ กลุ่มประสานนโยบายและยุทธศาสตร์กำลังคนด้านสุขภาพ กองบริหารทรัพยากรบุคคล สำนักงานปลัดกระทรวงการสาธารณสุข, “แผนปฏิรูปกำลังคนและภารกิจบริการด้านสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุข,” 20 มีนาคม 2562.

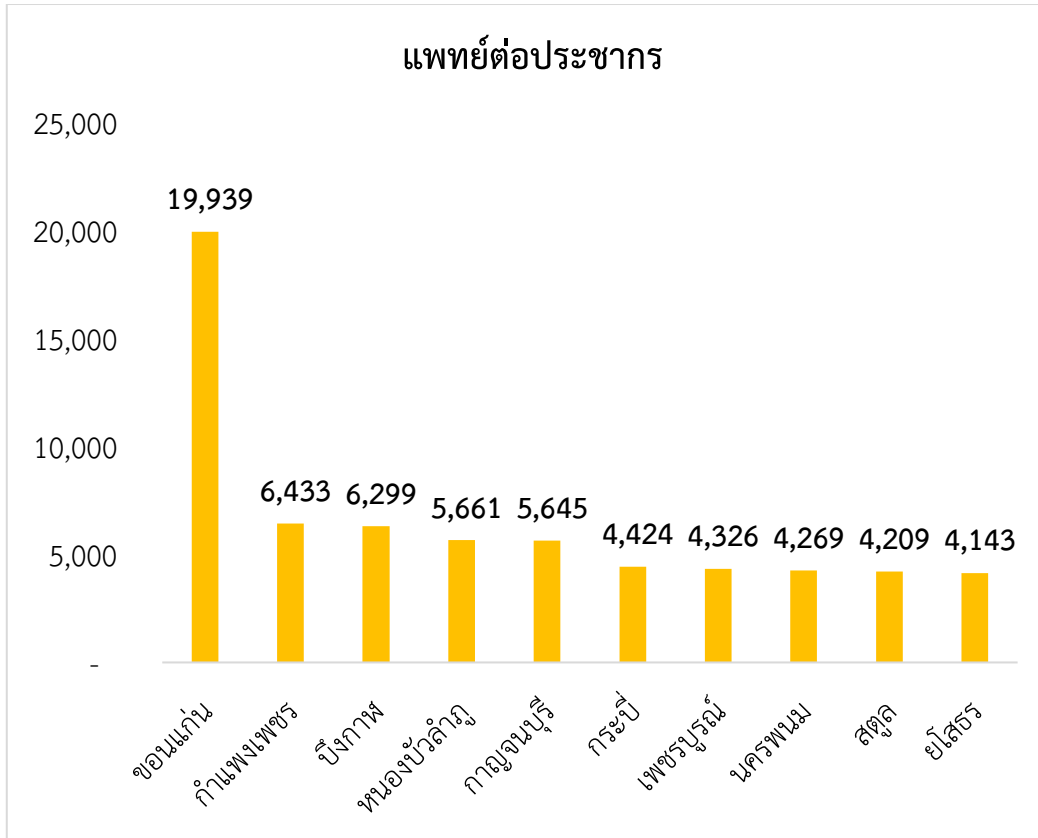

แผนภูมิที่ 4.10 จำนวนบุคลากรทางการแพทย์ ปี พ.ศ. 2563 (จากภาพ พบว่า จำนวนพยาบาลวิชาชีพ มีสูงถึง 138,830 คน ซึ่งมีมากกว่าบุคลากรทางการแพทย์สาขาอื่น ๆ สูงถึงร้อยละ 76.38)
ที่มา. โดย สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข
ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

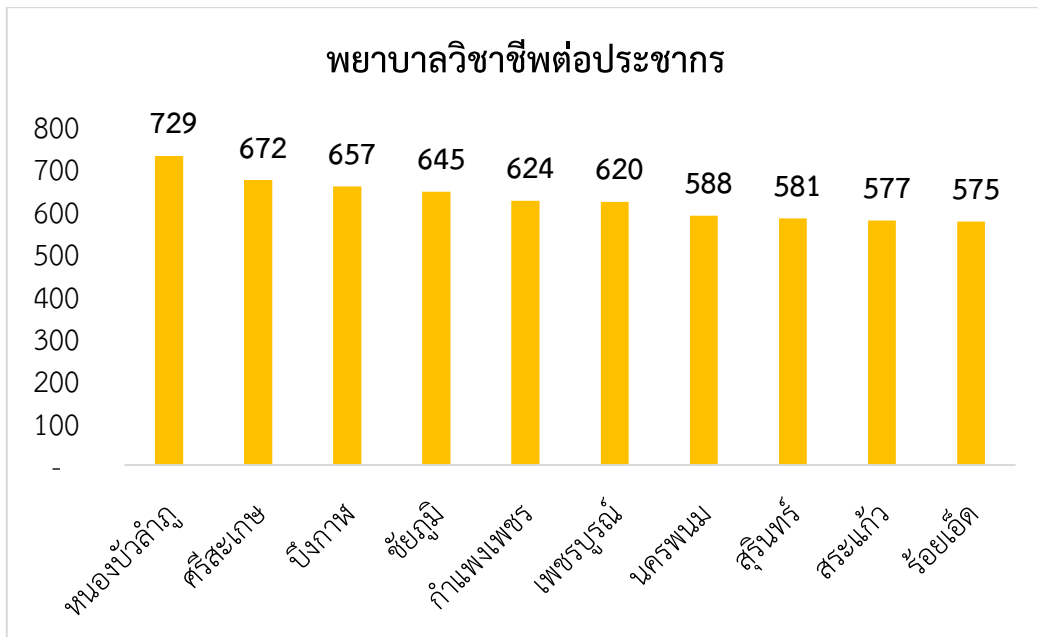
ตารางที่ 4.4 สัดส่วนบุคลากรทางการแพทย์ต่อจำนวนประชากรในภาคต่าง ๆ

ภาค	แพทย์ต่อประชากร	ทันตแพทย์ต่อประชากร	พยาบาลวิชาชีพต่อประชากร	เภสัชกรต่อประชากร
กลาง	1,986	8,490	439	4,783
ตะวันตก	2,821	10,373	478	5,661
ตะวันออก	1,742	9,305	363	4,561
ตะวันออกเฉียงเหนือ	3,536	11,591	510	6,207
ใต้	2,371	8,791	386	4,801
เหนือ	1,964	7,163	362	4,203

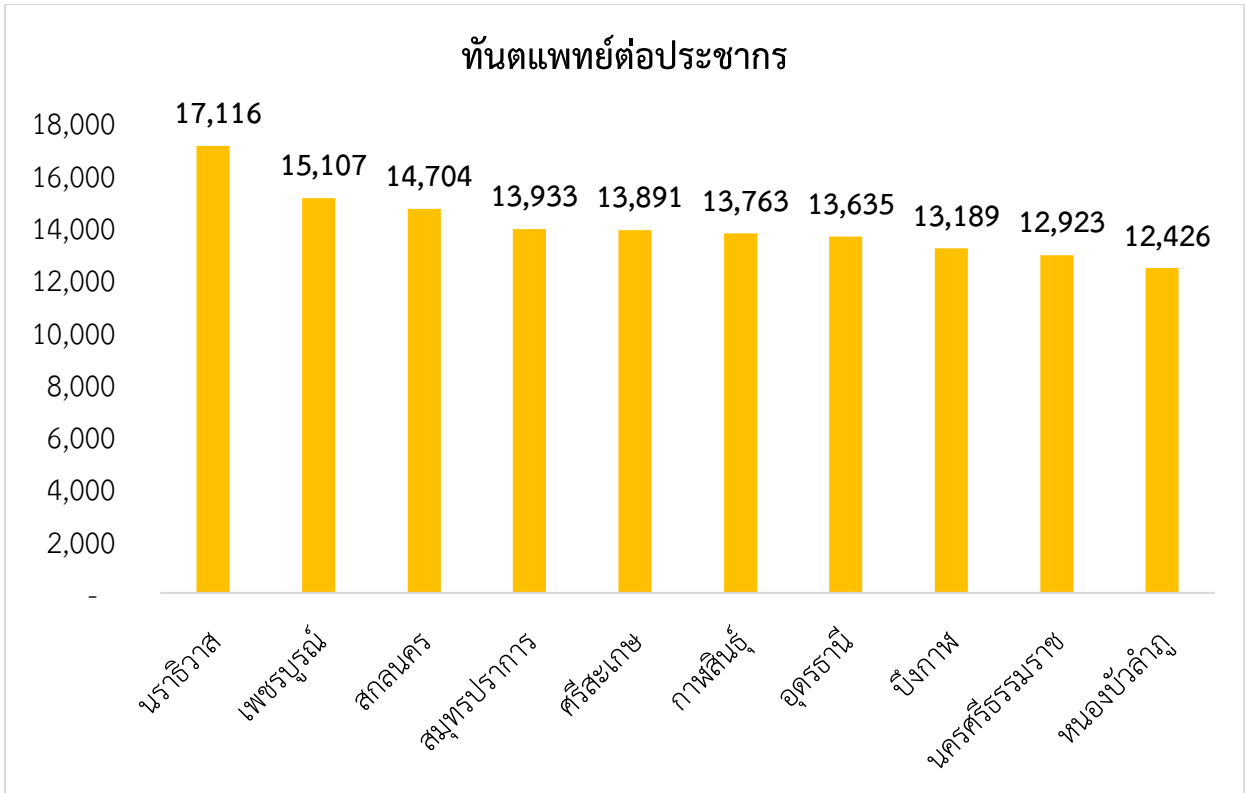
ที่มา. โดย สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข
จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

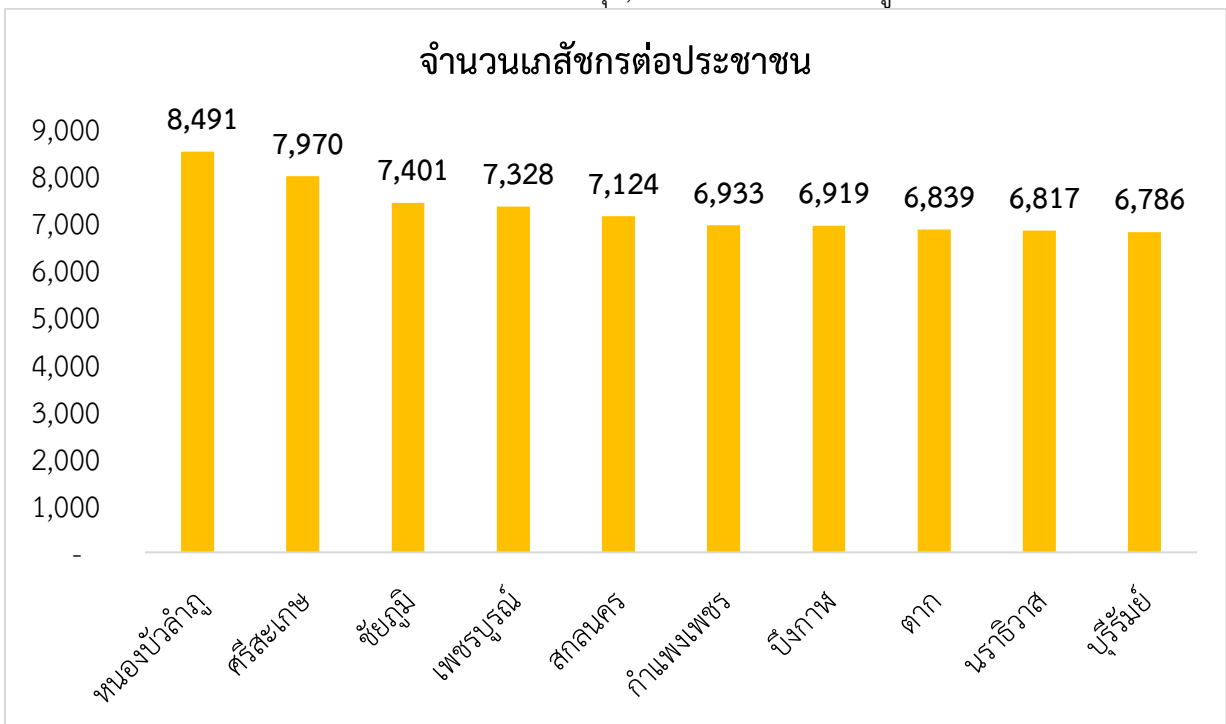
แผนภูมิที่ 4.11 10 จังหวัดที่มีอัตราส่วนแพทย์ดูแลประชากรมากที่สุด
ที่มา. โดย สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข
ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

แผนภูมิที่ 4.12 10 จังหวัดที่มีอัตราส่วนพยาบาลวิชาชีพดูแลประชากรมากที่สุด
ที่มา. โดย สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข
ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

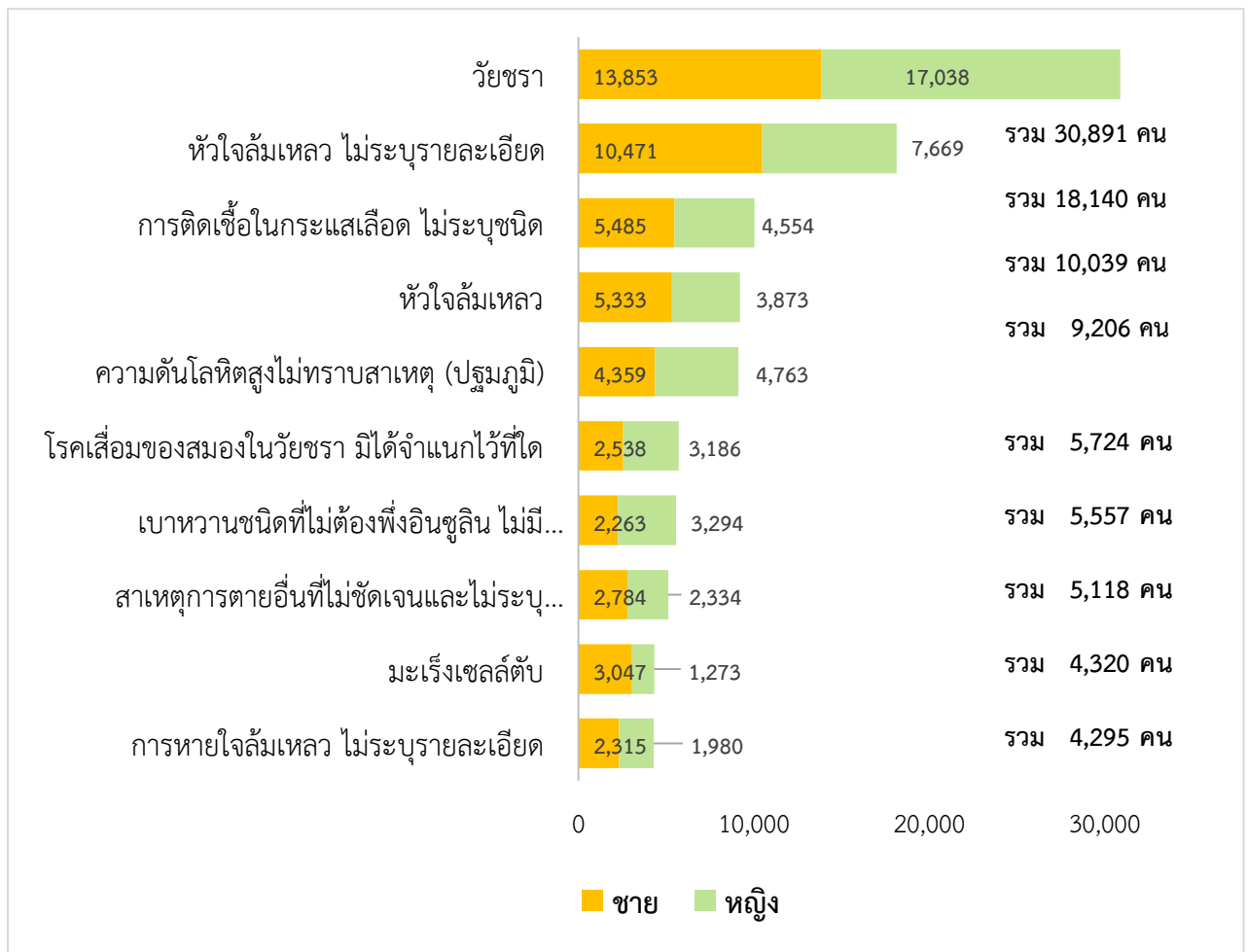

แผนภูมิที่ 4.13 10 จังหวัดที่มีอัตราส่วนทันตแพทย์ดูแลประชากรมากที่สุด
ที่มา. โดย สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข, ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

แผนภูมิที่ 4.14 10 จังหวัดที่มีอัตราส่วนเภสัชกรดูแลประชากรมากที่สุด
ที่มา. โดย สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข,
ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

จากแผนภูมิที่ 4.14 พบว่า สาเหตุการเสียชีวิต 10 อันดับแรก จากโรคต่าง ๆ ของคนไทย ประจำปีงบประมาณ 2564 ได้แก่ โรควัยชรา จำนวน 30,891 คน รองลงมา คือ โรคหัวใจล้มเหลวไม่ระบุรายละเอียด จำนวน 18,140 คน การติดเชื้อในกระแสเลือด ไม่ระบุชนิด จำนวน 10,039 คน โรคหัวใจล้มเหลว จำนวน 9,206 คน โรคความดันโลหิตสูงไม่ทราบสาเหตุ (ปฐมภูมิ) จำนวน 9,122 คน โรคเสื่อมของสมองในวัยชรา มิได้จำแนกไว้ที่ใด จำนวน 5,724 คน โรคเบาหวานชนิดที่ไม่ต้องพึ่งอินซูลิน ไม่มีภาวะแทรกซ้อน จำนวน 5,557 คน สาเหตุการตายอื่นที่ไม่ชัดเจนและไม่ระบุรายละเอียด จำนวน 5,118 คน โรคมะเร็งเซลล์ตับ จำนวน 4,320 คน และการหายใจล้มเหลว ไม่ระบุรายละเอียด จำนวน 4,295 คน ตามลำดับ

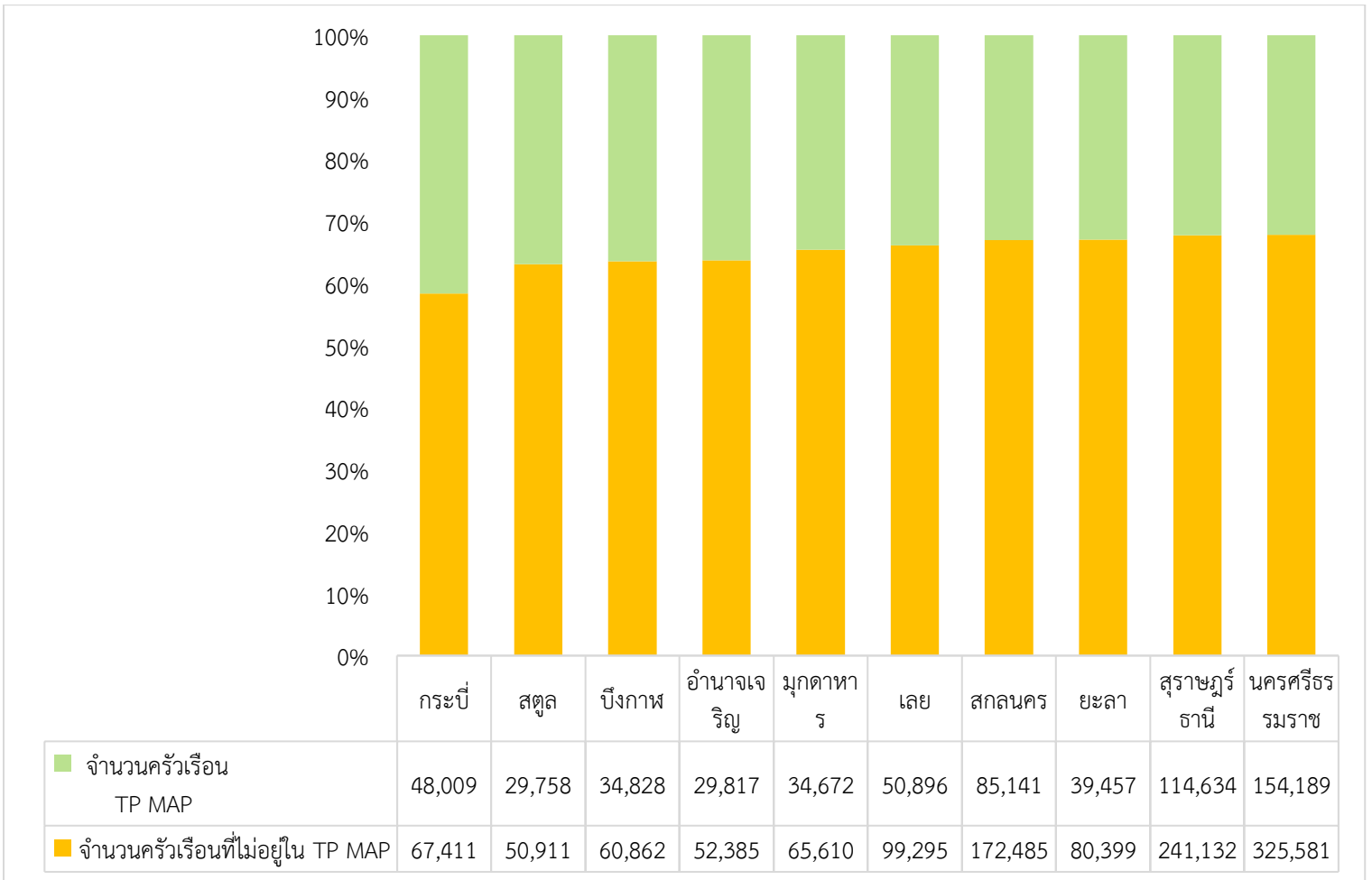

แผนภูมิที่ 4.15 สาเหตุการเสียชีวิต 10 อันดับแรกจากโรคต่าง ๆ ของคนไทย ประจำปี 2564 (หน่วย : คน) ที่มา. จาก *สถานะสุขภาพ สาเหตุการป่วย/ตาย*, โดย กระทรวงสาธารณสุข, 2564, สาเหตุการตาย 10 อันดับแรก, <https://hdcservice.moph.go.th>, ข้อมูล ณ วันที่ 23 มีนาคม 2564 ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

4.5.2 ด้านความเป็นอยู่

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 – 2563 พบว่า มี 12 จังหวัดที่จำนวนครัวเรือนมีการเปลี่ยนแปลง ทั้งเพิ่มขึ้นและลดลงกว่าเดิม ได้แก่ จังหวัดปทุมธานี จังหวัดเลย จังหวัดภูเก็ต จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดลำพูน จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดสกลนคร จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดหนองคาย และจังหวัดขอนแก่น

จากแผนภูมิที่ 4.15 เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนระหว่างจำนวนครัวเรือนในประเทศไทย กับ จำนวนครัวเรือนในระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform : TPMAP) พบว่า มีจังหวัดในประเทศไทยที่มีครัวเรือนใกล้เคียงกับครัวเรือนของ TPMAP มากที่สุด 10 จังหวัด ได้แก่จังหวัดกระบี่ จังหวัดสตูล จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดเลย จังหวัดสกลนคร จังหวัดยะลา จังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดนครศรีธรรมราช

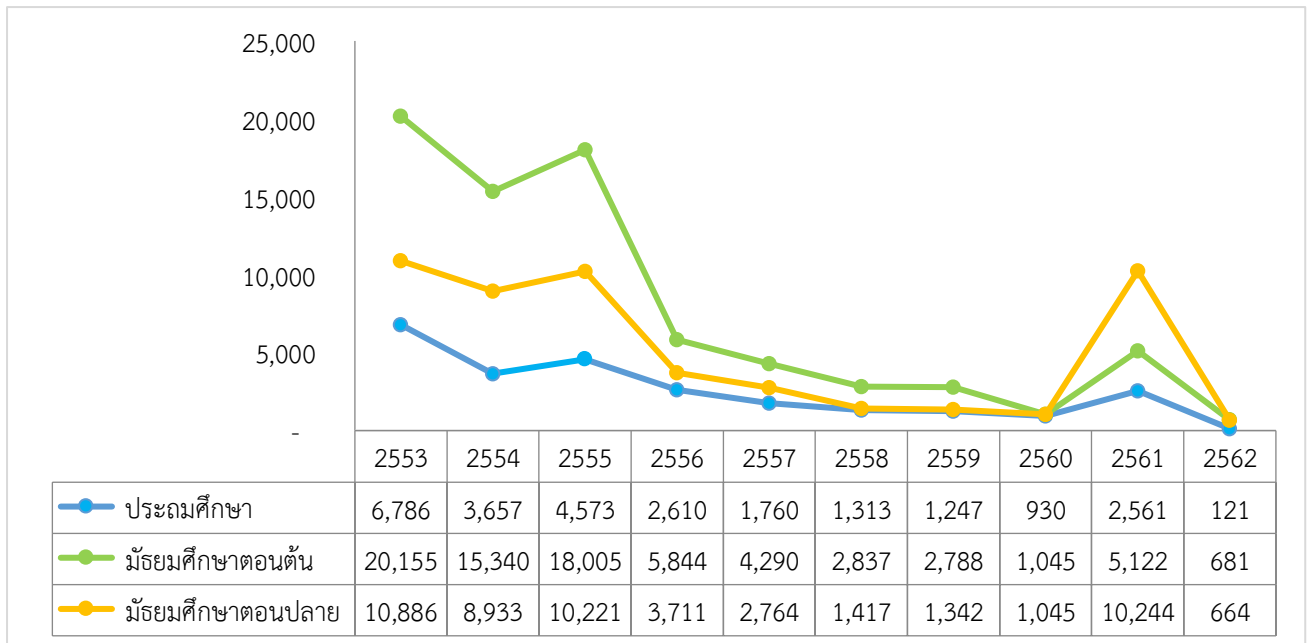

แผนภูมิที่ 4.16 กราฟแสดงร้อยละของ 10 จังหวัดที่จำนวนครัวเรือนเข้าเงื่อนไข TP Map สูงสุด (หน่วย : ครัวเรือน) ที่มา. โดย ระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า, <https://www.tpmmap.in.th> ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

4.5.3 ด้านการศึกษา

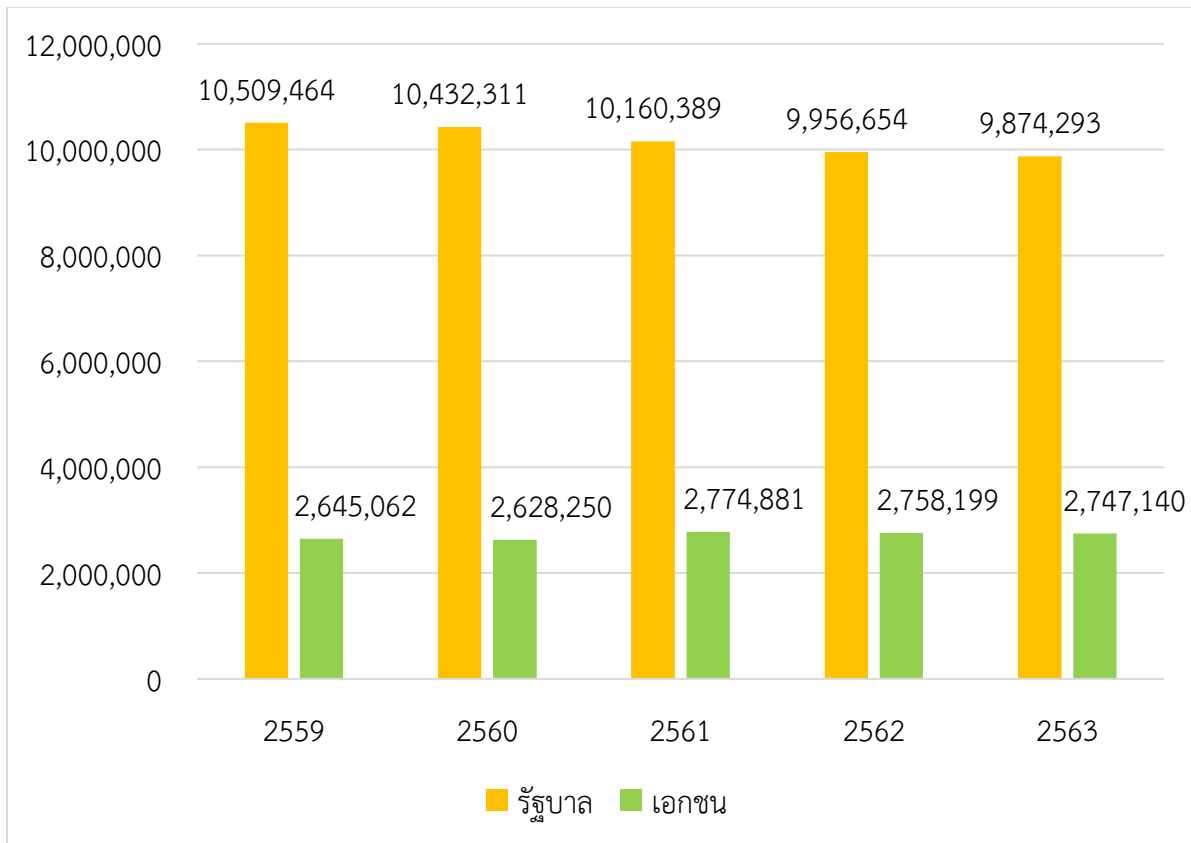
ปี พ.ศ. 2563 มีนักเรียน นักศึกษาที่อยู่ในระดับชั้นต่าง ๆ ได้แก่ ก่อนประถมศึกษาจำนวน 1,657,428 คน ระดับชั้นประถมศึกษาจำนวน 4,696,270 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 2,280,372 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 1,929,114 คน อุดมศึกษาจำนวน 2,058,249 คน ปริญญาตรีและต่ำกว่าจำนวน 1,919,260 คน และสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 138,989 คน

เมื่อเปรียบเทียบปัญหาทางสังคมด้านเด็กออกจากสถานศึกษากลางคัน ในแผนภูมิที่ 4.16 พบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 - 2562 เส้นกราฟแนวโน้มของเด็กออกจากสถานศึกษากลางคันของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเมื่อเปรียบเทียบอัตราส่วนพบว่า เดิมในปี 2553 จำนวนเด็กออกจากสถานศึกษากลางคันในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีจำนวน 20,155 คน ซึ่งสูงกว่าระดับชั้นอื่น ๆ แต่ในปี 2562 จำนวนเด็กออกจากสถานศึกษากลางคันในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีจำนวน 681 คน ซึ่งน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด

แผนภูมิที่ 4.17 กราฟแสดงอัตราส่วนเด็กออกจากการศึกษากลางคันระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

ที่มา. โดย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2563
ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

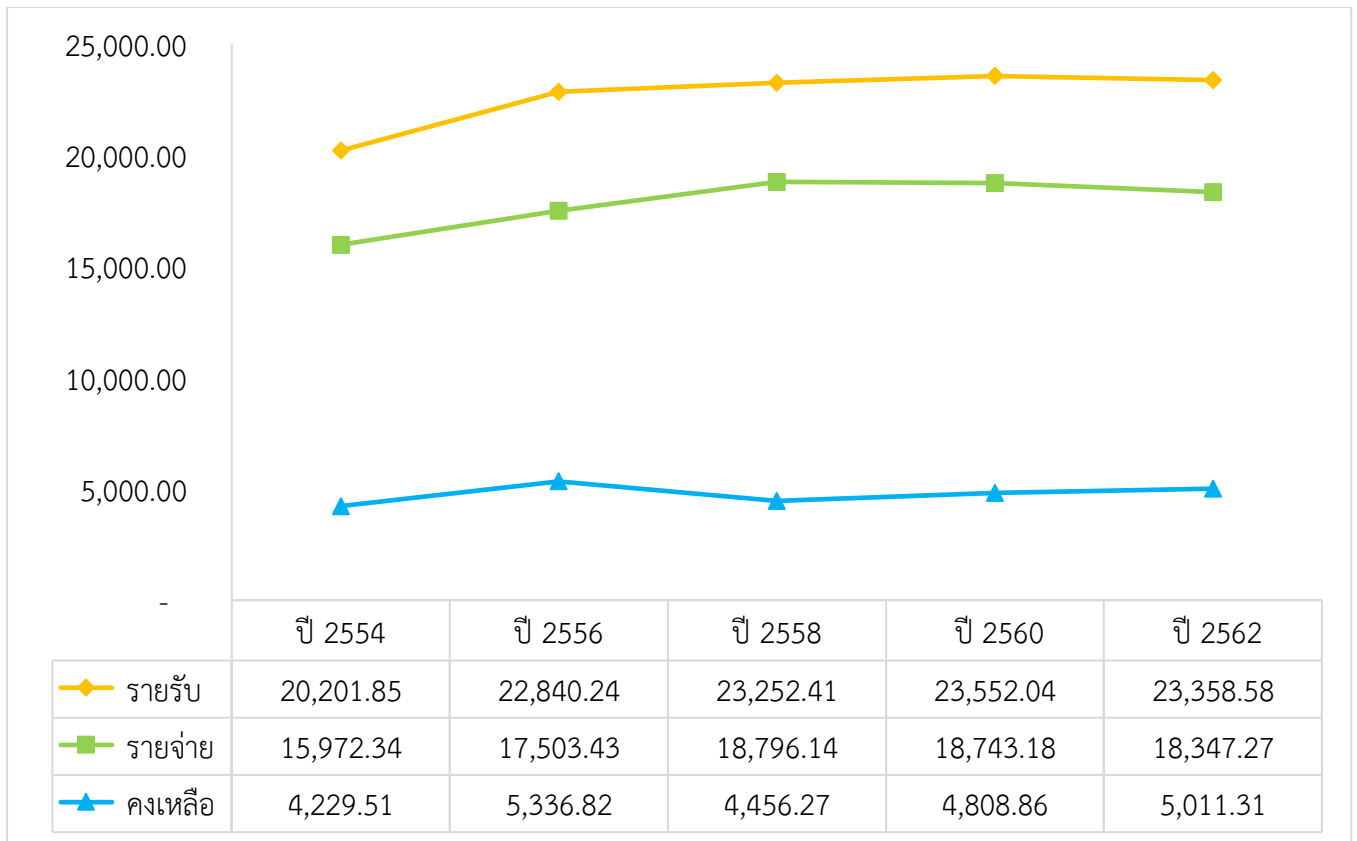

แผนภูมิที่ 4.18 จำนวนนิสิต นักศึกษาที่อยู่ในสถานศึกษาที่เป็นรัฐบาลและเอกชน
ที่มา. โดย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2563
ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

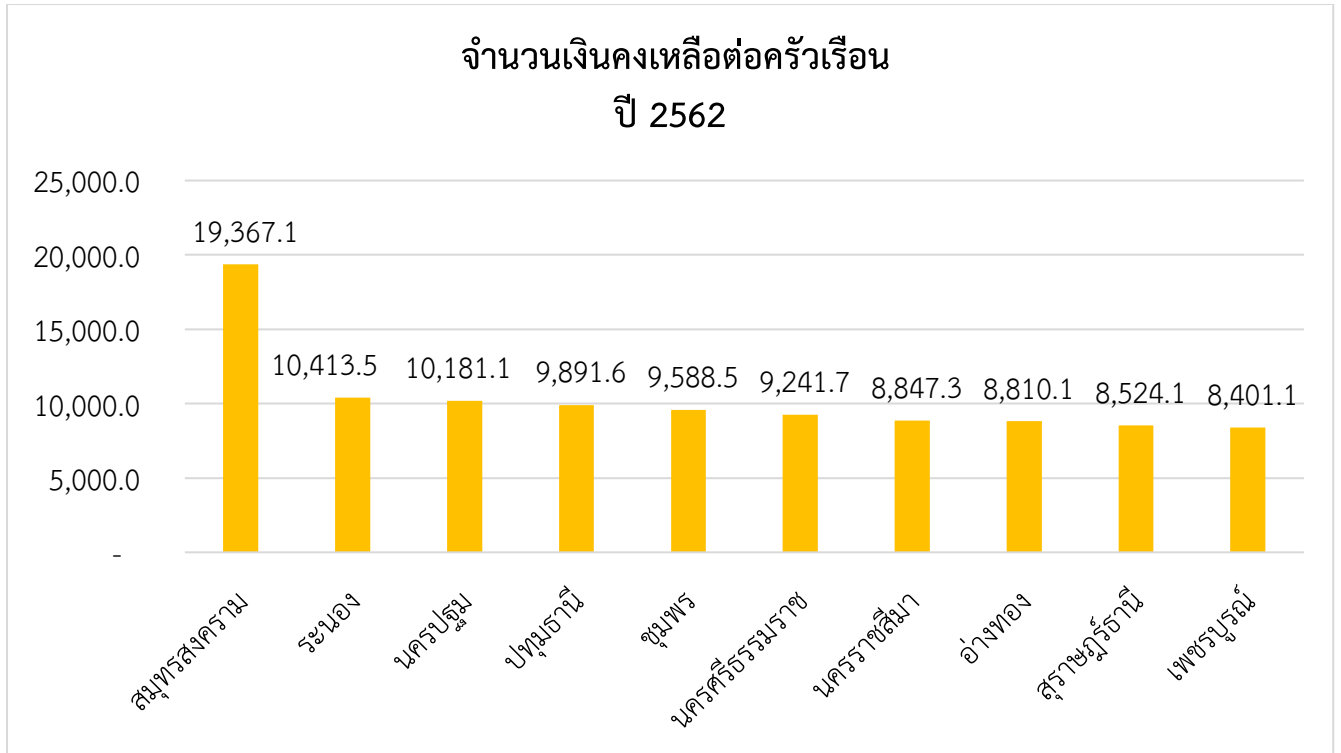
4.5.4 ด้านรายได้

จากแผนภูมิที่ 4.18 พบว่า รายรับของประชากรไทย มีอัตราเพิ่มขึ้นตั้งแต่ ปี 2554 ถึงปี 2560 และลดน้อยลงใน ปี 2562 โดยแผนภูมิที่ 4.19 พบว่า ในปี พ.ศ. 2562 มี 10 จังหวัดในประเทศไทย ที่มีประชากรมีเงินคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดสมุทรสงคราม รองลงมา คือ จังหวัดระนอง จังหวัดนครปฐม จังหวัดปทุมธานี จังหวัดชุมพร จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดอ่างทอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดเพชรบูรณ์ ตามลำดับ

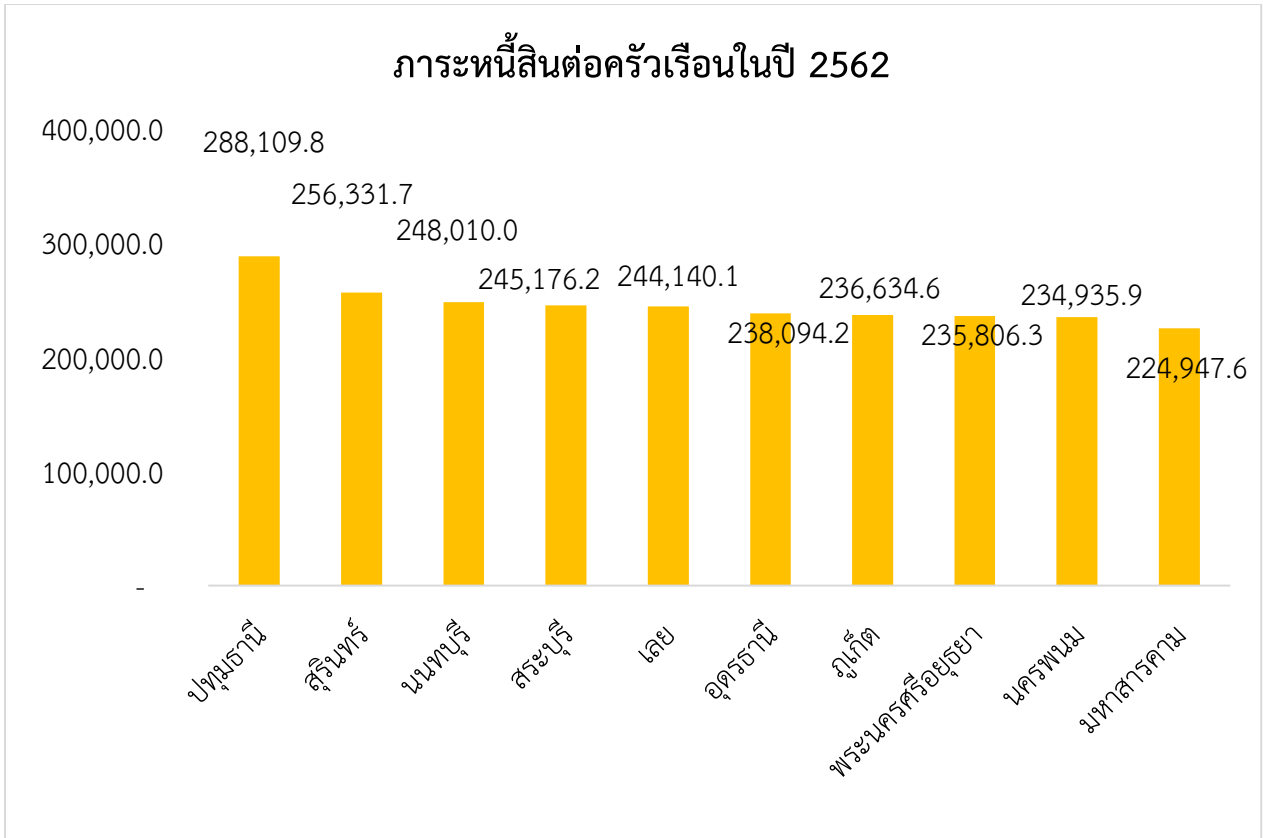
จากแผนภูมิที่ 4.19 พบว่า ในปี พ.ศ. 2562 มี 10 จังหวัด ที่มีหนี้สินต่อครัวเรือนมากที่สุด คือ จังหวัดปทุมธานี (มีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ครัวเรือนละ 288,109 บาท) จังหวัดสุรินทร์ (มีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ครัวเรือนละ 256,331 บาท) จังหวัดนนทบุรี (มีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ครัวเรือนละ 248,010บาท) จังหวัดสระบุรี (มีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ครัวเรือนละ 245,176 บาท) จังหวัดเลย (มีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ครัวเรือนละ 244,140.1 บาท) จังหวัดอุดรธานี (มีหนี้สินเฉลี่ยต่อ ครัวเรือน ครัวเรือนละ 238,094.2 บาท) จังหวัดภูเก็ต (มีหนี้สินเฉลี่ยต่อ ครัวเรือน ครัวเรือนละ 236,634.6 บาท) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (มีหนี้สินเฉลี่ยต่อ ครัวเรือน ครัวเรือนละ 235,806.3 บาท) จังหวัดนครพนม (มีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ครัวเรือนละ 234,935.9 บาท) และจังหวัดมหาสารคาม (มีหนี้สินเฉลี่ยต่อ ครัวเรือน ครัวเรือนละ 224,947.6 บาท)

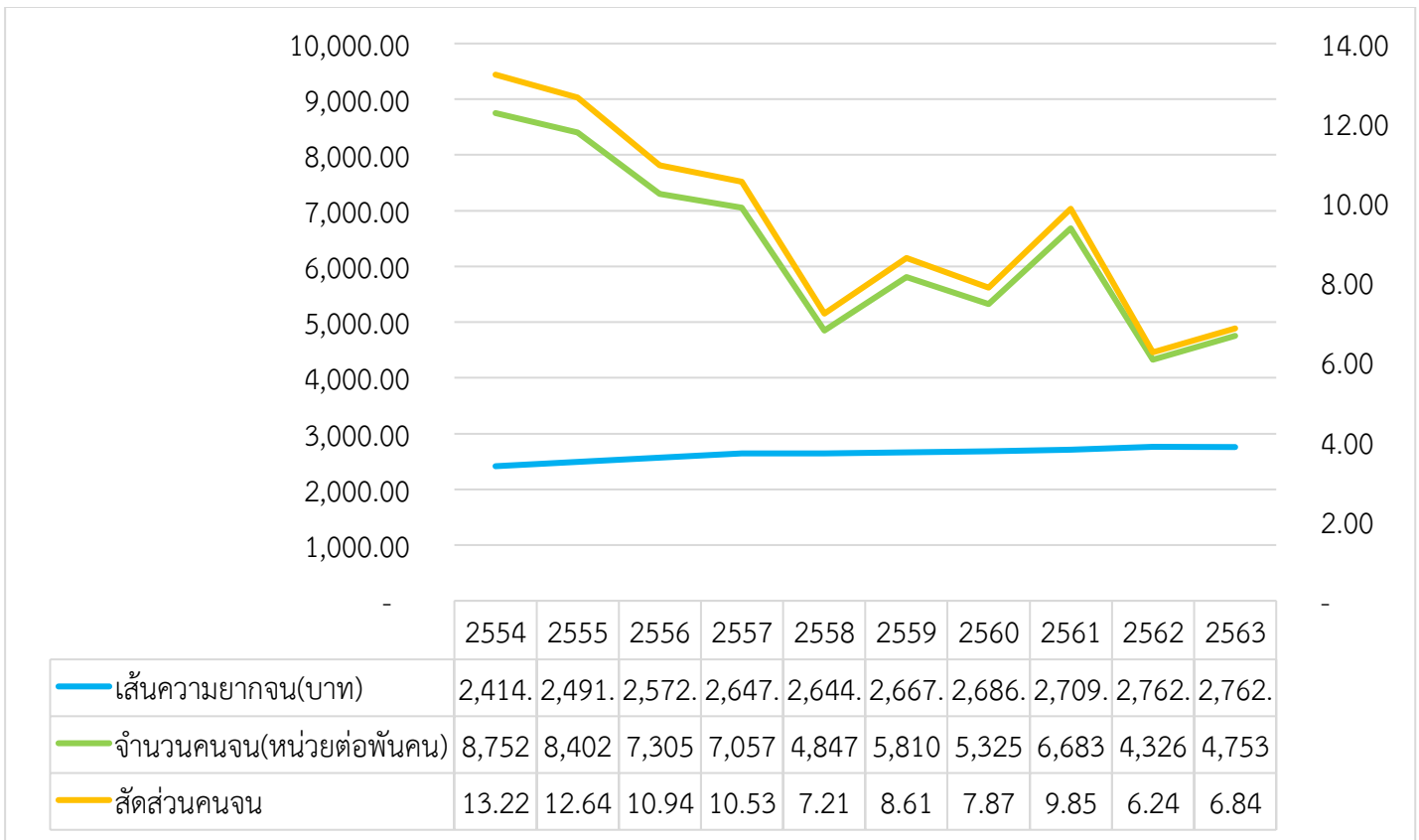
แผนภูมิที่ 4.19 รายรับ-รายจ่าย และค่าคงเหลือ ของประชาชน ปี 2554-2562 (หน่วย : บาท)
 ที่มา. โดย สำนักงานสถิติแห่งชาติ
 ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

แผนภูมิที่ 4.20 10 จังหวัดที่มีจำนวนเงินคงเหลือต่อครัวเรือนมากที่สุด (หน่วย : บาท) (จากภาพ พบว่า จังหวัดสมุทรสงครามมีจำนวนเงินคงเหลือต่อครัวเรือนในสูงมาก เมื่อเทียบกับจังหวัด 9 จังหวัดที่เหลือ ทั้งนี้ยังไม่ทราบสาเหตุการโดดของกราฟ แต่จากการสืบค้นพบว่า ปลายปี พ.ศ. 2550 ผลการสำรวจดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ พบว่า จังหวัดสมุทรสงครามเป็นจังหวัดที่มีความมั่นคงของมนุษย์สูงสุดในประเทศไทย) ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564, โดย สสว. 1 - 11
ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

แผนภูมิที่ 4.21 10 จังหวัดที่มีจำนวนภาระหนี้สินต่อครัวเรือนมากที่สุด (หน่วย : บาท) ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564, โดย สสว. 1 - 11 ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

แผนภูมิที่ 4.22 กราฟแสดงเส้นความยากจน จำนวนคนจน และสัดส่วนคนจน

ที่มา สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (พ.ศ. 2563) ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

4.5.5 ด้านการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ

ในปี 2563 มีเด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนแรกเกิด จำนวน 1,758,633 คน คนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำนวน 1,980,000 คน และคนพิการที่ได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวน 1,925,265 คน

จากแผนภูมิที่ 4.22 ผลการดำเนินงานโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด พบว่าจำนวนผู้ลงทะเบียนเพื่อขอรับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดและได้รับเงินแล้วในปี พ.ศ. 2559 – 2561 มีจำนวนเพิ่มขึ้น แต่ลดลงในปี พ.ศ. 2562 และเพิ่มขึ้นอีกครั้งในปี พ.ศ. 2563

จากแผนภูมิที่ 4.23 เมื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเงินตามกองทุนผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุได้รับเงินตามกองทุนผู้สูงอายุมากขึ้นในช่วง 3 ปีหลัง (2561 – 2563)

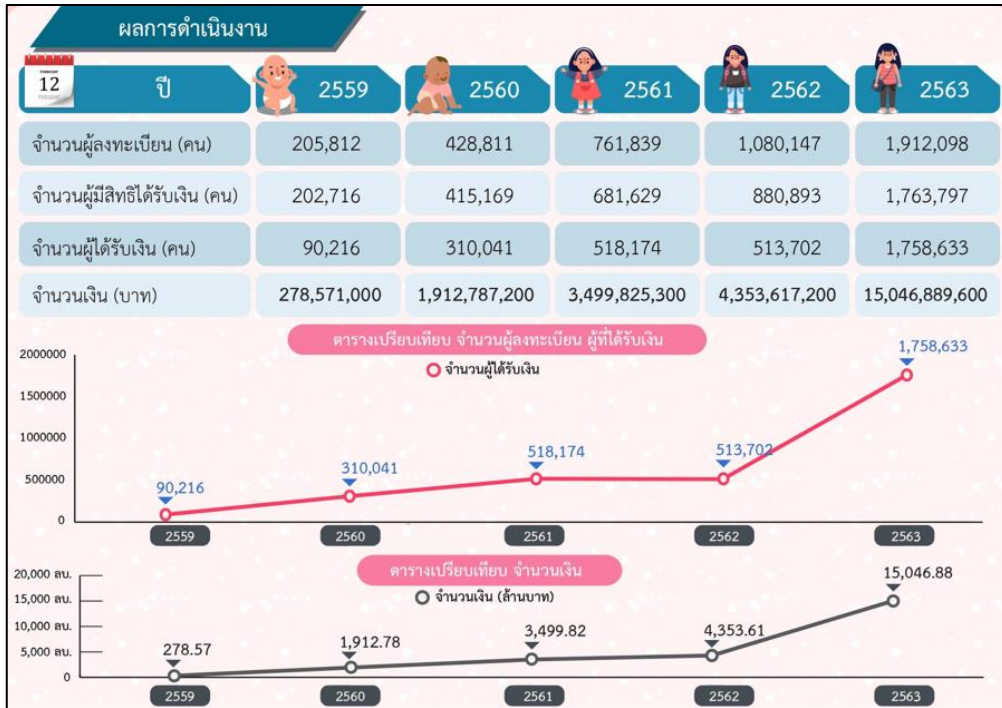
จากแผนภูมิที่ 4.24 พบว่า คนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการมีจำนวนเพิ่มขึ้นในทุกปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 - 2563 ซึ่งคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการส่วนใหญ่ ร้อยละ 50 มีปัญหาทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย

➤ **สัดส่วน อพม. ที่เหมาะสมตามภารกิจของกระทรวง พม.**

จากบทความวิจัย เรื่อง สัดส่วนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์(อพม.) ที่เหมาะสมตามภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กล่าวว่า จากข้อสรุปจากที่ประชุมเวที 4 ภาค การประชุมรับฟังความคิดเห็นเวทีสาธารณะ และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า **“ควรใช้สมมติฐานที่ 1 การคิดสัดส่วน อพม. 2 คน ต่อ 1 ชุมชน/หมู่บ้าน”**²⁴

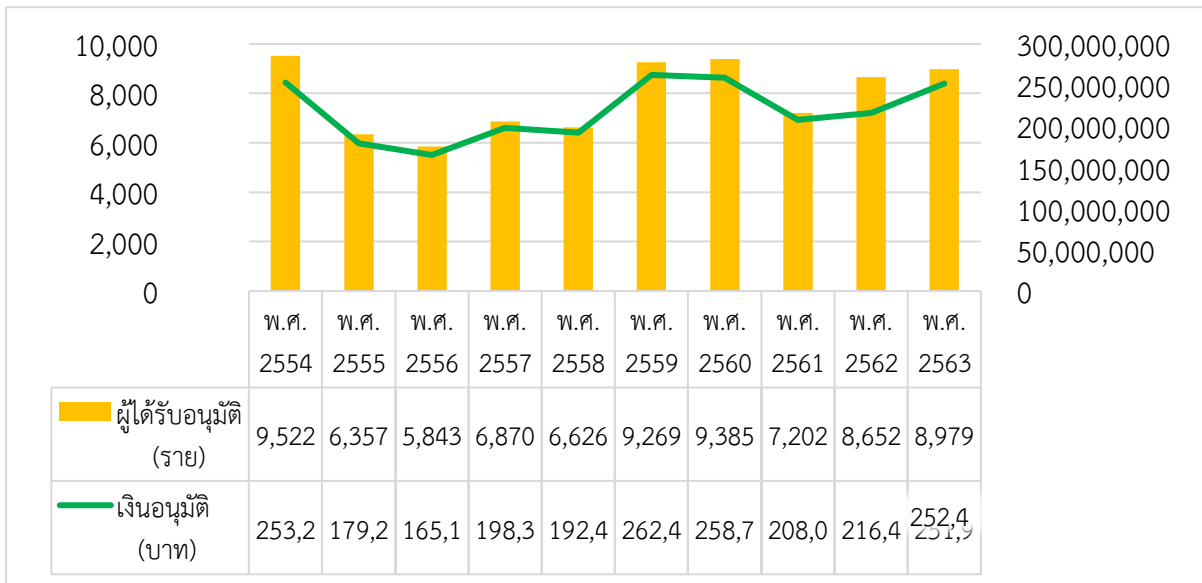
จากข้อมูลรายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564 ของ สสว. 1- 11 พบว่า มีจังหวัดที่ อพม. ไม่เข้าเงื่อนไขทั้งสิ้น 7 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดลำปาง จังหวัดชุมพร จังหวัดแม่ฮ่องสอน และจังหวัดนครราชสีมา (จังหวัดที่ไม่ใส่ อพม.มาให้จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดสุพรรณบุรี) โดยจังหวัดที่มีสัดส่วน อพม.ต่อหมู่บ้านสูงสุด 5 อันดับแรก คือ จังหวัดนครพนม (มี อพม. 17 คน/หมู่บ้าน) รองลงมา คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี (มี อพม. 15 คน/หมู่บ้าน) จังหวัดสตูล (มี อพม. 11 คน/หมู่บ้าน) จังหวัดนนทบุรี (มี อพม. 10 คน/หมู่บ้าน) และจังหวัดศรีสะเกษ (มี อพม. 10 คน/หมู่บ้าน) ตามลำดับ

²⁴ ระพีพรรณ คำหอม และ รมรงค์ จันใด, “สัดส่วนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์(อพม.) ที่เหมาะสมตามภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์,” วารสารสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร, 14 ฉบับที่ 1 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2560) : 96.

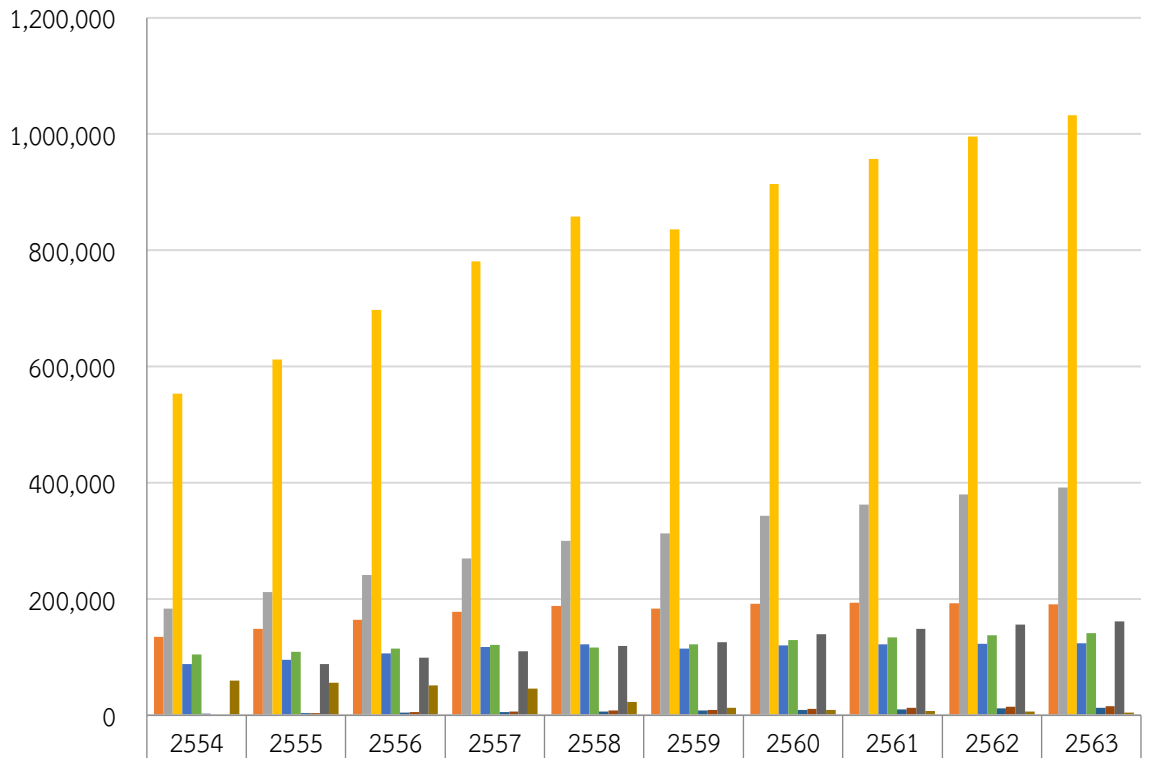
แผนภูมิที่ 4.23 ผลการดำเนินงานโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ประจำเดือนธันวาคม 2563 (จากภาพ พบว่า ในปี 2563 เส้นกราฟจำนวนผู้ได้รับเงิน กับเส้นกราฟจำนวนเงินที่ได้รับมีจำนวนตัวเลขที่สูงมาก เมื่อเทียบกับปีอื่น ๆ คาดว่าอาจเกิดจากในปี 2563 มีจำนวนผู้ลงทะเบียนสูงถึง 1.9 ล้านคน และมีผู้มีสิทธิได้รับเงินจากการลงทะเบียนมากถึง 1.7 ล้านคน ซึ่งใกล้เคียงกับจำนวนผู้ลงทะเบียน ทำให้จำนวนตัวเลขผู้ได้รับเงินอุดหนุนจึงสูงขึ้นกว่าปีก่อนหน้า)

ที่มา. จาก ศูนย์ปฏิบัติการโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด, โดย กรมกิจการเด็กและเยาวชน

แผนภูมิที่ 4.24 จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเงินตามกองทุนผู้สูงอายุ

ที่มา. โดย กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2563 ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563
■ ทางการเห็น	134,491	148,365	164,264	178,112	188,105	183,346	191,717	193,121	192,502	191,020
■ ทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย	183,928	212,320	241,443	269,348	299,837	313,351	343,399	362,846	379,701	391,785
■ ทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย	553,306	611,732	697,583	780,782	857,655	836,133	914,413	957,401	995,419	1,032,455
■ พิกัดซ้อน	88,119	95,320	106,388	117,617	121,965	114,186	120,071	121,909	122,963	124,092
■ ทางสติปัญญา	104,603	108,838	114,770	120,811	116,473	122,113	128,944	133,545	137,570	141,623
■ ทางการเรียนรู้	2,340	3,388	4,456	5,784	6,757	7,719	9,030	10,215	11,569	12,788
■ ทางอทิสติก		3,549	5,035	6,516	7,871	9,481	10,989	12,512	14,175	15,804
■ ทางจิตใจ และพฤติกรรม		88,150	99,393	110,018	119,050	126,101	139,369	148,198	155,591	161,802
■ ไม่ระบุ	59,494	55,805	51,315	45,572	23,103	13,171	9,287	7,471	5,895	4,944

แผนภูมิที่ 4.25 ประเภทความพิการของคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ (หน่วย : คน)

ที่มา. โดย กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2563
ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

ส่วนที่ 5

สถานการณ์ทางสังคมระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ประจำปีงบประมาณ 2564

ตามกลุ่มเป้าหมายของ กระทรวง พม.

การจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับจังหวัด จัดเก็บและรวบรวมข้อมูล โดย สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (สนง.พมจ.) ใน 76 จังหวัด และสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการทั้ง 1 – 11 (สสว. 1 – 11) ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ประการหนึ่งในการกำกับดูแลและส่งเสริมด้านวิชาการแต่จังหวัดในเขตพื้นที่ตามแบบฟอร์ม สสว. 5 เป็นเจ้าภาพหลักในการจัดทำแบบจัดเก็บข้อมูลจังหวัด ปี 2564 รวมทั้งรวบรวมรายงาน และประมวลผล แล้วนำส่งรายงานเพื่อกองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กมพ.) ดำเนินการนำข้อมูลมาสังเคราะห์ร่วมกับฐานข้อมูลทางสังคมอื่น ๆ ในภาพรวมประเทศ โดยจากการรวบรวมข้อมูลจากจังหวัด และ สสว. 1 – 11 พบว่า ในบางรายการข้อมูลไม่ครบถ้วนทุกจังหวัด ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากรายงานสถานการณ์ที่จัดทำขึ้นครั้งนี้ รายจังหวัดไม่ระบุข้อมูลต้องดูรายละเอียดเพิ่มเติมใช้รายจังหวัดแต่สามารถพิจารณาภาพรวมประเทศได้

เป้าหมายของการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมในครั้งนี้ คือ **ต้องการให้รายงานสถานการณ์ทางสังคมเป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานสากล และนำไปช่วยพัฒนาประเทศในทุกจังหวัดให้เกิดความยั่งยืน** จึงได้แนวคิดว่าจะนำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ซึ่งเป็นกรอบเป้าหมายที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ มาช่วยขับเคลื่อนรายงานสถานการณ์ทางสังคมในครั้งนี้ เพราะเป้าหมายสูงสุดของกรอบ SDGs คือต้องการให้โลกมีความยั่งยืนทั้งมิติด้านสังคม มิติเศรษฐกิจ และมิติสิ่งแวดล้อม รวมทั้งไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ซึ่งสอดคล้องคำถามวิจัยข้างต้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับภารกิจหนึ่งของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ที่ต้องการให้ประชาชนใช้ชีวิตอย่างยั่งยืนพึ่งพาตนเองได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

โดยประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย (กลุ่มเป้าหมาย คือ เด็ก เยาวชน สตรี ครอบครัว ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส) ที่เก็บรวบรวมมาในปีงบประมาณนี้ จะใช้เป็นประเด็นนำร่อง และจะใช้จัดเก็บในปีงบประมาณถัดไป อีกทั้งในอนาคตรายงานสถานการณ์ทางสังคมจะนำประเด็นที่จัดเก็บตั้งแต่ปีงบประมาณ 2564 – ปีต่อ ๆ ไป มาวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ทางสังคมควบคู่กับการวิเคราะห์ตัวชี้วัด เพื่อให้บรรลุค่าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) รวมทั้งอาจมีการจัดเก็บประเด็นอื่นที่เหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อให้รายงานสถานการณ์ทางสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานสากล และนำไปช่วยพัฒนาประเทศในทุกจังหวัดให้เกิดความยั่งยืนตลอดจนไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

5.1 นิยามศัพท์

- “เด็ก” หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์
- “เยาวชน” หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ ถึง 25 ปีบริบูรณ์
- “สตรี” หมายถึง เพศหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปีบริบูรณ์ ถึง 59 ปีบริบูรณ์
- “ผู้สูงอายุ” หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป
- “ครอบครัว” หมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่ใช้ชีวิตร่วมกันฉันสามีภรรยา หรือมีความผูกพันทางสายโลหิต หรือทางกฎหมาย หรือเกี่ยวข้องเป็นเครือญาติ ซึ่งสมาชิกในครอบครัวต่างมีบทบาทหน้าที่ต่อกัน และมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกัน

“คนพิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประกาศกำหนด

“ผู้ด้อยโอกาส” หมายถึง ผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน และได้รับผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุข การเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม ภัยธรรมชาติและภัยสงคราม รวมถึงผู้ที่ขาดโอกาสที่จะเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ ตลอดจนผู้ประสบปัญหาที่ยังไม่มีองค์กรหลักรับผิดชอบ อันจะส่งผลให้ไม่สามารถดำรงชีวิตได้เท่าเทียมกับผู้อื่น

“เด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม” หมายถึง

- 1) ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สูบบุหรี่และติดสารเสพติดร้ายแรง เช่น ยาบ้า ยาอี สารระเหย กัญชา เป็นต้น
- 2) มั่วสุมและทำความรำคาญให้กับชาวบ้าน
- 3) ติดเกม และเล่นการพนันต่าง ๆ
- 4) มีพฤติกรรมทางเพศ

“เยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม” หมายถึง

- 1) ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สูบบุหรี่และติดสารเสพติดร้ายแรง เช่น ยาบ้า ยาอี สารระเหย กัญชา เป็นต้น
- 2) มั่วสุมและทำความรำคาญให้กับชาวบ้าน
- 3) ติดเกม และเล่นการพนันต่าง ๆ
- 4) มีพฤติกรรมทางเพศ

“ครอบครัวแห่งกลาง” หมายถึง ครอบครัวที่ประกอบไปด้วยคน 2 รุ่น คือ รุ่นปู่ย่าตายาย และรุ่นหลาน ส่วนรุ่นพ่อแม่หนีหายไป

หมายเหตุ : คำนิยามเหล่านี้ไม่ได้มีลักษณะที่จะตัดทอนรอนสิทธิผู้ใด และไม่มีผลในการนำไปบังคับใช้ตามกฎหมายใด ๆ เป็นการจัดทำขึ้นเพื่อการเก็บข้อมูลสถิติและสถานการณ์ของรายงานสถานการณ์ทางสังคมเท่านั้น

5.2 สถานการณ์เด็ก

5.2.1 ข้อมูลพื้นฐานด้านเด็ก

เด็ก หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ จากรายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับจังหวัด และระดับกลุ่มจังหวัด ประจำปี 2564 ได้รวบรวมข้อมูลในรูปแบบตัวเลขสถิติที่เกิดขึ้นกับเด็กในหัวข้อดังต่อไปนี้ 1) เด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด 2) เด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม 3) เด็กที่ถูกทารุณกรรมทางร่างกายจิตใจและทางเพศที่มีการดำเนินคดี 4) เด็กที่อยู่ในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว และ 5) เด็กที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรและไม่พร้อมในการเลี้ยงดู พบว่า ประชากรเด็กที่อยู่ในพื้นที่มีจำนวนทั้งหมด 9,833,329 คน โดยมีเด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดจำนวน 1,861,506 คน คิดเป็นร้อยละ 18.93 ของประชากรเด็กที่อยู่ในพื้นที่ทั้งหมด ดังตารางที่ 5.2

ด้านสถานการณ์ทางสังคมของเด็ก พบว่า มีจำนวนเด็กที่อาจเกิดปัญหาทางสังคมทั้งหมด 117,707 คน ส่วนใหญ่เป็นเด็กที่อยู่ในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว จำนวน 63,340 คน คิดเป็นร้อยละ 53.81 รองลงมา คือ เด็กที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรและไม่พร้อมในการเลี้ยงดู จำนวน 36,644 คน คิดเป็นร้อยละ 31.13 เด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม จำนวน 16,058 คน คิดเป็นร้อยละ 13.64 และเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางร่างกายจิตใจและทางเพศที่มีการดำเนินคดี 1,665 คน คิดเป็นร้อยละ 1.41 ตามลำดับ ดังแผนภูมิที่ 5.1

5.2.2 เด็กกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

เนื่องจากประเด็นที่จัดเก็บเป็นการนำร่อง ในครั้งนี้จึงขอเสนอประเด็นที่มีความสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs ทั้งนี้การจัดทำรายงานในปีถัดไปจะเริ่มนำประเด็นมาเปรียบเทียบกับแนวโน้มสถานการณ์เพื่อให้บรรลุค่าเป้าหมายของ SDGs ต่อไป โดยประเด็นที่สอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs มีดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5.1 ประเด็นเด็กที่สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

ลำดับ	ประเด็นเรื่องเด็ก	เป้าหมายกรอบ SDGs ที่สอดคล้อง
1	เด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด	Goal ที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ Goal ที่ 3 สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย
2	เด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม	Goal ที่ 3 สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย Goal ที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ

ตารางที่ 5.1 ประเด็นเด็กที่สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) (ต่อ)

ลำดับ	ประเด็นเรื่องเด็ก	เป้าหมายกรอบ SDGs ที่สอดคล้อง
3	เด็กที่ถูกทารุณกรรมทางร่างกายจิตใจและทางเพศที่มีการดำเนินคดี	Goal ที่ 5 บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศและให้อำนาจของผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคน Goal ที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ
4	เด็กที่อยู่ในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว	Goal ที่ 3 สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย Goal ที่ 4 สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต
5	เด็กที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรและไม่พร้อมในการเลี้ยงดู	Goal ที่ 3 สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย

ที่มา. โดย ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Centre for SDG Research and Support : SDG Move), www.sdgmovement.com/sdg-101

จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

5.2.3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก

สำหรับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย จะแบ่งออกเป็น 5 ด้าน

โดยใช้แนวทางการแบ่งกลุ่มของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน²⁵ ประกอบด้วย

- กลุ่ม People เรื่องคุณภาพชีวิตของผู้คน (เป้าหมายที่ 1, 2, 3, 4, 5)
- กลุ่ม Prosperity เรื่องความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและครอบคลุม (เป้าหมายที่ 7, 8, 9, 10, 11)
- กลุ่ม Planet เรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (เป้าหมาย 6, 12, 13, 14, 15)
- กลุ่ม Peace เรื่อง สันติภาพ สถาบันที่เข้มแข็ง และความยุติธรรม (เป้าหมาย 16)
- กลุ่ม Partnership เรื่องการเป็นหุ้นส่วนเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (เป้าหมาย 17)

²⁵ ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ SDGs. ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Centre for SDG Research and Support : SDG Move). สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.sdgmovement.com/aboutsdgs>

จากข้อ 5.2.2 พบว่า ประเด็นเด็กสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs ที่ 1, 3, 4, 5, และ 16 ดังนั้น แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่

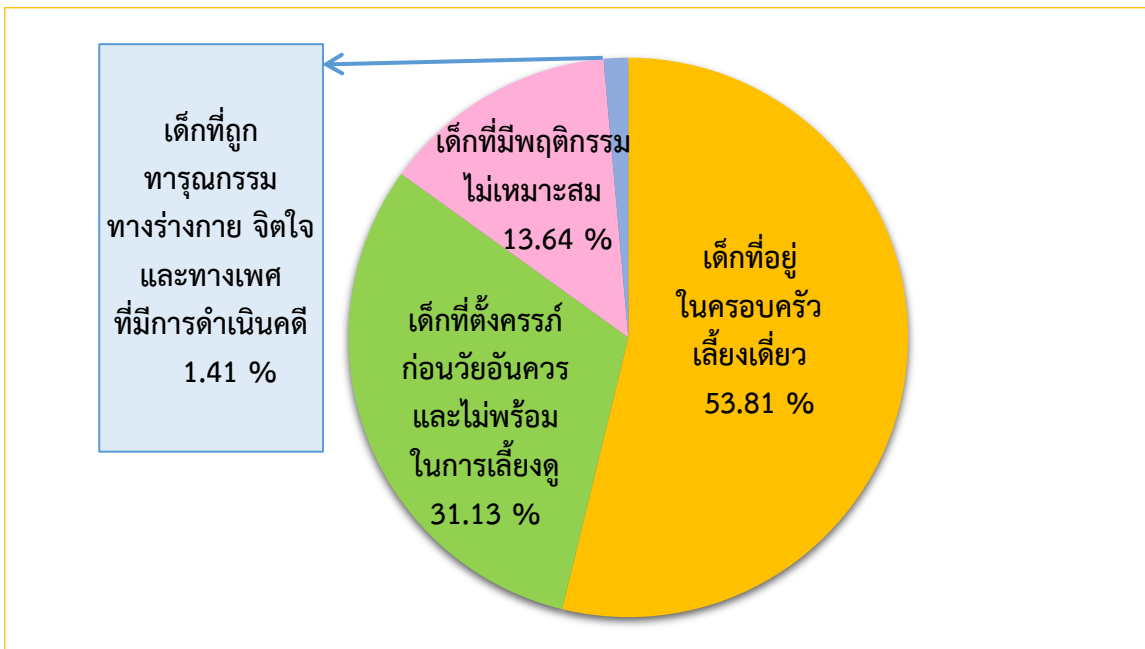
5.2.3.1 ด้าน People หรือด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

1) โดยมุ่งแก้ปัญหาเด็กที่อยู่ในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวเป็นอันดับแรก เนื่องจากมีจำนวนมากที่สุดของปัญหาทางสังคมเด็กทั้งหมด จากนั้นจึงแก้ไขปัญหาเด็กที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรและไม่พร้อมในการเลี้ยงดู ควบคู่กับเด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม และช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางร่างกายจิตใจและทางเพศที่มีการดำเนินคดี เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 3 4 และ 5

2) ส่งเสริมให้เด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด เพื่อยุติความยากจน และสร้างหลักประกันให้เด็กได้มีชีวิตที่มีสุขภาพและสวัสดิภาพที่ดี เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 1 และ 3

5.2.3.2 ด้าน Peace หรือด้านสันติภาพ สถาบันที่เข้มแข็ง และความยุติธรรม

โดยมุ่งแก้ปัญหาเด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม และช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางร่างกายจิตใจและทางเพศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิผล รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ

แผนภูมิที่ 5.1 อัตราส่วนปัญหาทางสังคมที่พบในเด็กที่มา. จาก รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564, โดย สสว. 1 - 11 ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

ตารางที่ 5.2 สถิติประเด็นเด็กกรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (หน่วย : คน)

กลุ่มจังหวัด (สสว.)	จังหวัด	จำนวนประชากรเด็ก	(1) เด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด	(2) เด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม	(3) เด็กที่ถูกทารุณกรรมทางร่างกายจิตใจและทางเพศที่มีการดำเนินคดี	(4) เด็กที่อยู่ในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว	(5) เด็กที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรและไม่พร้อมในการเลี้ยงดู
สสว.1	ปทุมธานี	234,231	20,833	8	ไม่มีข้อมูล	1,295	1,043
	นนทบุรี	222,544	6,940	36	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	380
	พระนครศรีอยุธยา	167,059	22,921	419	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	294
	สระบุรี	124,217	20,280	87	ไม่มีข้อมูล	410	621
	อ่างทอง	59,270	8,450	7	ไม่มีข้อมูล	1,202	65
	สมุทรปราการ	261,593	8,267	5	ไม่มีข้อมูล	611	40
	นครนายก	50,475	3,165	192	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	75
สสว.2	ชลบุรี	359,056	18,033	350	228	ไม่มีข้อมูล	1,738
	ระยอง	172,580	12,931	48	2	1,001	74
	จันทบุรี	107,075	2,723	48	12	545	441
	ตราด	43,815	7,176	5	8	198	133
	ฉะเชิงเทรา	159,694	23,278	158	7	186	2,896
	ปราจีนบุรี	101,869	16,256	52	1	382	275
	สระแก้ว	125,175	23,347	105	5	262	524
สสว.3	นครปฐม	184,158	24,389	78	16	ไม่มีข้อมูล	2,462
	ราชบุรี	19,325	17,973	167	ไม่มีข้อมูล	944	284
	กาญจนบุรี	194,946	29,681	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	416
	สุพรรณบุรี	158,836	2,294	25	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	สมุทรสาคร	145,647	12,197	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	สมุทรสงคราม	33,453	4,430	ไม่มีข้อมูล	18	234	81
	เพชรบุรี	93,759	14,435	ไม่มีข้อมูล	38	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	ประจวบคีรีขันธ์	116,615	6,585	14	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
สสว.4	นครราชสีมา	91,652	88,331	81	23	3,213	4
	ชัยภูมิ	43,539	41,501	140	7	1,497	394
	บุรีรัมย์	68,474	65,636	132	8	2,697	1
	สุรินทร์	60,030	57,855	19	17	1,454	685
	ศรีสะเกษ	11,024	5,855	2,775	40	1,403	951
	ยโสธร	12,906	12,256	239	14	393	4

ตารางที่ 5.2 สถิติประเด็นเด็กรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (หน่วย : คน) (ต่อ)

กลุ่มจังหวัด (สสว.)	จังหวัด	จำนวนประชากรเด็ก	(1) เด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด	(2) เด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม	(3) เด็กที่ถูกทารุณกรรมทางร่างกายจิตใจและทางเพศที่มีการดำเนินคดี	(4) เด็กที่อยู่ในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว	(5) เด็กที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรและไม่พร้อมในการเลี้ยงดู
สสว.5	อุดรธานี	314,583	50,865	589	87	2,191	5,297
	เลย	128,694	3,993	ไม่มีข้อมูล	7	3,088	42
	หนองคาย	104,561	16,979	79	9	721	56
	หนองบัวลำภู	104,416	20,917	93	8	1,223	1575
	ขอนแก่น	337,999	3,292	611	37	1,360	471
	ร้อยเอ็ด	239,061	57,683	184	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	362
	มหาสารคาม	173,612	2,956	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	577	650
สสว.6	บึงกาฬ	17,033	16,741	25	7	ไม่มีข้อมูล	260
	นครพนม	30748	30,410	80	11	48	199
	สกลนคร	51,378	48,992	315	43	805	1,223
	มุกดาหาร	778	360	72	1	33	312
	กาฬสินธุ์	35,655	34,778	539	126	204	8
	อำนาจเจริญ	22767	17,149	122	8	5,320	168
	อุบลราชธานี	84,009	80,764	1055	ไม่มีข้อมูล	1,565	625
สสว.7	พิจิตร	97,834	18,484	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	2,668	1,517
	นครสวรรค์	203,149	3,342	116	57	7,728	312
	อุทัยธานี	63,907	12,840	27	9	270	111
	ชัยนาท	56,128	10,923	27	7	228	263
	สิงห์บุรี	35,507	5,843	13	ไม่มีข้อมูล	270	535
	ลพบุรี	135,545	23,253	153	11	ไม่มีข้อมูล	716
สสว.8	เพชรบูรณ์	189,154	37,586	111	8	ไม่มีข้อมูล	52
	พิษณุโลก	156,234	29,623	33	36	992	52
	ตาก	144,976	32,246	315	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	3,132
	กำแพงเพชร	141,521	27,199	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	723	314
	สุโขทัย	103,252	20,752	115	18	ไม่มีข้อมูล	210
	อุตรดิตถ์	75,451	13,724	186	4	ไม่มีข้อมูล	140

ตารางที่ 5.2 สถิติประเด็นเด็กรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (หน่วย : คน) (ต่อ)

กลุ่มจังหวัด (สสว.)	จังหวัด	จำนวนประชากรเด็ก	(1) เด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด	(2) เด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม	(3) เด็กที่ถูกทารุณกรรมทางร่างกายจิตใจและทางเพศที่มีการดำเนินคดี	(4) เด็กที่อยู่ในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว	(5) เด็กที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรและไม่พร้อมในการเลี้ยงดู
สสว.9	เชียงใหม่	346,236	53,077	1,511	43	962	6
	แม่ฮ่องสอน	78,146	13,122	37	4	125	0
	ลำพูน	64,834	11,454	490	2	2,177	181
	ลำปาง	105,997	18,492	0	10	283	292
	เชียงราย	250,255	46,576	120	1	238	15
	พะเยา	74,416	41,077	1,202	11	1,350	69
	แพร่	65,629	11,257	394	40	1,062	40
	น่าน	85,199	17,239	422	17	527	32
สสว.10	นครศรีธรรมราช	327,035	63,816	415	444	422	681
	กระบี่	123,919	26,105	110	1	854	604
	พังงา	57,984	3,937	0	0	121	0
	ภูเก็ต	96,665	13,290	27	4	38	239
	สุราษฎร์ธานี	238,565	32,683	382	24	143	72
	ระนอง	40,251	8,485	46	31	197	590
	ชุมพร	102,795	18,906	101	3	576	44
สสว.11	ตรัง	142,436	26,974	20	7	363	126
	นราธิวาส	239,875	58,134	138	9	1,544	1
	ปัตตานี	224,027	55,029	179	11	533	12
	พัทลุง	106,893	22,793	247	2	343	132
	ยะลา	164,631	37,764	1	6	1,213	448
	สงขลา	339,344	61,664	36	57	2,094	315
	สตูล	87,228	19,920	130	0	234	262
รวม		9,833,329	1,861,506	16,058	1,665	63,340	36,644

ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564, โดย สสว. 1 - 11
จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

5.3 สถานการณ์เยาวชน

5.3.1 ข้อมูลพื้นฐานด้านเยาวชน

เยาวชน หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ ถึง 25 ปีบริบูรณ์ จากรายงานสถานการณ์ทางสังคม ระดับจังหวัด และระดับกลุ่มจังหวัด ประจำปี 2564 ได้รวบรวมข้อมูลในรูปแบบตัวเลขสถิติที่เกิดขึ้นกับเยาวชน ในหัวข้อดังต่อไปนี้ 1) เยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม และ 2) เยาวชนที่ถูกทารุณกรรมทางร่างกายจิตใจ และทางเพศ พบว่า ประชากรเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่มีจำนวนทั้งหมด 5,473,151 คน ดังตารางที่ 5.4

ด้านสถานการณ์ทางสังคมของเยาวชน พบว่า มีจำนวนเยาวชนที่อาจเกิดปัญหาทางสังคม ทั้งหมด 66,688 คน ส่วนใหญ่เป็นเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม จำนวน 58,863 คน คิดเป็นร้อยละ 88.27 รองลงมา คือ เยาวชนที่ถูกทารุณกรรมทางร่างกายจิตใจและทางเพศ จำนวน 7,825 คน คิดเป็นร้อยละ 11.73 ตามลำดับ ดังแผนภูมิที่ 5.2

5.3.2 เยาวชนกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

เนื่องจากประเด็นที่จัดเก็บเป็นการนำร่อง ในครั้งนี้จึงขอเสนอประเด็นที่มีความสอดคล้องกับ เป้าหมาย SDGs ทั้งนี้การจัดทำรายงานในปีถัดไปจะเริ่มนำประเด็นมาเปรียบเทียบกับแนวโน้มสถานการณ์เพื่อให้ บรรลุค่าเป้าหมายของ SDGs ต่อไป โดยประเด็นที่สอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs มีดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5.3 ประเด็นเยาวชนที่สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

ลำดับ	ประเด็นเรื่องเยาวชน	เป้าหมายกรอบ SDGs ที่สอดคล้อง
1	เยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม	Goal ที่ 3 สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย Goal ที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ
2	เยาวชนที่ถูกทารุณกรรมทางร่างกายจิตใจและทางเพศ	Goal ที่ 5 บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศและให้อำนาจของผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคน Goal ที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ

ที่มา. โดย ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Centre for SDG Research and Support : SDG Move), www.sdgmovement.com/sdg-101

จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

5.3.3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน

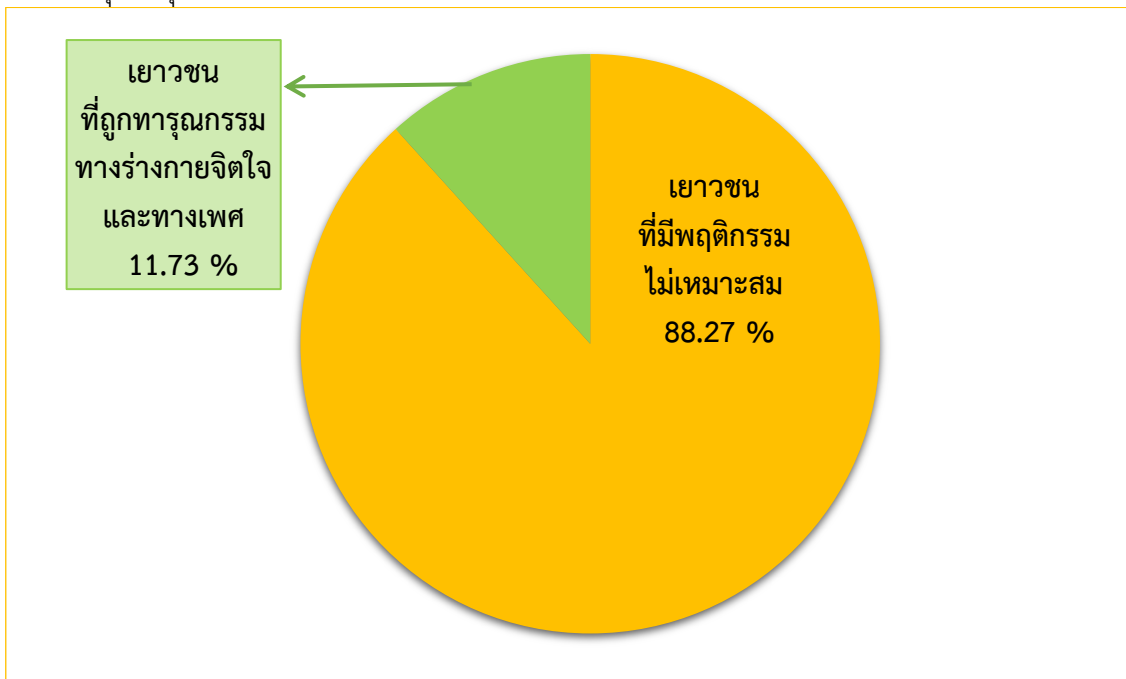
สำหรับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย จะแบ่งออกเป็น 5 ด้าน โดยใช้แนวทางการแบ่งกลุ่มของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (รายละเอียดการแบ่งกลุ่มดังข้อที่ 5.2.3 หน้า 54) จากข้อ 5.3.2 พบว่า ประเด็นเยาวชนสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs ที่ 3, 5 และ 16 ดังนั้น แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่

5.3.3.1 ด้าน People หรือด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

โดยมุ่งแก้ไขปัญหาเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เพื่อสร้างหลักประกันให้เยาวชนได้มีชีวิตที่มีสุขภาพและสวัสดิภาพที่ดี ตามเป้าหมาย SDGs ที่ 3 และให้ความช่วยเหลือเยาวชนที่ถูกทารุณกรรมทางร่างกายจิตใจและทางเพศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 5

5.3.3.2 ด้าน Peace หรือด้านสันติภาพ สถาบันที่เข้มแข็ง และความยุติธรรม

โดยมุ่งแก้ไขปัญหาเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม และให้ความช่วยเหลือเยาวชนที่ถูกทารุณกรรมทางร่างกายจิตใจและทางเพศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิผล รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

แผนภูมิที่ 5.2 อัตราส่วนปัญหาทางสังคมที่พบในเยาวชน

ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564, สสว. 1 - 11
ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

ตารางที่ 5.4 สถิติประเด็นเยาวชนรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (หน่วย : คน)

กลุ่มจังหวัด (สสว.)	จังหวัด	จำนวนประชากร เยาวชน	(1) เยาวชนที่มีพฤติกรรม ไม่เหมาะสม	(2) เยาวชนที่ถูกทารุณกรรม ทางร่างกายจิตใจและทางเพศ
สสว.1	ปทุมธานี	126,492	33	111
	นนทบุรี	120,872	36	54
	พระนครศรีอยุธยา	72,221	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	สระบุรี	72,447	102	14
	อ่างทอง	27,032	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	สมุทรปราการ	136,189	3,110	79
	นครนายก	28,662	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
สสว.2	ชลบุรี	149,532	143	40
	ระยอง	77,905	0	23
	จันทบุรี	56,843	72	10
	ตราด	23,008	15	16
	ฉะเชิงเทรา	67,595	725	2
	ปราจีนบุรี	56,138	119	9
	สระแก้ว	62,704	70	21
สสว.3	นครปฐม	101,098	644	14
	ราชบุรี	93,071	ไม่มีข้อมูล	108
	กาญจนบุรี	103,861	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	สุพรรณบุรี	82,940	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	สมุทรสาคร	59,758	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	สมุทรสงคราม	18,401	ไม่มีข้อมูล	3
	เพชรบุรี	48,729	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	ประจวบคีรีขันธ์	63,140	91	ไม่มีข้อมูล
สสว.4	นครราชสีมา	15	10	5
	ชัยภูมิ	28	17	11
	บุรีรัมย์	137	10	5
	สุรินทร์	194	173	21
	ศรีสะเกษ	1,515	1,502	13
	ยโสธร	96	89	7

ตารางที่ 5.4 สถิติประเด็นเยาวชนรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (หน่วย : คน) (ต่อ)

กลุ่มจังหวัด (สสว.)	จังหวัด	จำนวนประชากร เยาวชน	(1) เยาวชนที่มีพฤติกรรม ไม่เหมาะสม	(2) เยาวชนที่ถูกทารุณกรรม ทางร่างกายจิตใจและทางเพศ
สสว.5	อุดรธานี	172,919	600	20
	เลย	63,395	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	หนองคาย	57,916	ไม่มีข้อมูล	10
	หนองบัวลำภู	55,540	37	25
	ขอนแก่น	194,064	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	ร้อยเอ็ด	137,757	184	ไม่มีข้อมูล
	มหาสารคาม	113,170	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
สสว.6	บึงกาฬ	45,925	891	ไม่มีข้อมูล
	นครพนม	82,302	40	7
	สกลนคร	127,632	314	ไม่มีข้อมูล
	มุกดาหาร	38,299	0	15
	กาฬสินธุ์	98,362	539	73
	อำนาจเจริญ	40,893	8	2
	อุบลราชธานี	217,664	3,775	73
สสว.7	พิจิตร	53,528	38	10
	นครสวรรค์	94,294	112	18
	อุทัยธานี	33,081	ไม่มีข้อมูล	47
	ชัยนาท	30,036	27	4
	สิงห์บุรี	19,257	10	ไม่มีข้อมูล
	ลพบุรี	87,882	153	9
สสว.8	เพชรบูรณ์	101,924	2	0
	พิษณุโลก	87,970	314	5
	กำแพงเพชร	73,533	253	5
	ตาก	68,957	78	15
	สุโขทัย	55,814	6	4
	อุตรดิตถ์	40,387	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล

ตารางที่ 5.4 สถิติประเด็นเยาวชนรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (หน่วย : คน) (ต่อ)

กลุ่มจังหวัด (สสว.)	จังหวัด	จำนวนประชากร เยาวชน	(1) เยาวชนที่มีพฤติกรรม ไม่เหมาะสม	(2) เยาวชนที่ถูกทารุณกรรม ทางร่างกายจิตใจและทางเพศ
สสว.9	เชียงใหม่	188,195	38,003	86
	แม่ฮ่องสอน	34,817	0	3
	ลำพูน	35,124	773	1
	ลำปาง	69,150	106	6
	เชียงราย	139,999	590	10
	พะเยา	45,763	1,069	3
	แพร่	40,156	337	0
	น่าน	47,236	28	6,640
สสว.10	นครศรีธรรมราช	169,367	1	2
	กระบี่	53,322	226	11
	พังงา	28,001	47	4
	ภูเก็ต	43,625	46	5
	สุราษฎร์ธานี	116,034	0	4
	ระนอง	20,804	76	1
	ชุมพร	53,464	181	47
สสว.11	ตรัง	71,817	962	0
	นราธิวาส	106,367	399	3
	ปัตตานี	104,365	0	2
	พัทลุง	53,805	1,077	0
	ยะลา	72,123	0	2
	สงขลา	165,956	127	87
	สตูล	38,132	473	2
รวม		5,473,151	58,863	7,825

ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564, โดย สสว. 1 - 11
จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

5.4 สถานการณ์สตรี

5.4.1 ข้อมูลพื้นฐานด้านสตรี

สตรี หมายถึง เพศหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปีบริบูรณ์ ถึง 59 ปีบริบูรณ์ จากรายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับจังหวัด และระดับกลุ่มจังหวัด ประจำปี 2564 ได้รวบรวมข้อมูลในรูปแบบตัวเลขสถิติที่เกิดขึ้นกับสตรี ในหัวข้อดังต่อไปนี้ 1) สตรีที่ถูกละเมิดทางเพศ 2) สตรีที่ถูกทำร้ายร่างกายจิตใจ 3) แม่เลี้ยงเดี่ยวฐานะยากจนที่ต้องเลี้ยงดูบุตรเพียงลำพัง และ 4) สตรีที่ถูกเลิกจ้าง/ตงงาน พบว่า ประชากรสตรีที่อยู่ในพื้นที่มีจำนวนทั้งหมด 18,273,681 คน ดังตารางที่ 5.6

ด้านสถานการณ์ทางสังคมของสตรี พบว่า มีจำนวนสตรีที่อาจเกิดปัญหาทางสังคมทั้งหมด 248,735 คน ส่วนใหญ่เป็นสตรีที่ถูกเลิกจ้าง/ตงงาน จำนวน 177,093 คน คิดเป็นร้อยละ 71.20 รองลงมาคือ แม่เลี้ยงเดี่ยวฐานะยากจนที่ต้องเลี้ยงดูบุตรเพียงลำพัง จำนวน 65,747 คน คิดเป็นร้อยละ 26.43 สตรีที่ถูกทำร้ายร่างกายจิตใจ จำนวน 4,491 คน คิดเป็นร้อยละ 1.81 และสตรีที่ถูกละเมิดทางเพศ จำนวน 1,404 คน คิดเป็นร้อยละ 0.56 ตามลำดับ ดังแผนภูมิที่ 5.3

5.4.2 สตรีกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

เนื่องจากประเด็นที่จัดเก็บเป็นการนำร่อง ในครั้งนี้จึงขอเสนอประเด็นที่มีความสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs ทั้งนี้การจัดทำรายงานในปีถัดไปจะเริ่มนำประเด็นมาเปรียบเทียบกับแนวโน้มสถานการณ์เพื่อให้บรรลุค่าเป้าหมายของ SDGs ต่อไป โดยประเด็นที่สอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs มีดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5.5 ประเด็นสตรีที่สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

ลำดับ	ประเด็นเรื่องสตรี	เป้าหมายกรอบ SDGs ที่สอดคล้อง
1	สตรีที่ถูกละเมิดทางเพศ	Goal ที่ 5 บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศและให้อำนาจของผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคน
2	สตรีที่ถูกทำร้ายร่างกายจิตใจ	Goal ที่ 5 บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศและให้อำนาจของผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคน
3	แม่เลี้ยงเดี่ยวฐานะยากจนที่ต้องเลี้ยงดูบุตรเพียงลำพัง	Goal ที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ Goal ที่ 8 ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ และมีผลผลิตภาพ และการมีงานที่สมควรสำหรับทุกคน
4	สตรีที่ถูกเลิกจ้าง/ตงงาน	Goal ที่ 8 ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ และมีผลผลิตภาพ และการมีงานที่สมควรสำหรับทุกคน

ที่มา. โดย ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Centre for SDG Research and Support : SDG Move), www.sdgmovement.com/sdg-101

จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

5.4.3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรี

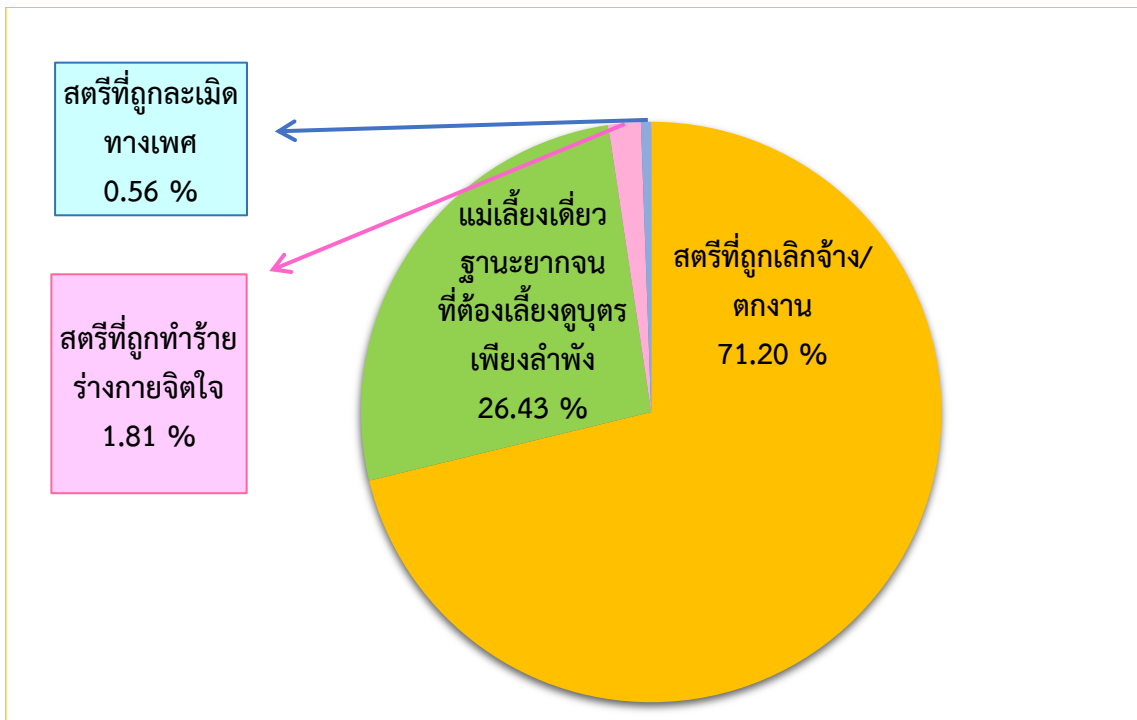
สำหรับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย จะแบ่งออกเป็น 5 ด้าน โดยใช้แนวทางการแบ่งกลุ่มของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (รายละเอียดการแบ่งกลุ่มดังข้อที่ 5.2.3 หน้า 54) จากข้อ 5.4.2 พบว่า ประเด็นสตรีสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs ที่ 1, 5 และ 8 ดังนั้น แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรี แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่

5.4.3.1 ด้าน People หรือด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

โดยมุ่งแก้ไขปัญหาแม่เลี้ยงเดี่ยวฐานะยากจนที่ต้องเลี้ยงดูบุตรเพียงลำพัง เพื่อยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ ตามเป้าหมาย SDGs ที่ 1 และให้ความช่วยเหลือสตรีที่ถูกทำร้ายร่างกายจิตใจ ควบคู่กับสตรีที่ถูกละเมิดทางเพศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 5

5.4.3.2 ด้าน Prosperity หรือด้านความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและครอบคลุม

โดยให้ความช่วยเหลือสตรีที่ถูกเลิกจ้าง/ตกงาน และแม่เลี้ยงเดี่ยวฐานะยากจนที่ต้องเลี้ยงดูบุตรเพียงลำพัง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 8 ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ และมีผลผลิต และการมีงานที่เหมาะสมสำหรับทุกคน

แผนภูมิที่ 5.3 อัตราส่วนปัญหาทางสังคมที่พบในสตรี

ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564, โดย สสว. 1 - 11 ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

ตารางที่ 5.6 สถิติประเด็นสตรีรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (หน่วย : คน)

สสว.	จังหวัด	จำนวนประชากรสตรี	(1) สตรีที่ถูกละเมิดทางเพศ	(2) สตรีที่ถูกทำร้ายร่างกายจิตใจ	(3) แม่เลี้ยงเดี่ยวฐานะยากจนที่ต้องเลี้ยงดูบุตรเพียงลำพัง	(4) สตรีที่ถูกเลิกจ้าง/ตกงาน
สสว.1	ปทุมธานี	343,009	1	2	1,295	4,903
	นนทบุรี	675,125	6	9	6,940	ไม่มีข้อมูล
	พระนครศรีอยุธยา	426,109	ไม่มีข้อมูล	18	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	สระบุรี	164,226	0	24	1,177	574
	อ่างทอง	182,682	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	สมุทรปราการ	709,953	0	15	611	23,030
	นครนายก	131,595	1	8	3,165	563
สสว.2	ชลบุรี	807,741	147	72	1,101	12,986
	ระยอง	197,783	121	ไม่มีข้อมูล	767	8,888
	จันทบุรี	136,989	43	ไม่มีข้อมูล	269	1,088
	ตราด	57,060	16	67	198	697
	ฉะเชิงเทรา	184,734	5	49	619	1,671
	ปราจีนบุรี	126,114	168	1,233	52	12,315
	สระแก้ว	146,929	85	3	411	294
สสว.3	นครปฐม	469,934	7	2	1,166	ไม่มีข้อมูล
	ราชบุรี	220,649	42	345	941	ไม่มีข้อมูล
	กาญจนบุรี	222,262	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	597	ไม่มีข้อมูล
	สุพรรณบุรี	214,626	ไม่มีข้อมูล	130	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	สมุทรสาคร	150,892	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	สมุทรสงคราม	48,765	2	5	234	1,004
	เพชรบุรี	125,509	0	7	2,790	ไม่มีข้อมูล
ประจวบคีรีขันธ์	140,535	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	
สสว.4	นครราชสีมา	12,178	5	5	3,213	8,955
	ชัยภูมิ	289,085	0	0	1,497	180
	บุรีรัมย์	13,457	0	20	1,698	11,739
	สุรินทร์	2,363	1	90	ไม่มีข้อมูล	2,272
	ศรีสะเกษ	2,117	217	426	251	1,223
	ยโสธร	1,494	13	7	533	941

ตารางที่ 5.6 สถิติประเด็นสตรีรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (หน่วย : คน) (ต่อ)

สสว.	จังหวัด	จำนวนประชากรสตรี	(1) สตรีที่ถูกละเมิดทางเพศ	(2) สตรีที่ถูกทำร้ายร่างกายจิตใจ	(3) แม่เลี้ยงเดี่ยวฐานะยากจนที่ต้องเลี้ยงดูบุตรเพียงลำพัง	(4) สตรีที่ถูกเลิกจ้าง/ตกงาน
สสว.5	อุดรธานี	414,047	ไม่มีข้อมูล	48	2,191	ไม่มีข้อมูล
	เลย	161,473	4	7	2316	672
	หนองคาย	134,355	10	12	478	522
	หนองบัวลำภู	133,217	1	8	2231	1,888
	ขอนแก่น	471,483	42	296	1,360	3,411
	ร้อยเอ็ด	342,601	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	691
	มหาสารคาม	248,570	ไม่มีข้อมูล	6	593	3,035
สสว.6	บึงกาฬ	210,369	ไม่มีข้อมูล	11	ไม่มีข้อมูล	1,772
	นครพนม	359,606	2	10	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	สกลนคร	576,651	37	37	108	9,011
	มุกดาหาร	175,544	1	12	507	47
	กาฬสินธุ์	493,728	14	15	204	1,395
	อำนาจเจริญ	188,886	0	10	0	79
	อุบลราชธานี	934,297	53	293	1910	2,013
สสว.7	พิจิตร	272,659	1	8	2,668	3,071
	นครสวรรค์	532,929	54	135	2,948	13,753
	อุทัยธานี	81,582	37	6	270	494
	ชัยนาท	83,179	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	228	1,935
	สิงห์บุรี	52,089	ไม่มีข้อมูล	7	270	512
	ลพบุรี	186,513	ไม่มีข้อมูล	25	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
สสว.8	เพชรบูรณ์	496,512	14	18	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	พิษณุโลก	432,682	1	5	992	3,631
	กำแพงเพชร	361,044	8	36	1,296	ไม่มีข้อมูล
	ตาก	333,244	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	สุโขทัย	302,934	5	3	373	1,131
	อุตรดิตถ์	229,275	2	13	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล

ตารางที่ 5.6 สถิติประเด็นสตรีรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (หน่วย : คน) (ต่อ)

สสว.	จังหวัด	จำนวนประชากรสตรี	(1) สตรีที่ ถูกละเมิดทางเพศ	(2) สตรีที่ ถูกทำร้าย ร่างกายจิตใจ	(3) แม่เลี้ยงเดี่ยวฐานะ ยากจนที่ต้องเลี้ยงดู บุตรเพียงลำพัง	(4) สตรีที่ถูกเลิก จ้าง/ตกงาน
สสว.9	เชียงใหม่	460,328	0	19	962	554
	แม่ฮ่องสอน	65,514	0	32	98	29
	ลำพูน	106,043	0	15	1,963	3,961
	ลำปาง	191,435	3	10	283	4,521
	เชียงราย	335,524	1	24	176	136
	พะเยา	124,534	4	18	1,004	3,268
	แพร่	115,432	0	11	551	786
	น่าน	122,029	2	28	527	423
สสว.10	นครศรีธรรมราช	381,384	2	2	2,094	4,130
	กระบี่	119,268	0	0	0	2,068
	พังงา	64,881	10	43	0	308
	ภูเก็ต	115,243	35	27	577	0
	สุราษฎร์ธานี	270,684	119	23	143	4,167
	ระนอง	44,016	0	5	197	0
	ชุมพร	127,847	7	50	9	576
สสว.11	ตรัง	162,818	0	2	1,196	735
	นราธิวาส	185,309	0	7	1,544	17
	ปัตตานี	155,968	0	1	533	6,408
	พัทลุง	155,582	0	9	116	221
	ยะลา	119,316	0	306	1,213	1,605
	สงขลา	356,129	47	279	1,859	582
	สตูล	81,013	8	22	234	212
รวม	18,273,681	1,404	4,491	65,747	177,093	

ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564, โดย สสว. 1 - 11
จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

5.5 สถานการณ์ครอบครัว

5.5.1 ข้อมูลพื้นฐานด้านครอบครัว

ครอบครัว หมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่ใช้ชีวิตร่วมกันฉันสามีภรรยา หรือมีความผูกพันทางสายโลหิต หรือทางกฎหมาย หรือเกี่ยวข้องเป็นเครือญาติ ซึ่งสมาชิกในครอบครัวต่างมีบทบาทหน้าที่ต่อกัน และมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกัน จากรายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับจังหวัด และระดับกลุ่มจังหวัด ประจำปี 2564 ได้รวบรวมข้อมูลในรูปแบบตัวเลขสถิติที่เกิดขึ้นกับครอบครัว ในหัวข้อดังต่อไปนี้ 1) ครอบครัวหย่าร้าง 2) ครอบครัวที่มีคนในครอบครัวกระทำความรุนแรงต่อกัน 3) ครอบครัวแห่วงกลาง และ 4) ครอบครัวยากจน พบว่า ครอบครัวที่อยู่ในพื้นที่มีจำนวนทั้งหมด 16,172,931 ครอบครัว ดังตารางที่ 5.8

ด้านสถานการณ์ทางสังคมของครอบครัว พบว่า มีจำนวนครอบครัวที่อาจเกิดปัญหาทางสังคมทั้งหมด 1,438,604 ครอบครัว ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวยากจน จำนวน 1,070,681 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 74.42 รองลงมา คือ ครอบครัวแห่วงกลาง จำนวน 239,703 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 16.66 ครอบครัวหย่าร้าง จำนวน 123,447 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 8.58 และครอบครัวที่มีคนในครอบครัวกระทำความรุนแรงต่อกัน จำนวน 4,773 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 0.33 ตามลำดับ ดังแผนภูมิที่ 5.3

5.5.2 ครอบครัวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

เนื่องจากประเด็นที่จัดเก็บเป็นการนำร่อง ในครั้งนี้จึงขอเสนอประเด็นที่มีความสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs ทั้งนี้การจัดทำรายงานในปีถัดไปจะเริ่มนำประเด็นมาเปรียบเทียบกับแนวโน้มสถานการณ์เพื่อให้บรรลุค่าเป้าหมายของ SDGs ต่อไป โดยประเด็นที่สอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs มีดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5.7 ประเด็นครอบครัวที่สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

ลำดับ	ประเด็นเรื่องครอบครัว	เป้าหมายกรอบ SDGs ที่สอดคล้อง
1	ครอบครัวหย่าร้าง	Goal ที่ 5 บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศและให้อำนาจของผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคน
2	ครอบครัวที่มีคนในครอบครัวกระทำความรุนแรงต่อกัน	Goal ที่ 5 บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศและให้อำนาจของผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคน Goal ที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ
3	ครอบครัวแห่วงกลาง	Goal ที่ 3 สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย
4	ครอบครัวยากจน	Goal ที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ Goal ที่ 10 ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ

ที่มา. โดย ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Centre for SDG Research and Support : SDG Move), www.sdgmove.com/sdg-101, จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

5.5.3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของครอบครัว

สำหรับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย จะแบ่งออกเป็น 5 ด้าน โดยใช้แนวทางการแบ่งกลุ่มของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (รายละเอียดการแบ่งกลุ่มดังข้อที่ 5.2.3 หน้า 54)

จากข้อ 5.4.2 พบว่า ประเด็นครอบครัวสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs ที่ 1, 3, 5, 10 และ 16 ดังนั้น แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของครอบครัว แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

5.5.3.1 ด้าน People หรือด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

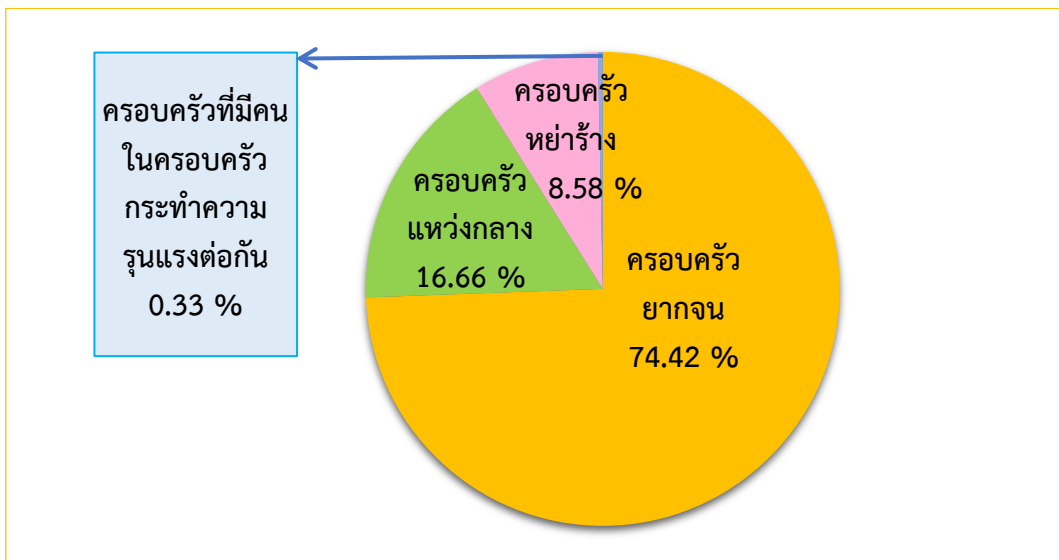
โดยมุ่งแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันยากจน เพื่อยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ ตามเป้าหมาย SDGs ที่ 1 ให้ความช่วยเหลือดูแลครอบครัวแอ่งกลาง เพื่อสร้างหลักประกันและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย ตามเป้าหมาย SDGs ที่ 3 และให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากคอร์รัปชันอย่างร้ายแรงควบคู่กับครอบครัวที่มีคนในครอบครัวกระทำ ความรุนแรงต่อกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 5

5.5.3.2 ด้าน Prosperity หรือด้านความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและครอบคลุม

โดยให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนครอบครัวยากจน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 10 ในเป้าหมายย่อยที่ 10.1 คือ บรรลุการเติบโตอย่างก้าวหน้าและยั่งยืนของรายได้ของประชากรที่อยู่ในกลุ่มรายได้ต่ำกว่า 40% ให้มีอัตราสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ภายในปี 2573

5.5.3.3 ด้าน Peace หรือด้านสันติภาพ สถาบันที่เข้มแข็ง และความยุติธรรม

โดยให้ความช่วยเหลือครอบครัวที่มีคนในครอบครัวกระทำ ความรุนแรงต่อกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ

แผนภูมิที่ 5.4 อัตราส่วนปัญหาทางสังคมที่พบในครอบครัว

ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564, โดย สสว. 1 - 11 ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

ตารางที่ 5.8 สถิติประเด็นครอบครัวรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (หน่วย : ครอบครัว)

สสว.	จังหวัด	จำนวน ครอบครัว	(1) ครอบครัว หย่าร้าง	(2) ครอบครัวที่มีคนใน ครอบครัวกระทำ ความรุนแรงต่อกัน	(3) ครอบครัว แหวกกลาง	(4) ครอบครัวยากจน
สสว.1	ปทุมธานี	500,792	3,043	107	1,920	6,438
	นนทบุรี	473,689	2,755	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	2,777
	พระนครศรีอยุธยา	339,371	1,160	21	ไม่มีข้อมูล	3,386
	สระบุรี	138,357	1,938	18	216	2,324
	อ่างทอง	72,265	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	สมุทรปราการ	646,407	3,726	23	ไม่มีข้อมูล	8,974
	นครนายก	103,182	510	18	575	4,908
สสว.2	ชลบุรี	630,549	6,172	84	ไม่มีข้อมูล	5,764
	ระยอง	152,749	3,452	237	ไม่มีข้อมูล	1,476
	จันทบุรี	243,727	763	ไม่มีข้อมูล	214	926
	ตราด	60,183	239	56	573	1,193
	ฉะเชิงเทรา	313,586	1,816	182	ไม่มีข้อมูล	4,539
	ปราจีนบุรี	214,024	12,173	19	60,954	8,378
	สระแก้ว	119,039	913	4	ไม่มีข้อมูล	4,668
สสว.3	นครปฐม	411,586	1,848	5	ไม่มีข้อมูล	1,334
	ราชบุรี	9,871	3,332	1,519	19	3,836
	กาญจนบุรี	2,815 (สมรส)	1,357	44	1,163	8,820
	สุพรรณบุรี	ไม่มีข้อมูล	1,210	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	14,169
	สมุทรสาคร	2,237 (สมรส)	1,098	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	สมุทรสงคราม	ไม่มีข้อมูล	128	5	ไม่มีข้อมูล	545
	เพชรบุรี	200,113	809	7	466	37,339
ประจวบคีรีขันธ์	ไม่มีข้อมูล	1,019	265	ไม่มีข้อมูล	5,592	
สสว.4	นครราชสีมา	38,909	4,439	13	ไม่มีข้อมูล	34,457
	ชัยภูมิ	400,583	1,524	29	28,860	18,018
	บุรีรัมย์	30,101	1,935	27	5,908	22,230
	สุรินทร์	14,188	3,134	112	750	10,192
	ศรีสะเกษ	40,255	1,599	22	16,544	22,090
	ยโสธร	175,666	683	13	395	3,212

ตารางที่ 5.8 สถิติประเด็นครอบครัวรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (หน่วย : ครอบครัว) (ต่อ)

สสว.	จังหวัด	จำนวน ครอบครัว	(1) ครอบครัว หย่าร้าง	(2) ครอบครัวที่มีคนใน ครอบครัวกระทำ ความรุนแรงต่อกัน	(3) ครอบครัว แหวกกลาง	(4) ครอบครัวยากจน
สสว.5	อุดรธานี	528,347	2,481	48	ไม่มีข้อมูล	102,728
	เลย	213,678	722	44	661	4,815
	หนองคาย	68,433	843	19	ไม่มีข้อมูล	191
	หนองบัวลำภู	34,860	747	15	1,311	32,787
	ขอนแก่น	640,781	3,320	13	ไม่มีข้อมูล	16,221
	ร้อยเอ็ด	394,597	1,853	38	2,170	7,120
	มหาสารคาม	10,331	1,361	6	3,625	5,339
สสว.6	บึงกาฬ	137,871	558	43	ไม่มีข้อมูล	34,828
	นครพนม	231,315	407	1	ไม่มีข้อมูล	621
	สกลนคร	387,699	506	21	18	2,538
	มุกดาหาร	117,741	1,520	21	2,040	2,713
	กาฬสินธุ์	311,145	1,617	15	ไม่มีข้อมูล	3,685
	อำนาจเจริญ	120,188	502	11	22	29,817
	อุบลราชธานี	616,810	2,607	109	1,893	15,689
สสว.7	พิจิตร	198,230	856	-	971	3,114
	นครสวรรค์	420,803	1,810	98 (กรณี)	3,244	20,681
	อุทัยธานี	125,666	522	5	1,322	1,924
	ชัยนาท	97,001	515	78	ไม่มีข้อมูล	2,624
	สิงห์บุรี	48,410	433	8	ไม่มีข้อมูล	7,699
	ลพบุรี	3,019	1,543	28	ไม่มีข้อมูล	18,522
สสว.8	พิษณุโลก	311,586	1,816	13	2,729	13,831
	กำแพงเพชร	278,306	1,108	16	ไม่มีข้อมูล	9,344
	ตาก	224,890	658	26	742	ไม่มีข้อมูล
	สุโขทัย	220,160	865	7	ไม่มีข้อมูล	14,176
	อุตรดิตถ์	172,565	739	21	ไม่มีข้อมูล	7,032
	เพชรบูรณ์	68,019	730	21	ไม่มีข้อมูล	14,734

ตารางที่ 5.8 สถิติประเด็นครอบครัวรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (หน่วย : ครอบครัว) (ต่อ)

สสว.	จังหวัด	จำนวน	(1) ครอบครัว หย่าร้าง	(2) ครอบครัวที่มีคนใน ครอบครัวกระทำ ความรุนแรงต่อกัน	(3) ครอบครัว แห้วกลาง	(4) ครอบครัวยากจน
สสว.9	เชียงใหม่	835,977	3,008	38	81,420	43,369
	แม่ฮ่องสอน	65,990	231	34	0	13,193
	ลำพูน	168,359	2,428	23	450	33,000
	ลำปาง	295,396	1,260	61	0	14,878
	เชียงราย	469,076	764	46	221	78,925
	พะเยา	183,250	3,513	97	1,377	8,629
	แพร่	179,040	2,343	14	1,557	5,819
	น่าน	112,934	742	36	0	31,045
สสว.10	นครศรีธรรมราช	581,948	2,141	19	12,038	50,961
	กระบี่	75,714	854	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	17,849
	พังงา	ไม่มีข้อมูล	195	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	ภูเก็ต	26,403	480	281	38	3,942
	สุราษฎร์ธานี	334,766	1,947	44	1,050	26,267
	ระนอง	3,965	284	13	ไม่มีข้อมูล	3,668
	ชุมพร	ไม่มีข้อมูล	954	12	668	2,937
สสว.11	ตรัง	234,863	4,046	14	0	12,731
	นราธิวาส	219,403	361	19	0	10,939
	ปัตตานี	195,224	312	12	0	42,314
	พัทลุง	197,086	856	10	63	541
	ยะลา	170,091	369	686	0	39,457
	สงขลา	553,597	2,504	32	1,170	19,745
	สตูล	105,903	441	21	346	4,653
รวม		16,172,931	123,447	4,773	239,703	1,070,681

ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564, โดย สสว. 1 - 11
จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

5.6 สถานการณ์ผู้สูงอายุ

5.6.1 ข้อมูลพื้นฐานด้านผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป จากรายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับจังหวัดและระดับกลุ่มจังหวัด ประจำปี 2564 ได้รวบรวมข้อมูลในรูปแบบตัวเลขสถิติที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุในหัวข้อดังต่อไปนี้ 1) ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ 2) ผู้สูงอายุที่ยังไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ 3) ผู้สูงอายุช่วยเหลือตัวเองไม่ได้/ ไม่มีคนดูแล/ไม่มีรายได้/ผู้ป่วยเรื้อรังติดบ้านติดเตียง 4) ผู้สูงอายุที่ต้องดำรงชีพด้วยการเร่ร่อน ขอดทาน 5) ผู้สูงอายุที่ถูกกระทำความรุนแรงทางร่างกายหรือจิตใจ และ 6) ผู้สูงอายุที่รับภาระดูแลบุคคลในครอบครัว เช่น คนพิการ ผู้ป่วยเรื้อรัง บุตรหลาน และจิตเวช

ด้านสถานการณ์ทางสังคมของผู้สูงอายุ พบว่า มีจำนวนผู้สูงอายุที่อาจประสบปัญหาทางสังคมทั้งหมด 446,667 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุช่วยเหลือตัวเองไม่ได้/ ไม่มีคนดูแล/ไม่มีรายได้/ผู้ป่วยเรื้อรังติดบ้านติดเตียง จำนวน 272,262 คน คิดเป็นร้อยละ 60.95 รองลงมา คือ ผู้สูงอายุที่รับภาระดูแลบุคคลในครอบครัว เช่น คนพิการ ผู้ป่วยเรื้อรัง บุตรหลาน และจิตเวช จำนวน 173,114 คน คิดเป็นร้อยละ 38.76 ผู้สูงอายุที่ต้องดำรงชีพด้วยการเร่ร่อน ขอดทาน จำนวน 1,045 คน คิดเป็นร้อยละ 0.23 และผู้สูงอายุที่ถูกกระทำความรุนแรงทางร่างกายหรือจิตใจ จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 0.06 ตามลำดับ ดังแผนภูมิที่ 5.4

5.6.2 ผู้สูงอายุกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

เนื่องจากประเด็นที่จัดเก็บเป็นการนำร่อง ในครั้งนี้จึงขอเสนอประเด็นที่มีความสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs ทั้งนี้การจัดทำรายงานในปีถัดไปจะเริ่มนำประเด็นมาเปรียบเทียบกับแนวโน้มสถานการณ์เพื่อให้บรรลุค่าเป้าหมายของ SDGs ต่อไป โดยประเด็นที่สอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs มีดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5.9 ประเด็นผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

ลำดับ	ประเด็นเรื่องผู้สูงอายุ	เป้าหมายกรอบ SDGs ที่สอดคล้อง
1	ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ	Goal ที่ 10 ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ
2	ผู้สูงอายุที่ยังไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ	Goal ที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ Goal ที่ 10 ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ
3	ผู้สูงอายุช่วยเหลือตัวเองไม่ได้/ ไม่มีคนดูแล/ไม่มีรายได้/ผู้ป่วย เรื้อรังติดบ้านติดเตียง	Goal ที่ 3 สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริม สวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย Goal ที่ 8 ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ และมีผลผลิตภาพ และการมีงานที่ สมควรสำหรับทุกคน

ตารางที่ 5.9 ประเด็นผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) (ต่อ)

ลำดับ	ประเด็นเรื่องผู้สูงอายุ	เป้าหมายกรอบ SDGs ที่สอดคล้อง
4	ผู้สูงอายุที่ต้องดำรงชีพด้วยการเร่ร่อน ขอดทาน	Goal ที่ 2 ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน Goal ที่ 3 สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย Goal ที่ 8 ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ และมีผลิตภาพ และการมีงานที่เหมาะสมสำหรับทุกคน Goal ที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย ทัวถึง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน
5	ผู้สูงอายุที่ถูกกระทำความรุนแรงทางร่างกายหรือจิตใจ	Goal ที่ 10 ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ Goal ที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ
6	ผู้สูงอายุที่รับภาระดูแลบุคคลในครอบครัว เช่น คนพิการ ผู้ป่วยเรื้อรัง บุตรหลาน และจิตเวช	Goal ที่ 3 สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย

ที่มา. โดย ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Centre for SDG Research and Support : SDG Move), www.sdgmovement.com/sdg-101

จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

5.6.3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

สำหรับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย จะแบ่งออกเป็น 5 ด้าน โดยใช้แนวทางการแบ่งกลุ่มของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (รายละเอียดการแบ่งกลุ่มดังข้อที่ 5.2.3 หน้า 54)

จากข้อ 5.6.2 พบว่า ประเด็นผู้สูงอายุสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs ที่ 1, 2, 3, 8, 10, 11 และ 16 ดังนั้น แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่

5.6.3.1 ด้าน People หรือด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

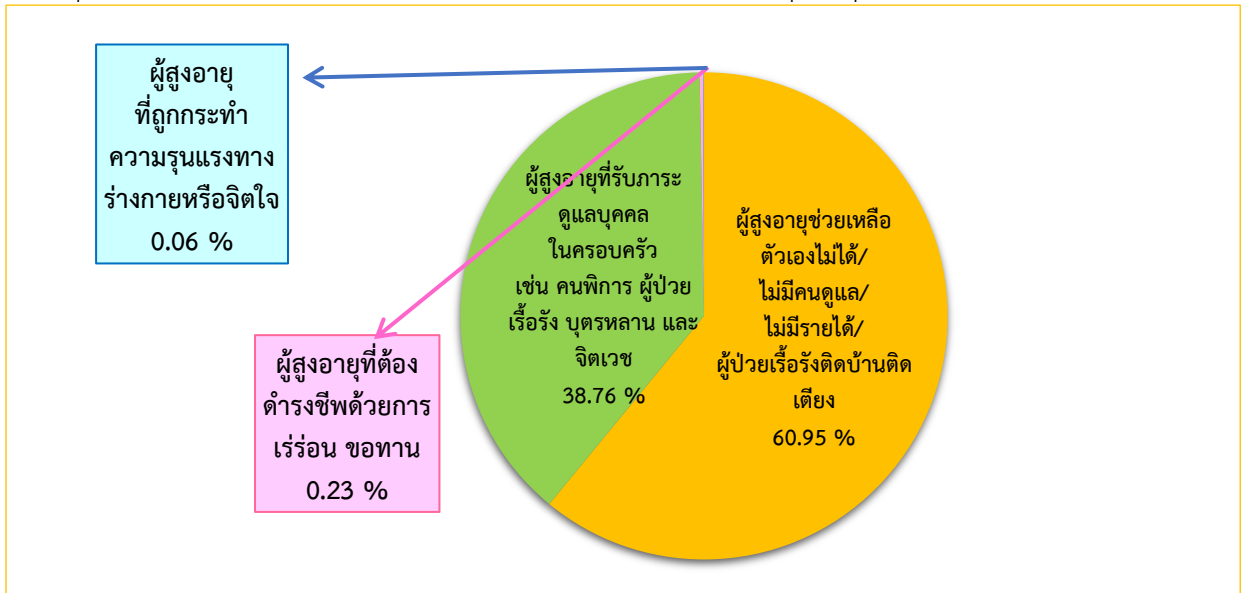
- 1) ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพอย่างทั่วถึง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 1
- 2) ให้ความช่วยเหลือกับผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้/ ไม่มีคนดูแล/ไม่มีรายได้/ ผู้ป่วยเรื้อรังติดบ้านติดเตียง ผู้สูงอายุที่รับภาระดูแลบุคคลในครอบครัว เช่น คนพิการ ผู้ป่วยเรื้อรัง บุตรหลาน และจิตเวช รวมทั้งผู้สูงอายุที่ต้องดำรงชีพด้วยการเร่ร่อน ขอดทาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 2 และ 3

5.6.3.2 ด้าน Prosperity หรือด้านความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและครอบคลุม

- 1) ให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ยังไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ ควบคู่กับผู้สูงอายุที่ถูกกระทำความรุนแรงทางร่างกายหรือจิตใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 10
- 2) ส่งเสริมการมีงานทำให้กับผู้สูงอายุที่ต้องดำรงชีพด้วยการเร่ร่อน ขอดทาน และผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้/ ไม่มีคนดูแล/ไม่มีรายได้/ผู้ป่วยเรื้อรังติดบ้านติดเตียง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 8 และ 11

5.6.3.3 ด้าน Peace หรือด้านสันติภาพ สถาบันที่เข้มแข็ง และความยุติธรรม

โดยให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกกระทำความรุนแรงทางร่างกายหรือจิตใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ

แผนภูมิที่ 5.5 อัตราส่วนปัญหาทางสังคมที่พบในผู้สูงอายุ

ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564, ของ สสว. 1 - 11 ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

ตารางที่ 5.10 สถิติประเด็นผู้สูงอายุรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (หน่วย : คน)

สสว.	จังหวัด	(1) ผู้สูงอายุ ที่ได้รับ เบี้ยยังชีพ	(2) ผู้สูงอายุ ที่ยัง ไม่ได้รับ เบี้ยยังชีพ	(3) ผู้สูงอายุ ช่วยเหลือ ตัวเองไม่ได้/ ไม่มีคนดูแล/ ไม่มีรายได้/ ผู้ป่วยเรื้อรัง ติดบ้าน ติดเตียง	(4) ผู้สูงอายุ ที่ต้อง ดำรงชีพ ด้วยการ เร่ร่อน ขอทาน	(5) ผู้สูงอายุ ที่ถูกกระทำ ความรุนแรง ทางร่างกาย หรือจิตใจ	(6) ผู้สูงอายุ ที่รับภาระ ดูแลบุคคล ในครอบครัว เช่น คนพิการ ผู้ป่วยเรื้อรัง บุตรหลาน และจิตเวช
สสว.1	ปทุมธานี	33,210	5,568	2,809	21	1	-
	นนทบุรี	186,514	17,955	ไม่มีข้อมูล	44	3	ไม่มีข้อมูล
	พระนครศรีอยุธยา	135,570	23,246	809	26	8	ไม่มีข้อมูล
	สระบุรี	96,940	16,809	82	ไม่มีข้อมูล	5	112
	อ่างทอง	54,868	7,801	738	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	สมุทรปราการ	179,286	42,530	2,011	323	3	-
	นครนายก	53,408	0	437	8	6	ไม่มีข้อมูล
สสว.2	ชลบุรี	141,947	5,727	10,858	11	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	ระยอง	85,668	11,426	2,547	1	1	13
	จันทบุรี	86,406	ไม่มีข้อมูล	1,314	ไม่มีข้อมูล	2	816
	ตราด	36,231	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	220	ไม่มีข้อมูล	1
	ฉะเชิงเทรา	109,523	ไม่มีข้อมูล	2,017	6	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	ปราจีนบุรี	73,447	10,892	549	3	3	141
	สระแก้ว	74,178	ไม่มีข้อมูล	480	3	1	ไม่มีข้อมูล
สสว.3	นครปฐม	120,917	44,622	923	-	-	-
	ราชบุรี	98,526	19,905	3,782	2	-	-
	กาญจนบุรี	65,981	-	612	138	1	8
	สุพรรณบุรี	161,668	-	3,753	-	-	-
	สมุทรสาคร	47,504	-	1,245	-	-	-
	สมุทรสงคราม	39,255	720	-	4	1	135
	เพชรบุรี	81,807	12,112	414	-	-	-
	ประจวบคีรีขันธ์	69,531	-	30	-	-	-

ตารางที่ 5.10 สถิติประเด็นผู้สูงอายุรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (หน่วย : คน) (ต่อ)

สสว.	จังหวัด	(1) ผู้สูงอายุ ที่ได้รับ เบี้ยยังชีพ	(2) ผู้สูงอายุ ที่ยัง ไม่ได้รับ เบี้ยยังชีพ	(3) ผู้สูงอายุ ช่วยเหลือ ตัวเองไม่ได้/ ไม่มีคนดูแล/ ไม่มีรายได้/ ผู้ป่วยเรื้อรัง ติดบ้าน ติดเตียง	(4) ผู้สูงอายุ ที่ต้อง ดำรงชีพ ด้วยการ เร่ร่อน ขอทาน	(5) ผู้สูงอายุ ที่ถูกกระทำ ความรุนแรง ทางร่างกาย หรือจิตใจ	(6) ผู้สูงอายุ ที่รับภาระ ดูแลบุคคล ในครอบครัว เช่น คนพิการ ผู้ป่วยเรื้อรัง บุตรหลาน และจิตเวช
สสว.4	นครราชสีมา	440,653	10,000	-	11	1	-
	ชัยภูมิ	197,471	14,427	5,080	1	2	-
	บุรีรัมย์	232,079	10,023	1,697	3	10	4,116
	สุรินทร์	212,335	24,938	6,119	2	-	-
	ศรีสะเกษ	222,078	24,762	998	27	-	8,545
	ยโสธร	48,060	-	924	2	-	-
สสว.5	อุดรธานี	210,194	39,150	876	-	3	-
	เลย	111,283	-	570	5	3	23
	หนองคาย	66,240	19,129	1,067	6	-	-
	หนองบัวลำภู	70,312	10,121	1,580	3	1	21
	ขอนแก่น	276,251	-	3,566	2	-	-
	ร้อยเอ็ด	152,440	9,159	-	5	-	-
	มหาสารคาม	148,135	16,114	-	4	6	-
สสว.6	บึงกาฬ	60,389	N/A	5,521	2	N/A	N/A
	นครพนม	96,232	16,080	4,054	9	4	N/A
	สกลนคร	155,920	643	1,698	3	N/A	2040
	มุกดาหาร	48,235	88	78	2	6	18
	กาฬสินธุ์	148,716	7,559	2,605	3	N/A	8,881
	อำนาจเจริญ	56,010	6,780	N/A	N/A	N/A	5,230
	อุบลราชธานี	259,529	0	1,205	5	41	2,178

ตารางที่ 5.10 สถิติประเด็นผู้สูงอายุรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (หน่วย : คน) (ต่อ)

สสว.	จังหวัด	(1) ผู้สูงอายุ ที่ได้รับ เบี้ยยังชีพ	(2) ผู้สูงอายุ ที่ยัง ไม่ได้รับเบี้ย ยังชีพ	(3) ผู้สูงอายุ ช่วยเหลือตัวเอง ไม่ได้/ ไม่มีคน ดูแล/ไม่มีรายได้/ ผู้ป่วยเรื้อรังติด บ้าน ติดเตียง	(4) ผู้สูงอายุ ที่ต้อง ดำรงชีพ ด้วยการ เร่ร่อน ขอทาน	(5) ผู้สูงอายุ ที่ถูกกระทำ ความรุนแรง ทางร่างกาย หรือจิตใจ	(6) ผู้สูงอายุที่รับภาระ ดูแลบุคคล ในครอบครัว เช่น คนพิการ ผู้ป่วยเรื้อรัง บุตรหลาน และจิตเวช
สสว.7	พิจิตร	80,144	34,223	2,438	-	2	56,709
	นครสวรรค์	176,817	-	5,037	17	11	-
	อุทัยธานี	61,133	6,410	885	-	5	-
	ชัยนาท	68,247	2,998	435	18	-	-
	สิงห์บุรี	44,371	5,688	3,485	-	1	-
	ลพบุรี	119,237	27,499	-	20	18	-
สสว.8	เพชรบูรณ์	161,751	6,724	115	0	0	375
	พิษณุโลก	145,563	21,378	580	0	0	0
	กำแพงเพชร	56,589	-	2,472	14	0	0
	สุโขทัย	119,156	3,011	400	-	1	9,494
	อุตรดิตถ์	91,264	-	303	-	3	-
	ตาก	69,217	39,718	1,987	-	-	8,368
สสว.9	เชียงใหม่	305,519	39,718	2,009	2	0	57,200
	แม่ฮ่องสอน	29,730	4,728	208	0	4	43
	ลำพูน	87,112	9,915	5,037	0	1	509
	ลำปาง	160,629	18,385	1,020	0	0	1,700
	เชียงราย	217,149	8,713	4,812	4	5	50
	พะเยา	101,251	3,921	2,382	0	6	1,564
	แพร่	99,717	2,054	1,469	11	1	1,442
	น่าน	90,313	8,579	3,854	0	1	0
สสว.10	นครศรีธรรมราช	240,799	-	8,205	3	39	30
	กระบี่	43,309	-	494	-	-	-
	พังงา	42,418	-	216	-	-	-
	ภูเก็ต	42,365	-	287	27	2	113
	สุราษฎร์ธานี	149,209	8,127	722	0	3	28
	ระนอง	23,516	4,291	126	0	1	203
	ชุมพร	80,227	11,818	221	12	0	0

ตารางที่ 5.10 สถิติประเด็นผู้สูงอายุรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (หน่วย : คน) (ต่อ)

สสว.	จังหวัด	(1) ผู้สูงอายุ ที่ได้รับ เบี้ยยังชีพ	(2) ผู้สูงอายุ ที่ยัง ไม่ได้รับเบี้ย ยังชีพ	(3) ผู้สูงอายุ ช่วยเหลือตัวเอง ไม่ได้/ ไม่มีคน ดูแล/ไม่มีรายได้/ ผู้ป่วยเรื้อรังติด บ้าน ติดเตียง	(4) ผู้สูงอายุ ที่ต้อง ดำรงชีพ ด้วยการ เร่ร่อน ขอทาน	(5) ผู้สูงอายุ ที่ถูกกระทำ ความรุนแรง ทางร่างกาย หรือจิตใจ	(6) ผู้สูงอายุที่รับภาระ ดูแลบุคคล ในครอบครัว เช่น คนพิการ ผู้ป่วยเรื้อรัง บุตรหลาน และจิตเวช
สสว.11	ตรัง	95,826	10,108	829	0	0	1,814
	นราธิวาส	74,440	0	530	0	0	0
	ปัตตานี	64,102	0	2,083	0	2	0
	พัทลุง	83,345	18,656	3,106	0	2	161
	ยะลา	50,962	1,327	1,541	4	22	1,033
	สงขลา	198,005	0	141,413	1	3	0
	สตูล	38,479	4,505	513	7	1	0
	รวม	8,756,858	730,780	272,262	1,045	246	173,114

ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564, โดย สสว. 1 - 11
จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

5.7 สถานการณ์คนพิการ

5.7.1 ข้อมูลพื้นฐานด้านคนพิการ

คนพิการ หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประกาศกำหนด

จากรายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับจังหวัดและระดับกลุ่มจังหวัด ประจำปี 2564 ได้รวบรวมข้อมูลในรูปแบบตัวเลขสถิติที่เกิดขึ้นกับคนพิการ ในหัวข้อดังต่อไปนี้ 1) คนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ 2) คนพิการที่ได้รับเบี้ยยังชีพ 3) คนพิการที่ไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ 4) คนพิการมีความต้องการกายอุปกรณ์ และ 5) คนพิการที่อยู่คนเดียวตามลำพัง/ไม่มีผู้ดูแล/ถูกทอดทิ้ง พบว่า ประชากรคนพิการที่อยู่ในพื้นที่มีจำนวนทั้งหมด 2,824,937 คน โดยมีคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำนวน 1,942,546 คน คิดเป็นร้อยละ 68.76 ของคนพิการที่อยู่ในพื้นที่ทั้งหมด นอกจากนี้มีคนที่ได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวน 1,817,237 คน ดังตารางที่ 5.12

ด้านสถานการณ์ทางสังคมของคนพิการ พบว่า มีจำนวนคนพิการที่อาจประสบปัญหาทางสังคมทั้งหมด 147,637 คน ส่วนใหญ่เป็นคนพิการที่ไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวน 131,340 คน คิดเป็นร้อยละ 88.96 รองลงมา คือ คนพิการมีความต้องการกายอุปกรณ์ จำนวน 13,979 คน คิดเป็นร้อยละ 9.47 และคนพิการที่อยู่คนเดียวตามลำพัง/ไม่มีผู้ดูแล/ถูกทอดทิ้ง จำนวน 2,318 คน คิดเป็นร้อยละ 1.57 ตามลำดับดังแผนภูมิที่ 5.5

5.7.2 คนพิการกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

เนื่องจากประเด็นที่จัดเก็บเป็นการนำร่อง ในครั้งนี้จึงขอเสนอประเด็นที่มีความสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs ทั้งนี้การจัดทำรายงานในปีถัดไปจะเริ่มนำประเด็นมาเปรียบเทียบกับแนวโน้มสถานการณ์เพื่อให้บรรลุค่าเป้าหมายของ SDGs ต่อไป โดยประเด็นที่สอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs มีดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5.11 ประเด็นคนพิการที่สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

ลำดับ	ประเด็นเรื่องคนพิการ	เป้าหมายกรอบ SDGs ที่สอดคล้อง
1	คนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ	Goal ที่ 3 สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย
2	คนพิการที่ได้รับเบี้ยยังชีพ	Goal ที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ Goal ที่ 10 ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ
3	คนพิการที่ไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ	Goal ที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ Goal ที่ 10 ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ
4	คนพิการมีความต้องการกายอุปกรณ์	Goal ที่ 3 สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย Goal ที่ 6 สร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาลให้มีการจัดการอย่างยั่งยืน และมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน Goal ที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย ทนถึง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน
5	คนพิการที่อยู่คนเดียวตามลำพัง/ไม่มีผู้ดูแล/ถูกทอดทิ้ง	Goal ที่ 3 สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย Goal ที่ 6 สร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาลให้มีการจัดการอย่างยั่งยืน และมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน Goal ที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย ทนถึง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน

ที่มา: ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Centre for SDGs Research and Support : SDG Move), www.sdgmovement.com/sdg-101
จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

5.7.3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ

สำหรับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย จะแบ่งออกเป็น 5 ด้าน โดยใช้แนวทางการแบ่งกลุ่มของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (รายละเอียดการแบ่งกลุ่มดังข้อที่ 5.2.3 หน้า 54)

จากข้อ 5.7.2 พบว่า ประเด็นคนพิการสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs ที่ 1, 3, 6, 10 และ 11 ดังนั้น แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

5.7.3.1 ด้าน People หรือด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

1) ส่งเสริมให้คนพิการที่ได้รับเบี้ยยังชีพอย่างทั่วถึง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 1 รวมทั้งส่งเสริมให้คนพิการได้มีบัตรประจำตัวคนพิการอย่างทั่วถึง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 3

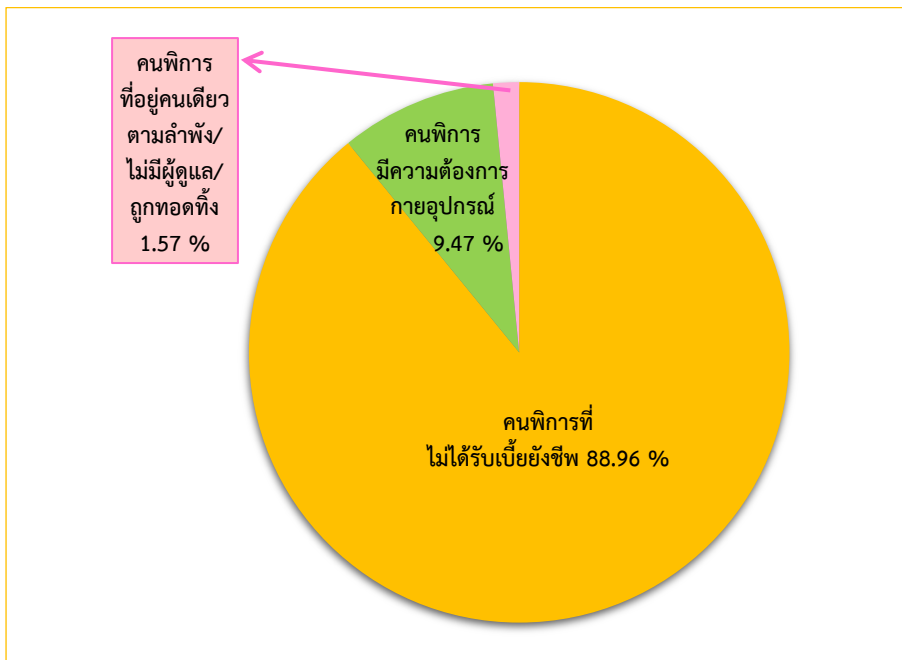
2) ให้ความช่วยเหลือกับคนพิการมีความต้องการกายอุปกรณ์ให้ได้รับกายอุปกรณ์ รวมทั้งคนพิการที่อยู่คนเดียวตามลำพัง/ไม่มีผู้ดูแล/ถูกทอดทิ้ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 3

5.7.3.2 ด้าน Prosperity หรือด้านความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและครอบคลุม

ให้ความช่วยเหลือคนพิการที่ไ้ยังไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 10 รวมทั้งส่งเสริมคนพิการมีความต้องการกายอุปกรณ์ให้ได้รับกายอุปกรณ์ รวมทั้งคนพิการที่อยู่คนเดียวตามลำพัง/ไม่มีผู้ดูแล/ถูกทอดทิ้ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 11 คือ ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย ทั่วถึง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน

5.7.3.3 ด้าน Planet เรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานให้กับคนพิการ อาทิ ทางลาด ราวจับ ห้องน้ำที่จอดรถ ป้ายสัญลักษณ์ และส่งเสริมสุขภาวะที่ดีให้ได้รับอย่างทั่วถึง เป็นต้น ให้กับคนพิการมีความต้องการกายอุปกรณ์ และคนพิการที่อยู่คนเดียวตามลำพัง/ไม่มีผู้ดูแล/ถูกทอดทิ้ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 6 สร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาลให้มีการจัดการอย่างยั่งยืน และมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน

แผนภูมิที่ 5.6 อัตราส่วนปัญหาทางสังคมที่พบในคนพิการ

ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564, โดย สสว. 1 - 11 ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

ตารางที่ 5.12 สถิติประเด็นคนพิการรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (หน่วย : คน)

สสว.	จังหวัด	จำนวน	(1) คนพิการ ที่มีบัตร ประจำตัว คนพิการ	(2) คนพิการ ที่ได้รับ เบี้ยยังชีพ	(3) คนพิการ ที่ไม่ได้รับ เบี้ยยังชีพ	(4) คนพิการ ที่มีความต้องการ กายอุปกรณ์	(5) คนพิการ ที่อยู่คนเดียว ตามลำพัง/ไม่มี ผู้ดูแล/ถูกทอดทิ้ง
สสว.1	ปทุมธานี	21,996	21996	16353	918	5	144
	นนทบุรี	22,009	1054	20661	284	10	ไม่มีข้อมูล
	พระนครศรีอยุธยา	23,245	23245	22461	784	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	สระบุรี	21,080	21080	20910	170	10	2
	อ่างทอง	9,265	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	สมุทรปราการ	27,510	22,359	19,617	7,893	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	นครนายก	9,307	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
สสว.2	ชลบุรี	26,825	26,825	26,825	0	8	ไม่มีข้อมูล
	ระยอง	13,903	13,903	13,903	339	2	3
	จันทบุรี	16,170	16,170	13,893	ไม่มีข้อมูล	234	39
	ตราด	4,756	4,756	5,339	ไม่มีข้อมูล	25	ไม่มีข้อมูล
	ฉะเชิงเทรา	33,210	33,210	21,059	ไม่มีข้อมูล	31	ไม่มีข้อมูล
	ปราจีนบุรี	15,760	15,760	15,577	183	25	ไม่มีข้อมูล
	สระแก้ว	19,606	19,606	19,606	0	25	ไม่มีข้อมูล
สสว.3	นครปฐม	31,374	31,374	17,980	13,394	15	ไม่มีข้อมูล
	ราชบุรี	26,131	26,131	25,226	13,914	400	20
	กาญจนบุรี	21,782	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	สุพรรณบุรี	ไม่มีข้อมูล	1008	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	10	ไม่มีข้อมูล
	สมุทรสาคร	ไม่มีข้อมูล	14,048	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	สมุทรสงคราม	ไม่มีข้อมูล	6,381	6,315	3	8	ไม่มีข้อมูล
	เพชรบุรี	11,410	11,410	10,948	462	35	5
ประจวบคีรีขันธ์	13,450	12,804	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	
สสว.4	นครราชสีมา	180,154	90,062	90,000	62	30	ไม่มีข้อมูล
	ชัยภูมิ	173,609	86,792	59,975	26,817	25	ไม่มีข้อมูล
	บุรีรัมย์	145,073	72,321	72,321	ไม่มีข้อมูล	56	375
	สุรินทร์	128,714	64,178	64,339	159	38	ไม่มีข้อมูล
	ศรีสะเกษ	120,210	60,103	58,404	1,688	15	ไม่มีข้อมูล
	ยโสธร	64,356	21,449	21,449	21,449	9	ไม่มีข้อมูล

ตารางที่ 5.12 สถิติประเด็นคนพิการรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (หน่วย : คน) (ต่อ)

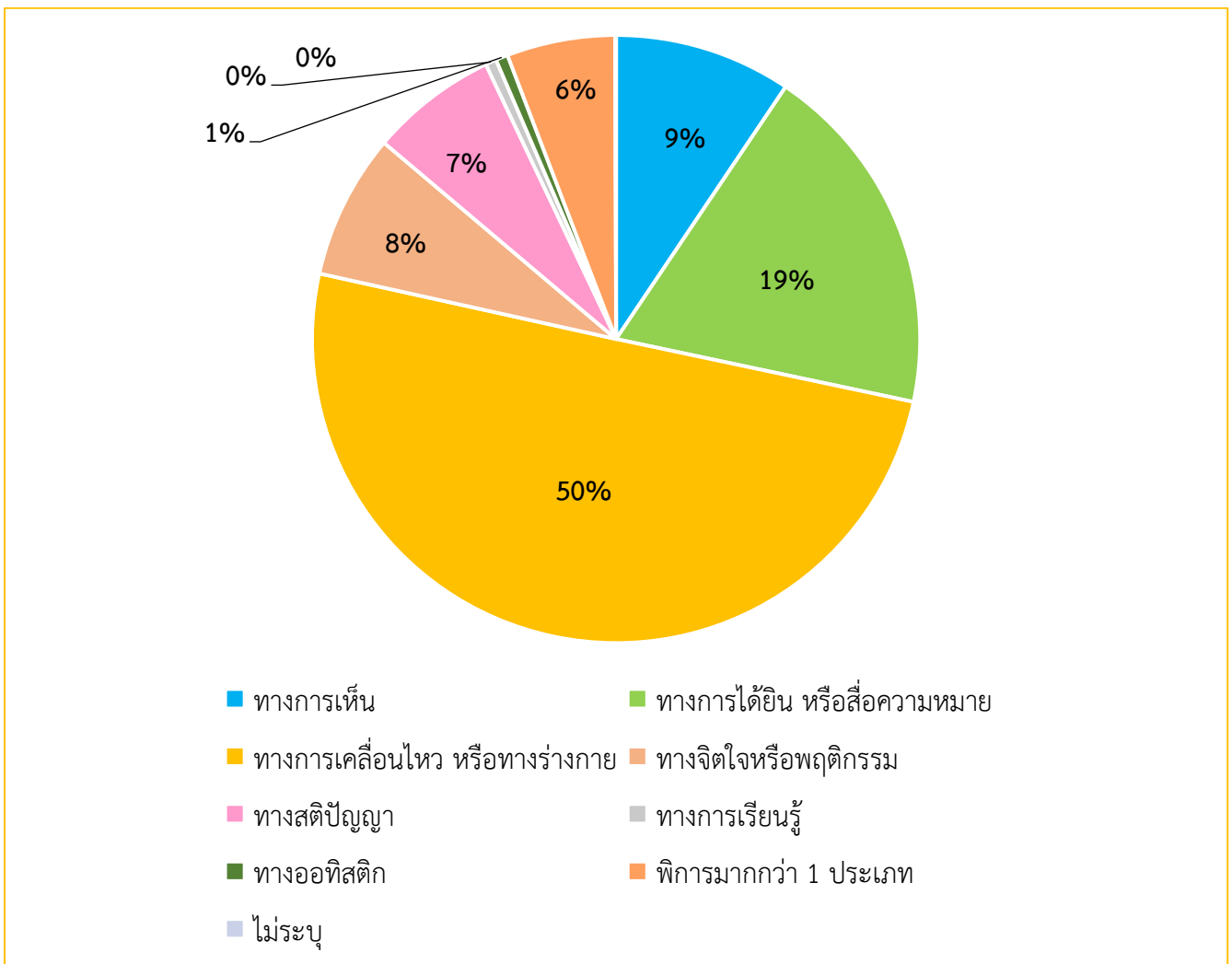
สสว.	จังหวัด	จำนวน	(1) คนพิการ ที่มีบัตร ประจำตัว คนพิการ	(2) คนพิการ ที่ได้รับ เบี้ยยังชีพ	(3) คนพิการ ที่ไม่ได้รับ เบี้ยยังชีพ	(4) คนพิการ มีความต้องการ กายอุปกรณ์	(5) คนพิการ ที่อยู่คนเดียว ตามลำพัง/ไม่มี ผู้ดูแล/ถูกทอดทิ้ง
สสว.5	อุดรธานี	61,764	45,279	38,324	23,440	35	ไม่มีข้อมูล
	เลย	29,760	29,760	29,760	ไม่มีข้อมูล	372	ไม่มีข้อมูล
	หนองคาย	16,058	16,058	14,828	1,267	8	ไม่มีข้อมูล
	หนองบัวลำภู	39,709	19,847	18,508	1,339	15	ไม่มีข้อมูล
	ขอนแก่น	56,868	47,422	56,868	ไม่มีข้อมูล	46	ไม่มีข้อมูล
	ร้อยเอ็ด	49,952	49,952	40,309	ไม่มีข้อมูล	35	ไม่มีข้อมูล
	มหาสารคาม	57,424	28,705	28,705	ไม่มีข้อมูล	14	ไม่มีข้อมูล
สสว.6	บึงกาฬ	12,636	12,636	12,636	ไม่มีข้อมูล	36	ไม่มีข้อมูล
	นครพนม	23,606	23,606	23,606	ไม่มีข้อมูล	11	ไม่มีข้อมูล
	สกลนคร	38,881	38,881	38,881	0	90	220
	มุกดาหาร	11,449	11,449	11,062	387	10	6
	กาฬสินธุ์	53,685	53,685	53,685	0	810	158
	อำนาจเจริญ	16,000	16,000	16,000	ไม่มีข้อมูล	18	ไม่มีข้อมูล
	อุบลราชธานี	65,326	65,326	67,222	0	810	158
สสว.7	พิจิตร	35,192	35,192	35,192	ไม่มีข้อมูล	18	ไม่มีข้อมูล
	นครสวรรค์	35,382	35,382	30,081	ไม่มีข้อมูล	12	ไม่มีข้อมูล
	อุทัยธานี	325,868	12,055	11,455	600	27	ไม่มีข้อมูล
	ชัยนาท	13,974	13,974	13,137	221	2,639	ไม่มีข้อมูล
	สิงห์บุรี	7,318	7,318	7,132	186	10	ไม่มีข้อมูล
	ลพบุรี	22,209	22,132	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
สสว.8	เพชรบูรณ์	33,485	33,485	31,444	2,041	111	5
	พิษณุโลก	31,131	31,131	31,131	ไม่มีข้อมูล	20	ไม่มีข้อมูล
	กำแพงเพชร	30,494	30,494	29,908	494	50	ไม่มีข้อมูล
	สุโขทัย	26,925	26,925	26,137	788	4,400	35
	อุตรดิตถ์	21,615	21,615	20,564	ไม่มีข้อมูล	10	ไม่มีข้อมูล
	ตาก	18,364	18,364	17,780	584	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล

ตารางที่ 5.12 สถิติประเด็นคนพิการรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (หน่วย : คน) (ต่อ)

สสว.	จังหวัด	จำนวน	(1) คนพิการ ที่มีบัตร ประจำตัว คนพิการ	(2) คนพิการ ที่ได้รับ เบี้ยยังชีพ	(3) คนพิการ ที่ไม่ได้รับ เบี้ยยังชีพ	(4) คนพิการ มีความต้องการ กายอุปกรณ์	(5) คนพิการ ที่อยู่คนเดียว ตามลำพัง/ไม่มี ผู้ดูแล/ถูกทอดทิ้ง
สสว.9	เชียงใหม่	53,054	53,054	51,755	2,045	18	2
	แม่ฮ่องสอน	9,010	9,010	8,369	641	2	6
	ลำพูน	22,013	22,013	20,969	1,044	359	20
	ลำปาง	35,158	35,158	34,084	1,074	3	0
	เชียงราย	42,449	42,449	40,411	2,038	20	1
	พะเยา	23,552	23,552	23,552	0	1,172	283
	แพร่	22,964	22,964	22,708	11	464	116
น่าน	22,717	22,717	22,449	268	8	0	
สสว.10	นครศรีธรรมราช	53,222	51764	51764	0	96	0
	กระบี่	10,614	10436	10436	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	พังงา	8,713	ไม่มีข้อมูล	8110	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	ภูเก็ต	6,772	6692	6137	0	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	สุราษฎร์ธานี	22,710	21778	21401	419	27	6
	ระนอง	4,002	4013	4013	146	0	140
สสว.11	ชุมพร	12,244	12038	11357	681	66	0
	ตรัง	19,054	19,054	18,652	0	682	498
	นราธิวาส	22,155	22,155	20,420	0	15	0
	ปัตตานี	18,658	18,685	17,728	0	0	0
	พัทลุง	39,106	19,526	18,943	583	26	28
	ยะลา	14,021	14,021	14,021	63	361	48
	สงขลา	36,427	36,427	33,966	2,461	30	0
สตูล	10,342	10,342	8,476	0	7	0	
รวม		2,824,937	1,942,546	1,817,237	131,340	13,979	2,318

ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564, โดย สสว. 1 - 11
จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

จากแผนภูมิที่ 5.6 ข้อมูลจากศูนย์พัฒนาศักยภาพและอาชีพคนพิการจังหวัดขอนแก่น พบว่า คนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร) มีทั้งสิ้น จำนวน 1,973,818 คน โดยแบ่งเป็น คนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย จำนวน 989,725 คน (คิดเป็นร้อยละ 50.14 ของคนพิการที่มีบัตรคนพิการ) คนพิการทางการเห็น จำนวน 185,933 คน (คิดเป็นร้อยละ 9.42 ของคนพิการที่มีบัตรคนพิการ) คนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย จำนวน 373,015 คน (คิดเป็นร้อยละ 18.90 ของคนพิการที่มีบัตรคนพิการ) คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม จำนวน 152,209 คน (คิดเป็นร้อยละ 7.71 ของคนพิการที่มีบัตรคนพิการ) คนพิการทางสติปัญญา จำนวน 133,812 คน (คิดเป็นร้อยละ 6.78 ของคนพิการที่มีบัตรคนพิการ) คนพิการมากกว่า 1 ประเภท จำนวน 113,785 คน (คิดเป็นร้อยละ 5.76 ของคนพิการที่มีบัตรคนพิการ) คนพิการทางอภิสติก จำนวน 12,795 คน (คิดเป็นร้อยละ 0.65 ของคนพิการที่มีบัตรคนพิการ) คนพิการทางการเรียนรู้ จำนวน 11,488 คน (คิดเป็นร้อยละ 0.58 ของคนพิการที่มีบัตรคนพิการ) และคนพิการแบบไม่ระบุ จำนวน 1,056 คน (คิดเป็นร้อยละ 0.05 ของคนพิการที่มีบัตรคนพิการ)

แผนภูมิที่ 5.7 สัดส่วนคนพิการจำแนกประเภทต่าง ๆ ตามความพิการที่มา. โดย ศูนย์พัฒนาศักยภาพและอาชีพคนพิการจังหวัดขอนแก่น, ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

5.8 สถานการณ์ผู้ด้อยโอกาส

5.8.1 ข้อมูลพื้นฐานด้านผู้ด้อยโอกาส

ผู้ด้อยโอกาส หมายถึง ผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน และได้รับผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุข การเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม ภัยธรรมชาติและภัยสงคราม รวมถึงผู้ที่ขาดโอกาสที่จะเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ ตลอดจนผู้ประสบปัญหาที่ยังไม่มีองค์กรหลักรับผิดชอบ อันจะส่งผลให้ไม่สามารถดำรงชีวิตได้เท่าเทียมกับผู้อื่น จากรายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับจังหวัดและระดับกลุ่มจังหวัด ประจำปี 2564 ได้รวบรวมข้อมูลในรูปแบบตัวเลขสถิติจำนวนผู้ด้อยโอกาส ในหัวข้อดังต่อไปนี้ 1) คนไร้ที่พึ่ง 2) ผู้ทำการขอทาน 3) ราษฎรบนพื้นที่สูง 4) ผู้ติดยาเสพติด และ 5) ผู้ติดเชื้อ HIV พบว่า ประชากรผู้ด้อยโอกาสที่รวบรวมทั้ง 5 หัวข้อมีจำนวนรวม 1,807,413 คน ได้แก่ คนไร้ที่พึ่ง จำนวน 18,278 คน ผู้ทำการขอทาน จำนวน 434 คน ราษฎรบนพื้นที่สูง จำนวน 1,441,838 คน ผู้ติดยาเสพติด จำนวน 169,309 คน และ ผู้ติดเชื้อ HIV จำนวน 177,554 คน ดังตารางที่ 5.14 และแผนภูมิที่ 5.7

5.8.2 ผู้ด้อยโอกาสกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

เนื่องจากประเด็นที่จัดเก็บเป็นการนำร่อง ในครั้งนี้จึงขอเสนอประเด็นที่มีความสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs ทั้งนี้การจัดทำรายงานในปีถัดไปจะเริ่มนำประเด็นมาเปรียบเทียบกับแนวโน้มสถานการณ์เพื่อให้บรรลุค่าเป้าหมายของ SDGs ต่อไป โดยประเด็นที่สอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs มีดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5.13 ประเด็นผู้ด้อยโอกาสที่สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

ลำดับ	ประเด็นเรื่องผู้ด้อยโอกาส	เป้าหมายกรอบ SDGs ที่สอดคล้อง
1	คนไร้ที่พึ่ง	Goal ที่ 3 สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย Goal ที่ 8 ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ และมีผลิตภาพ และการมีงานที่เหมาะสมสำหรับทุกคน Goal ที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย ท้าถึง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน
2	ผู้ทำการขอทาน	Goal ที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ Goal ที่ 2 ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน Goal ที่ 3 สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย Goal ที่ 6 สร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาลให้มีการจัดการอย่างยั่งยืน และมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน Goal ที่ 8 ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ และมีผลิตภาพ และการมีงานที่เหมาะสมสำหรับทุกคน

ตารางที่ 5.13 ประเด็นผู้ด้อยโอกาสที่สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

ลำดับ	ประเด็นเรื่องคนพิการ	เป้าหมายกรอบ SDGs ที่สอดคล้อง
3	ราษฎรบนพื้นที่สูง (กรณีที่ไม่เข้าถึงสิทธิสวัสดิการหรือ ไม่ได้รับสิทธิสวัสดิการ)	Goal ที่ 4 สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการ เรียนรู้ตลอดชีวิต Goal ที่ 7 สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ ในราคาที่สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน Goal ที่ 8 ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ และมีผลผลิตภาพ และ การมีงานที่สมควรสำหรับทุกคน Goal ที่ 10 ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ
4	ผู้ติดยาเสพติด (กรณีที่ได้รับผลกระทบต่าง ๆ ตามนิยามศัพท์ของผู้ด้อยโอกาส)	Goal ที่ 3 สร้างหลักประกันว่าคนมีสุขภาพดีและ ส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย Goal ที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อการ พัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบัน ที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ
5	ผู้ติดเชื้อ HIV (กรณีที่ได้รับผลกระทบต่าง ๆ ตามนิยามศัพท์ของผู้ด้อยโอกาส)	Goal ที่ 3 สร้างหลักประกันว่าคนมีสุขภาพดีและ ส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย

ที่มา. โดย ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Centre for SDG Research and Support : SDG Move), www.sdgmove.com/sdg-101

จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

5.8.3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยโอกาส

สำหรับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย จะแบ่งออกเป็น 5 ด้าน โดยใช้แนวทางการแบ่งกลุ่มของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (รายละเอียดการแบ่งกลุ่มตั้งข้อที่ 5.2.3 หน้า 54)

จากข้อ 5.8.2 พบว่า ประเด็นผู้ด้อยโอกาสสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs ที่ 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 11 และ 16 ดังนั้น แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยโอกาส แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

5.8.3.1 ด้าน People หรือด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

1) คนไร้ที่พึ่ง ให้ความช่วยเหลือต่อคนไร้ที่พึ่งให้มีสุขภาพและสวัสดิภาพที่ดี เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 3

2) ผู้ทำการขอทาน ให้ความช่วยเหลือยุติความยากจน มีความมั่นคงทางอาหาร ตลอดจนส่งเสริมให้มีสุขภาพและสวัสดิภาพที่ดี เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 1, 2 และ 3

3) ราษฎรบนพื้นที่สูง (กรณีที่ประสบปัญหาการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการหรือไม่ได้รับสิทธิ/สวัสดิการ) ส่งเสริมและสนับสนุนการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการด้านการศึกษาเพื่อให้เกิดความเท่าเทียม เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 4 สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

4) ผู้ติดยาเสพติด (กรณีที่ได้รับผลกระทบต่าง ๆ ตามนิยามศัพท์ของผู้ด้อยโอกาส) ให้ความช่วยเหลือต่อผู้ติดยาเสพติดให้มีสุขภาพและสวัสดิภาพที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสุข เพื่อลดการกลับไปพึ่งยาเสพติดอีกครั้ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 3

5) ผู้ติดเชื้อ HIV (กรณีที่ได้รับผลกระทบต่าง ๆ ตามนิยามศัพท์ของผู้ด้อยโอกาส) ให้ความช่วยเหลือต่อผู้ติดเชื้อ HIV ให้มีสุขภาพและสวัสดิภาพที่ดี เข้าถึงการรักษาและแนวทางการปฏิบัติตัวหลังติดเชื้อ HIV เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 3

5.8.3.2 ด้าน Prosperity หรือด้านความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและครอบคลุม

1) คนไร้ที่พึ่ง ส่งเสริมการจ้างงานต่อคนไร้ที่พึ่ง รวมทั้งให้ความช่วยเหลือส่งเสริมความปลอดภัยในการดำรงชีวิต การมีที่อยู่อาศัย เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 8 และ 11

2) ผู้ทำการขอทาน ส่งเสริมการจ้างงานต่อผู้ทำการขอทานให้มีรายได้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 8

3) ราษฎรบนพื้นที่สูง(กรณีที่ประสบปัญหาการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการหรือไม่ได้รับสิทธิ/สวัสดิการ) ส่งเสริมให้ได้รับการจ้างงาน มีโอกาสในการทำงานอย่างเท่าเทียม รวมทั้งให้คำแนะนำในการมีบัตรประจำตัวเพื่อเกิดความเสมอภาคทางสังคม และไม่ถูกที่ไว้ข้างหลัง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 8 และ 10

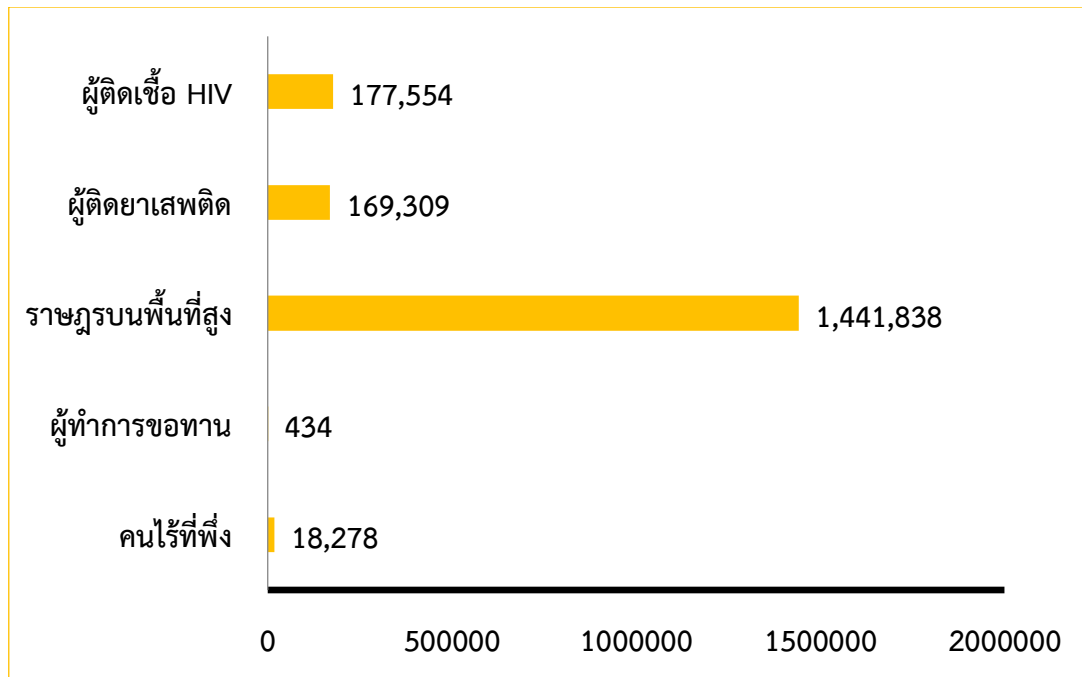
5.8.3.3 ด้าน Planet เรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1) ผู้ทำการขอทาน ควรจัดสรรการบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน และส่งเสริมสุขภาวะที่ดีต่อผู้ทำการขอทานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 6

2) ราษฎรบนพื้นที่สูง(กรณีที่ประสบปัญหาการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการหรือไม่ได้รับสิทธิ/สวัสดิการ) ส่งเสริมให้เข้าถึงการบริการพลังงานสมัยใหม่และเทคโนโลยีสะอาด เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 7 สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน

5.8.3.4 ด้าน Peace หรือด้านสันติภาพ สถาบันที่เข้มแข็ง และความยุติธรรม

ผู้ติดยาเสพติด (กรณีที่ได้รับผลกระทบต่าง ๆ ตามนิยามศัพท์ของผู้ด้อยโอกาส) ให้ความช่วยเหลือต่อผู้ติดยาเสพติดให้ได้รับโอกาสทางสังคม เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ

แผนภูมิที่ 5.8 จำนวนกลุ่มคนด้อยโอกาสแยกตามลักษณะ (หน่วย : คน)
ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564, โดย สสว. 1 - 11
ประมวลผลโดย คณะผู้จัดทำ

ตารางที่ 5.14 สถิติประเด็นผู้ด้อยโอกาสรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (หน่วย : คน)

สสว.	จังหวัด	คนไร้ที่พึ่ง	ผู้ทำการ ขอทาน	ราษฎร บนพื้นที่สูง	ผู้ติดยา เสพติด	ผู้ติดเชื้อ HIV
สสว.1	ปทุมธานี	535	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	1,142	91
	นนทบุรี	135	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	3,085	774
	พระนครศรีอยุธยา	839	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	-	4,343
	สระบุรี	75	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	246	395
	อ่างทอง	5	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	สมุทรปราการ	518	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	3,958	12,244
	นครนายก	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
สสว.2	ชลบุรี	266	28	ไม่มีข้อมูล	3,962	ไม่มีข้อมูล
	ระยอง	21	9	ไม่มีข้อมูล	984	4
	จันทบุรี	15	3	ไม่มีข้อมูล	1,918	15
	ตราด	52	ไม่มีข้อมูล	1,986	31	2,268
	ฉะเชิงเทรา	35	10	ไม่มีข้อมูล	2,406	4,976
	ปราจีนบุรี	248	11	ไม่มีข้อมูล	1,767	3,286
	สระแก้ว	39	3	ไม่มีข้อมูล	1,816	190
สสว.3	นครปฐม	116	6	-	1,936	122
	ราชบุรี	148	4	40,114	375	5,443
	กาญจนบุรี	144	2	121,914	812	5,349
	สุพรรณบุรี	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	703	ไม่มีข้อมูล
	สมุทรสาคร	79	3	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	สมุทรสงคราม	22	4	ไม่มีข้อมูล	60	ไม่มีข้อมูล
	เพชรบุรี	26	ไม่มีข้อมูล	11,799	725	1,016
	ประจวบคีรีขันธ์	55	1	ไม่มีข้อมูล	775	4,630
สสว.4	นครราชสีมา	152	9	ไม่มีข้อมูล	682	157
	ชัยภูมิ	58	1	3,100	381	59
	บุรีรัมย์	24		-	-	-
	สุรินทร์	7	9	6	ไม่มีข้อมูล	6,815
	ศรีสะเกษ	226	46	291,716	6,656	12,137
	ยโสธร	65	5	ไม่มีข้อมูล	1,414	88

ตารางที่ 5.14 สถิติประเด็นผู้ด้อยโอกาสรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (หน่วย : คน) (ต่อ)

สสว.	จังหวัด	คนไร้ที่พึ่ง	ผู้ทำการ ขอทาน	ราษฎร บนพื้นที่สูง	ผู้ติดยา เสพติด	ผู้ติดเชื้อ HIV
สสว.5	อุดรธานี	107	1	ไม่มีข้อมูล	4,977	193
	เลย	87	2	1,940	1136	977
	หนองคาย	28	ไม่มีข้อมูล	4	1,071	3,818
	หนองบัวลำภู	809	1	0	250	2,724
	ขอนแก่น	865	38	ไม่มีข้อมูล	1500	2,833
	ร้อยเอ็ด	118	10	ไม่มีข้อมูล	57,848	6,117
	มหาสารคาม	17	1	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	93
สสว.6	บึงกาฬ	11	0	6	868	22
	นครพนม	49	0	ไม่มีข้อมูล	214	3396
	สกลนคร	86	40	7	379	2,025
	มุกดาหาร	9	2	0	423	87
	กาฬสินธุ์	42	1	0	1064	112
	อำนาจเจริญ	3	1	ไม่มีข้อมูล	374	1578
	อุบลราชธานี	215	18	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
สสว.7	พิจิตร	43	2	10	1,127	2,727
	นครสวรรค์	59	5	ไม่มีข้อมูล	704	6,054
	อุทัยธานี	4,741	ไม่มีข้อมูล	12,505	ไม่มีข้อมูล	32
	ชัยนาท	38	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	82	16
	สิงห์บุรี	473	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	490	259
	ลพบุรี	37	5	1	601	3
สสว.8	กำแพงเพชร	166	18	11,584	1,175	3,267
	ตาก	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	พิษณุโลก	494	9	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	เพชรบูรณ์	38	2	23,631	1,826	78
	สุโขทัย	1,091	3	2,404	876	4,134
	อุตรดิตถ์	35	2	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	46

ตารางที่ 5.14 สถิติประเด็นผู้ด้อยโอกาสรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (หน่วย : คน) (ต่อ)

สสว.	จังหวัด	คนไร้ที่พึ่ง	ผู้ทำการ ขอทาน	ราษฎร บนพื้นที่สูง	ผู้ติดยา เสพติด	ผู้ติดเชื้อ HIV
สสว.9	เชียงใหม่	231	1	349,118	706	23,355
	แม่ฮ่องสอน	4	0	139,256	596	2,693
	ลำพูน	46	0	43,191	1,820	3,150
	ลำปาง	89	5	18,187	0	20
	เชียงราย	17	3	211,752	5,155	16,277
	พะเยา	1,072	0	23,233	499	3,349
	แพร่	613	0	19,615	1,254	1,118
	น่าน	37	0	101,471	3,207	662
สสว.10	นครศรีธรรมราช	502	14	ไม่มีข้อมูล	22,250	296
	กระบี่	91	1	1,093	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
	พังงา	28	ไม่มีข้อมูล	4,470	ไม่มีข้อมูล	1,576
	ภูเก็ต	159	4	5,390	307	5,547
	สุราษฎร์ธานี	47	5	ไม่มีข้อมูล	2,805	1,190
	ระนอง	14	4	ไม่มีข้อมูล	2,200	243
	ชุมพร	131	17	ไม่มีข้อมูล	1,293	16
สสว.11	ตรัง	0	0	115	2,717	4,779
	นราธิวาส	79	2	0	1,603	2,199
	ปัตตานี	18	1	0	1,304	1,435
	พัทลุง	15	0	68	1,413	2,751
	ยะลา	32	4	58	2,305	282
	สงขลา	1,470	51	0	3,719	319
	สตูล	17	7	2,094	1,337	1,304
รวม		18,278	434	1,441,838	169,309	177,554

ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564, โดย สสว. 1 - 11
จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

ส่วนที่ 6

ข้อเสนอเชิงนโยบายที่สำคัญ

จากสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 - 11

ในส่วนที่ 6 นี้ ได้รวบรวมข้อมูลเล่มรายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัด ประจำปี 2564 ของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 - 11 (สสว. 1 - 11)

6.1 จังหวัดที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบของ สสว. 1-11

ตารางที่ 6.1 รายชื่อจังหวัดที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบของ สสว. 1-11

รายชื่อสสว.	จังหวัดที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ
สสว.1 ปทุมธานี	นนทบุรี นครนายก ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา สมุทรปราการ สระบุรี และอ่างทอง
สสว.2 ชลบุรี	จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด ปราจีนบุรี ระยอง และสระแก้ว
สสว.3 นครปฐม	กาญจนบุรี นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี สุพรรณบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม และสมุทรสาคร
สสว.4 นครราชสีมา	ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ ยโสธร ศรีสะเกษ และสุรินทร์
สสว.5 ขอนแก่น	ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด เลย หนองบัวลำภู หนองคาย และอุดรธานี
สสว.6 กาฬสินธุ์	กาฬสินธุ์ นครพนม บึงกาฬ มุกดาหาร สกลนคร อุบลราชธานี และอำนาจเจริญ
สสว.7 ลพบุรี	ชัยนาท นครสวรรค์ พิจิตร ลพบุรี สิงห์บุรี และอุทัยธานี
สสว.8 อุดรดิตถ์	กำแพงเพชร ตาก พิษณุโลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย และอุดรดิตถ์
สสว.9 เชียงใหม่	เชียงใหม่ น่าน พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน
สสว.10 สุราษฎร์ธานี	กระบี่ ชุมพร นครศรีธรรมราช พังงา ภูเก็ต ระนอง และสุราษฎร์ธานี
สสว.11 สงขลา	ตรัง นราธิวาส ปัตตานี พัทลุง ยะลา สงขลา และสตูล

ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564, โดย สสว. 1 - 11

จัดทำตารางโดย คณะผู้จัดทำ

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สำคัญของสสว. 1-11

➤ ข้อเสนอที่แก้ปัญหาทางสังคม

ลำดับ	ประเด็น	ปัญหาที่พบ	แนวทางการแก้ไข	สสว. ที่จัดทำ	ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
1	ผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	1.1 จากสถานการณ์ผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.1 จังหวัดปทุมธานี พบว่า จังหวัดที่มีผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มากที่สุด คือ จังหวัดสมุทรปราการ มีผู้ติดเชื้อจำนวน 81,201 คน รองลงมาได้แก่ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสระบุรี จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดนครนายก ตามลำดับ กลุ่มจังหวัดของ สสว. 1 เป็นพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวดทุกจังหวัด เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีจำนวนผู้ป่วยโควิด-19 สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ²⁸	การระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลต่อเศรษฐกิจและสังคมไทยทั้งระยะสั้นและระยะยาว ทำให้อาจจะต้องปรับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยสถานการณ์โควิด-19 ที่เกิดขึ้นถือเป็นเหตุจำเป็นเร่งด่วนตามพระราชบัญญัติยุทธศาสตร์ชาติ ทำให้สามารถแก้ยุทธศาสตร์ชาติได้แม้ยังไม่ครบ 5 ปีที่ประกาศใช้เพื่อให้เกิดความชัดเจนในแผนและทิศทางในการพัฒนาหลักของประเทศ โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ควรมีการปรับยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องเพื่อบูรณาการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบและเดือดร้อน ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายของกระทรวงฯ	สสว.1	<ul style="list-style-type: none"> - กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ - กรมกิจการเด็กและเยาวชน - กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว - กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ - กรมกิจการผู้สูงอายุ
		1.2 สถานการณ์ผู้ติดเชื้อ COVID-19 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกที่เป็นพื้นที่สีแดง มีผู้ติดเชื้อและเสียชีวิตมากที่สุด อยู่ในเขตจังหวัดชลบุรี มีผู้ติดเชื้อสะสม 75,009 คน ผู้เสียชีวิต 520 คน โดยผู้ติดเชื้อส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอ บางละมุง ซึ่งเป็นเขตปกครองพิเศษ และเขตส่งเสริมการท่องเที่ยว จึงพบอัตราการติดเชื้อมากที่สุดและเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด ผู้ติดเชื้อส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่ในเขตระยอง เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก หรือ EEC ซึ่งได้แก่	สถานการณ์ผู้ติดเชื้อ COVID -19 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกที่เป็นพื้นที่สีแดงควรมีการปรับรูปแบบวิธีการฝึกอาชีพ โดยให้กลุ่มเปราะบางสามารถเข้าถึงได้ และเป็นอาชีพที่สามารถดำเนินการได้ในช่วงสถานการณ์โควิด- 19 เช่น การขายของออนไลน์ จัดส่งพัสดุและส่งอาหาร สอนทำอาหาร สอนจัดดอกไม้ออนไลน์ รับซ่อมโทรศัพท์มือถือ ซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าที่บ้าน ฯลฯ โดยมีการส่งเสริมให้สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อแสวงหาช่องทางทางการตลาดสมัยใหม่ได้	สสว.2	

²⁸ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19, จากรายงาน “สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด”, สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1

ลำดับ	ประเด็น	ปัญหาที่พบ	แนวทางการแก้ไข	สสว. ที่จัดทำ	ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
		จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรีและระยอง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจ และการลงทุน มีความต้องการแรงงานจำนวนมาก และที่ได้รับผลกระทบไม่น้อยกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยเฉพาะภาคเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม ที่ทำให้ GPP ของประเทศไทยและของกลุ่มจังหวัด ลดลงอย่างมาก และโดยเฉพาะผลกระทบที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเปราะบาง ที่ส่งผลให้มีความต้องการความช่วยเหลือเพิ่มมากขึ้นและเร่งด่วน			
2	เด็กที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรและไม่พร้อมในการเลี้ยงดู	จากข้อมูลปัญหาแม่วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรและไม่พร้อมในการเลี้ยงดู จำนวน 6,081 คน คิดเป็นร้อยละ 0.54 ของประชากรเด็ก (เพศหญิง อายุ 12-17 ปี จำนวน 199,183 คน) กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก เป็นปัญหาที่สำคัญ ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก (จากตารางที่ 5.2 หัวข้อ สสว.2 ประเด็นที่ 5 เด็กที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรและไม่พร้อมในการเลี้ยงดู หน้า 69)	ควรให้มีมาตรการในการเฝ้าระวัง และติดตามเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะในกลุ่มครัวเรือนที่มีความเปราะบาง สร้างค่านิยมเรื่องเพศสัมพันธ์ที่มี สุขภาวะ และการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อม การสอดแทรกเรื่องทักษะชีวิตในวัยรุ่นและการรักษาการ อยู่ในระบบการศึกษาของวัยรุ่น	สสว.2	- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว - กรมกิจการเด็กและเยาวชน
3	สถานการณ์เด็กและเยาวชน	สถานการณ์เด็กในระดับกลุ่มจังหวัด ²⁹ สถานการณ์อันดับ 1 ได้แก่ จำนวนเด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด จำนวน 228,065 คน รองลงมาได้แก่ เด็กที่ ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรและไม่พร้อมในการเลี้ยงดู มีจำนวนทั้งสิ้น	หน่วยงานภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนา กลุ่มประชากรเด็กและเยาวชนที่อยู่ในครอบครัวยากจน ทั้งนี้ จากสถานการณ์สำคัญอันดับ 1 ด้านเด็ก คือ จำนวนเด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด มีจำนวน 228,065 คน คิดเป็นร้อยละ	สสว.6	-กรมกิจการเด็กและเยาวชน

²⁹ สถานการณ์เด็กในระดับกลุ่มจังหวัด, จากรายงาน “สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด”, สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 6

ลำดับ	ประเด็น	ปัญหาที่พบ	แนวทางการแก้ไข	สสว. ที่จัดทำ	ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
		<p>2,795 คน ซึ่งผลกระทบจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น มีทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมเนื่องจากพ่อแม่ต้องรับภาระเลี้ยงดูบุตรในขณะที่ยังไม่มีความพร้อม ทำให้ประสบปัญหาด้านการเงินค่าใช้จ่ายเป็นอุปสรรคต่อการเรียน เด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม จำนวน 2,208 คน โดยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่นเด็กที่ติดยาเสพติด การดื่มสุรา และ การทะเลาะวิวาท</p>	<p>14.32 เมื่อเทียบกับประชากรเด็กทั้งหมดในกลุ่มจังหวัด ซึ่งเกณฑ์การได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด กำหนดให้ครอบครัวซึ่งมีรายได้น้อย คือไม่เกิน 100,000 บาทต่อปีเป็นการสร้างระบบคุ้มครองทางสังคมโดยการจัดสวัสดิการเงินอุดหนุนให้แก่เด็กแรกเกิดในครัวเรือนยากจนหรือครัวเรือนที่เสี่ยงต่อความยากจน เป็นมาตรการให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองนำเด็กเข้าสู่ระบบบริการของรัฐ เพื่อให้เด็กได้รับการดูแลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย</p>		
		<p>สถานการณ์กลุ่มเยาวชนที่น่าห่วงใย³⁰ อันดับ 1 ได้แก่ เยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม มีจำนวนทั้งสิ้น 5,567 คน รองลงมา ได้แก่ เยาวชนที่ถูกทารุณกรรมทางร่างกาย จิตใจและทางเพศ มีจำนวนทั้งสิ้น 170 คน โดยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น เยาวชนที่ติดยาเสพติด ,การดื่มสุรา</p>	<p>ควรมีการเสริมสร้างกลุ่มเด็กและเยาวชนให้เป็นจิตอาสา ทั้งนี้จากสถานการณ์สำคัญอัน 1 ด้านเยาวชน ได้แก่ เยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม มีจำนวนทั้งสิ้น 5,567 คน คิดเป็นร้อยละ 0.86 เมื่อเทียบกับจำนวนเยาวชนทั้งหมดในกลุ่มจังหวัด</p>		
		<p>พบว่า จากการให้บริการสายด่วน 1300 ของเด็ก³¹ จำนวน 153 กรณี ในการสอบถาม ให้คำปรึกษา แนะนำ ขอความช่วยเหลือ ประเด็นส่วนใหญ่ในเรื่องของการสอบถามปัญหาเรื่องสิทธิ สวัสดิการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จำนวน 95 กรณี รองลงมา ได้แก่ การสอบถามปัญหารายได้และความเป็นอยู่ จำนวน 20 กรณี และการสอบถามปัญหาความรุนแรง จำนวน 15 กรณี ตามลำดับ</p>	<p>1) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ประสานงาน เพื่อขับเคลื่อนและป้องกันคุ้มครองเด็กและเยาวชน ร่วมกับสภาเด็กและเยาวชนระดับ ตำบล อำเภอ จังหวัด 2) อบรมเพื่อสร้างความเข้าใจและพัฒนาศักยภาพแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พรบ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546</p>	<p>สสว.9</p>	

³⁰ สถานการณ์เยาวชนที่น่าห่วงใย, จากรายงาน “สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด”, สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 6

³¹ สถานการณ์กลุ่มเป้าหมายเด็ก, จากรายงาน “สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด”, สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 9

ลำดับ	ประเด็น	ปัญหาที่พบ	แนวทางการแก้ไข	สสว. ที่จัดทำ	ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
		<p>ในส่วนของเยาวชน³² พบว่า ประเด็นส่วนใหญ่ในเรื่องของการสอบถามเรื่องปัญหารายได้และความ เป็นอยู่ จำนวน 56 กรณี รองลงมา ได้แก่ การ สอบถามปัญหาของการสอบถามปัญหาเรื่องสิทธิ สวัสดิการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จำนวน 16 กรณี และปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว จำนวน 11 กรณี ตามลำดับ</p> <p>เมื่อจัดลำดับความสำคัญของสถานการณ์ทาง สังคมกลุ่มเด็ก³³ พบว่า มีสถานการณ์สำคัญ 5 ลำดับ ได้แก่ ลำดับที่ 1 ประเด็นเด็กที่ได้รับเงิน อุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด จำนวน กลุ่มเป้าหมาย 167,222 คน คิดเป็นร้อยละ 16.94 ลำดับที่ 2 เด็กที่อยู่ในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว 2,351 คน คิดเป็นร้อยละ 0.24 ลำดับที่ 3 เด็กที่ตั้งครรภ์ ก่อนวัยอันควรและไม่พร้อมในการเลี้ยงดู 2,230 คน คิดเป็นร้อยละ 0.23 ลำดับที่ 4 เด็กที่มี พฤติกรรมไม่เหมาะสม 1,081 คน คิดเป็นร้อยละ 0.11 และลำดับที่ 5 เด็กที่ถูกทารุณกรรมทาง ร่างกาย จิตใจ และทางเพศที่มีการดำเนินคดี 507 คน คิดเป็นร้อยละ 0.05 ตามลำดับ</p> <p>และเมื่อจัดลำดับความสำคัญของกลุ่มเยาวชน พบว่า สามารถจัดลำดับความสำคัญได้ 2 ลำดับ คือ ลำดับที่ 1 ประเด็นเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่ เหมาะสม³⁴ จำนวนกลุ่มเป้าหมาย 577 คน คิดเป็น ร้อยละ 0.12 และลำดับที่ 2 ประเด็นเยาวชนที่ถูก</p>	<p>3) มีมาตรการพิเศษที่เร่งด่วนในการช่วยเหลือเด็กและ เยาวชนที่อยู่ในครอบครัวที่มีผู้เสียชีวิตจากสถานการณ์ COVID-19</p> <p>1) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนให้มี ทักษะการดำรงชีวิตในยุคศตวรรษที่ 21 ให้ครอบคลุม ด้านทักษะการเรียนรู้ นวัตกรรม สารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต รวมถึงการจัดการ อารมณ์และการแก้ไขปัญหาอย่างมีสติ เพื่อรองรับการ เปลี่ยนแปลงในยุคสมัยที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรู้เท่า ทัน</p> <p>2) สร้างความตระหนักในเรื่องความมีระเบียบ วินัย ให้กับเด็กและเยาวชน โดยการส่งเสริมคุณธรรมและ จริยธรรมจากทุกภาคส่วนเริ่มตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม รวมถึงส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม จากทุกภาคส่วน เริ่มตั้งแต่ในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมในงานประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น</p> <p>3) ส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีทักษะหรือมี ความถนัดเฉพาะ ให้เป็น ต้นแบบ/บุคคลตัวอย่าง ที่เป็น ผู้สร้างแรงบันดาลใจให้แก่เด็กและเยาวชนคนอื่นได้ ค้นหากิจกรรมและพัฒนาความสามารถของตนเอง</p>	<p>สสว.10</p>	

³² สถานการณ์กลุ่มเป้าหมายเยาวชน, จากรายงาน “สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด”, สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 9

³³ ความสำคัญของสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มเด็ก, จากรายงาน “สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด”, สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10

³⁴ ประเด็นเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม, จากรายงาน “สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด”, สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10

ลำดับ	ประเด็น	ปัญหาที่พบ	แนวทางการแก้ไข	สสว. ที่จัดทำ	ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
		ทารุณกรรมทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศ 74 คน คิดเป็นร้อยละ 0.02			
4	สตรีที่ถูกเลิกจ้าง/ตกงาน	สตรีที่ถูกเลิกจ้าง/ตกงาน ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวนมากที่สุด คือ 37,939 คน หรือร้อยละ 2.29 ของจำนวนสตรีทั้งหมด จำนวน 1,657,350 คน โดยเฉพาะในจังหวัดที่อยู่ในพื้นที่ในเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือ EEC ซึ่งได้แก่จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจ และการลงทุน มีความต้องการแรงงานจำนวนมาก และที่ได้รับผลกระทบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเปราะบาง ที่ส่งผลให้ความต้องการการช่วยเหลือเพิ่มมากขึ้น และเร่งด่วน	ควรมีการขยายโอกาสการประกอบอาชีพ เสริมทักษะเดิม เพิ่มทักษะอาชีพใหม่ (Upskill & Reskill) การสนับสนุนเงินทุนประกอบอาชีพ ให้กับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโรค COVID-19 ในทุกจังหวัด	สสว.2	-กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
		จะเห็นได้ว่าในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ³⁵ มีสตรีที่ถูกเลิกจ้าง/ตกงานจำนวนมากที่สุด 13,678 คน รองลงมาได้แก่ แม่เลี้ยงเดี่ยวฐานะยากจนที่ต้องเลี้ยงดูบุตรเพียงลำพัง จำนวน 5,564 คน รองลงมาได้แก่ สตรีที่ถูกทำร้ายร่างกายและจิตใจ จำนวน 157 คน และสตรีที่ถูกละเมิดทางเพศ จำนวน 10 คน ตามลำดับ	<ul style="list-style-type: none"> - ให้มีการฝึกอาชีพ พัฒนาทักษะ และสนับสนุนเงินทุนในการประกอบอาชีพแก่แม่เลี้ยงเดี่ยว ที่ประสบปัญหาด้านรายได้ จากการตกงาน หรือ สูญเสียหัวหน้าครอบครัว ในสถานการณ์โควิด-19 - กำหนดมาตรการพิเศษในการกู้ยืมเงินจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี - สนับสนุน และอุดหนุนงบประมาณแก่สถานรับเลี้ยงเด็ก 	สสว.9	

³⁵ สถานการณ์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน, จากรายงาน “สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด”, สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 9

ลำดับ	ประเด็น	ปัญหาที่พบ	แนวทางการแก้ไข	สสว. ที่จัดทำ	ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
5	ครอบครัว ยากจน	ปัญหาครอบครัวยากจน จำนวน 26,944 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 1.55 ของกลุ่มครอบครัวทั้งหมด (จากตารางที่ 5.8 หัวข้อ สสว. 2 ประเด็นที่ 4 ครอบครัวยากจน หน้า 84)	ควรมีการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหา รายครัวเรือนและช่วยเหลือแบบองค์รวมบูรณาการการช่วยเหลือระหว่างหน่วยงาน โดยจัดทำแผนพัฒนาครอบครัว ระยะเร่งด่วน ระยะกลาง ระยะยาว เพื่อให้ครอบครัวสามารถพึ่งตนเองได้	สสว.2	<ul style="list-style-type: none"> - กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ - กรมกิจการเด็กและเยาวชน - กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
		สถานการณ์คนเปราะบาง ³⁶ โดยมีติด้านรายได้ หรือคนจนที่ไม่สามารถเข้าถึงการกระจายตัวของทรัพยากรจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจได้ เป็นมิติหนึ่งที่กลุ่มจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ สสว.3 ให้ความสำคัญ และเป็นสถานการณ์ที่มีความน่าสนใจมากขึ้นเมื่อเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19คนกลุ่มนี้จะเพิ่มมากขึ้น และส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้หากพิจารณาจากข้อมูลประชากรกลุ่มจังหวัด จะเห็นได้ว่า ประชากรกลุ่มจังหวัดส่วนใหญ่เป็นวัยแรงงาน อายุ26-59 ปี นอกจากนี้ยังพบว่ารายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่หนี้สินต่อครัวเรือนมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น	กลไกบูรณาแผนงานกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง (คนยากจน) การบูรณาการแผนงานระดับกรม เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานในระดับพื้นที่ให้มีตัวชี้วัดเป้าหมายเดียวกัน เชื่อมร้อยกันทุกกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากไม่มีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานโดยตรง และแนวโน้มการจัดสรรงบประมาณอาจลดน้อยลง จึงเล็งเห็นความสำคัญของกลไกการดำเนินงานในระดับพื้นที่ที่สามารถบูรณาการทรัพยากรและใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อกลุ่มเป้าหมาย	สสว.3	<ul style="list-style-type: none"> - กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ - กรมกิจการผู้สูงอายุ
		จากสถานการณ์ครอบครัวของกลุ่มจังหวัด ในปี พ.ศ. 2564 สถานการณ์ที่สำคัญ ได้แก่ สถานการณ์ครอบครัวยากจน มีจำนวน 89,891 คน	ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการพัฒนาครอบครัวให้เข้มแข็ง ทั้งนี้จากสถานการณ์ครอบครัวของกลุ่มจังหวัด ในปี พ.ศ. 2564 สถานการณ์ที่สำคัญ	สสว.6	

³⁶ การวิเคราะห์สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประเด็นกลุ่มเปราะบาง (คนยากจน), จากรายงาน “สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด”, สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 3

ลำดับ	ประเด็น	ปัญหาที่พบ	แนวทางการแก้ไข	สสว. ที่จัดทำ	ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
			ได้แก่ สถานการณ์ครอบครัวยากจน มีจำนวน 89,891 คน คิดเป็นร้อยละ 4.68 ของจำนวนบ้านทั้งหมดในกลุ่มจังหวัด		
6	ความรุนแรงในครอบครัว	<p>แนวโน้มสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว³⁷ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2559 – 2563 พบว่าจำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงกลุ่มจังหวัดในเขต สสว.3 เพิ่มขึ้นทุกปี เมื่อเทียบกับอัตราเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวกับกลุ่มจังหวัดพบว่า ปี 2562 กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ และมีอัตราความรุนแรงมากกว่าทุกภาค ความรุนแรงในครอบครัวในเขต สสว.3 จากการให้บริการผ่านศูนย์ฯ 1300 ส่วนใหญ่เป็นการกระทำด้านร่างกาย และมีสาเหตุมาจากเมาสุรา/ยาเสพติด การนอกใจ/หึงหวง ปัญหาสุขภาพกายและจิต และปัญหาทางเศรษฐกิจ อาจทำให้เกิดภาวะเครียดนำไปสู่การกระทำรุนแรงแก่บุคคลใกล้ชิด</p> <p>พบว่า ในปี พ.ศ. 2563 ความรุนแรงในครอบครัวมีอัตราที่เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากในแต่ละจังหวัด อาจมีสาเหตุเนื่องจากในปี พ.ศ. 2563 ประชาชนในแต่ละจังหวัดได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค โควิด-19 ทำให้เกิดการทำให้ผู้ปกครองที่เป็นเสาหลักของครอบครัวดองงานบ้านขาดรายได้ รายได้ประจำหลักไม่เพียงพอ</p>	<p>1) สังคมดี เริ่มต้นที่ครอบครัว สร้างหลักประกันความมั่นคงของครอบครัวต่อการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว</p> <p>2) ส่งเสริมความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวอย่างเร่งด่วน ในการจัดหาทรัพยากร และส่งเสริมสร้างความรู้ ทักษะสำหรับครอบครัวที่จำเป็น ควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน เพื่อนำไปสู่การสร้างครอบครัวที่เข้มแข็งและมีความสุข โดยพิจารณากระดับศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนให้เป็นรูปธรรม เสริมสร้างหลักประกันความมั่นคงของครอบครัวทุกมิติ</p>	สสว.3	-กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
			ส่งผลกระทบต่อระบบทางสังคมทำให้ประชากรในครอบครัวลดลง ส่งผลต่อจำนวนอัตราการเกิดของประชากรเด็กลดลงรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการดำเนินมาตรการรณรงค์ให้ครอบครัวหรือคู่สมรสมีจำนวนบุตรเพิ่มขึ้น โดยกำหนดสวัสดิการเพิ่มเติมให้กับครอบครัว เช่น ค่าดูแลเด็ก อาหาร นม สวัสดิการด้านการศึกษา ค่าครองชีพ การมีงานทำ	สสว.4	

³⁷ สถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว, จากรายงาน “สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด”, สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 3

ลำดับ	ประเด็น	ปัญหาที่พบ	แนวทางการแก้ไข	สสว. ที่จัดทำ	ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
		ต่อการครองชีพ ได้รับผลกระทบด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก จนส่งผลให้เกิดความรุนแรงเกิดขึ้นภายในครอบครัว เช่น ครอบครัวหย่าร้าง เด็กถูกทอดทิ้ง การทุบตีของบิดา-มารดา เป็นต้น	ซึ่งจะส่งผลให้ครอบครัวสามารถมีความพร้อมในการดูแลบุตรได้อย่างมีคุณภาพ และมีการส่งเสริมให้มีการจดทะเบียนสมรสและการมีบุตร มีระบบสวัสดิการสำหรับผู้มีบุตรและทารกแรกเกิด เพื่อจูงใจให้ประชาชนในประเทศจดทะเบียนสมรสและมีบุตร ซึ่งจะส่งผลให้สังคมมีประชากรช่วงวัยต่าง ๆ ที่สมดุล		
7	สถานการณ์ครอบครัว	จะเห็นได้ว่าในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ³⁸ ครอบครัวยากจน มีจำนวนมากที่สุด 228,858 ครอบครัว รองลงมาได้แก่ ครอบครัวแห่วงกลาง จำนวน 85,025 ครอบครัว รองลงมาได้แก่ ครอบครัวหย่าร้าง จำนวน 14,289 ครอบครัว และครอบครัวที่มีคนในครอบครัวกระทำ ความรุนแรงต่อกัน จำนวน 349 ครอบครัว ตามลำดับ	<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) ให้มีการจัดตั้งครอบครัวทุกพื้นที่ - ผลักดันกิจกรรม /โครงการ ของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) ให้เป็นแผนครอบครัวในข้อบัญญัติหรือ เทศบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - ยกย่องศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) เป็นศูนย์บริการทางสังคมในระดับพื้นที่ 	สสว.9	กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
		เมื่อจัดลำดับความสำคัญของสถานการณ์ทางสังคม กลุ่มครอบครัว ³⁹ พบว่า สามารถจัดลำดับความสำคัญได้ 4 ลำดับ คือลำดับที่ 1 ประเด็นครอบครัวยากจน มีจำนวน 105,624 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 10.33 ลำดับที่ 2 ครอบครัวแห่วงกลาง จำนวน 13,794 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 1.35 ลำดับที่ 3 ครอบครัวหย่าร้าง จำนวน 6,855 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 0.67 และลำดับที่ 4	ส่งเสริมความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว โดยการสร้างความตระหนักให้คนในสังคมมีความรู้ ความเข้าใจเห็นความสำคัญของครอบครัว ส่งเสริมให้มีการแสดงออกถึงความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่ระหว่างกันของครอบครัว รวมถึงส่งเสริมการมีบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว	สสว.10	

³⁸ สถานการณ์กลุ่มครอบครัว, จากรายงาน “สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด”, สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 9

³⁹ สถานการณ์กลุ่มครอบครัว, จากรายงาน “สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด”, สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 9

ลำดับ	ประเด็น	ปัญหาที่พบ	แนวทางการแก้ไข	สสว. ที่จัดทำ	ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
		ครอบครัวที่มีคนในครอบครัวกระทำความรุนแรงต่อกัน จำนวน 150 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 0.01 ตามลำดับ			
8	ประชากรผู้สูงอายุ	สถานการณ์ผู้สูงอายุกลุ่มจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ สสว.3 ⁴⁰ ข้อมูลประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จากข้อมูลสถิติย้อนหลัง 10 ปี พบว่า ทุกจังหวัดมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ซึ่งแนวโน้มอัตราการเกิดของเด็กลดลงอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2554-2563 ขณะที่ประชากรผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี โดยปี พ.ศ.2563 มีประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 18.48 ของจำนวนประชากรทั้งหมด สอดคล้องกับสถานการณ์ผู้สูงอายุภาพรวมของประเทศที่มีลักษณะเพิ่มขึ้นเช่นกัน จากสถานการณ์ของผู้สูงอายุที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคมโดยรวม การเตรียมการ เพื่อรองรับสถานการณ์สังคมสูงอายุจึงเป็นประเด็นที่สำคัญ เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่มีภาวะพึ่งพิงสูง เมื่อเทียบกับประชากรวัยเด็ก วัยผู้ใหญ่หรือวัยแรงงาน สำหรับ ผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง โดยเฉลี่ยแล้วสูงถึงประมาณ 15,000 ล้านบาทต่อปีหรือร้อยละ 0.1 ของ GDP ในช่วงปีพ.ศ. 2558 – 2565	ระบบการดูแลผู้สูงอายุ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงสู่อนาคต โดยการสร้างภูมิคุ้มกันผู้สูงอายุพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงสู่อนาคตในทุกมิติ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม เศรษฐกิจ รวมถึงการพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในภาวะพึ่งพิง หรือเจ็บป่วยเพิ่มมากขึ้น	สสว.3	- กรมกิจการผู้สูงอายุ

⁴⁰ สถานการณ์ผู้สูงอายุกลุ่มจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ สสว.3, จากรายงาน “สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด”, สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 3

ลำดับ	ประเด็น	ปัญหาที่พบ	แนวทางการแก้ไข	สสว. ที่จัดทำ	ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
		จากสถานการณ์ประชากรสูงอายุของกลุ่มจังหวัดในปี พ.ศ. 2564 มีจำนวนรวม 916,844 คน คิดเป็นร้อยละ 15.65 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในกลุ่มจังหวัด และมีสถานการณ์สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุเข้าถึงสิทธิสวัสดิการที่รัฐบาลจัดสรรให้สำหรับผู้ที่อายุ 60 ปี ขึ้นไป ซึ่งเป็นการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวน 932,716 คน คิดเป็นร้อยละ 90.98 ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมดในกลุ่มจังหวัด	ควรมีการเตรียมความพร้อมสังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยการสนับสนุนให้ความรู้ ประสบการณ์ และ ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม	สสว.6	
9	ผู้สูงอายุที่ยังไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ	ปัญหาผู้สูงอายุที่ยังไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ ⁴¹ จำนวน 22,318 คน คิดเป็นร้อยละ 2.93 และปัญหาผู้สูงอายุช่วยเหลือตัวเองไม่ได้/ไม่มีรายได้/ผู้ป่วยเรื้อรังติดบ้าน ติดเตียง จำนวน 17,765 คน คิดเป็นร้อยละ 2.33 ของประชากรผู้สูงอายุทั้งหมดในกลุ่มจังหวัดตะวันออก	ควรมีการรองรับสังคมผู้สูงอายุ โดยการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ ทั้งผู้มีรายได้น้อยและผู้สูงอายุที่มีทักษะความชำนาญ จัดเตรียมระบบการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน สถานพักฟื้นและโรงพยาบาล ที่เป็นความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และครอบครัว และดูแลให้ผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพอย่างครบถ้วน	สสว.2	- กรมกิจการผู้สูงอายุ
10	สถานการณ์ผู้สูงอายุ	สถานการณ์ผู้สูงอายุ ⁴² ที่อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของ สสว. 4 โดยภาพรวม ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวนรวม 1,352,676 คน ผู้สูงอายุที่ยังไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวนรวม 84,150 คน ผู้สูงอายุช่วยเหลือตัวเองไม่ได้/ไม่มีคนดูแล/ไม่มีรายได้/ผู้ป่วยเรื้อรังติดบ้านติดเตียง จำนวนรวม 14,818 คน	การดำเนินนโยบายด้านผู้สูงอายุ จากสถิติการเพิ่มจำนวนประชากรของผู้สูงอายุและการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยรัฐบาลควรมีนโยบายเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุมากขึ้น เช่น ด้านสวัสดิการผู้สูงอายุ ด้านการส่งเสริมอาชีพรายได้ให้กับผู้สูงอายุ ด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ	สสว.4	- กรมกิจการผู้สูงอายุ

⁴¹ ปัญหาผู้สูงอายุที่ยังไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ, จากรายงาน “สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด”, สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 2

⁴² สถานการณ์ผู้สูงอายุ, จากรายงาน “สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด”, สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 2

ลำดับ	ประเด็น	ปัญหาที่พบ	แนวทางการแก้ไข	สสว. ที่จัดทำ	ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
		<p>ผู้สูงอายุที่ต้องดำรงชีพด้วยการเร่ร่อน ขอดาน จำนวนรวม 46 คน ผู้สูงอายุที่ถูกกระทำความรุนแรงทางร่างกายหรือจิตใจ จำนวนรวม 13 คน และผู้สูงอายุที่รับภาระดูแลบุคคลในครอบครัว เช่น คนพิการ ผู้ป่วยเรื้อรัง บุตรหลาน และจิตเวช จำนวนรวม 12,661 คน</p> <p>ในพื้นที่รับผิดชอบของ สสว. 7⁴³ พบว่า จังหวัดในเขตรับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 7 มีลำดับที่ร้อยละของผู้สูงอายุ อยู่อันดับต้น ๆ ของประเทศ ทำให้เห็นว่าจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบส่วนใหญ่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (การมีจำนวนผู้สูงอายุ จำนวนร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด) มีเพียงจังหวัดลพบุรีที่กำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ จะเห็นได้ว่าพื้นที่ในเขตรับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 7 นั้น มีจำนวนผู้สูงอายุที่อยู่ในลำดับต้น ๆ ของประเทศไทย คือมี 5 จังหวัด (สิงห์บุรี ชัยนาท นครสวรรค์ พิจิตร และอุทัยธานี) เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ และอีก 1 จังหวัด (ลพบุรี) กำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ และจะเห็นได้ว่าหน่วยงานในระดับพื้นที่ได้</p>	<p>เพื่อป้องกันโรคที่เกิดกับผู้สูงอายุ รวมถึงการเตรียมความพร้อมให้กับประชาชนที่ก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุให้มีความพร้อมในด้านสุขภาพและด้านสังคม และผู้สูงอายุเองเป็นกลุ่มประชากรที่มีทักษะ มีองค์ความรู้ ดังนั้นควรมีการส่งเสริมในเรื่องการรวบรวม ภูมิปัญญา องค์ความรู้ ของผู้สูงอายุ เพื่อไม่ให้องค์ความรู้เหล่านั้นสูญหายไป มีการส่งเสริมเรื่องการออม การบริหารเงิน เพื่อสามารถดำเนินชีวิตในวัย 60 ปีขึ้นไป ได้อย่างมีความสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดี</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การจัดตั้งศูนย์ผู้สูงอายุครบวงจร เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ 2) การจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุตามช่วงอายุ (ผู้สูงอายุตอนต้น ผู้สูงอายุตอนกลาง และผู้สูงอายุตอนปลาย) 3) การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม เพื่อสร้างคุณค่าให้กับผู้สูงอายุ 4) การปรับปรุงสภาพแวดล้อมทั้งในเรื่องสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ 5) การจัดให้มีสายด่วนสำหรับผู้สูงอายุ ที่ต้องการขอรับบริการ/ความช่วยเหลือ 6) ควรมีการเตรียมความพร้อมเพื่อสร้างหลักประกันและความมั่นคงด้านการเงินโดยเริ่มต้นตั้งแต่วัยแรงงาน เช่น การบริหารจัดการด้านการเงิน การเตรียมความพร้อม 		

⁴³ สถานการณ์เชิงประเด็นสำคัญในพื้นที่กลุ่มจังหวัด, จากรายงาน “สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด”, สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 7

ลำดับ	ประเด็น	ปัญหาที่พบ	แนวทางการแก้ไข	สสว. ที่จัดทำ	ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
		<p>มีการดำเนินโครงการหรือขับเคลื่อนงาน กิจกรรม/โครงการ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม และเพื่อสอดคล้องกับสถานการณ์ผู้สูงอายุในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น</p>	<p>ในด้านสุขภาพ และพัฒนาทักษะเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการทำงานให้เป็นอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมให้มีผู้ที่ทำงานในระบบมีการทำงานอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มรายได้ควบคู่กันไป เพื่อให้มีทักษะและประสบการณ์ที่ทำให้สามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะเกษียณอายุจากการทำงานในระบบแล้วก็ตาม</p> <p>7) การเพิ่มจำนวนประชากรของผู้สูงอายุและการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย รัฐบาลควรมีนโยบายเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุมากขึ้น เช่น ด้านสวัสดิการผู้สูงอายุ ด้านการส่งเสริมอาชีพรายได้ให้กับผู้สูงอายุ ด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุเพื่อป้องกันโรคที่เกิดกับผู้สูงอายุรวมถึงการเตรียมความพร้อมให้กับประชาชนที่ก้าวเข้าสู่วัยผู้สูงอายุให้มีความพร้อมในด้านสุขภาพและสังคม</p>		
		<p>สถานการณ์กลุ่มผู้สูงอายุ⁴⁴ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) มีจำนวนทั้งสิ้น 1,241,623 คน พบว่า ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ผู้สูงอายุที่ยังไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ มีจำนวนมากที่สุด 96,013 คน รองลงมาได้แก่ ผู้สูงอายุที่รับภาระดูแลบุคคลในครอบครัว เช่น คนพิการ ผู้ป่วยเรื้อรัง บุตรหลาน และจิตเวช จำนวน 62,508 คน รองลงมาได้แก่ ผู้สูงอายุช่วยเหลือตัวเองไม่ได้/ไม่มีคนดูแล/ไม่มีรายได้/ผู้ป่วยเรื้อรังติดบ้านติดเตียง จำนวน 20,791 คน รองลงมาได้แก่ ผู้สูงอายุที่ถูกกระทำความรุนแรง</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีศูนย์ผู้สูงอายุครบวงจรในด้านต่าง ๆ 2) ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ รวมทั้งการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทั้งในเรื่องสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ 3) จัดให้มีสายด่วนสำหรับผู้สูงอายุ ที่ต้องการขอรับความช่วยเหลือ บริการจากภาครัฐ 4) อบรมให้ความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ แก่อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) หรือผู้เกี่ยวข้อง 	<p>สสว.9</p>	

⁴⁴ สถานการณ์กลุ่มผู้สูงอายุ, จากรายงาน “สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด”, สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 9

ลำดับ	ประเด็น	ปัญหาที่พบ	แนวทางการแก้ไข	สสว. ที่จัดทำ	ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
		ทางร่างกายหรือจิตใจ จำนวน 18 คน และผู้สูงอายุที่ต้องดำรงชีพด้วยการเร่ร่อน ขอทาน จำนวน 17 คน ตามลำดับ			
		เมื่อจัดลำดับความสำคัญของสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มผู้สูงอายุ ⁴⁵ พบว่า สามารถจัดลำดับความสำคัญได้ 6 ลำดับ คือ ลำดับที่ 1 ประเด็นผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวนกลุ่มเป้าหมาย 1621,843 คน คิดเป็นร้อยละ 84.94 ลำดับที่ 2 ผู้สูงอายุไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวน 93,769 คน คิดเป็นร้อยละ 3.31 ลำดับที่ 3 ผู้สูงอายุช่วยเหลือตัวเองไม่ได้/ไม่มีคนดูแล/ไม่มีรายได้/ผู้ป่วยเรื้อรังติดบ้าน ติดเตียง จำนวน 10,271 คน คิดเป็นร้อยละ 1.40 ลำดับที่ 4 ผู้สูงอายุที่รับภาระดูแลบุคคลในครอบครัว เช่น คนพิการ ผู้ป่วยเรื้อรัง บุตรหลาน และจิตเวช จำนวน 374 คน คิดเป็นร้อยละ 0.05 ลำดับที่ 5 ผู้สูงอายุที่ถูกกระทำ ความรุนแรงทางร่างกายและจิตใจ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 0.01 และลำดับที่ 6 ผู้สูงอายุที่ต้องการดำรงชีพด้วยการเร่ร่อนขอทาน จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 0.01 ตามลำดับ	ส่งเสริมการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุให้กับคนทุกช่วงวัย เช่น สุขภาพ การออมเงิน การดูแลที่อยู่อาศัย การเตรียมกาย/ใจ ให้พร้อมเข้าสู่วัยสูงอายุ รวมถึงการเสริมสร้างทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ และวางแผนการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุอย่างภาคภูมิและไม่เป็นภาระต่อสังคม	สสว.10	
11	สถานการณ์กลุ่มผู้ด้อยโอกาส	สถานการณ์กลุ่มผู้ด้อยโอกาส ⁴⁶ มีจำนวนทั้งสิ้น 2,109 คน จะเห็นได้ว่าในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ราชภูรบนพื้นที่สูง มีจำนวนมากที่สุด 905,823 คน รองลงมาได้แก่ ผู้ติดเชื้อ HIV จำนวน	- บูรณาการภาคีเครือข่ายร่วมกับอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ในการลงเยี่ยมเยียนประชาชนให้กำลังใจ ข้อมูลการป้องกันตนเอง การ	สสว.9	- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

⁴⁵ ความสำคัญของสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มผู้สูงอายุ, จากรายงาน “สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด”, สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10

⁴⁶ สถานการณ์กลุ่มผู้ด้อยโอกาส, จากรายงาน “สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด”, สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 9

ลำดับ	ประเด็น	ปัญหาที่พบ	แนวทางการแก้ไข	สสว. ที่จัดทำ	ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
		50,624 คน รองลงมาได้แก่ ผู้ติดยาเสพติด จำนวน 13,237 คน รองลงมาได้แก่ ผู้แสดงความสามารถ จำนวน 657 คน ผู้ทำการขอทาน จำนวน 9 คน ตามลำดับ	ฉีดวัคซีน สิทธิขั้นพื้นฐาน และดูแลประชาชนที่ดูแลตัวเองจากที่บ้าน (Home Isolation) - การช่วยเหลือ สงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย ผู้ด้อยโอกาส ผู้ประสบปัญหาทางสังคม กลุ่มเปราะบางผ่านอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) และภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่ เพื่อให้การช่วยเหลือ ดูแล โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง		
		เมื่อจัดลำดับความสำคัญของสถานการณ์ทางสังคม กลุ่มผู้ด้อยโอกาส ⁴⁷ พบว่า สามารถจัดลำดับความสำคัญได้ 6 ลำดับ คือ ลำดับที่ 1 ประเด็นผู้ติดยาเสพติด จำนวนกลุ่มเป้าหมาย 28,855 คน คิดเป็นร้อยละ 0.718 ลำดับที่ 2 ประเด็นราษฎรบนพื้นที่สูงจำนวน 10,953 คน คิดเป็นร้อยละ 0.273 ลำดับที่ 3 ประเด็นผู้ติดเชื้อ HIV จำนวน 8,868 คน คิดเป็นร้อยละ 0.221 ลำดับที่ 4 ประเด็นคนไร้ที่พึ่ง จำนวน 972 คน คิดเป็นร้อยละ 0.024 ลำดับที่ 5 ประเด็นผู้แสดงความสามารถ จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 0.005 และลำดับที่ 6 ประเด็นผู้ทำการขอทาน จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 0.001 ตามลำดับ	ส่งเสริมศักยภาพและพัฒนาทักษะอาชีพให้กลุ่มเป้าหมายผู้ด้อยโอกาส ให้มีอาชีพ สามารถพึ่งพาตนเองได้ รวมถึงการติดตามและประเมินผลการพัฒนาศักยภาพ	สสว.10	
12	คนพิการที่ไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ	ปัญหาคนพิการที่ไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ ⁴⁸ มีจำนวน 522 คน หรือ ร้อยละ 0.40 ปัญหาคนพิการมีความต้องการกายอุปกรณ์ จำนวน 350 คน คิดเป็นร้อย	ควรจัดหาผู้ดูแลคนพิการ โดยเฉพาะคนพิการที่ติดเตียง เช่น Long Term Care หรือ Care Giver หรือการวางระบบการดูแลคนพิการที่มีมาตรฐาน และดูแล	สสว.2	- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

⁴⁷ สถานการณ์กลุ่มผู้ด้อยโอกาส, จากรายงาน “สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด”, สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10

⁴⁸ คนพิการที่ไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ, จากรายงาน “สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด”, สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 2

ลำดับ	ประเด็น	ปัญหาที่พบ	แนวทางการแก้ไข	สสว. ที่จัดทำ	ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
		ละ 0.27 และลำดับที่สามคนพิการที่อยู่คนเดียวตามลำพัง/ไม่มีผู้ดูแล/ถูกทอดทิ้ง จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของประชากรคนพิการทั้งหมด ในเขตพื้นที่กลุ่มจังหวัดที่รับผิดชอบ	ให้คนพิการได้รับสวัสดิการเบี้ยความพิการอย่างครบถ้วน		
13	สถานการณ์คนพิการ	สถานการณ์คนพิการ ⁴⁹ ที่อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 4 โดยภาพรวม คนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำนวนรวม 394,905 คน คนพิการที่ได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวนรวม 366,488 คน คนพิการที่ไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวนรวม 50,175 คน คนพิการมีความต้องการกายอุปกรณ์จำนวนรวม 173 คน และคนพิการที่อยู่คนเดียวตามลำพัง/ไม่มีผู้ดูแล/ถูกทอดทิ้งจำนวน รวม 375 คน	จากสถิติจำนวนคนพิการในกลุ่มจังหวัดที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ส่งผลให้มีกลุ่มคนพิการมากขึ้นหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านคนพิการควรมีการเตรียมความพร้อมในการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้กับคนพิการ รวมถึงการมีระบบสวัสดิการทางสังคมที่ทั่วถึงกลุ่มเป้าหมาย มีการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อคนพิการ มาใช้ เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิต เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีระบบสวัสดิการที่ดีแก่กลุ่มเป้าหมาย คนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างปกติและมีความสุข	สสว.4	- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
		คนพิการที่อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 7 ⁵⁰ ในปี พ.ศ. 2563 มีจำนวนรวม 124,872 คน และจากข้อมูลจำนวนคนพิการโดยรวมระหว่างปี พ.ศ. 2559 – 2563 แสดงให้เห็นแนวโน้มว่าจำนวนคนพิการ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และถ้าพิจารณารายจังหวัด พบว่าคนพิการมีจำนวนเพิ่มขึ้นในเกือบทุกจังหวัด ยกเว้นจังหวัดพิจิตรที่มีจำนวนคนพิการลดลงในปี 2562 ประเด็นสาเหตุความพิการ อันดับหนึ่งได้แก่	การเชื่อมประสานการทำงานระหว่างเครือข่ายคนพิการ ภาครัฐและสถานประกอบการ พัฒนาระบบฐานข้อมูลคนพิการและสถานประกอบการ มีการประสานเชื่อมโยงระหว่างสถานประกอบการกับคนพิการ สร้างโอกาสให้คนพิการมีงานทำใกล้บ้านและมีอาชีพอิสระสามารถพึ่งพาตนเองได้	สสว.7	

⁴⁹ สถานการณ์คนพิการ, จากรายงาน “สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด”, สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 4

⁵⁰ กลุ่มคนพิการ สถานการณ์เชิงประเด็นสำคัญในพื้นที่กลุ่มจังหวัด, จากรายงาน “สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด”, สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 7

ลำดับ	ประเด็น	ปัญหาที่พบ	แนวทางการแก้ไข	สสว. ที่จัดทำ	ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
		ประเด็นพิการโดยไม่ทราบสาเหตุ จำนวน 26,567 ราย รองลงมาคือ ประเด็นพิการจากโรคอื่นๆ จำนวน 12,718 ราย ประเด็นพิการมากกว่า 1 สาเหตุ จำนวน 11,443 ราย ประเด็นพิการจากอุบัติเหตุ จำนวน 7,663 ราย ประเด็นพิการแบบไม่ระบุสาเหตุ จำนวน 5,505 คน ประเด็นพิการจากโรคติดเชื้อ จำนวน 1,620 ราย และประเด็นพิการจากพันธุกรรม จำนวน 446 ราย			
		จะเห็นได้ว่าในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน คนพิการที่ได้รับเบี้ยยังชีพ ⁵¹ มีจำนวนมากที่สุด 224,297 คน รองลงมาได้แก่ คนพิการที่ไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวน 7,121 คน ตามมาด้วย คนพิการมีความต้องการกายอุปกรณ์ จำนวน 2,046 คน และคนพิการที่อยู่คนเดียวตามลำพัง/ไม่มีผู้ดูแล/ถูกทอดทิ้ง จำนวน 428 ครอบครัว ตามลำดับ	1) มีช่องทางพิเศษ (Fast Track) ในการฉีดวัคซีน ให้แก่คนพิการ 2) กำหนดมาตรการพิเศษในการกักเงินและการพักชำระหนี้ของคนพิการ	สสว.9	
14	ยากจน	จำนวนคนจนที่เพิ่มมากขึ้น	จำนวนคนจน มีจำนวนคนจนเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการส่งเสริมและกระตุ้นเศรษฐกิจ การส่งเสริมการลงทุน การจ้างงานในพื้นที่ จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนได้มีรายได้เลี้ยงชีพ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และพ้นจากเส้นความยากจน มีการนำเทคโนโลยีมาส่งเสริมการขาย หรือการทำกรเกษตรแบบผสมผสานเพิ่มขึ้น ตามศาสตร์พระราชา รู้จักขยัน อดออม มัธยัสถ์ไม่ตามกระแสโลกจนเกินไป	สสว.4	<ul style="list-style-type: none"> - กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ - กรมกิจการเด็กและเยาวชน - กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว - กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ - กรมกิจการผู้สูงอายุ - การเคหะแห่งชาติ - สำนักงานธนานุเคราะห์

⁵¹ สถานการณ์คนพิการที่ได้รับเบี้ยยังชีพในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน, จากรายงาน “สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด”, สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 9

ลำดับ	ประเด็น	ปัญหาที่พบ	แนวทางการแก้ไข	สสว. ที่จัดทำ	ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
		<p>ยกระดับคุณภาพชีวิตกลุ่มเป้าหมายให้หลุดพ้นจากความเปราะบาง จากทั้ง 5 มิติ</p>	<p>โครงการบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือนในพื้นที่ ผ่านกระบวนการ 9 ขั้นตอน ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ประชุมชี้แจงแนวทางการขับเคลื่อนงานตามโครงการบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือนในพื้นที่ <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ชี้แจงให้ความรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจโครงการบูรณาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน 1.2 แบ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบพื้นที่ในการขับเคลื่อนงานโครงการบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน โดยแบ่งเจ้าหน้าที่ พม. 1 คน รับผิดชอบ อพม.ในพื้นที่ 10 คน และอพม. 1 คน รับผิดชอบประชากรในพื้นที่ 25 ครัวเรือน 2. ประสานความร่วมมือการทำงาน และชี้แจงสร้างความเข้าใจ การดำเนินกิจกรรมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ร่วมกันในทุกกระดับ (ระดับชุมชน/หมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอ) 3. ภาคีเครือข่ายในพื้นที่ร่วมกันคัดกรองข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย จากฐานข้อมูล TP Map โดยจัดกลุ่มเป้าหมายตามระดับของความเปราะบางของครัวเรือน ได้แก่ 	<p>สสว.5</p>	<ul style="list-style-type: none"> -หน่วยงานทีม One Home พม.จังหวัด -หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตาม MOU ภาคีเครือข่าย 12 กระทรวง 1 หน่วยงาน ตามบันทึกข้อตกลง (MOU) โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน ประกอบด้วย <ul style="list-style-type: none"> -กระทรวงกลาโหม -กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา -กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม -กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ -กระทรวงพาณิชย์ -กระทรวงแรงงาน -กระทรวงวัฒนธรรม -กระทรวงศึกษาธิการ -กระทรวงสาธารณสุข -กรุงเทพมหานคร

ลำดับ	ประเด็น	ปัญหาที่พบ	แนวทางการแก้ไข	สสว. ที่จัดทำ	ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
			<p>ระดับ 1 คริวเรือนที่มีรายได้น้อย คริวเรือนที่มีรายได้น้อยและมีปัญหาที่อยู่อาศัย</p> <p>ระดับ 2 คริวเรือนที่มีรายได้น้อยและมีบุคคลที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง 1 – 2 คน (อาทิ เด็กเล็ก ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ป่วยติดเตียง เป็นต้น)</p> <p>ระดับ 3 คริวเรือนที่มีรายได้น้อยและมีบุคคลที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงมากกว่า 2 คน</p> <p>4. ลงพื้นที่เยี่ยมบ้านกลุ่มเปราะบาง ร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ สอบถามข้อมูลในคริวเรือน พร้อมทั้งสร้างความสัมพันธ์ รับฟังสภาพปัญหา โดยใช้สมุดพกครอบครัวเป็นเครื่องมือในการศึกษาข้อมูลและบันทึกข้อมูลคริวเรือนเปราะบาง</p> <p>5. วิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อค้นหาสภาพปัญหา ระดับความเปราะบางของคริวเรือน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความต้องการของคริวเรือน - ประเภทกลุ่มความยากจน - สาเหตุที่ทำให้เกิดความยากจน และทางออก/แนวทาง การพัฒนาคุณภาพชีวิตคริวเรือนเปราะบางร่วมกัน ซึ่งมีการดำเนินการในระดับตำบล ระดับชุมชน และหมู่บ้าน <p>6. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตรายครอบครัวตามลำดับความเร่งด่วนของกลุ่มเปราะบางที่ต้อง</p>		<p>-สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ</p> <p>-กระทรวงมหาดไทย</p> <p>-เครือข่ายภาคประชาชน อาทิ อพม. อสม. อาสาสมัครต่าง ๆ เป็นต้น</p>

ลำดับ	ประเด็น	ปัญหาที่พบ	แนวทางการแก้ไข	ส่ว. ที่จัดทำ	ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
			<p>ช่วยเหลือ โดยการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตรายครอบครัว เป็น 3 ระยะ ได้แก่</p> <p>6.1 แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตรายครอบครัวระยะเร่งด่วน (ระยะสั้น) เช่น การช่วยเหลือทางด้าน เครื่องอุปโภคบริโภค เงินสงเคราะห์ (เงินอุดหนุน) และการเข้าถึงสิทธิ เป็นต้น</p> <p>6.2 แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตรายครอบครัวระยะกลาง เช่น การให้ความรู้ การฝึกอาชีพ การเข้าถึงโอกาส การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มของชุมชน การเข้าถึงระบบ IT และการปรับสภาพแวดล้อม เป็นต้น</p> <p>6.3 แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตรายครอบครัวระยะยาว เช่น การปรับปรุง/ซ่อมแซมที่อยู่อาศัย การมีที่ดินทำกิน การเป็นชุมชนสีเขียว (ปลอดภัย ไม่มีการขโมย) การมีพื้นที่สาธารณะ และการบรรจุแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตรายครอบครัวในแผนของระดับจังหวัด/ ท้องถิ่น เป็นต้น</p> <p>7. บูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน กับหน่วยงานภาครัฐในระดับพื้นที่และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการร่วมกันแก้ไขและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน ครอบคลุมทั้ง 5 มิติ ได้แก่ มิติด้านรายได้ มิติด้านความเป็นอยู่ มิติด้านสุขภาพ มิติด้านการศึกษา มิติด้านการเข้าถึงสวัสดิการภาครัฐ</p>		

ลำดับ	ประเด็น	ปัญหาที่พบ	แนวทางการแก้ไข	สสว. ที่จัดทำ	ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
			<p>8. ติดตามประเมินผล เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนการดำเนินงานในระยะต่อไป ตลอดจน ปรับปรุงการดำเนินงานให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น</p> <p>9. การจัดเวทีการถอดบทเรียน จากการทำโครงการฯ ในระดับพื้นที่ เพื่อจัดทำแนวทางและรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือนให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจนการจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management) และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างพื้นที่ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และเป็นแนวทางการดำเนินงานร่วมกันต่อไป</p>		
15	HIV	ผู้ติดเชื้อ HIV ⁵² มีจำนวน 7,220 คน ซึ่งมีจำนวนสูงสุดในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส คิดเป็นร้อยละ 64.83	ควรมีการส่งเสริมความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการสร้างการรับรู้ และตระหนักรู้ด้านโรคติดต่อเชื้อ HIV ของประชากรกลุ่มด้อยโอกาส	สสว.6	กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
16	ช่องทางการเข้าถึงบริการสวัสดิการ ลักษณะของปัญหาที่มีรูปแบบใหม่ ๆ	จากปัญหากระแสสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งช่องทางการเข้าถึงบริการสวัสดิการ ลักษณะของปัญหาที่มีรูปแบบใหม่ ๆ หรือมีความซับซ้อนของปัญหามากขึ้น เช่น ปัญหาที่เป็นผลกระทบจากเทคโนโลยี และสื่อออนไลน์ สถานการณ์ฉุกเฉินหรือสภาวะวิกฤติต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของคนทุกช่วงวัยในปัจจุบัน	การกำหนดแนวทางในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัยเพื่อรองรับกับกระแสสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะช่องทางการเข้าถึงบริการและสวัสดิการต่าง ๆ การใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้องและเหมาะสม รวมทั้งระงับยับยั้ง ป้องกัน แก้ไขสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อการดำเนินชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย	สสว.1	<ul style="list-style-type: none"> - กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ - กรมกิจการเด็กและเยาวชน - กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว - กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ - กรมกิจการผู้สูงอายุ

⁵² สถานการณ์ประเด็นผู้ติดเชื้อ HIV, จากรายงาน “สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด”, สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 6

➤ ข้อเสนอเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน/บริการ

(สสว.1)

เสริมองค์ความรู้บุคลากรทุกภาคส่วนให้มีความพร้อมรองรับสังคมยุค New Normal ที่เกิดขึ้น โดยเน้นการทำงานระหว่างภาคีต่างๆ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

(สสว.6)

1. ควรพัฒนาระบบ Big Data ให้เป็นระบบเดียวกัน บนแพลตฟอร์มเดียวกัน เพื่อลดปัญหาการจัดเก็บข้อมูลซ้ำซ้อน ข้อมูลกระจัดกระจาย และไม่ครอบคลุม ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ ประมวลผล ข้อมูลในระยะเวลาหลายปี ทำให้สามารถใช้หรือคาดการณ์สถานการณ์ด้านต่างๆ ได้อย่างชัดเจน มีความน่าเชื่อถืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ควรมีการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพอิสระให้แก่ประชากรกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์แพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และการรวมกลุ่มด้านอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้คนในชุมชน ทั้งนี้จากสถานการณ์ภาวะการมีงานทำของประชากรในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสสว.6 (ไตรมาส 4 ตุลาคม-ธันวาคม 2563) มีผู้ว่างงานทั้งหมดจำนวน 29,202 คน และประชากรกลุ่มสตรี ประชากรที่เป็นสตรี (เพศหญิงทุกช่วงวัย) ของกลุ่มจังหวัด ในปี พ.ศ. 2564 มีจำนวนรวม 3,062,841 คน และสถานการณ์สำคัญ ได้แก่ สตรีที่ถูกเลิกจ้าง/ตกงาน จำนวน 12,922 คน คิดเป็นร้อยละ 80.03 ของจำนวนสตรีทั้งหมดของกลุ่มจังหวัด

3. ควรมีการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก ด้านสิทธิสวัสดิการสำหรับคนพิการให้สามารถเข้าถึงสิทธิได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ทั้งนี้จากประชากรคนพิการของกลุ่มจังหวัด ในปี พ.ศ. 2564 มีจำนวนรวม 233,058 คน และสถานการณ์สำคัญ ได้แก่ คนพิการที่มีความต้องการกายอุปกรณ์ จำนวน 1,785 คน คิดเป็นร้อยละ 0.77 คน ของจำนวนคนพิการทั้งหมดในกลุ่มจังหวัด สาเหตุความพิการมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ อันดับ 1 ไม่ทราบสาเหตุ จำนวน 45,440 คน อันดับ 2 คือ มากกว่า 1 สาเหตุ จำนวน 19,379 คน อันดับ 3 คือ อุบัติเหตุ จำนวน 20,205 คน

(สสว.7)

1. ควรมีการกำหนดแนวทางในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมให้ประชาชนกลุ่มเปราะบางทุกช่วงวัย เพื่อรองรับกับกระแสสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะช่องทางการเข้าถึงบริการ และสวัสดิการต่างๆ การใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง และเหมาะสม รวมทั้งระงับยับยั้ง ป้องกัน แก้ไขสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อการดำเนินชีวิตของกลุ่มเปราะบาง

2. การพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง ให้สามารถเข้าถึงบริการของรัฐเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยมีความสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ควรมีการขยายโอกาสในการเพิ่มทักษะอาชีพการสนับสนุนเงินทุนประกอบอาชีพให้กับผู้ได้รับผลกระทบจากกรณีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในทุกจังหวัด

(สสว.8)

1. ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน บูรณาการร่วมกันในการแก้ไขปัญหาสังคม ในระดับชุมชน
2. สร้างกลไกและเครือข่าย ในการเฝ้าระวัง และแจ้งเบาะแสในระดับจังหวัดให้มากขึ้น
3. นำเทคโนโลยีดิจิทัล เข้ามาใช้เป็นระบบฐานข้อมูลสถานการณ์ทางสังคม ผู้ประสบปัญหาทางสังคม และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินงาน และการจัดทำนโยบาย
4. ให้องค์กรที่เกี่ยวข้องทางด้านกลุ่มผู้สูงอายุ วางแผนนโยบาย มาตรการ ในการรองรับปัญหาของผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ให้ครอบคลุม
5. บุคลากรต้องมีการเตรียมความพร้อมในสภาวะฉุกเฉิน วิกฤต และมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน และเข้าร่วมอบรมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญ เชี่ยวชาญ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และถูกต้อง พร้อมทั้งเพิ่มบุคลากรในการดำเนินงานให้เพียงพอต่อผู้ประสบปัญหาทางสังคมทุกกลุ่มเป้าหมาย
6. ควรออกกฎหมายเฉพาะของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายครอบคลุมถึงสิทธิ และการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

(สสว.10)

1. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านการดูแลคนทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยบูรณาการกลไกการคุ้มครองกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในการดูแลของระบบ เอกชน/องค์กรและภาคีเครือข่าย/ชุมชน
2. ส่งเสริมการพึ่งพาตนเอง และการจัดการตนเองของชุมชน โดยการเสริมพลังและพัฒนาศักยภาพ ระบบเครือข่ายจิตอาสา และอาสาสมัครในพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาให้กลุ่มเป้าหมายลดการพึ่งพา ภาครัฐ และพึ่งพาตนเองได้
3. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพทีมสหวิชาชีพให้มีความรู้และประสบการณ์การทำงานในคดีความมนุษย์ เพื่อให้การระงับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์มีประสิทธิภาพมากขึ้น
4. ควรปรับกระบวนการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในสถานพักพิงให้มีมาตรฐานสากล โดยมีการทบทวนจัดให้ผู้เสียหายอยู่ในสถานพักพิงเป็นระยะ ไม่ต้องอยู่ในสถานพักพิงนานเกินจำเป็น และอนุญาต ให้ผู้เสียหายเข้าถึงบริการต่าง ๆ ของรัฐ เฉพาะเมื่อผู้เสียหายเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในการสืบสวนสอบสวนนัก ค้ามนุษย์ที่กระทำผิดต่อตนเท่านั้น
5. ควรปรับปรุงพัฒนาระบบคู่สายงานศูนย์ช่วยเหลือสังคม สายด่วน 1300 จังหวัด โดยการถ่ายโอน คู่สายอัตโนมัติ ให้แก่หน่วยงานที่รับผิดชอบตามตารางเวรปฏิบัติงาน เพื่อรองรับการปฏิบัติงานศูนย์ช่วยเหลือ สังคม สายด่วน 1300 จังหวัด และการปฏิบัติงานตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงเป็นการลดภาระ การเดินทางและมีความปลอดภัยแก่ผู้ปฏิบัติงานในกรณีสถานที่ปฏิบัติงานตั้งอยู่ห่างไกลหรือตั้งอยู่ในจุดเปลี่ยว
6. ควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ทันสมัยรองรับการปฏิบัติงานรวมถึง สนับสนุนงบประมาณในการจัดจ้างบุคลากรปฏิบัติหน้าที่เพิ่มเติม เพื่อให้ครอบคลุมการปฏิบัติงานของศูนย์ ช่วยเหลือสังคม สายด่วน 1300 จังหวัด หลังเวลาราชการในวันธรรมดา วันหยุดราชการ และวันหยุดนักขัต ฤกษ์
7. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรมีแหล่งข้อมูลพื้นฐานกลุ่มเป้าหมายทาง สังคมที่เป็นปัจจุบัน มีระบบออนไลน์ที่เป็นศูนย์ข้อมูลกลางที่มีมาตรฐาน สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย เป็นระบบ และเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง เช่น สถิติข้อมูล ที่ เกี่ยวข้องของกลุ่มเป้าหมาย ระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด

8. ควรบูรณาการการทำงานทุกภาคส่วน ทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติ เช่น ด้านข้อมูล แนวทางการทำงาน การต่อยอดการทำงานในพื้นที่ รวมทั้งการร่วมมือกับภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ธุรกิจเพื่อสังคม และการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาแบบองค์รวม

9. ควรจัดสรรวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 ที่มีประสิทธิภาพ ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างทั่วถึง เพื่อลดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานและมีมาตรการเยียวยาผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับเชื้อโควิด-19 จากการปฏิบัติหน้า

(สสว.11)

1. ควรมีระบบรองรับ ศึกษา วิเคราะห์ รายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัดให้ชัดเจน เพื่อกำหนดนโยบาย และเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนพื้นที่

2. ควรส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นประเด็นสำคัญ เพื่อทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัด

3. ควรชี้แจงให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเข้าใจในการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม

4. ควรสร้างกระบวนการบูรณาการข้อมูล เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างฐานข้อมูลของแต่ละส่วนราชการในกระทรวง

5. การมีระบบฐานข้อมูลเครือข่ายด้านสังคมที่เป็นปัจจุบัน และเพิ่มบทบาทเครือข่ายด้านสังคม โดยเฉพาะอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในการปฏิบัติงานในการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย

6. การพัฒนากลไกส่งเสริมและประสานงานการช่วยเหลือประสบปัญหาทางสังคม ให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดเป็นศูนย์กลางในการประสานส่งต่อความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่โดยคำนึงถึงศักยภาพและบริบทขององค์กร

ส่วนที่ 7

อภิปรายสรุปและข้อเสนอเชิงนโยบาย

จากข้อมูลการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม ปี 2564 ซึ่งรวบรวมข้อมูลทั้งจากระบบรายงานสถานการณ์ทางสังคม ปี 2564 ซึ่งจัดทำโดย สสว. 1 – 11 ร่วมกับการวิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูลทางสังคมที่หน่วยงานระดับกรม/เทียบเท่ากรม ในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำขึ้น รวมถึงข้อมูลทางสังคมซึ่งหน่วยงานที่น่าเชื่อถือจัดทำขึ้น

พบว่าในปี 2564 ประเทศไทยมีสถานการณ์ทางสังคมที่มีความท้าทายโดยสรุปพร้อมข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

1. การจัดสวัสดิการภายใต้โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ให้เป็นสวัสดิการถ้วนหน้า
2. การส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดสวัสดิการถ้วนหน้า
3. การป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กที่ถูกกระทำความรุนแรงที่มีแนวโน้มสูงขึ้น
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหาเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้กระทำความรุนแรงและมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม
5. การส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความเสมอภาคของเพศและการป้องกันแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อสตรีและครอบครัว
6. แนวโน้มการตั้งครุณีในวัยรุ่นและการคลอดบุตรมีชีพของแม่วัยรุ่น ยังมีสถิติสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด
7. ผลกระทบ COVID-19 ต่อความมั่นคงของครอบครัว
8. การเข้าถึงบริการสวัสดิการผู้สูงอายุ ให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่รวดเร็ว
9. การเพิ่มโอกาสและช่องทางการเข้าถึงสวัสดิการของคนพิการที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นส่วนหนึ่งจากโครงสร้างประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น และเข้าสู่ภาวะพิการเพิ่มมากขึ้น
10. การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มครอบครัวยากจน/เปราะบาง เข้าถึงความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย

➤ ข้อเสนอเชิงนโยบายภาพรวม

กลุ่มเป้าหมาย	ความท้าทาย	สถานการณ์ที่เกิดขึ้น	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
เด็กและเยาวชน	1. การจัดสวัสดิการภายใต้โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดให้เป็นสวัสดิการถ้วนหน้า	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนประชากรเด็กแรกเกิด อายุ 0-6 ปี มีจำนวน 4,286,218 คน (ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2564) - จำนวนผู้ลงทะเบียนโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดมีจำนวน 2,401,561 คน และจำนวนผู้ที่ได้รับเงินอุดหนุน แรกเกิด 2,303,103 คน (ที่มา : กรมกิจการเด็กและเยาวชน ณ วันที่ 25 สิงหาคม 2564) - ร้อยละผู้เข้าถึงโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด และลงระบบของโครงการฯ ได้ คิดเป็นร้อยละ 56.03 ในขณะที่ผู้ที่ลงทะเบียน และมีคุณสมบัติตรงตามเงื่อนไข ได้แก่ ร้อยละ 53.73 โดยมีเด็กแรกเกิด อายุ 0 – 6 ปี ตกหล่นที่ไม่ได้รับเงินอุดหนุน คิดเป็นร้อยละ 46.27 - อัตราการตกหล่นของเด็กที่ควรได้รับประโยชน์จากโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด มีจำนวนมาก คิดเป็นร้อยละ 30% ของจำนวน เกือบ 1 ใน 3 ของเด็กที่ควรได้รับประโยชน์จากเงินอุดหนุนฯ - องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย ได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่บางครอบครัวในกลุ่มเป้าหมายเด็กแรกเกิดไม่สามารถเข้าถึงโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดได้ เนื่องจากมีอุปสรรคดังต่อไปนี้ 	<p>เงินอุดหนุนเด็กแรกเกิดเป็นสวัสดิการแบบมีเงื่อนไข ที่เด็กอายุ 0 - 6 ปี ควรได้รับสิทธิ แต่จากสถานการณ์ปัจจุบัน พบว่า มีเด็กที่ได้รับสิทธิ เพียงร้อยละ 53.73 นั้นหมายความว่า มีเด็กที่ได้รับสิทธิหากเทียบกับจำนวนเด็กแรกเกิด อายุ 0 – 6 ปี มีเพียงร้อยละ 56.03 ดังนั้น ควรมีการจัดสวัสดิการแบบถ้วนหน้า</p> <p>โดยสนับสนุนข้อเสนอข้างต้นดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ดร.สมชัย จิตสุชน จาก Social Forum เวทีที่ 4 และ TDRI เห็นว่า ควรมีการจัดสวัสดิการถ้วนหน้าให้เด็กทุกคน ให้ครอบคลุมเด็กแรกเกิดจำนวน 4,286,218 คน โดยแยกตามช่วงอายุตามแนวคิดขั้นสวัสดิการ (Multi-Tier Social Protection) ได้แก่ Social Service การพัฒนาทักษะกึ่งถ้วนหน้า เงินอุดหนุนเด็กแรกเกิด การดูแลเด็กเล็ก 2. เสริมสร้างการเชื่อมโยงเงินอุดหนุนกับบริการสังคมอื่น ๆ 	กระทรวง พม. / กระทรวงการคลัง / กระทรวงสาธารณสุข / กระทรวงมหาดไทย

กลุ่มเป้าหมาย	ความท้าทาย	สถานการณ์ที่เกิดขึ้น	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		1) ความสับสนในขั้นตอนการรับสิทธิ และการลงทะเบียน 2) ความซับซ้อนของกระบวนการรับรองสถานะความยากจน 3) ครอบครัวที่ยากจนบางครอบครัวไม่มีบัญชีธนาคารหรือไม่สามารถเข้าถึงบริการเครื่องกดเงินอัตโนมัติ 4) เอกสารทางราชการไม่ครบถ้วน 5) บางครอบครัวที่อยู่ห่างไกลประสบปัญหาในการเดินทาง	เพื่อลดปัญหา และช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กให้ดียิ่งขึ้น (องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย) 3. สร้างโอกาสและความเป็นไปได้ ที่จะขยายสิทธิของเด็กที่ได้รับสิทธิเงินอุดหนุนเพื่อเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดไปสู่เด็กทุกคนที่อายุต่ำกว่า 6 ปี เงินอุดหนุนฯ ถ้วนหน้าจะสามารถช่วยลดค่าบริหารจัดการ ลดอัตราการตกหล่น และยังช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม (องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย)	
	2. การส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดสวัสดิการถ้วนหน้า	- จากรายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564 ของ สสว. 1 – 11 ได้จัดเก็บรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ด้านเด็ก (ผู้ที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์) ในประเด็นเรื่อง “เด็กที่อยู่ในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว พบว่ามีจำนวน 63,340 คน” ซึ่งประเด็นนี้มีมากกว่าประเด็นเรื่องเด็กด้านอื่น ๆ ได้แก่ เด็กที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรและไม่พร้อมในการเลี้ยงดู จำนวน 36,644 คน เด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม จำนวน 16,058 คน และเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางร่างกายจิตใจและทางเพศที่มีการดำเนินคดี จำนวน 1,665 คน - จากผลการศึกษาบทความวิชาการ เรื่อง การจัดสวัสดิการที่จำเป็นสำหรับครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว (วิกานดา ใหม่เพย) พบว่า ผลกระทบของเด็กในครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว	1. ผลักดันให้มีสวัสดิการสำหรับครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว เพื่อให้เด็กบางส่วนที่ไม่ได้รับโอกาส เช่น ทางการศึกษา สุขภาพ การเป็นอยู่ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมือนกับเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่พร้อมในทุก ๆ ด้าน 2. ผลักดันให้มีเงินอุดหนุนให้แก่เด็กทุกช่วงอายุ จนบรรลุนิติภาวะ นอกจากนี้ในบทความ “การจัดสวัสดิการที่จำเป็นสำหรับครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว : ความท้าทายต่อการพัฒนาประเทศท่ามกลางวิกฤตด้านประชากร” ของ วิกานดา ใหม่เพย	กระทรวง พม. (กรมกิจการเด็กและเยาวชน/กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว)/ กระทรวงการคลัง / สำนักงานสถิติแห่งชาติ/ กระทรวงศึกษาธิการ/ กระทรวงมหาดไทย

กลุ่มเป้าหมาย	ความท้าทาย	สถานการณ์ที่เกิดขึ้น	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		<p>ส่วนมากมีแนวโน้มเป็นเด็กมีปัญหาหรือก่ออาชญากรรม และหากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวประสบปัญหาด้านการเงิน ความเครียด ความไม่เข้าใจกัน อาจทำให้เด็กมีบุคลิกภาพที่เปลี่ยนไป เช่น เรียกร้องความสนใจ เหม่อลอย คะแนนผลการเรียนลดลง เป็นต้น และยังพบว่า ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวทำให้เด็กขาดความอบอุ่น ขาดที่พึ่ง และเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาสังคมถึงร้อยละ 50 รวมทั้งพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยวต้องรับภาระทำงานและการเลี้ยงดูสูงขึ้น</p>	<p>ได้มีข้อเสนอแนะในประเด็นครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. การสนับสนุนด้านการศึกษาแก่บุตรในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว และส่งเสริมการศึกษาในระดับสูงสำหรับบุตรในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวที่มีผลการเรียนและความประพฤติดี 4. จัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนที่มีอายุตั้งแต่นึ่งขวบครึ่งจนถึงอนุบาล ในช่วงวันทำการ และวันหยุดเพื่อแก้ไขปัญหา และอุปสรรคด้านเวลาในการประกอบอาชีพของครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ไม่ให้เกิดความกังวลกับบุตรหลาน เมื่อพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยวต้องทำงานนอกบ้านและระหว่างวันหยุด ซึ่งจะช่วยลดปัญหาด้านเศรษฐกิจครัวเรือนเลี้ยงเดี่ยวได้ในระดับหนึ่ง 5. การจัดฝึกอบรมอาชีพให้กับเด็กและเยาวชนในครัวเรือนเลี้ยงเดี่ยวเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการหารายได้เพิ่มให้กับพ่อหรือแม่ อีกทั้งยังเป็นการสร้างให้เด็กในครัวเรือนเลี้ยงเดี่ยวมีความรับผิดชอบและภูมิใจในความสามารถทำให้เกิดการเห็นคุณค่าแห่งตนสามารถแบ่งเบาภาระครอบครัวและเป็นฐานการพึ่งพาตนเองได้ในอนาคต 	

กลุ่มเป้าหมาย	ความท้าทาย	สถานการณ์ที่เกิดขึ้น	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>3. การป้องกันและแก้ไข ปัญหาเด็กที่ถูกกระทำความรุนแรงที่มีแนวโน้มสูงขึ้น</p>	<p>- จากสถานการณ์เด็กและเยาวชนที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ (เดือนตุลาคม 2563 – กันยายน 2564) พบว่ามีสถานการณ์ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นกับเด็ก จำนวน 208 ประเด็น จำนวน 912 กรณี โดยปัญหาที่มีเด็กปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์สูงที่สุด ได้แก่ เด็กถูกทำร้ายร่างกาย จำนวน 158 กรณี (ที่มา : รายงานสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนไตรมาสที่ 1/2564 ถึงไตรมาสที่ 4/2564 หน่วยงาน : กรมกิจการเด็กและเยาวชน)</p> <p>- จากเล่มรายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี 2564 ของ สสว. 1 – 11 พบว่าเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศที่มีการดำเนินคดี มีจำนวน 1,667 คน</p> <p>- เด็กอายุ 1-14 ปี ประมาณ 3 ใน 4 คน ถูกสมาชิกในครอบครัวลงโทษทางร่างกายหรือจิตใจ อย่างน้อยรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งในเดือนที่ผ่านมา ยิ่งไปกว่านั้น เด็กราว 4.2 คน ในทุกๆ 100 คน มีแนวโน้มที่จะถูกลงโทษทางกายอย่างรุนแรง</p> <p>- ในแต่ละปี มีเด็กมากกว่า 10,000 คนเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลจากการตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง โดยเฉพาะความรุนแรงทางเพศ และจากข้อมูลของยูนิเซฟพบว่า 3 ใน 4 ของเด็กในช่วงอายุระหว่าง 1 – 14 ปี เคยถูกลงโทษทางร่างกายจากสมาชิกในครอบครัว โดย 4.2 คน ใน 100 คน เคยถูกลงโทษทางร่างกายในระดับรุนแรง เฉลี่ยเด็ก 52 คน ถูกกระทำความรุนแรงทางเพศ ทางกาย หรือทางใจ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างการมีส่วนร่วมของสังคมในการหยุดยั้งความรุนแรงต่อเด็ก โดยขอให้ประชาชนตื่นตัวและรีบแจ้ง ศูนย์ช่วยเหลือสังคม 1300 ซึ่งเป็นสายด่วนของรัฐ เมื่อพบเห็นเด็กถูกระทำความรุนแรงทุกรูปแบบ (ที่มา : ยูนิเซฟ (UNICEF) จับมือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.)) 2. ส่งเสริมการปรับปรุงกฎหมายและผลักดันนโยบาย เพื่อให้สอดคล้องกับข้อตกลงในระดับนานาชาติเกี่ยวกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งรวมถึงข้อตกลงของประเทศไทย ในการยกเลิกการลงโทษทางร่างกาย ซึ่งเป็นผลมาจากรายงานทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศใน พ.ศ. 2559, อายุขั้นต่ำของการรับผิดทางกฎหมายอาญา ฯลฯ 3. ติดตามการใช้งบประมาณเพื่อพัฒนาระบบคุ้มครองเด็ก 4. พัฒนาโครงสร้างที่เหมาะสมสำหรับเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก 5. พัฒนาทักษะของเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก ซึ่งรวมถึง เจ้าหน้าที่ สังคมสงเคราะห์, 	<p>กระทรวง พม. (กรมกิจการเด็กและเยาวชน/ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว)/</p> <p>สำนักงานสถิติแห่งชาติ/ กระทรวงศึกษาธิการ/ กระทรวงมหาดไทย/สำนักงานนายกรัฐมนตรี/สำนักงานตำรวจแห่งชาติ/กระทรวงยุติธรรม/ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมด้านเด็กและเยาวชน</p>

กลุ่มเป้าหมาย	ความท้าทาย	สถานการณ์ที่เกิดขึ้น	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		<p>ถูกทอดทิ้ง หรือถูกนำไปแสวงหาผลประโยชน์ คิดเป็น 2 คน ต่อ 1 ชั่วโมง</p>	<p>เจ้าหน้าที่พยาบาล, เจ้าหน้าที่กฎหมาย (ตำรวจ, อัยการ และ ผู้พิพากษา) ให้สามารถทำงานได้ทั้งแบบเป็นเอกเทศและแบบทีม</p> <p>6. เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบบริหารจัดการข้อมูลเพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการเหตุและความสามารถในการวางแผน</p> <p>7. ปรับเปลี่ยนความเชื่อและแนวปฏิบัติที่ส่งเสริมการใช้ความรุนแรงต่อพวกเด็กๆ ทั้งหญิงและชาย โดยการใช้ต้นแบบของการเลี้ยงลูกเชิงบวกและการสร้างวินัยเชิงบวกผ่านการสื่อสารปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและสังคม</p>	
<p>4. การป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านเยาวชน</p>		<p>- จากสถานการณ์เยาวชนที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ (เดือนตุลาคม 2563 – กันยายน 2564) พบว่า มีสถานการณ์ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นกับเยาวชน จำนวน 140 ประเด็น จำนวน 260 กรณี โดยปัญหาที่มีเยาวชนปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ สูงที่สุดอันดับแรก ได้แก่ เยาวชนทำร้ายร่างกายผู้อื่น จำนวน 30 กรณี</p> <p>- จากเล่มรายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี 2564 ของ สสว. 1 – 11 พบว่าเยาวชนที่มีพฤติกรรม</p>	<p>1. การแก้ไขปัญหาเยาวชนทำร้ายร่างกายผู้อื่น โดยกระทรวง พม. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะของเจ้าหน้าที่ผู้คุ้มครองเยาวชนของกระทรวง พม. เช่น ผู้ปฏิบัติงานบ้านพักเด็ก อันได้แก่ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ นักพัฒนาสังคม ให้สามารถดูแลและแนะนำเยาวชนให้ตระหนักถึงผลเสียของการทำร้ายร่างกายผู้อื่น และผลเสียจากการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา</p>	<p>กระทรวง พม. (กรมกิจการเด็ก และเยาวชน/ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว)/ สำนักงานสถิติแห่งชาติ/ กระทรวงศึกษาธิการ/ กระทรวงมหาดไทย/ สำนักนายกรัฐมนตรี/ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ/ กระทรวงยุติธรรม/ ภาคเอกชน และ</p>

กลุ่มเป้าหมาย	ความท้าทาย	สถานการณ์ที่เกิดขึ้น	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		<p>ไม่เหมาะสม มีจำนวน 58,964 คน รองลงมาเป็น เยาวชนที่ถูกทารุณกรรมทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศ จำนวน 7,825 คน</p>	<p>2. ผลักดันให้มีกฎหมายในเชิงป้องกันให้มีความเข้มข้นขึ้น ผลักดันในการแก้กฎหมาย เช่น การบูลลี่ และการละเมิด/ใช้ความรุนแรงผ่านสื่อโซเชียล มีศูนย์ข้อมูลสำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และเด็ก/เยาวชนที่เข้าถึงได้ง่าย ครอบคลุม และคำนึงถึงสิทธิของเยาวชนในโลกดิจิทัลมากขึ้น รวมถึงมีการพัฒนาระบบคัดกรองกลุ่มเยาวชนที่มีประสบการณ์ชีวิตไม่พึงประสงค์ พัฒนาระบบ สนับสนุน ป้องกัน พื้นฟูเฝ้าระวังผลกระทบกลุ่มเยาวชนในภาวะวิกฤติ (ที่มา : Social Forum 2)</p>	<p>ภาคประชาสังคมด้านเด็กและเยาวชน</p>
<p>สตรีและครอบครัว</p>	<p>1. การส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความเสมอภาคของเพศและการป้องกันแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อสตรีและครอบครัว</p>	<p>จากรายงานสถานการณ์สตรีไทย ประจำปี 2564 กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว</p> <ul style="list-style-type: none"> - พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 66.5 ล้านคน โดยแยกเป็น หญิง จำนวน 33,953,835 คน ชาย 32,605,100 คน (จำนวนหญิงมากกว่าชาย 1.3 ล้านคน) สัดส่วนเพศหญิงในการเป็นหัวหน้าครัวเรือนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 38.9 (ปี 2562) และผู้หญิงยังคงมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานน้อยกว่าผู้ชายโดยมีแรงงานผู้หญิงในระบบ 17 ล้านคน ผู้ชาย 20 ล้านคน โดยรวมผู้หญิงยังคงได้รับอัตราค่าจ้างรายเดือนน้อยกว่าผู้ชาย 	<p>1. จัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอสำหรับบริการช่วยเหลือผู้ที่ถูกกระทำรุนแรง และหาทางให้ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือเข้าถึงบริการเหล่านี้ให้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทที่มีการใช้มาตรการห้ามประชาชนออกจากบ้านและจำกัดการเดินทางเคลื่อนย้าย</p> <p>2. ควรพิจารณาจัดบริการทางการแพทย์ทางไกล (telemedicine) การใช้ระบบไอทีเป็นแกนกลางของบริการทางการแพทย์ (digital health) หรือใช้โทรศัพท์มือถือในการ</p>	<p>กระทรวง พม. (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว)/ กระทรวงมหาดไทย/ กระทรวงยุติธรรม/ กระทรวงศึกษาธิการ/ สำนักงานสถิติแห่งชาติ/ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมด้านสตรีและครอบครัว</p>

กลุ่มเป้าหมาย	ความท้าทาย	สถานการณ์ที่เกิดขึ้น	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		<p>- ในด้านความรุนแรงต่อสตรี พบว่า ในปี 2563 ผู้ถูกระทำ ความรุนแรงเฉลี่ย 43 ราย/วัน หรือ 15,797 ราย โดยร้อยละ 91.94 ของผู้ถูกระทำความรุนแรงเป็นผู้หญิง โดยจำแนก ตามประเภทของการกระทำความรุนแรง ดังนี้ ทางร่างกาย ร้อยละ 59.77 ทางเพศ ร้อยละ 32.86 ทางจิตใจ 4.89 เมื่อจำแนกตามประเภทของการกระทำความรุนแรง พบว่า อันดับ 1 เป็นความรุนแรงทางร่างกาย ร้อยละ 59.77 อันดับ 2 ความรุนแรงทางเพศ ร้อยละ 32.86 และอันดับ 3 เป็นความ รุนแรงทางจิตใจ ร้อยละ 4.89</p> <p>- จากบทความสถิติความรุนแรงทางเพศของสังคมไทย ยังน่าเป็นห่วง ของเว็บไซต์ BLT Bangkok พบว่า สถิติสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงในไทยเกิดขึ้นกับเด็ก และเยาวชน อายุ 5-20 ปี มากที่สุดถึง (60.6%) รองลงมาเป็นผู้หญิงอายุ 41-60 ปี (30.9%) ซึ่งจากการสำรวจความถี่ของปัญหา ความรุนแรงต่อผู้หญิงในประเทศไทย พบว่า ผู้หญิงอายุระหว่าง 15-19 ปี มีความเสี่ยงที่จะถูกระทำความรุนแรงทางร่างกาย หรือทางเพศโดยคูรักรหรือแฟนมากที่สุด เมื่อเทียบกับผู้หญิงในช่วง อายุอื่น และยังพบมากในคูรักรหรือแฟนที่อยู่ร่วมกันโดยไม่ได้ แต่งงาน สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ชายอายุน้อยมีแนวโน้มจะใช้ ความรุนแรงมากกว่าผู้ชายที่มีอายุมากกว่า</p>	<p>ให้บริการทางการแพทย์ (mhealth) เพื่อ ส่งเสริมให้ผู้ถูกระทำความรุนแรงสามารถเข้าถึง บริการและความช่วยเหลือมากขึ้น โดย จำเป็นต้องสร้างความปลอดภัยให้แก่ ผู้ใช้บริการด้วย</p> <p>3. พิจารณาจัดศูนย์พักพิงเพื่อทางเลือก สำหรับผู้หญิงที่จำเป็นและต้องการที่พักอาศัย ชั่วคราว</p> <p>4. ให้หลักประกันว่ามาตรการที่ห้ามประชาชน ออกจากบ้านจะไม่มี การลงโทษผู้หญิงที่ ออกมาขอความช่วยเหลือเมื่อถูกระทำความรุนแรง เช่น เมื่อต้องออกจากบ้านมายังสถานีตำรวจ หรือโรงพยาบาลเพื่อแจ้งเหตุถูกระทำ (บทความ ความรุนแรงในสถานการณ์โควิด-19 โดย องค์การอนามัยโลก)</p> <p>5. บูรณาการร่วมกับองค์กรเอกชนและภาค ประชาชนที่เข้ามาดูแล ข้อยุติเกี่ยวกับความ รุนแรง</p> <p>6. ปรับแก้ และบังคับใช้มาตรการทาง กฎหมายให้มีความทันต่อสถานการณ์และ สอดคล้องกับประเด็นปัญหาปัจจุบัน</p>	

กลุ่มเป้าหมาย	ความท้าทาย	สถานการณ์ที่เกิดขึ้น	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	2. แนวโน้มการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและการคลอดบุตรมีชีพของแม่วัยรุ่น ยังมีสถิติสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด	<p>- จากการสำรวจพฤติกรรมของผู้ชายที่ใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิง พบว่าพฤติกรรมของผู้ชายที่ใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงมากเป็นอันดับ 1 คือชอบด่าทอ เหยียดเพศ ทบตีทำร้าย สูงถึง ร้อยละ 85</p> <p>- จากสถิติการคลอดของผู้หญิงที่มีอายุ 15 – 19 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 – 2563 ของสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พบว่า มีอัตราการคลอดลดลงอย่างต่อเนื่อง จากในปี 2553 ที่มีอัตราการคลอด 50.06 (ต่อประชากรในวัยเดียวกัน 1,000 คน) ลดลงเป็น 28.67 ในปี 2563</p> <p>- จากข้อมูล “รายงานประจำปี 2563 สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์” โดย กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ร้อยละการตั้งครรรภ์ซ้ำในหญิงอายุต่ำกว่า 20 ปี พ.ศ. 2563 เท่ากับ 14.94 และถึงแม้ว่าการตั้งครรรภ์ซ้ำในวัยรุ่นลดลงจากร้อยละ 18 ในปี พ.ศ. 2559 แต่ยังคงสูงเกินเกณฑ์เป้าหมายที่กำหนดไม่เกินร้อยละ 14.5 จึงมีความจำเป็นต้องเร่งรัดการดำเนินงานเพื่อลดการตั้งครรรภ์ซ้ำในกลุ่มวัยรุ่นอย่างจริงจัง และยังพบว่าร้อยละของเด็กแรกเกิดน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ พบมากในกลุ่มแม่วัยรุ่นอายุน้อย</p> <p>- จากรายงาน “แม่วัยใส ความท้าทายการตั้งครรรภ์ในวัยรุ่น” โดย กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย พบว่า ในภาพรวม “การเกิด” ของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลง แต่การคลอดที่เกิดจากผู้หญิงอายุน้อยกว่า 20 ปีกลับ</p>	<p>7. ส่งเสริมให้เกิดการสร้างเครือข่ายการพัฒนาสตรี การพัฒนาตนเอง รวมถึงมีการพัฒนาชุมชนและสังคม</p> <p>1. ส่งเสริมการให้ความรู้ความเข้าใจด้านเพศสัมพันธ์ และวิธีการป้องกัน เพื่อผลักดันให้วัยรุ่นสามารถปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดกับผู้ปกครองหรือเภสัชกรได้อย่างเปิดเผยมากยิ่งขึ้น</p> <p>- จากรายงาน “แม่วัยรุ่นอยู่ที่ไหน แผนที่ภูมิศาสตร์ - สถานการณ์ แนวโน้ม ข้อมูลแม่วัยรุ่นระดับพื้นที่ รายงานประจำปี 2563 สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์” โดย UNFPA Thailand ได้ขอเสนอดังต่อไปนี้</p> <p>2. ข้อมูลระดับพื้นที่ บูรณาการข้อมูลแม่วัยรุ่นจากฐานข้อมูลทะเบียนเกิด และทะเบียนราษฎร เพื่อความเป็นเอกภาพ โดยใช้รหัสเลขประจำตัว 13 หลักเป็นตัวเชื่อมข้อมูลต่างฐาน</p> <p>3. Hot Spot แม่วัยรุ่น การมีข้อมูลที่ชี้ให้เห็น Hot Spot แม่วัยรุ่นในระดับจังหวัดและอำเภอทำให้มีฐานข้อมูลที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงของสถานการณ์</p>	กระทรวง พม. (กรมกิจการเด็กและเยาวชน/กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว)/สำนักงานสถิติแห่งชาติ/ กระทรวงศึกษาธิการ/ กระทรวงวัฒนธรรม/ กระทรวงยุติธรรม/ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมด้านเด็กและเยาวชน/ ด้านสตรีและครอบครัว

กลุ่มเป้าหมาย	ความท้าทาย	สถานการณ์ที่เกิดขึ้น	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		<p>เพิ่มขึ้น การคลอดของหญิงวัยรุ่นที่เพิ่มขึ้นก่อให้เกิดคำถามถึงความพร้อมและคุณภาพชีวิตของเด็กเกิดใหม่ ซึ่งจะเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต เนื่องจากอัตราการคลอดของแม่วัยรุ่นเพิ่มสูงขึ้นสวนทางกับการเกิดของทารกจากประชากรหญิงวัยอื่น ๆ ที่ลดลง</p>	<p>แม่วัยรุ่น เป็นเครื่องมือติดตามเพื่อลดอัตราการเกิดแม่วัยรุ่นในระดับพื้นที่</p> <p>4. ลักษณะเฉพาะของพื้นที่ แต่ละพื้นที่มีความหลากหลายของปัจจัยที่นำไปสู่การเป็นแม่วัยรุ่น การวางแผนดำเนินงานและการกำหนดนโยบายเพื่อลดการคลอดในวัยรุ่นจึงควรคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ซึ่งสะท้อนถึงลักษณะเฉพาะของวัยรุ่นหญิงในแต่ละพื้นที่</p> <p>5. ส่งเสริมการเข้าถึงบริการอนามัยการเจริญพันธุ์อย่างทั่วถึง ควรมีมาตรการที่เหมาะสมในระดับพื้นที่ที่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะในพื้นที่ทางไกล ผู้มีฐานะยากจน ผู้ด้อยโอกาส แรงงานต่างชาติ/ไร้สัญชาติ ตลอดจนวัยรุ่นและเยาวชนเผ่า เพื่อให้วัยรุ่นและเยาวชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงบริการด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ได้ทั่วถึง</p> <p>6. รณรงค์และเผยแพร่เนื้อหาของ พ.ร.บ. การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 และ พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560</p>	

กลุ่มเป้าหมาย	ความท้าทาย	สถานการณ์ที่เกิดขึ้น	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
			<ul style="list-style-type: none"> - ให้อัยรุ่นและเยาวชนได้เรียนเพศวิถีศึกษารอบด้าน - ให้อัยรุ่นและเยาวชนที่ตั้งครรภ์มีโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง - รักษาข้อมูลความลับของวัยรุ่นและเยาวชนที่มารับบริการอย่างไม่เลือกปฏิบัติ - ให้อัยรุ่นและเยาวชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการกำหนดนโยบาย ผ่านกลไกสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับการปกครอง <p>7. เปิดรับต่อเสียงสะท้อนและการมีส่วนร่วมมากขึ้นของวัยรุ่นและเยาวชน โดยเฉพาะกลุ่มที่ด้อยโอกาส หน่วยงานภาครัฐและเอกชนรวมทั้งภาคีเครือข่ายเพิ่มการสนับสนุนให้อัยรุ่นและเยาวชนมีโอกาสสะท้อนเสียงบอกความต้องการที่แท้จริง</p>	
<p>ครอบครัว</p>	<p>1. ผลกระทบ COVID-19 ต่อความมั่นคงของครอบครัว</p>	<p>เนื่องจากในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2561-2563 มีจำนวนผู้หญิงที่ถูกกระทำความรุนแรงที่รับบริการที่ศูนย์พึ่งได้เพิ่มขึ้น โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มีจำนวน 13,248 คน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีจำนวน 14,523 คน และปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มีจำนวน 15,090 คน (ที่มา : สถิติผู้เข้ารับบริการในศูนย์พึ่งได้ หน่วยงาน : กระทรวงสาธารณสุข)</p>	<p>ควรมีมาตรการดูแลเมื่อคนอยู่ในภาวะเสี่ยงสูงรูปแบบต่าง ๆ เช่น ประกันสังคมที่รัฐควรสนับสนุน ไม่ต้องรอให้ประชาชนจ่ายเอง เพราะการคุ้มครองลดต้นทุนการตามแก้ปัญหาได้ดีกว่า และจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาเพื่อจัดหางานให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบ เป็นต้น</p> <p>(ที่มา : Social Forum 4)</p>	<p>ทุกกระทรวงทั้งภาครัฐและเอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง</p>

กลุ่มเป้าหมาย	ความท้าทาย	สถานการณ์ที่เกิดขึ้น	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>2. จำนวนความรุนแรงในครอบครัวที่มีจำนวนสูงขึ้นใน 4 ปี ย้อนหลัง</p>	<p>- สถิติความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัวตั้งแต่ปี 2561 - 2564 มีแนวโน้มสูงขึ้นในทุก ๆ ปี สรุปได้ดังต่อไปนี้</p> <p>ปี 2561 มีจำนวน 1117 ราย</p> <p>ปี 2562 มีจำนวน 1323 ราย</p> <p>ปี 2563 มีจำนวน 1448 ราย</p> <p>ปี 2564 มีจำนวน 1811 ราย</p> <p>(ที่มา : ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว)</p> <p>- จากสถิติความรุนแรงในครอบครัว ประจำปี 2564 มีสถิติปัจจัยที่ก่อให้เกิดความรุนแรง โดยอันดับ 1 ได้แก่ ยาเสพติด ร้อยละ 20 อันดับ 2 สุรา ร้อยละ 14 และอันดับ 3 การพนัน ร้อยละ 11 ตามอันดับ</p> <p>- จากบทความสถิติความรุนแรงทางเพศของสังคมไทยยังน่าเป็นห่วง ของเว็บไซต์ BLT Bangkok พบว่า สถิติสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงในไทยเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน อายุ 5-20 ปี มากที่สุดถึง (60.6%) รองลงมาเป็นผู้หญิงอายุ 41-60 ปี (30.9%) โดยผู้ที่ถูกกระทำความรุนแรงมีอายุมากที่สุด 90 ปี และน้อยที่สุดคือ 5 ขวบ</p> <p>โดยผู้กระทำความรุนแรงกว่าครึ่งเป็นคนรู้จักคุ้นเคยหรือบุคคลในครอบครัวกว่า (53%) รองลงมาเป็นคนแปลกหน้า ไม่รู้จักกัน (38.2%) และคนที่รู้จักกันผ่านโซเชียล (8.8%) โดยอายุของผู้กระทำที่น้อยที่สุดคือ 12 ปี ซึ่งปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดความรุนแรงทางเพศมากที่สุดคือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์</p>	<p>1. ควรปรับเปลี่ยนข้อกฎหมายให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนไป เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น บทความทางวิชาการ (ที่มา : การแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว : The Resolution of Domestic Violence in Thailand)</p> <p>2. ส่งเสริม และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว</p> <p>สร้างช่องทางให้คำปรึกษาเรื่องความรุนแรงในครอบครัว และรณรงค์ยุติความรุนแรงในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมสร้างเสริม และปลูกฝังจิตสำนึก (ที่มา : ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งจัดทำโดย กรม สค. ร่วมกับนิด้าโพล)</p> <p>3. ควรส่งเสริมให้มีการทำ MOU ระหว่างหน่วยงานด้านการส่งเสริมสุขภาพจิต และกระทรวง พม. ทำงานร่วมกับครอบครัวและชุมชน ในการริเริ่มทำกิจกรรมหรือช่องทางต่าง ๆ ที่จะปรับเปลี่ยนวงจรชีวิตครอบครัวให้ห่างจากความรุนแรง</p> <p>(ที่มา : บทความวิชาการ เรื่องความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาและแนวทางการป้องกัน</p>	<p>ทุกกระทรวงทั้งภาครัฐและเอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง</p>

กลุ่มเป้าหมาย	ความท้าทาย	สถานการณ์ที่เกิดขึ้น	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		<p>สูงถึง (31.1%) รองลงมาอ้างว่ามีอารมณ์ทางเพศ (28%) ส่วนสถานที่เกิดเหตุเกิดมักจะเป็นในที่พักของผู้ถูกกระทำฯ และในที่เปลี่ยว ถนนเปลี่ยว ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อผู้ถูกกระทำให้หวาดผวา ระแวง และกลัว มากที่สุด (26.1%) แต่ที่น่าห่วงคือยังถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์เป็นระยะเวลายาวนาน หลายครั้ง (12.8%)</p> <p>ร.ศ.อภิญญา เวชยชัย นายกสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์กล่าวว่าปัจจุบันผู้เสียหายมีแนวโน้มเข้าสู่กระบวนการของตำรวจสูงขึ้น แต่จากการเฝ้าระวังพบว่าเหตุการณ์ความรุนแรงส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิต สภาวะทางจิตใจ หลายรายสูญเสียความเชื่อมั่นในตัวเอง สิ่งที่ยังเป็นปัญหาคือผู้เสียหายส่วนใหญ่ไม่กล้าเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เพราะอายและไม่กล้าเปิดเผย ซึ่งยิ่งทำให้ผู้กระทำยามใจและเกิดการกระทำซ้ำ ดังนั้นต้องทำให้ผู้กระทำได้รับการลงโทษที่เด็ดขาด ผู้เสียหายต้องได้รับทางเลือกที่เหมาะสม โดยต้องมีระบบดูแลที่ชัดเจน</p> <p>- ผลการสำรวจนิด้าโพล ร่วมกับกรมกิจการสตรีและครอบครัว เรื่องแนวทางการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ได้รับผลโหวตสูงที่สุด คือ ส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว/อบรมสั่งสอน คิดเป็นร้อยละ 52.01 แต่ในขณะเดียวกันจากรายงานสถานการณ์ความเข้มแข็งของครอบครัวไทย ปี 2563 โดยกรม สค. มีครอบครัวที่ผ่านเกณฑ์ครอบครัวเข้มแข็ง ด้านสัมพันธภาพ</p>	<p>โดย ชลาศัย กันมินทร์ จาก มหาวิทยาลัยรังสิต)</p> <p>4. ส่งเสริมให้สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรปลูกฝังและรณรงค์ถึงพิษภัยของปัจจัยที่ส่งเสริมความรุนแรง ทั้งสุรา ยาเสพติด การพนัน เป็นต้น (ที่มา : บทความวิชาการ เรื่องความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาและแนวทางการป้องกัน โดย ชลาศัย กันมินทร์ จาก มหาวิทยาลัยรังสิต)</p>	

กลุ่มเป้าหมาย	ความท้าทาย	สถานการณ์ที่เกิดขึ้น	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		<p>ในครอบครัวเพียงร้อยละ 72.11 และไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 27.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์เพียง 1.11 คะแนน จะเห็นว่าด้านสัมพันธภาพในครอบครัวถือว่ามีค่าความความเข้มแข็งผ่านเกณฑ์ไม่สูงนัก โดยเฉพาะเรื่องการแสดงความรักและเอาใจใส่ระหว่างกัน และการสื่อสารระหว่างกันอย่างมีคุณภาพมีค่าความเข้มแข็งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้</p>		
<p>ผู้สูงอายุ</p>	<p>1. การเข้าถึงบริการสวัสดิการผู้สูงอายุ ให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่รวดเร็ว</p>	<p>- พบว่า ในปี พ.ศ. 2564 ประชากรไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 66,171,439 คน มีผู้ที่อยู่ในช่วงวัยผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) จำนวน 12,071,837 คน คิดเป็นร้อยละ 18.24 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในปี 2564 ประเทศไทยเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) (ที่มา : จากข้อมูลจำนวนและสัดส่วนประชากรจากการทะเบียน จำแนกตามกลุ่มอายุ (วัยเด็ก วัยแรงงาน วัยสูงอายุ) เพศ ภาค และจังหวัดพ.ศ. 2555 - 2564 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ: http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/01.aspx)</p> <p>- จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ ปี 2562 คือ 9,012,248 คน ซึ่งเบี้ยยังชีพเป็นรายได้ที่สำคัญสำหรับผู้สูงอายุ แม้จำนวนเงินจะน้อย เนื่องจากพบวก่อนได้รับเบี้ยยังชีพ ร้อยละ 33.50 ของผู้สูงอายุทั้งหมดมีรายได้หลักจากลูกตามด้วยร้อยละ 24.40 เป็นรายได้จากการทำงาน</p>	<p>- เนื่องจากสิทธิเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นสิทธิสวัสดิการถ้วนหน้า ดังนั้น ผู้สูงอายุที่เข้าเกณฑ์ควรได้รับเบี้ยยังชีพทั้งหมด แต่เนื่องจากผู้สูงอายุบางส่วนอาจจะเข้าไม่ถึงสิทธิสวัสดิการ เช่น ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวและเข้าไม่ถึงข้อมูลข่าวสาร หรือผู้สูงอายุที่ไม่สามารถเดินทางไปลงทะเบียนได้ (ติดบ้าน/ติดเตียง) จึงควรมีการลงพื้นที่สำรวจและดำเนินการลงทะเบียนตามบ้าน หรือผลักดันให้เป็นสวัสดิการถ้วนหน้า นอกจากนี้ ยังมีผู้สูงอายุที่ไม่ประสงค์รับเบี้ยยังชีพเนื่องจากฐานะดี</p>	<p>กระทรวง พม./ กระทรวงมหาดไทย</p>

กลุ่มเป้าหมาย	ความท้าทาย	สถานการณ์ที่เกิดขึ้น	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		<p>แต่เมื่อได้รับเบี้ยยังชีพมีการเปลี่ยนแปลง คือ เบี้ยยังชีพกลายเป็นอันดับหนึ่ง โดยร้อยละ 43.84 ของผู้สูงอายุมีเบี้ยยังชีพเป็นรายได้หลัก อันดับถัดมา คือ ร้อยละ 27.20 เป็นรายได้จากลูก และตามด้วยร้อยละ 22.62 เป็นรายได้จากการทำงาน (ที่มา : สรุปรายงาน เรื่อง การศึกษาผลกระทบของเบี้ยยังชีพต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุและเศรษฐกิจในระดับชุมชน หน่วยงานที่จัดทำ วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับ มูลนิธิพัฒนางานผู้สูงอายุ องค์การเฮลท์เจจ อินเตอร์เนชั่นแนล เว็บไซต์ : http://fopdev.or.th/wp-content/uploads/2020/12/fact-sheet-OP-pension-A4.pdf)</p>		
	2. ประเทศไทยเป็นประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ	<p>- เนื่องจากจำนวนผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) มีอัตราเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้สูงอายุใน ปี 2560 มีจำนวน 10,225,322 คน (ร้อยละ 15.45 ของประชากรทั้งหมด) - ผู้สูงอายุใน ปี 2561 มีจำนวน 10,666,803 คน (ร้อยละ 16.06 ของประชากรทั้งหมด) - ผู้สูงอายุใน ปี 2562 มีจำนวน 11,136,059 คน (ร้อยละ 16.73 ของประชากรทั้งหมด) - ผู้สูงอายุใน ปี 2563 มีจำนวน 11,627,130 คน (ร้อยละ 17.57 ของประชากรทั้งหมด) - ผู้สูงอายุใน ปี 2564 มีจำนวน 12,071,837 คน (ร้อยละ 18.24 ของประชากรทั้งหมด) 	<p>ควรมีการผลักดันนวัตกรรมทางสังคม เพื่อการสูงวัยที่มีคุณภาพ เช่น โครงการจัดการความรู้ในการพัฒนาผู้สูงอายุให้มีศักยภาพผ่านการเรียนรู้ตลอดชีวิต ขององค์กรส่วนท้องถิ่น หรือ นวัตกรรม User Driven ซึ่งจะขับเคลื่อน โดยผู้ใช้ (ผู้สูงอายุ) โดยมีความเชื่อมโยงด้านสุขภาพและบริการทางสังคม เฉพาะในชุมชน (ที่มา : Social Forum 4 โดย รศ.ดร.ชมพูนุช โกสลากรเพิ่มพูนวิวัฒน์)</p>	ทุกกระทรวงทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มเป้าหมาย	ความท้าทาย	สถานการณ์ที่เกิดขึ้น	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		<p>ซึ่งมีสัดส่วนมากกว่าจำนวนประชากรทั้งหมด ร้อยละ 10 ขึ้นไป แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (ที่มา : กรมกิจการผู้สูงอายุ)</p> <p>- จากบทความ จับตาปี 2565 ไทยสู่ “สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์” เปลี่ยน “ภาวะ” เป็น “พลัง” หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ออนไลน์ วันที่ 1 มกราคม 2565 https://www.thairath.co.th/news/local/2277535 พบว่า ตามการคาดการณ์ ปี 2565 ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปในประเทศไทยจะขยับสัดส่วนเป็นร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ นั่นหมายถึง ประชากร 1 ใน 5 คือผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่องค์การอนามัยโลก (WHO) และสหประชาชาติกำหนดสังคมที่มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 20 ขึ้นไป ถือเป็น “สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์” ปัจจุบันผู้สูงอายุในประเทศไทยมีประมาณ 11.8 ล้านคน จากประชากรกว่า 66 ล้านคน หรือร้อยละ 17.9</p> <p>- นอกจากนี้ความท้าทายของผู้สูงอายุไทย คือประเด็นปัญหา การขาดแคลนแรงงานในอนาคต เนื่องจากมีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดย ธนาคารโลกคาดการณ์ว่าภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกจะเผชิญกับตัวเลขประชากรวัยทำงานที่กำลังลดลงอย่างต่อเนื่องและคาดว่าจะลดลงจนถึงประมาณ 15% ภายในปี พ.ศ.2583 (ค.ศ.2040) โดยการขาดแคลน คนวัยทำงานนี้จะเป็นการขาดแคลนคนทำงานในทุกภาคส่วน ทั้งในภาคการผลิตและบริการ ประกอบกับการลดลงอย่างรวดเร็วของอัตราการเกิดของประชากรวัยเด็ก รวมกับ</p>		

กลุ่มเป้าหมาย	ความท้าทาย	สถานการณ์ที่เกิดขึ้น	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		แนวโน้มของการแต่งงานที่ช้าลงของประชากรวัยเจริญพันธุ์ที่เป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้อัตราเพิ่มประชากรวัยเด็กไม่สามารถดีดขึ้นให้ทันกับอัตราความเร็วของการเพิ่มประชากรวัยสูงอายุ		
<p>คนพิการ</p>	<p>1. การเพิ่มโอกาสและช่องทางการเข้าถึงสวัสดิการของคนพิการที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นส่วนหนึ่งจากโครงสร้างประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นและเข้าสู่ภาวะพิการเพิ่มมากขึ้น</p>	<p>1. จากรายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564 ของ สสว. 1 - สสว. 11 จำนวนคนพิการที่ประสบปัญหาทางสังคมมีจำนวนทั้งสิ้น 147,637 คน โดยส่วนใหญ่เป็นคนพิการที่ไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวน 131,340 คน คิดเป็นร้อยละ 88.96 ของจำนวนคนพิการที่ประสบปัญหาทางสังคม (จำนวนคนพิการที่ประสบปัญหาทางสังคม ประกอบไปด้วยคนพิการที่ไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ คนพิการที่มีความต้องการกายอุปกรณ์ และคนพิการที่อยู่คนเดียวตามลำพัง/ไม่มีผู้ดูแล/ถูกทอดทิ้ง)</p> <p>2. และพบว่า มีจำนวนคนพิการที่มีความต้องการกายอุปกรณ์ จำนวน 13,979 คน และคนพิการที่อยู่คนเดียวตามลำพัง/ไม่มีผู้ดูแล/ถูกทอดทิ้ง จำนวน 2,318 คน</p>	<p>1. ผลักดันให้ อพม. อสม. และเพิ่มจำนวนอาสาสมัครเชี่ยวชาญด้านคนพิการ เพื่อดูแลสอดส่อง ค้นหา ลงพื้นที่สำรวจ เพื่อให้คนพิการที่เข้าไม่ถึงสิทธิ หรือคนพิการที่อยู่ตัวคนเดียวได้รับสิทธิสวัสดิการตามที่ควรได้รับ</p> <p>2. ควรเร่งปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมเพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกให้คนพิการสามารถประกอบกิจวัตรประจำวันได้ด้วยศักยภาพของตนเอง</p>	<p>กระทรวง พม./ กระทรวงมหาดไทย/ สำนักงานสถิติแห่งชาติ/ กองทุนสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ/ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมด้านคนพิการ</p>
	<p>2. จำนวนคนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย ในปี 2564 มีจำนวนเพิ่มขึ้นตลอดทั้งปี</p>	<p>จำนวนคนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย ในปี 2564 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไตรมาส 1 จำนวน 1,032,455 คน - ไตรมาส 2 จำนวน 1,043,192 คน - ไตรมาส 3 จำนวน 1,047,144 คน - ไตรมาส 4 จำนวน 1,048,065 คน 	<p>1. เนื่องจากมีการเพิ่มขึ้นของจำนวนคนพิการทางการเคลื่อนไหว จึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน บริการขนส่งสาธารณะ อาคารสถานที่เพื่อให้เอื้อสำหรับคนพิการที่มีจำนวนมากขึ้น</p>	

กลุ่มเป้าหมาย	ความท้าทาย	สถานการณ์ที่เกิดขึ้น	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		<p>ทำให้มีจำนวนคนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายในสังคมเพิ่มมากขึ้น (ที่มา : รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย ไตรมาส 1 – 4 หน่วยงาน : กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ)</p>	<p>2. มีการส่งเสริม สนับสนุนผู้ดูแลคนพิการในการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว ตามคู่มือสำหรับประชาชนของสถาบันสิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข</p>	
<p>กลุ่มคนเปราะบาง/ผู้ด้อยโอกาส</p>	<p>การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มครอบครัวยากจน/เปราะบางเข้าถึงความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จากการสำรวจผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 พบว่า รายได้ของครัวเรือนกลุ่มเปราะบางทุกประเภทลดลงอย่างมาก เนื่องจากครัวเรือนเหล่านี้มักมีสมาชิกที่ทำงานรับจ้างหรือทำงานไม่ประจำจึงเป็นกลุ่มแรกๆ ที่ตกงาน รวมทั้งมีรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น นำไปสู่หนี้สินที่สูงขึ้นตามมา ไม่ว่าจะเป็นหนี้สินทั้งในระบบและนอกระบบ - จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ทำให้คนไร้บ้านซึ่งเป็นหนึ่งในกลุ่มคนเปราะบางได้รับผลกระทบอย่างมาก กลายเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อ COVID-19 เชนิชญกับรายได้ที่ลดลง และจากการสำรวจคนไร้บ้านในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม 2563 พบว่า คนไร้บ้านกว่าร้อยละ 40 แทบไม่มีงานทำในช่วงสถานการณ์ COVID-19 อีกทั้งยังมีคนไร้บ้านหน้าใหม่ (New Homeless) มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 20 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มุ่งให้มาตรการเยียวยาของภาครัฐเข้าถึงประชากรกลุ่มเปราะบางทุกคนโดยเร็ว โดยใช้กลไกท้องถิ่น กลไกนอกภาครัฐร่วมกับภาครัฐเข้าไปค้นหาให้ข้อมูล และดูแลประชากรกลุ่มดังกล่าว 2. มุ่งให้กลุ่มเปราะบางที่มีศักยภาพ มีงานทำมีรายได้ โดยเร่งการใช้จ่ายและกู้ยืมเงินในกองทุนผู้สูงอายุ และกองทุนคนพิการเพื่อให้ผู้สูงอายุ คนพิการสามารถกู้ยืมสำหรับนำไปประกอบอาชีพได้โดยเร็ว 3. มุ่งเตรียมพร้อมในการวางระบบการคุ้มครองทางสังคมที่ ครอบคลุม ประชากรกลุ่มเปราะบางทุกกลุ่ม ทุกคน โดยพัฒนาระบบข้อมูลในการค้นหาประชากร กลุ่มเปราะบางทั้งประเทศได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และวางแนวทางในการขยายการคุ้มครองทาง 	<p>ทุกกระทรวง รวมถึงภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง</p>

กลุ่มเป้าหมาย	ความท้าทาย	สถานการณ์ที่เกิดขึ้น	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		(ที่มา : ผลกระทบของ COVID-19 ต่อประชากรกลุ่มเปราะบาง กองพัฒนานโยบายและนวัตกรรม ทางสังคม สำนักงาน ปลัดกระทรวง พม.)	สังคมจากการกำหนดกลุ่มเป้าหมายไปสู่แบบ ถ้วนหน้า รวมถึงพิจารณานำ (Universal Basic Income : UBI) มาปรับใช้ (ที่มา : ผลกระทบของ COVID-19 ต่อ ประชากรกลุ่มเปราะบาง กองพัฒนานโยบาย และนวัตกรรม ทางสังคม สำงาน ปลัดกระทรวง พม.)	
การเคหะ แห่งชาติ	สถานการณ์ที่อยู่อาศัย ปี 2564 และแนวโน้มที่อยู่อาศัย ปี 2565	<p>- สถานการณ์ที่อยู่อาศัยในปี 2564 พบว่า ภาคอสังหาริมทรัพย์โดยเฉพาะตลาดที่อยู่อาศัยตั้งแต่ต้นปี ต่อเนื่องมาจนถึงปลายปี ยังคงต้องเผชิญกับสถานการณ์ Covid-19 แม้ว่าจะมีนโยบายเปิดประเทศแต่ภาวะเศรษฐกิจก็ยังคงชะลอตัวอย่างเห็นได้ชัด และจากศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์คาดการณ์ว่า ภาพรวมในปี 2564 จะมีการโอนกรรมสิทธิ์ทั้งสิ้น 281,026 หน่วยลดลงจากปี 2563 ประมาณร้อยละ -21.7 คิดเป็นมูลค่า 835,559 ล้านบาท โดยลดลงจากปี 2563 ที่ประมาณการณ์ไว้ร้อยละ 10 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2564 – กันยายน 2564 ตลาดที่อยู่อาศัยไทยได้ถึงจุดที่เรียกว่าต่ำสุดในรอบปีที่ผ่านมา และทิศทางในไตรมาสที่ 4 คาดว่าจะมีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้น</p> <p>- แนวโน้มที่อยู่อาศัยในปี 2565 พบว่า หลังจากประเทศไทยได้มีการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาด COVID-19 จึงได้มีการคาดการณ์สถานการณ์อสังหาริมทรัพย์ในปี</p>	<p>1. ส่งเสริมการลงทุนอสังหาริมทรัพย์ในพื้นที่รอบนอกของกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เกิดการกระจายตัวเพิ่มมากขึ้น ปัจจุบันทำเลอสังหาริมทรัพย์ที่น่าสนใจได้กระจายตัวออกไปสู่พื้นที่รอบนอกกรุงเทพฯ โดยเฉพาะทำเลที่มีรถไฟฟ้าผ่าน ซึ่งหลายสายจะเปิดให้บริการในปี 2565 ช่วยให้อสังหาริมทรัพย์ในทำเลเหล่านี้ขยายตัวยิ่งขึ้น รวมถึงเทรนด์การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์เริ่มเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบรับกับพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของผู้บริโภคในช่วงโควิด-19 เพื่อสร้างรายได้ในระยะยาว</p> <p>2. ใช้เทคโนโลยีมาช่วยสนับสนุนให้ภาคอสังหาริมทรัพย์ มีความแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เข้ามาดูแลป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไวรัส COVID-19 เช่น เทคโนโลยีที่ช่วยป้องกันมลพิษใน</p>	กระทรวง พม.(การเคหะแห่งชาติ/สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน))/ กระทรวงมหาดไทย/ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมด้านที่อยู่อาศัยที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มเป้าหมาย	ความท้าทาย	สถานการณ์ที่เกิดขึ้น	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		<p>2565 ที่จะเริ่มกลับมาฟื้นตัวอีกครั้ง โดยคาดว่าจะมีการเพิ่มขึ้นของอุปทานใหม่ในตลาดอสังหาริมทรัพย์ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการซื้อของผู้บริโภคที่มากขึ้น ซึ่งปัจจัยบวกที่สำคัญ คือ การผ่อนคลายมาตรการ LTV และการเปิดประเทศเพื่อนำกำลังซื้อจากต่างชาติเข้ามาอีกครั้ง ทั้งนี้พร้อมทั้งเปิดตัวโครงการใหม่และการจัดแคมเปญ โปรโมชัน และจากความคืบหน้าของเส้นทางรถไฟฟ้าพื้นที่รอบนอกกรุงเทพฯ ทำให้ราคาอสังหาริมทรัพย์โดยรวมมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้น</p> <p>(ที่มา : สถานการณ์ที่อยู่อาศัย ปี 2564 และ แนวโน้ม ปี 2565 กองยุทธศาสตร์และสารสนเทศที่อยู่อาศัย ฝ่ายนวัตกรรมและวิจัย การเคหะแห่งชาติ)</p>	<p>พื้นที่ส่วนกลาง จากเดิมที่ใช้เฉพาะใน ห้องนอน ห้องเรียน หอพักอวกาศ การใช้ โซลาร์เซลล์ผลิตพลังงาน มาใช้ร่วมกับระบบพลังงานไฟฟ้าทั่วไปเพื่อลดภาระการใช้ไฟฟ้าในเวลากลางวัน ออกแบบภายใต้แนวคิด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางสุขภาวะ และความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ผลจากการแพร่ระบาดของโรคไวรัส COVID-19 ทำให้ผู้คนเข้าถึงเทคโนโลยีง่ายขึ้น แม้กระทั่งกลุ่มผู้สูงอายุ จากข้อมูลพบว่า แนวโน้มนวัตกรรมไร้สัมผัสต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทมากขึ้น รวมทั้งหุ่นยนต์ที่เข้ามาให้บริการกลุ่มผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น 20% ใน 1-2 ปี จากนั้นและในอนาคตกลุ่มคนรุ่นใหม่เจนซี และเจนอัลฟ่าจะให้ความสำคัญและยอมจ่ายเงินกับสินค้าและบริการเพื่อทำให้ชีวิตและโลกดีขึ้น (ที่มา : สถานการณ์ที่อยู่อาศัย ปี 2564 และแนวโน้ม ปี 2565 กองยุทธศาสตร์และสารสนเทศที่อยู่อาศัย ฝ่ายนวัตกรรมและวิจัย การเคหะแห่งชาติ)</p>	

บรรณานุกรม

- ศศิมา สุขสว่าง. การพัฒนาตัวเองเพื่อเตรียมตัวสู่โลก VUCA World. สืบค้นเมื่อ 16 พฤศจิกายน 2564. จาก <https://www.sasimasuk.com>
- ภาพแผนที่ประเทศไทยหมายเหตุ. คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด.
อันดับของไทยในระดับโลก. ปี 2564. กระทรวงการต่างประเทศ. 15 กุมภาพันธ์ 2564.
<https://mfa.go.th/th/content/15-กุมภาพันธ์-2564-อันดับของไทยในระดับโลก>.
- รายงานภาวะสังคมไตรมาสที่ 3/2564. ปี 2564. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 22 พฤศจิกายน 2564.
https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=socialoutlook_report.
- หนังสือที่ นร 1114/3655 เรื่อง สรุปผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย โดยสถาบัน IMD ปี 2564. ปี 2564. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
21 มิถุนายน 2564. 5
- รายงานการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Report: SDR) ปี 2021. ปี 2564.
ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Move). 14 มิถุนายน 2564.
<https://www.sdgmove.com /2021/06/14/press-release-sdr2021-files>.
- รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ ปี 2564, ปี 2564, สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2565.
http://nscr.nesdc.go.th/nscr_report.
- ข้อมูลสถิติของประเทศไทย. สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
<http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/index.aspx>
- รายงานข้อมูลโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ประจำเดือนกันยายน 2564. ปี 2564. กรมกิจการเด็กและเยาวชน. <https://csg.dcy.go.th/th/evaluation/statistics>.
- โมเดลใหม่การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อการพัฒนาประเทศหลังโควิด – 19. วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2565.
โดย ดร.สมชัย จิตสุชนสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ).
- เส้นทางความก้าวหน้าสู่เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดแบบถ้วนหน้าของประเทศไทย. องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย. <https://www.unicef.org/thailand/media/3811/file/เส้นทางความก้าวหน้า%20สู่เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดแบบถ้วนหน้าของประเทศไทย.pdf>.
- การจัดสวัสดิการที่จำเป็นสำหรับครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว : ความท้าทายต่อการพัฒนาประเทศท่ามกลางวิกฤตด้านประชากร. โดยวิกานดา ใหม่เพย วิทยาการจัดการวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์.
ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม ปี 2563.
http://fms.vru.ac.th/Journal_Management/uploads/journal_filepdf/1/file_pdf/2-4.pdf

บรรณานุกรม

- สถานการณ์เด็กที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์สูงสุด 5 อันดับแรก : รายงานสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนไตรมาสที่ 1/2564 ถึงไตรมาสที่ 4/2564. ปี 2564. กรมกิจการเด็กและเยาวชน.
- สถานการณ์เด็กที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ ประจำปีงบประมาณ 2564 จำแนกรายเดือน : รายงานสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนไตรมาสที่ 1/2564 ถึงไตรมาสที่ 4/2564. ปี 2564. กรมกิจการเด็กและเยาวชน.
- สถานการณ์เยาวชนที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์สูงสุด 5 อันดับแรก : รายงานสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนไตรมาสที่ 1/2564 ถึงไตรมาสที่ 4/2564. ปี 2564. กรมกิจการเด็กและเยาวชน.
- สถานการณ์เยาวชนที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ ประจำปีงบประมาณ 2564 จำแนกรายเดือน : รายงานสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนไตรมาสที่ 1/2564 ถึงไตรมาสที่ 4/2564. ปี 2564. กรมกิจการเด็กและเยาวชน.
- จำนวนเด็กที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19 : สรุปข้อมูลและการช่วยเหลือเด็กที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19. วันที่ 31 ธันวาคม 2564. ปี 2564. กรมกิจการเด็กและเยาวชน
- จำนวนเด็กกำพร้าเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์ COVID-19 จากข้อมูล “สรุปข้อมูลและการช่วยเหลือเด็กที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19” วันที่ 31 ธันวาคม 2564. ปี 2564. กรมกิจการเด็กและเยาวชน.
- รายงานสถานการณ์สตรีไทย ประจำปี 2564 กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. วันที่ 29 ธันวาคม 2564. <https://opendata.nesdc.go.th/dataset/https-drive-google-com-file-d-1afubmxkbhwhchdreoqlbdfdfq2eqzlx7e-view-usp-sharing>.
- จำนวนผู้ทำงานทำที่อยู่ในแรงงานในระบบและนอกระบบจำแนกตามเพศ (หน่วย : ล้านคน) จากข้อมูล “จำนวนผู้ทำงานทำที่อยู่ในแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ เป็นรายภาค และจังหวัด” พ.ศ. 2555 – 2564. สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- ผลสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2564 ไตรมาสที่ 3. สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- อัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี : สถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชน. ปี 2563. สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- จากรายงาน “แม่วัยใส ความท้าทายการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น” กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ ประจำปีประเทศไทย. https://thailand.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/State%20of%20Thailand%20Population%20report%202013-MotherhoodinChildhood_th.pdf.
- จากข้อมูล “รายงานประจำปี 2563 สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์” กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- สถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชน. ปี 2563. สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- จากบทความ “สถิติความรุนแรงทางเพศของสังคมไทยยังน่าเป็นห่วง”. โดย BLT Bangkok. เว็บไซต์ <https://www.bltbangkok.com/news/4510/>.

บรรณานุกรม

- สถิติความรุนแรงในครอบครัว ประจำปี 2564. ศูนย์ปฏิบัติการกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว.
- ปัจจัยของความรุนแรงในครอบครัว ประจำปีงบประมาณ 2564. ศูนย์ปฏิบัติการกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว.
- สถิติการสมรสและหย่าร้าง ปี พ.ศ. 2555 – 2564. สถิติการจดทะเบียนสมรส และสถิติการจดทะเบียนหย่าร้าง. โดย สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สถิติครัวเรือนพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวภาพรวมปี 2530 – 2556. จากบทความ “เปิดบ้านครอบครัวไทยยุคใหม่ : ความหลากหลายที่ไร้กรอบจำกัด” ธรจญา ตัญจพัฒนกุล และกฤตพร โทจันทร์. 16 เมษายน 2563. <https://www.the101.world/thai-families-diversity-statistic/>
- จากบทความ จับตาปี 2565 ไทยสู่ “สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์” เปลี่ยน “ภาวะ” เป็น “พลัง”. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์. วันที่ 1 มกราคม 2565. <https://www.thairath.co.th/news/local/2277535>
- บทความ “สังคมสูงวัย...ความท้าทายประเทศไทย” วันที่ 30 ม.ค. 2563. ศิริวรรณ อรุณทิพย์ไพฑูรย์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านผู้สูงอายุ. กรมกิจการผู้สูงอายุ. <http://www.dop.go.th/th/know/3/276>
- สังคมผู้สูงอายุในปัจจุบันและเศรษฐกิจในประเทศไทย. แก๊ซครั้งล่าสุด 2564. กรมกิจการผู้สูงอายุ. สืบค้นเมื่อ 16 พฤศจิกายน, 2564, <https://www.dop.go.th/th/know/15/926>.
- สัดส่วนของผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ในแต่ละจังหวัด. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และกรมกิจการผู้สูงอายุ. ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563. <https://www.dop.go.th/th/know/side/1/1/335>.
- แสดงสัดส่วนของผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ในแต่ละจังหวัดที่ได้รับเบี้ยยังชีพ. สำนักงานสถิติแห่งชาติ และ กรมกิจการผู้สูงอายุ
- แสดงสัดส่วนของผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ในแต่ละจังหวัดที่ผู้สูงอายุที่ติดโควิด. สำนักงานสถิติแห่งชาติ และ กรมกิจการผู้สูงอายุ
- จำนวนประชากรจากการทะเบียน จำแนกตามกลุ่มอายุ ภาคและจังหวัด พ.ศ. 2555 – 2564. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/01.aspx>
- จากรายงาน “ข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย” กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธ.ค.2564. <https://dep.go.th/th/law-academic/knowledge-base/disabled-person-situation>
- จากข้อมูล “รายงานสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย” กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธ.ค.2564.
- มาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐. แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖

บรรณานุกรม

- จำนวนประชากรไร้รัฐ ไร้สัญชาติ. กลุ่มประสานงานการรับมือการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 สำหรับคนไร้รัฐไร้สัญชาติ. หน่วยงานผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR). ข้อมูล ณ วันที่ 19 ส.ค. 2564.
- ลักษณะข้อมูลประชากร. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. ปี 2563.
- อัตราส่วนระหว่างจำนวนเพศหญิงและเพศชาย. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. ปี 2563
- อัตราส่วนระหว่างอายุของจำนวนประชากรเพศชายและหญิงในช่วงอายุต่าง ๆ ระดับประเทศ. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. ปี 2563.
- จำนวนประชากรช่วงอายุ และจำแนกตามเพศ. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. ปี 2563.
- จำนวนประชากรช่วงอายุน้อยกว่า 1 ปี ถึง 100 ปี. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. ปี 2563.
- อัตราส่วนจำนวนประชากรเพศชายกับจำนวนประชากรเพศหญิง. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. ปี 2563.
- อัตราส่วนผู้มีงานทำ ผู้ว่างงาน ผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน. การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร. โดย สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- จำนวนแรงงานต่างด้าว ตั้งแต่ปี 2559-2563. จากข้อมูล “รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564” สสว. 1 – 11.
- จำนวนประชากรแรงงานต่างด้าวในภาคต่าง ๆ ตั้งแต่ปี 2559 – 2563. จากข้อมูล “รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564” สสว. 1 – 11.
- จำนวนรับแจ้ง จับกุม และผู้ต้องหา กรณีกระทำความรุนแรง ในปี พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2563. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.
- สาเหตุรับแจ้ง จับกุม และผู้ต้องหา กรณีกระทำความรุนแรง ในปี พ.ศ. 2563. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.
- จังหวัดที่มีผู้ต้องหาคดีทำร้ายร่างกาย พ.ศ. 2563 สูงสุด. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.
- กลุ่มประสานนโยบายและยุทธศาสตร์กำลังคนด้านสุขภาพ กองบริหารทรัพยากรบุคคล สำนักงานปลัดกระทรวงการสาธารณสุข. แผนปฏิรูปกำลังคนและภารกิจบริการด้านสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุข. 20 มีนาคม 2562.
- จำนวนบุคลากรทางการแพทย์ ปี พ.ศ. 2563. สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข.
- สัดส่วนบุคลากรทางการแพทย์ต่อจำนวนประชากรในภาคต่าง ๆ. สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข.
- 10 จังหวัดที่มีอัตราส่วนแพทย์ดูแลประชากรมากที่สุด. สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข.
- 10 จังหวัดที่มีอัตราส่วนพยาบาลวิชาชีพดูแลประชากรมากที่สุด. สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข.
- 10 จังหวัดที่มีอัตราส่วนทันตแพทย์ดูแลประชากรมากที่สุด. สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข.

บรรณานุกรม

- 10 จังหวัดที่มีอัตราส่วนเกสซ์ครดูแลประชากรมากที่สุด. สำนักงานปลัดกระทรวง
กระทรวงสาธารณสุข.
สาเหตุการเสียชีวิต 10 อันดับแรกจากโรคต่าง ๆ ของคนไทย ประจำปี 2564. สถานะสุขภาพ
สาเหตุการป่วย/ตาย, โดย กระทรวงสาธารณสุข. ปี 2564. สาเหตุการตาย 10 อันดับแรก.
<https://hdcservice.moph.go.th>. ข้อมูล ณ วันที่ 23 มีนาคม 2564.
- กราฟแสดงร้อยละของ 10 จังหวัดที่จำนวนครัวเรือนเข้าเงื่อนไข TP Map สูงสุด. ระบบบริหาร
จัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า. <https://www.tpmap.in.th>.
- กราฟแสดงอัตราส่วนเด็กออกจากการศึกษากลางคันระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และ
มัธยมศึกษาตอนปลาย. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. ปี
2563.
- จำนวนนิสิต นักศึกษาที่อยู่ในสถานศึกษาที่เป็นรัฐบาลและเอกชน. สำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. ปี 2563.
- รายรับ-รายจ่าย และค่าคงเหลือ ของประชาชน ปี 2554-2562. สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- 10 จังหวัดที่มีจำนวนเงินคงเหลือต่อครัวเรือนมากที่สุด. จากข้อมูล “รายงานสถานการณ์ทางสังคม
กลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564” สสว. 1 – 11.
- 10 จังหวัดที่มีจำนวนภาระหนี้สินต่อครัวเรือนมากที่สุด. จากข้อมูล “รายงานสถานการณ์ทางสังคม
กลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564” สสว. 1 – 11.
- กราฟแสดงเส้นความยากจน จำนวนคนจน และสัดส่วนคนจน. สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัด
ภาวะสังคม. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ปี 2563.
- ระพีพรรณ คำหอม และ รณรงค์ จันใด. สัดส่วนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
(อพม.) ที่เหมาะสมตามภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
วารสารสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร. 14 ฉบับที่ 1 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2560) : 96.
- ผลการดำเนินงานโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ประจำปีเดือนธันวาคม 2563.
จาก “ศูนย์ปฏิบัติการโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด” กรมกิจการเด็กและ
เยาวชน.
- จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเงินตามกองทุนผู้สูงอายุ. กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคม
และความมั่นคงของมนุษย์. ปี 2563.
- ประเภทความพิการของคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ. กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
คนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. ปี 2563.
- ประเด็นเด็กที่สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs). ศูนย์วิจัยและสนับสนุน
เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Centre for SDG Research and Support : SDG Move).
www.sdgmove.com/sdg-101.
- อัตราส่วนปัญหาทางสังคมที่พบในเด็ก. จากข้อมูล “รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด
ประจำปี พ.ศ. 2564” สสว. 1 – 11.

บรรณานุกรม

- สถิติประเด็นเด็กรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด. จากข้อมูล “รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564” สสว. 1 – 11.
- ประเด็นเยาวชนที่สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs). ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Centre for SDG Research and Support : SDG Move). www.sdgmove.com/sdg-101.
- อัตราส่วนปัญหาทางสังคมที่พบในเยาวชน. จากข้อมูล “รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564” สสว. 1 – 11.
- สถิติประเด็นเยาวชนรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด. จากข้อมูล “รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564” สสว. 1 – 11.
- ประเด็นสตรีที่สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs). ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Centre for SDG Research and Support : SDG Move). www.sdgmove.com/sdg-101.
- อัตราส่วนปัญหาทางสังคมที่พบในสตรี. จากข้อมูล “รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564” สสว. 1 – 11.
- สถิติประเด็นสตรีรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด. รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564. สสว. 1 – 11.
- ประเด็นครอบครัวที่สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs). ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Centre for SDG Research and Support : SDG Move). www.sdgmove.com/sdg-101.
- อัตราส่วนปัญหาทางสังคมที่พบในครอบครัว. จากข้อมูล “รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564” สสว. 1 – 11.
- สถิติประเด็นครอบครัวรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด. จากข้อมูล “รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564” สสว. 1 – 11.
- ประเด็นผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs). ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Centre for SDG Research and Support : SDG Move). www.sdgmove.com/sdg-101.
- อัตราส่วนปัญหาทางสังคมที่พบในผู้สูงอายุ. จากข้อมูล “รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564” สสว. 1 – 11.
- สถิติประเด็นผู้สูงอายुरายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด. จากข้อมูล “รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564” สสว. 1 – 11.
- ประเด็นคนพิการที่สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs). ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Centre for SDGs Research and Support : SDG Move). www.sdgmove.com/sdg-101.
- อัตราส่วนปัญหาทางสังคมที่พบในคนพิการ. จากข้อมูล “รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564” สสว. 1 – 11.

บรรณานุกรม

- สถิติประเด็นคนพิการรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด. จากข้อมูล “รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564” สสว. 1 – 11.
- สัดส่วนคนพิการจำแนกประเภทต่าง ๆ ตามความพิการ. ศูนย์พัฒนาศักยภาพและอาชีพคนพิการ จังหวัดขอนแก่น.
- ประเด็นผู้ด้อยโอกาสที่สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs). ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Centre for SDG Research and Support : SDG Move). www.sdgmovement.com/sdg-101.
- จำนวนกลุ่มคนด้อยโอกาสแยกตามลักษณะ. จากข้อมูล “รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564” สสว. 1 – 11.
- สถิติประเด็นผู้ด้อยโอกาสรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด. จากข้อมูล “รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564” สสว. 1 – 11.
- รายชื่อจังหวัดที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบของ สสว. 1-11. จากข้อมูล “รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564” สสว. 1 – 11.
- ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ SDGs. ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Centre for SDG Research and Support : SDG Move). สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2565. <https://www.sdgmovement.com/aboutsdgs>.
- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1. (2564). รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด. [ม.ป.ท.]
- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 2. (2564). รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก. [ม.ป.ท.]
- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 3. (2564). รายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564. [ม.ป.ท.]
- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 4. (2564). รายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564. [ม.ป.ท.]
- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 5. (2564). รายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2564. [ม.ป.ท.]
- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 6. (2564). รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 6 บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร สกลนคร กาฬสินธุ์ อัญญาเจริญ อุบลราชธานี. [ม.ป.ท.]
- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 7. (2564). รายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัด (พิจิตร นครสวรรค์ อุทัยธานี ชัยนาท สิงห์บุรี ลพบุรี). [ม.ป.ท.]
- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 8. (2564). รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด. [ม.ป.ท.]

บรรณานุกรม

- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 9. (2564). รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด (8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน). [ม.ป.ท.]
- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10. (2564). รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ภาคใต้ตอนบน ประจำปี พ.ศ.2564. [ม.ป.ท.]
- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 11. (2564). รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด. [ม.ป.ท.]

ภาคผนวก

ลำดับ	บทความ/รายการ	หน่วยงาน	เว็บไซต์	QR Code
1	สศช.ชี้แนวโน้มวัยทำงานลด สวนทางประชากรสูงวัย พุ่ง รายงานจาก UNFPA แม่วัยใสความท้าทายการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	กรุงเทพธุรกิจ Bangkok Business	https://www.bangkokbiznews.com/business/862069	
2	รายงาน UNFPA เรื่องแม่วัยใสความท้าทายการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	UNFPA	https://kuza.me/csiZ3	
3	รายงานประจำปี 2563 สำนักอนามัยเจริญพันธุ์	สำนักอนามัย เจริญพันธุ์	https://shorturl.asia/fNKCL	
4	รายงานประจำปี 2564 สำนักอนามัยเจริญพันธุ์	สำนักอนามัย เจริญพันธุ์	https://shorturl.asia/LROWB	
5	รายงาน UNFPA เรื่องแม่วัยรุ่นอยู่ที่ไหน	UNFPA	https://thailand.unfpa.org/th/teen-pregnancy-data	
6	รายงานสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ไตรมาสที่ 1 - 4	กรมกิจการ เด็กและ เยาวชน	https://www.dcy.go.th/dcy/webnew/main/service.php?id=29	
7	สถิติการลงทะเบียนโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ประจำเดือนกันยายน 2564	กรมกิจการ เด็กและ เยาวชน	https://csg.dcy.go.th/th/evaluation/statistics	
8	เส้นทางความก้าวหน้าที่เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดแบบถ้วนหน้าของประเทศไทย	องค์การ ยูนิเซฟ ประเทศไทย	https://www.unicef.org/thailand/media/3811/file	

ด้านเด็กและเยาวชน

ด้านสตรีและครอบครัว

ลำดับ	บทความ/รายการ	หน่วยงาน	เว็บไซต์	QR Code
1	เปิดสถิติความรุนแรงทางเพศของสังคมไทยยังน่าเป็นห่วง	BLT Bangkok	https://www.bltbangkok.com/news/4510/	
2	ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว : ความท้าทายที่ต้องก้าวผ่านให้ได้ในสังคมไทย	ขวัญเนตร สุขใจ	https://shorturl.asia/Kajox	
3	เปิดบ้านครอบครัวไทยยุคใหม่: ความหลากหลายที่ไร้กรอบจำกัด	The 101 World	https://www.the101world/thai-families-diversity-statistic/	
4	ครอบครัวไทยในอนาคต	MATICHON ONLINE	https://www.matichon.co.th/columnists/news_2770185	
5	ผลการสำรวจสถานการณ์ความเข้มแข็งของครอบครัว ประจำปี 2563	Open-D	https://opendata.nesdc.go.th/dataset/family	
6	รายงานสถานการณ์และแนวโน้มทางสังคม ความรุนแรงในครอบครัว	Open-D	https://shorturl.asia/ZV65z	
7	สถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวในช่วง Covid	Open-D	https://kuza.me/1rJeG	
8	สถานการณ์สตรีไทย ประจำปี 2564	กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว	https://opendata.nesdc.go.th/dataset/https-drive-google-com-file-d-1afubmxkbhwc-hdreoglbfdq2eq-zlx7e-view-usp-sharing	

ด้านสตรีและครอบครัว (ต่อ)

ลำดับ	บทความ/รายการ	หน่วยงาน	เว็บไซต์	QR Code
9	ความรุนแรงในครอบครัว 2564	กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว	https://opendata.nesdc.go.th/dataset/violence-in-family	
10	สถิติความรุนแรงในครอบครัว ปีงบประมาณ 64	กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว	https://opendata.nesdc.go.th/dataset/200b4d4c-a780-42f0-9a50-623d010f78c7/resource/dd238f09-b671-4178-b129-8a605206004c/download/-2564.jpg	

ด้านผู้สูงอายุ

ลำดับ	บทความ/รายการ	หน่วยงาน	เว็บไซต์	QR Code
1	ปี 2565 ก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุเต็มตัว สสส.เสวนาถกปัญหารับมือชีวิตบั้นปลาย	TNN Online	https://www.tnonthailand.com/news/health/103902/	
2	จับตาปี 2565 ไทยสู่ “สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์” เปลี่ยน “ภาระ” เป็น “พลัง”	Thairath Online	https://www.thairath.co.th/news/local/2277535	
3	รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ปี 2563	มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย	https://thaitgri.org/?p=39772	

ด้านคนพิการ

ลำดับ	บทความ/รายการ	หน่วยงาน	เว็บไซต์	QR Code
1	สถานการณ์ด้านคนพิการ (รายไตรมาส)	กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ	https://dep.go.th/th/law-academic/knowledge-base/disabled-person-situation	

ด้านผู้ด้อยโอกาส

ลำดับ	บทความ/รายการ	หน่วยงาน	เว็บไซต์	QR Code
1	ผลกระทบของ COVID-19 ต่อประชากรกลุ่มเปราะบาง	กองพัฒนานโยบายและนวัตกรรมทางสังคม สำนักงานปลัดกระทรวงพม.	https://opendata.nesdc.go.th/dataset/the-impact-of-covid-19-toward-vulnerable-population	

คณะผู้จัดทำ

ขอขอบคุณผู้ให้คำปรึกษา

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชล บุนนาค อาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้อำนวยการ ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Move)
2. ศาสตราจารย์ ดร.ป๋องปอนด์ รักอำนวยกิจ อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ดร.ญาณิน จิระกิตาการ หุยากรณ์ รองผู้อำนวยการฝ่ายองค์ความรู้ ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Move)
4. นางสาวธรรมพร สุขมี ผู้จัดการฝ่ายวิจัย ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Move)

คณะผู้จัดทำ

กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

1. นางณัฐสุรีย์	อนุศาสนัน	ผู้อำนวยการกองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
2. นางสาวพัชรินทร์	วรดิถี	นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ
3. นางสาวนันทน์ภัส	ทวีโภค	นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ
4. นางสาวจนาภา	เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา	นักวิชาการสถิติปฏิบัติการ
5. นางสาวกนกกร	เจริญสรพรกิจ	นักวิชาการสถิติปฏิบัติการ
6. นางสาวกุลปาลี	ศรภักดี	นักพัฒนาสังคม
7. นางสาวเหมือนฝัน	เสถียรศรี	นักพัฒนาสังคม
8. นางสาวพรชิตา	เป็นมั่นคง	นักวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล
9. นายสันติภาพ	ภูซัน	นักวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล
10. นายภานุเดช	แก้วนวล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
11. นางสาวจิรัชญา	ทองสุก	นักศึกษาฝึกปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
คณะสังคมศาสตร์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ที่อยู่ : เลขที่ 1034 ถนนกรุงเกษม แขวงมหานาค
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร 10100

ข้อมูลการติดต่อ : โทรศัพท์ 1300

ลิงค์หน่วยงาน : <http://www.m-society.go.th>

อีเมลติดต่อ : society@m-society.go.th